AVERY CORMAN
KRAMER CONTRA KRAMER

Kramer Versus Kramer by Avery Corman
1977 by AVERY CORMAN
1993 EDITURA ELIS
Design de copertă şi interior:
1993 by MEDIA MARKETING SRL
Grafică copertă: INTERPRES SRL
ISBN 973 – 96044 – 02

Kramer contra Kramer *este una dintre acele rare cărţi care se prezintă singure, având capacitatea de a se desprinde de numele şi faima creatorului lor şi de-a trăi o viaţă proprie.*

Nicio clipă nu ai senzaţia că citeşti literatură, în faţa ta nu se perindă nişte personaje, ci te mişti printre oameni reali, cunoslându-le bucuriile şi durerea, succesele şi eşecurile. Niciunul din ei nu-i într-*a At de bun sau de rău încât să devină neverosimil. Închizi cartea cu regretul că ai terminat-o şi cu senzaţia că în camera de alături Ted Kramer citeşte ziarul, în timp ce Billy se joacă liniştit pe covor. Şi dintr-odată te simţi mai bogat sufleteşte, mai bun, mai înţelegător şi mai tolerant faţă de semenii tăi.*

Magicianul care a reuşit să preschimbe o lectură într-o experienţă de viaţă se numeşte Avery Corman.

Născut în 1935 la New York, Avery Corman este căsătorit cu Judy, de profesie decoratoare de interioare, şi tatăl a doi băiaţi, Matthew şi Nicholas. Absolvent al Universităţii din New York, şi-a început cariera literară ca dramaturg, în colaborare cu prietenii săi, Marcia

Seligson şi Mort Gerberg scriind piese ca: What Ever Happened to... (7965*),* You Have a Hang-Up If... (1967), M*ore* What Ever Happened to...? 7 (1971).

Dramaturgia i-a deschis gustul pentru scenarii de film, de factură educativ-moralizatoare, în acelaşi timp continuând să scrie pentru reviste ca Esquire, Cosmopolitan, McCall's, New York.

Primul său roman, Oh, Cod![12], *este o carte umoristică, tratând despre întoarcerea lui Dumnezeu pe pământ şi despre zadarnicele eforturi ale unui scriitor de ocazie de-a informa lumea cu privire la acest eveniment. Romanul a înregistrat un mare succes, iar compania Warner Bros a realizat un film cu George Burns şi John Denver*.

Deşi Avery Corman este autorul mai multor cărţi de valoare: (The Bust-Out King, *1977*; The Old Neighbourhood, *1980*; The Big Hype, *1992*) *2, niciunul dintre ele nu a atins celebritatea instantanee şi universală de care s-a bucurat şi se bucură* KRAMER VERSUS KRAMER2 (*1977*).

În 1979, la doi ani de la apariţia romanului, filmul cu acelaşi nume lua nu mai puţin de cinci premii Oscar: *Dustin Hoffman* 2 *– cel mai bun actor*; *Meryl Streep*[3] *– cea mai bună actriţă de rol secundar*;

KRAMER CONTRA KRAMER

Robert Bonton – cea mai bună regie şi cel mai bun scenariu; Jerry Creenberg – cel mai bun realizator şi, în afârşit, Oscarul pentru cel mai bun film al anului.

La acest impresionant palmares se adaugă Premiul Criticii Newyorkeze pentru cel mai bun film şi premiile Academiei (ambele pe 1979), decernate aceloraşi Dustin Hoffman, Meryl Streep, Robert Benton şi Jerry Creenberg, precum şi lui Justin Henry, interpretul lui Billy.

Aşa cum remarcă criticul Christopher Lehmann-Elaupt; Kramer contra Kramer *abordează mai multe subiecte – în acelaşi timp contemporane şi universale – pe care le împleteşte într-o poveste relatată cu mare forţă*

---

1 (în Ib. engl. în texl) Ce s-a întâmplat cu... Să închizi telefonul dacă... Oare ce s-a mai întâmplat cu...?

2 Reamintim că Dustin Hoffman (n. 1937) numără printre creaţiile sale de referinţă filme ca: Micul Om Mare (1970), Papillon (1973), Oamenii Preşedintelui (1976), Toolsie (1982), Omul care aduce ploaia (1988).

3 Meryl Streep (n. 1949) e cunoscută publicului din producţii cinematografice ca Julia (1977), Vînălorul de cerbi (1978); Sophie's Choice (1982), Un strigăt în noapte (1988).

afectivă, fără însă ca emoţia şi duioşia să cadă în sentimentalism.

Este. povestea unui bărbat care învaţă să fie tată, a unei femei care ar vrea să se poarte ca o mamă, dar nu poate sau nu ştie cum, şi a unui băieţel care creşte în lumea lui de jucării şi desene animate, neînţelegând drama divorţului sau strădaniile unui părinte ce se sacrifică fără a avea măcar sentimentul sacrificiului.

Într-adevăr, în ciuda adversităţilor, a greutăţilor de tot felul, Ted renunţă să trăiască pentru sine, alegând sacrificiu! – uneori aproape disperat, dar întotdeauna dezinteresat – în folosul unei fiinţe de la care este conştient că nu se poate aştepta nici măcar la recunoştinţă.

Avery Corman spunea cândva că Ted reprezintă un nou tip de paternitate, „rezultat din mişcarea de emancipare a femeii: bărbatul care încetează să se considere mai puţin viril dacă arată că-şi iubeşte copilul”.

Ted Kramer învaţă alfabetul iubirii paterne pornind de la zero şi înfrângându-şi teama de necunoscut. Iubirea creşte în el pe măsură ce-şi îngrijeşte fiul. Educarea lui Billy e o lecţie de viaţă atât pentru Ted, cât şi pentru cei din jurul său. Ted Kramer nu este un tată perfect: e un om obişnuit, vulnerabil, supus greşelii, dar uman tocmai prin imperfecţiunile lui.

Convieţuirea cu Billy înseamnă retrăirea propriei sale copilării, din perspectiva superioară şi plină de înţelegere a adultului. Alteori rolurile se inversează: Ted dă fiiu liber grăuntelui de copilărie din el, în timp ce Billy îi oferă sfaturi, cu gravitatea unui om matur.

Îmbinând duioşia cu deznădejdea şi umorul – aşa cum se întâmplă şi în viaţa de toate zilele – lectura ne dezvăluie un univers uman complex: afacerişti fără scrupule, familii destrămate, cupluri care se înţeleg bine, părinţi, socri, colegi, celibatari.

Conştient sau nu, toţi par a fi în căutarea fericirii, cerne pentru fiecare îmbracă altă formă: o vilă cu piscină, banii, o funcţie de conducere, băutura, sexul, sportul.

Şi Ted traversează multe din aceste experienţe, negăsindu-şi împlinirea în niciuna. Totuşi, tocmai el – cel compătimit de toată lumea – e singurul fericit: alături de Billy a descoperit care sunt bucuriile simple şi profunde ale vieţii, a înţeles că adevărata iubire nu-i o declaraţie, ci un mod de acţiune. De unde şi acea pornire de recunoştinţă pentru micul său înger păzitor, pe care-l sărută în somn, şoptindu-i: Jti mulţumesc, Billy!"

Dar cum şi cititorul învaţă odată cu Ted că secretul – cheia *întregii existente e iubirea, nu putem decât să subscriem la afirmaţia lui David Finkle*:

„Marii scriitori sunt înzestraţi cu multe haruri, dar acela de a transmite printre rânduri o imensă bogăţie de iubire nu-i chiar la îndemâna oricui. Avery Corman are acest talent de invidiat".

DANIELA TRUŢIA

MAMEI MELE

Nu se aşteptase să vadă sânge. Nu era pregătit pentru aşa ceva. Nici instructorul şi nici cărţile nu pomeneau despre sângerări sau pete maronii pe aşternut. Pe el îl alarmase durerea şi era pregătit să-şi ajute soţia să depăşească momentul.

— Sunt aici, iubito! Hai, acum respiră adânc! o îndemnă el, aşa cum se presupunea că trebuie să procedeze, ca un bun camarad de arme ce era. Un, doi, trei şi trage aer în piept!

— Mai du-te-n mă-ta! se răsti ea.

HI voia să rămână adeptul naşterii naturale, aşa cum îşi propusese: acel soţ de mare ajutor, fără de care naşterea nici n-ar fi fost posibilă. Numai că până i se îngăduise să intre în sala de naşteri, totul începuse fără el. Joanna gemea, icnind la întâmplare: „Ticălosul!"

În patul de lângă ea, o femeie îi chema în spaniolă pe maică-sa şi pe Dumnezeu, însă niciunul, nici altul nu păreau a fi prin preajmă.

— Hai să încercăm să respirăm împreună „îi zise Ted, căutând s-o încurajeze.

Dar prezenţa lui era inutilă.

Joanna închise ochii, lăsându-se pradă durerii, iar infirmiera îl dădu la o parte, ca să poată şterge sângele şi urina.

Când Joanna îl îndemnase prima oară să-şi lipească urechea de burta ei, ca să asculte cum mişcă fătul, el spusese că acesta era un miracol. Făcuse afirmaţia în mod mecanic. În realitate, primele semne de viaţă nu-l interesau cine ştie ce. *Ea* fusese cu ideea de-a avea un copil, iar el se declarase de acord, considerând că, logic, aceasta era următoarea etapă a unei căsnicii. Când Joanna rămăsese însărcinată, la numai o lună după ce-şi scosese steriletul, Ted fusese uluit: ideea ei, copilul, miracolul, păreau acum să nu aibă nimic de-a face cu persoana lui.

Ştia că ar fi trebuit să se simtă legat de schimbările chimice petrecute în organismul Joannei. Ceea ce-l interesa mai mult la noul ei corp nu era atât mica viaţă dinăuntru, cât apăsarea acelui pântece pe organele lui genitale, atunci când făceau dragoste. Începu să-şi imagineze ce simţeai când te culcai cu femei obeze; le fixa cu privirea pe stradă, întrebându-se dacă graţia cu care se mişcau multe dintre ele era o disperată auto-amăgire sau conştiinţa „tainică a unor neînchipuite plăceri sexuale, pe care le dăruiau sau le primeau. Ted Kramer, care niciodată nu-şi îngăduise să zăbovească prea mult în dreptul fotografiilor din holul cinematografului porno de lângă biroul lui, se amuza acum, gândindu-se ce succes de casă ar obţine un film porno, intitulat *Ted şi grăsana*.

Din luna a şasea, Joanna începuse să sângereze. Ginecologul ei, doctorul Anthony Fisk, pe care revista *Vogue* îl prezenta drept cel mai reputat şi mai căutat între tinerii ginecologi din lumea occidentală, îi făcuse Joannei o singură recomandare: „Stai cât mai mult în pat şi… îţi pui dop”. Mai târziu, Ted şi Joanna avuseseră o discuţie privind semnificaţia exactă a acestui sfat medical. Noaptea târziu, înainte de un nou contact sexual, Ted îl sunase pe doctorul Fisk. Iritat că cineva îl deranja pentru o asemenea consultaţie lipsită de importanţă, medicul nu avusese niciun chef să discute cu un bărbat – şi cu atât mai puţin

despre semantică. Îi spusese lui Ted că din punct de vedere medical, sfatul lui putea fi interpretat ca: „Ţine-o cât mai mult cu fundu-n pat şi gata cu hârjoneala!” Ted fusese de părere că Joanna ar fi trebuit să schimbe doctorul, dar ea nu acceptase nici în ruptul capului. Prin urmare, se culcaseră fiecare la câte un capăt al patului, iar Joanna nu se mai mişcase din loc pentru cea mai mare parte a următoarelor trei luni, ajungând cu bine la capătul celor nouă luni de sarcină.

În tot acest timp, nu se arătase prea interesată de diversele modalităţi de substituire a contactului sexual, deşi Ted îi enumerase câteva, luate dintr-o carte despre naşteri, în care aceste alternative erau admise în mod oficial: „Contactul între coapse poate fi temporar o soluţie satisfăcătoare”.

Într-o noapte, după ce ea adormise, Ted încercase să se masturbeze în baie, cu gândul la o femeie obeză pe care o văzuse în ziua aceea, în metrou. Chiar înainte de orgasm, şi-o adusese în minte pe Joanna, în aşa fel încât să nu aibă sentimentul că o înşală. Simţindu-se, totuşi, vinovat de propriu-i gest, încercase de atunci să-şi înfrâneze dorinţele, lăsându-se în voia unei obsesii crescânde cu privire la casă, îmbrăcăminte, saltele, pătuţuri de bebeluşi, mobile, veioze, cărucioare şi posibile nume pentru copilul ce avea să se nască.

Preocuparea Joannei pentru amănunte cum ar fi avantajele scăunelelor înalte, prevăzute cu bilute, pe care copilul să le învârtească în fel şi chip, o depăşea cu mult pe a lui. Pentru Ted, uşurinţa cu care nevastă-sa, aflată la prima sarcină, îşi însuşise vocabularul de specialitate, se datora faptului că sentimentul matern era ceva înnăscut. Lui îi venea greu să facă deosebirea între layette1 şi *bassinet2*, întrucât *layette* îi sugera unai curând ceva în care copilul doarme, nu se îmbracă, în vreme ce *bassinet* îl ducea cu gândul la un obiect în care copilul se scaldă, mai curând decât să se culce. Pernuţele amortizoare, în schimb, erau mai uşor de reţinut, pentru că se aflau de jur-împrejurul pătuţului, oferindu-i un amplu material de

educaţie vizuală, ca şi iepuraşii de pluş.

Magazinul de unde Joanna îşi cumpăra hainele pentru perioada sarcinii se numea *Lady Madonna* – denumire care lui Jed i se părea foarte nimerită, fiindcă Joanna reprezenta în ochii lui ideea de frumuseţe pentru o viitoare mamă: avea un ten luminos, ochi strălucitori şi era o madonă; o femeie castă – grafie înţelepciunii doctorului Fisk. Joanna Kramer avea o frumuseţe aproape profesionistă; prea subţire pentru înălţimea ei, ca să fie luată drept manechin, părea mai curând actriţă: şocantă ca prezentă, zveltă, cu păr lung şi negru, cu un nas delicat şi aristocratic, cu ochi mari, căprui, cu sâni puţin cam mari pentru restul trupului. Ted o numea”, cea mai frumoasă fată de prin părţile acelea”. În privinţa propriei persoane, însă, se dovedea ceva mai reticent. Era un bărbat destul de atrăgător, cu ochi căprui şi păr şaten deschis, foarte conştient de faptul că avea nasul prea lung şi că părul începuse să i se rărească. Semnul distinctiv al imaginii pe care şi-o făcea despre sine era că se simţea extrem de seducător atunci când se găsea la braţul Joannei. În adâncul sufletului, se ruga ca nu cumva, printr-o nefericită ironie a sorţii, copilul să semene cu el.

Pe timpul cât Joanna fusese însărcinată, Ted se arătase foarte grijuliu cu ea: se oferea să-i aducă antricoate în toiul nopţii sau să dea fuga după îngheţată. Însă ea nu manifestase niciuna din poftele clasice ale perioadei de sarcină, aşa încât Ted îi cumpăra adesea flori – gest pe care înainte l-ar fi considerat de un romantism exagerat.

Joanna avea* un somn liniştit pentru o femeie în luna a şaptea. În schimb, nopţile lui erau agitate. Dormea cu întreruperi, măcinat de o vagă nelinişte, pe care nu reuşea s-o definească.

*

Într-o casă din Greenwich Village se reuniseră 7. oco cupluri.

Instructoarea făgăduise că urmându-i sfatul, femeile vor căpăta control asupra propriului corp. Afirmaţia fusese

primită cu solemnitate, fără ca* cineva să remarce absurditatea ideii că zece femei borţoase – dintre care unele de-abia se mai puteau mişca – ar fi putut avea control asupra trupurilor lor. Cât despre soţi, lor li se promisese că vor lua parte activă la venirea pe lume a propriilor copii. Instructoarea era o fată tânără şi entuziastă, îmbrăcată în maiou de gimnastică – singura fără burtă dintre toate femeile de acolo. Când, în plină discuţie despre placentă, Ted începuse să aibă tot soiul de închipuiri erotice cu ea şi cu pântecele ei neted, considerase faptul drept un semn că perioada de aberaţii sexuale, având drept obiect femeile obeze, luase sfârşit.

„Pântecele visurilor lui" îşi continuase programul, supunând sistemul de gândire al lui Ted unor şocuri succesive. Pe un ecran fuseseră proiectate diapozitive color – cele mai sugestive imagini despre dezvoltarea fătului pe care Ted le văzuse vreodată – apoi fotografii ale unor nou-născuţi, alături de mame grijulii şi taţi în culmea fericirii. În viaţa lui urma să apară un bebeluş adevărat, nu unul din cărţi sau ascuns în pântecele mamei sale, ci o făptură vie.

A doua zi la ora prânzului, pe când stătea pe treptele Bibliotecii din Strada 42, ţinând în mâini o îngheţată pe băţ şi calculând preţurile anunţurilor de naşteri la *Lord & Taylor* şi costul pătuţurilor de la *Saks*, avusese marea revelaţie. Acel sentiment confuz, pe care nu reuşise să-l definească, prinsese brusc contur: teama! îi era frică. Îi era frică să nu moară Joanna. Îi era frică să nu moară copilul. Se temea să nu se întâmple ceva, într-una din zile să nu moară chiar el. Era speriat că nu va putea să întreţină copilul, speriat la gândul de a-l ţine în braţe, speriat că l-ars putea scăpa jos. Îi era teamă ca nu cumva bebeluşul să se nască orb, handicapat, beteag, cu un singur braţ sau un singur picior, cu degete lipsă sau cu pete pe piele. Era înspăimântat că nu-şi va face datoria cum trebuie, că nu va fi un tată bun. Desigur, însă, nu-i pomenise Joannei nimic din toate astea.

Ca să scape de frică, încercase să şi-o şteargă din

minte. Era hotărât să acţioneze ca un demiurg, ţinând totul sub control, fără să ignore nimic, fără să lase nimic pe seama întâmplării. Avea intenţia să devină cel mai informat şi mai instruit dintre toţi taţii, în privinţa naşterii naturale. La cursurile săptămânale pe care le urma, era foarte atent şi receptiv. Aproape că putea pătrunde în pântecele Joannei cu privirea de raze X a lui Superman, ca să vadă poziţia fătului. Când în – luna a noua Joanna începuse – a se mişte din ce în ce mai greu, el se dovedise un – prijin nepreţuit. Încurajată de soţ, Joanna îşi făcea zilnic exerciţiile de respiraţie. Ted se dovedise a fi un model de viitor tată.

În finalul lecţiilor despre naşterea naturală, cursanţilor li se prezentase un scurt metraj, proiectat în clădirea şcolii din apropiere şi înfăţişând o naştere filmată pe viu, realizată prin metode naturale. Publicul era format din toate categoriile de taţi aflaţi în aşteptare şi din burţi de cele mai diverse forme şi dimensiuni. Ted simţise o tainică legătură între el şi cei din sală, începând să le zâmbească, deşi îi erau străini. Filmul luase sfârşit, iar odată cu el şi cursul.

Ted Kramer era pregătit pentru venirea pe lume a bebeluşului său.

*

— Ai să fii dezamăgit dacă n-am să reuşesc?

— Ce vrei să spui?

— Păi… am stat de vorbă cu o femeie, care până la urmă a trebuit să fie anesteziată. Se simţea vinovată că în clipa naşterii nu fusese conştientă.

— După câte spun medicii, metoda nu dă greş. Nu-ţi face griji, iubito! Rezişti atât cât poţi.

— O.K.

„Numai să nu-mi mori, Joanna! N-aş putea suporta să te pierd! 1 Asta nu îndrăznise să spună cu voce tare. Nu voia s-o sperie şi nici să-şi răscolească din nou vechile spaime.

Când sună telefonul, Ted era la birou, acolo unde şi trebuia să fie, la zece minute pe ceas depărtare de casă, cu

taxiul. Chiar de la început simţi că situaţia îi scapă din mână. Nu luase în calcul şi intensitatea durerilor Joannei, aşa încât când ajunse acasă, o găsi încovoiată pe covor.

— Dumnezeule!

— E cumplit, Ted…

— Iisuse Cristoase!

Eaţă în faţă cu grozăvia durerilor ei, Ted se trezi că-i piere din minte tot ce învăţase. O ţinu în braţe până ce se potoliră contracţiile. Apoi luă valijoara pregătită din timp – spusese taximetristului să-l aştepte – şi porniră împreună spre spital.

— Nu mai pot să suport!

— Totul o să fie bine. Hai, iubito, respiră!

— Nu pot.

— Ba poţi! Te rog, respiră!

Joanna încercă să respire adânc şi regulat de câteva ori, ceea ce se presupunea că trebuie să deprogrameze de pe creier senzaţia de durere.

— A trecut!

— Iubito, data viitoare trebuie să încerci să-ţi învingi durerea. Nu uita! S-o învingi!

— Poate c-ar trebui totuşi să mă anestezieze.

La intersecţia dintre Strada 79 şi Park Avenue, taxiul se opri, din cauza unui blocaj de circulaţie.

— Nu putem aştepta! îi strigă Ted taximetristului.

— Fpi-ce pot face eu, domnule?

Ted sări afară din maşină.

— Urgenţă! începu el să strige. Naşte o femeie! Urgentă!

Se năpusti în mijlocul blocajului de trafic, oprind câteva maşini şi indicând altora pe unde s-o ia: un agent de circulaţie *ad hoc*, cuprins de nebunie.

— Mişcă-ţi dracului camionul! hă-le loc să treacă!

Şoferii new-yorkezi, înăspriţi de muncă, se supuneau, uluiţi, la vederea acestui ţicnit. Pentru câteva momente, căpătă în ochii tuturor grandoarea eroică a soţului care-şi salvează nevasta gravidă dintr-un blocaj de circulaţie.

Porniră val-vârtej mai departe, spre spital, în vreme

ce taximetristul – la cererea lui Ted – rămăsese cu degetul apăsat pe claxon.

— Treci pe roşu! Plătesc eu amenda!

Clipa lui de eroism trecuse, fiinejcă… durase doar o clipă.

Când ajunseră la spital, Joanna fu luată sus, la etaj, iar el rămase în sala de aşteptare, în expectativă: un erou al zilei de ieri. Acum *alţii* ţineau situaţia sub control. Joanna era în mâinile lor. În momentul de fată, probabil că-i râdeau părul de pe pubis.

— Dar asta-i nedrept! protestă el, adresându-se funcţionarei de la ghişeul de informaţii. Sofia mea are nevoie de mine.

— O să fiţi chemat sus.

— Când?

— Durează cam douăzeci de minute, domnule Kramer.

— Bine, dar minutele astea sunt hotărâtoare!

— Da, ştim şi noi.

În sala de aşteptare, Ted văzu un bărbat de vreo treizeci de ani, cu o fată bovină, tolănit în fotoliu, calm de parcă ar fi privit la televizor.

— Eşti la prima? îl întrebă pe Ted.

— Aşa se spune? sări el ca ars. Dacă sunt la prima?

— Uite ce e, nene! Eu n-am vrut decât să-ţi zic o vorbă bună.

— Iartă-mă! Da… sunt la prima.

Şi Ted zâmbi în sinea lui.

— Eu sunt la a treia.

— Mă omoară aşteptarea! Tocmai când te simţi mai strâns legat de soţie, e luată de lângă tine.

— O să se termine curând.

— Dar eu trebuie să fiu lângă ea. E vorba de-o naştere pe căi naturale.

— Înţeleg.

— Soţia dumitale tot aşa?

— Cu tot respectul, trebuie să-ţi spun că astea-s tâmpenii! Cel mai corect e s-o anestezieze: n-ai nici dureri,

iar copilul îţi vine fără bătaie de cap.

— Dar e o metodă primitivă!

— Zău?

— Şi dumneata chiar nu vrei să fii acolo?

— Am să fiu acolo. Peste câteva zile, sau în toiul nopţii. Am să fiu acolo, cum de nu?

Nu mai aveau nimic să-şi spună. Ted se frământa, convins că soluţia lui e cea corectă; celălalt, adeptul „metodei primitive”, stătea cât se poate de relaxat.

Funcţionara de la informaţii îi zise lui Ted că putea urca; merse la etajul unde se găsea maternitatea şi unde, teoretic, Joanna avea nevoie de ajutorul lui. Pe drum, îşi rememoră toate atribuţiile ce-i reveneau: să calculeze frecvenţa şi durata contracţiilor, s-o ajute la-exerciţiile de respiraţie, s-o ţină de vorbă, încercând să-i distragă atenţia, să-i şteargă fruntea de transpiraţie, să-i umezească buzele. Va ţine situaţia sub control. Nu va avea nici măcar când să-i fie teamă.

Intră în salon, unde o găsi pe Joanna chircită în pat, în plină contracţie. Când încercă s-o pună să respire corect, ea îl gratulă cu un „Mai du-te-n… mă-ta!” Femeia din patul de alături ţipa în spaniolă. Sora îl tot dădea la o parte. Nimic nu se petrecea aşa cum învăţase la curs.

În cele din urmă se ivi şi doctorul Fisk, cu claia lui. de păr blond. Primele cuvinte pe care i le adresă lui Ted fură: „Aşteptaţi afară!” După câteva minute, asistenta îi făcu semn să intre. Doctorul Fisk îl salută din cap şi ieşi.

— Nu mai durează mult, zise sora. La următoarea contracţie, trebuie s-o punem să se screamă.

— Cum te simţi, iubito? o întrebă el pe Joanna.

— În viaţa mea n-am trecut prin ceva mai cumplit!

Avu o nouă contracţie, iar el o îndemnă să se screamă. După alte câteva contracţii foarte dureroase, însoţite de scremete, văzu cum apare, încet-încet, o pată neagră: începutul naşterii, primele semne ale copilului care venea pe lume – copilul lui! Era un moment – care-i scăpase complet de sub control: un moment dumnezeiesc!

— Domnul Kramer?

Doctorul Fisk revenise în salon.

— Acum mergem la sala de naşteri, să scoatem copilul.

Ted o sărută pe Joanna, care se sili să zâmbească, apoi porni împreună cu doctorul Fisk spre o încăpere aflată la capătul coridorului.

— Vă rog să faceţi ce fac şi eu, domnule Kramer.

Aşa că Ted se jucă de-a doctorul. Se spălă îndelung pe mâini şi-şi puse un halat albastru.

Stând aşa, îmbrăcat ca un medic şi contemplând în oglindă răspunsul palpabil la şarada pe care o trăia, îşi dădu seama cât de puţin reuşise să controleze situaţia şi se simţi brusc năpădit de aceeaşi spaimă pe care încercase să şi-o stăpânească.

— O să rezistaţi?

— Cred că da.

— Sper că n-o să-mi leşinaţi pe-acolo!

— Nu.

— Ştiţi, când au început să permită accesul taţilor în sala de naşteri, careva dintre noi a emis teoria că după ce-şi văd nevestele născând, unii bărbaţi devin pentru un timp impotenţi.

— Da?

— Ideea era că bărbaţii fie se simţeau copleşiţi văzând ce înseamnă o naştere, fie trăiau un sentiment de vinovăţie pentru durerile soţiei. Adică ştiţi… fiind vorba de isprava propriului penis…

Doctorul Fisk avea un interesant mod de-a spune lucrurilor pe nume.

— Oricum, nu există niciun fel de dovezi că aşa stau lucrurile. Totuşi, teoria se pretează la unele speculaţii, nu credeţi?

— Ştiu eu?

— Ei, haideţi, domnule Kramer! Să nu leşinaţi şi… să nu rămâneţi impotent! râse doctorul Fisk.

Gluma lui – gluma cuiva obişnuit cu astfel de lucruri – nu avu niciun efect asupra lui Ted, al cărui chip era împietrit de emoţie.

Intrară amândoi în sala de naşteri, unde Joanna, ¿într-o poziţie umilitoare, aştepta să trăiască o experienţă crucială. O pregătiseră ca pentru un straniu ritual de sacrificiu, – cu un cearşaf aşternut peste pântece, cu picioarele cocoţate în scăriţe. Sala de naşteri era plină de doctori, asistente, ba chiar şi trei practicante, venite să se uite la Joanna, care stătea cu picioarele desfăcute.

— Aşa, Joanna! Acum fii atentă: când îţi, spun eu, te scremi, pe urmă te opreşti! zise doctorul.

Asta exersaseră şi acasă. Erau lucruri învăţate la curs. Pe moment, Ted se simţi mai liniştit: situaţia nu-i era cu totul străină.

— Domnule Kramer, staţi lângă Joanna. Puteţi privi totul de aici.

Şi-i arătă o oglindă, aflată deasupra mesei ginecologice.

— Acum! Screme-te! împinge! strigă doctorul.

Apoi totul se derulă foarte rapid.

Ea începu să se screamă, pe măsură ce durerea o năpădea, valuri-valuri; pe urmă încercă să se odihnească, respirând adânc, şi iar porni să se screamă, agăţându-se de Ted, care o înlănţuise cu amândouă braţele. Continuă să se forţeze, în vreme ce Ted îi şoptea: „Cândeşte-te la altceva!” – aşa cum învăţase la curs. Apoi alte şi alte scremote, cu Ted cramponat de ea, şi într-un târziu răsună un ţipăt de copil.

Joanna plângea, iar Ted o săruta pe frunte, pe ochi, culegându-i lacrimile, în vreme ce restul asistenţei – care la urma urmei nu era lipsită de suflet – zâmbea cu gura până la urechi, inclusiv star-ul medical. i? i în toată această atmosferă festivă, când bebeluşul fusese dus mai la o parte, pentru a fi cântărit şi măsurat, Ted Kramer rămase aplecat deasupra lui William Kramer. numărându-i membrele, precum şi degetele de la mâini şi de la picioare, constatând astfel cu uşurare că era întreg.

Ceva mai târziu, în salon, stătură liniştiţi de vorbă despre tof soiul de mărunţişuri, despre1 persoanele care urmau să fie anunţate, despre treburile ce rămâneau în

sarcina lui Ted. Apoi ea spuse că voia să doarmă.

— Ai fost nemaipomenită, J [oanna.

— Da… Am reuşit. Data viitoare o să meargă ca pe roate.

— Te iubesc.

— Şi eu te iubesc.

Ted mai urcă o dată până la salonul de nou-născuţi, ca să arunce o ultimă privire la bebeluş. Acesta dormea într-un pătuţ de lemn subţire, semănând cu o arahidă în coaja ei.

— Noapte bună, fiule! zise el cu glas tare, încercând să conştientizeze realitatea. Eu sunt tăticul tău.

Coborî la parter şi dădu telefoanele necesare. În următoarele zile – cu excepţia vizitelor la spital, când prezenţa bebeluşului era reală – fie că se afla la birou, fie că era acasă, Ted Kramer avea mereu în faţa ochilor imaginea micuţei „arahide”, simţind că i se topeşte inima de duioşie.

E drept că nu reuşise să fie acel sprijin nepreţuit, despre care se vorbise la curs. Şi totuşi, existase momentul când restabilise circulaţia în intersecţie. Tot aşa, o ajutase fizic pe Joanna, ţinând-o în braţe în timpul naşterii.

Mai târziu, când totul avea să se schimbe, făcându-l să se întrebe dacă fuseseră vreodată cu adevărat apropiaţi unul de altul, îi va aminti Joannci de acele clipe.

— Nu-mi aduc aminte de prezenţa ta acolo, urma să fie răspunsul ei.

se cunoscuseră pe Fire Island, unde el era coproprietar la o casă de odihnă pentru celibatari, fapt ce-i permitea să iasă la aer o dată la două săptămâni. Joanna împărţea şi ea o vilă cu încă trei persoane, ceea ce-i dădea dreptul s-o folosească un weekend pe lună. Aritmetic, singurele posibilităţi ce le mai rămâneau erau să participe la unul din cele trei cocktailuri ţinute sâmbăta, în weekend-ul când se întâmpla să fie amândoi pe insulă.

Joanna se afla pe o terasă aglomerată, în compania a trei bărbaţi. Ted rămăsese cu ochii la ea şi privirile li se întâlniseră, tot aşa cum privirile ei le întâlniseră pe cele

ale încă unei duzini de bărbaţi în căutare de aventură. Ted „făcuse naveta” între o casă din Amagansett şi cea de pe Fire Island, socotind că frecventând două societăţi de celibatari, avea mai multe şanse de-a întâlni O Femeie – sau măcar O Femeie ori Alta. Deja îşi însuşise echivalentul sezonier al tacticii şmecherilor de oraş; asta însemna că ştia cum să facă şi ce să dreagă, spre a ajunge s-o cunoască pe frumoasa femeie asediată de trei bărbaţi, pe punctul să plece împreună cu unul. din ei.

Când văzuse că-i vorba de un tip cu care jucase cândva volei, Ted coborâse până în faţa casei şi se sprijinise de grilaj. 11 oprise pe celălalt, schimbaseră câteva banalităţi, iar omul fusese silit să-l prezinte prietenei sale „ca să nu comită o impoliteţe. Ha se numea Joanna şi acum puteau spune că se cunoscuseră pe ponton.

În ziua următoare n-o întâlnise la plajă, dar bănuise că se afla pe unul din cele trei vaporaşe care plecau de pe insulă, duminica seara; aşadar, rămase să aştepte la debarcader, cu aerul unui turist de ocazie, dornic să admire asfinţitul soarelui. Ea se aşezase Ta rând pentru al doilea vaporaş, iar Ted observase că n-o însoţea niciun bărbat, ci numai două prietene, hi prietenele ei erau drăguţe. Asta va fi pe placul lui Earry. cel cu rulota. Larry era prietenul lui Ted, Divorţase şi rămăsese cu o rulotă veche. Larry o folosea ca să ofere femeilor ceva deosebit, la sfârşitul weekendului: o cursă până în oraş. Existau grupuri întregi de femei, amatoare de o asemenea călătorie, aşa încât uneori Larry arăta de parcă ar fi transportat echipe de stewardese de la aeroport şi până în centru.

— Bună, Joanna! îţi mai aminteşti de mine? Ai cu ce să te întorci în oraş?

— Pleci cu vaporaşul ăsta?

— Aştept pe un prieten. Mă duc să văd pe unde umblă.

Ted pornise agale către capătul debarcaderului şi de cum ieşise din raza ei vizuală, o luase la goană către vilă.

— Hai c-am găsit nişte ţipe bine, Larry! îl zorise Ted,

trăgându-l în grabă spre debarcader.

În vreme ce se apropiau de ţărmul celălalt, una din prietenele Joannei îi pusese lui Ted inevitabila întrebare: „Cu ce te ocupi?”, care nu-i prea priise în vara aceea. Femeile pe care le cunoscuse păreau să evalueze bărbaţii după un sistem cu zece gradaţii: doctorii obţineau punctaj maxim – nota zece; după ei urmau avocaţii şi agenţii de schimb; agenţii de publicitate erau cotati cu şapte puncte; cei ce lucrau în magazine de confecţii, numai cu trei – afară de cazul când erau patroni, ceea ce-i urca la opt; cei din învăţământ – patru puncte, iar restul – profesiile despre care se întreba: „Asta ce vrea să însemne?”, categorie care îl includea şi pe Ted – nu se ridica niciodată mai sus de doi. Dacă se punea problema să explice „ce vrea să însemne asta” şi ele tot nu înţelegeau, atunci risca să scadă şi la unu.

— Mă ocup cu vânzări de spaţiu publicitar.

— Pentru cine lucrezi?

Nu fusese nevoit să explice, avea deci şanse să obţină cinci puncte.

— Revista *Leisure1*.

— Aha.

— De unde-i ştii?

— Lucrez cu I. Walter.

Prin urmare, şi ea lucra la o agenţie de publicitate. Asta era şi nu era bine. Munceau în acelaşi domeniu. Pe de altă parte, nu era o bibliotecară obscură la Corona, Queens[45].

Joartna Stern venise la New York după ce obţinuse o diplomă în arte liberale, la universitate ea din Boston – diplomă care, după cum înţelesese curând, nu reprezenta un mijloc de afirmare la New York. Trebuise, aşadar, să urmeze un curs de secretariat, după care schimbase mai multe „slujbe trăsnet” – în realitate, una mai plicticoasă ca alta – şi pe măsură ce căpătase experienţă, ajunsese în

4 Leisure (engl.) - Timpul liber“, (n.tr.)

5 Queens - zonă .a New York-ului. învecinîndu-se la sud-vest cu Hrooklyn ţii la sud cu Long Island, (n.lr.)

cele din urmă secretară-şefă pe lângă directorul departamentului de relaţii publice al lui J. Walter Thompson.

La douăzeci şi patru de ani, închiriase prima oară un apartament pentru ea singură.

Se încurcase cu un bărbat căsătorit, coleg de serviciu, aşa încât ar fi deranjat-o prezenţa unei colege de cameră. Legătura durase trei luni şi se sfârşise în momentul când el se îmbătase şi-i vomitase pe covor, apoi – luase trenul, întorcându-se la nevastă-sa, în Port Washington.

În fiecare an, de Crăciun, revenea la Lexington, Massachusetts, – unde dădea părinţilor un raport favorabil privind viaţa ei la New York. „Mă întâlnesc cu bărbaţi şi mă descurc foarte bine la serviciu”.

Tatăl ei era proprietarul unei farmacii prospere, iar maică-sa era casnică. În calitate de fiică unică, Joanna fusese întotdeauna foarte răsfăţată: nepoata preferată, verişoara preferată. Când i se năzărea să-şi petreacă vara în Europa, o petrecea, când voia haine noi, i se cumpărau; dar – aşa cum îi plăcea maică-sii să spună – nici ea „nu le dădea vreodată bătaie de cap”.

Uneori îşi arunca ochii pe anunţurile publicitare, să vadă dacă mai erau şi alte lucruri pe care le-ar fi putut face pe lumea asta. Câştiga 175 de dolari pe săptămână, avea o muncă destul de interesantă, şi nu aspira la vreo schimbare. Exact aşa cum le spunea părinţilor: „Mă întâlnesc cu bărbaţi şi mă descurc bine la serviciu”. Pe plan afectiv, ducea o viaţă destul de agitată. Bill, actualul amant însurat, alterna cu Walt – bărbatul căsătorit din anul precedent, iar dintre celibatari, Stan, care-i urmase lui Walt, şi apoi Jeff, fuseseră înlocuiţi cu Michael – după Jeff şi înainte de Don. Dacă ar fi ţinut-o tot în ritmul ăsta, până la treizeci de ani ar fi ajuns. să se culce cu peste două duzini de bărbaţi – ceea ce părea să fie chiar mai mult decât şi-ar fi putut dori. Simţea, însă, un început de decădere, de sfârşeală. Îl informase pe Bill – amantul la ordinea zilei – că fără. el we-kepd-urile sunt plicticoase,

ademenindu-l astfel s-o invite în casa lui din Stamford. * Evident că lucrul era imposibil, aşa că făcuseră pasul cel mai nimerit pentru amândoi: se despărţiseră.

Dar nu urmaşe Ted. Pe el îl ţinea în rezervă pentru Fire Island şi Amagansett. Ted ajunsese la ea după ce intrase şi ieşise din vieţile mai multor femei, la fel cum şi ele intraseră şi ieşiseră din viaţa lui. Pe atunci avea vreo treizeci de ani. Terminase universitatea din New York, cu o diplomă în domeniul administrării afacerilor, care în principiu îl califica pentru orice, dar în acelaşi timp, pentru nimic. Obţinuse o slujbă de practicant în domeniul comerţului, la o mică firmă de aparatură electronică, apoi făcuse armata timp de şase luni în trupele de rezervă, după care un an de zile lucrase ca angrosist în comerţul cu aparatură. Nu-şi făcuse niciodată prea multe probleme cu familia. Taică-său era patronul unui mic restaurant pentru cei din industria de confecţii şi se plângea de ani de zile că-i „sătul până-n gât de salate cu carne de pasăre şi de resturi de mâncare”. Ted nu-şi dorea nici pe departe să ajungă în aceeaşi situaţie. O femeie în vârstă şi cu multă experienţă în probleme de personal îi dăduse un sfat, pe care el îl considerase nepreţuit pentru viaţa lui profesională.

— Cea mai mare greşeală a ta e că încerci să vinzi produse. Nu eşti destul de înfigăreţ.

— Ce vreţi să spuneţi? o întrebase el, timid.

— Eşti băiat deştept. Ai putea vinde, dar nu produse. Ar trebui să vinzi idei.

Câteva săptămâni mai târziu, îl plasase într-o slujbă în care vindea idei: respectiv, spaţiu publicitar pentru un grup de reviste destinate bărbaţilor. Cine lucra în acest domeniu trebuia să aibă cunoştinţe de demografie şi marketing, şi în acelaşi timp să se priceapă să caute pe fişiere de calculator. Era un post în care se cerea inteligenţă, iar Ted Kramer, un individ mai degrabă isteţ decât agresiv, avea chemare pentru munca lui.

Prima întâlnire dintre Ted şi Joanna avusese loc la sfârşitul verii: cinaseră împreună într-un mic restaurant

din East End, petrecând ceea ce în lumea celibatarilor s-ar fi putut numi o seară plăcută. Amândoi erau în căutare de pereche. Se întâlniseră în oraş. Ted avea în perspectivă o agentă de schimb, o redactoare de reclame, o arhitectă – toate aşteptând la rând, de parcă urmau să-şi ridice comenzile de la patiserie. Agerită de schimb îşi bătea prea tare capul cu mărfurile ei, redactoarea de la agenţia de publicitate fuma prea mult, arhitecta bârfea din cale-afară pe socoteala altor femei, aşa încât Ted şi Joanna ajunseseră să-şi dea şi a doua întâlnire.

K O

În acea scenă cu doi celibatari, unde nici cea mai măruntă dovadă de imaginaţie n-ar fi trecut neobservată, el făcuse un gest relativ inteligent. O dusese în acelaşi loc unde cinaseră prima oară, spunându-i:

„M-am simţit bine acolo, cu tine". Se amuza de stânjeneala lor de celibatari exact atât cât trebuia, nefiind detaşat ca Vince, directorul artistic, care se proţăpise lângă biroul ei, spunându-i că era hermafrodit; nu se arăta nici disperat ca I3 db, de la controlul asupra mass media, care dăduse şi el târcoale biroului Joannei, şoptindu-i că se afla., în prag de divorţ" – formulă pe care o mai auzise de la Walt şi de la Bill.

— Ceea ce fac eu de obicei când *cred* că-mi place cineva… începuse-Ted.

— Crezi că-ţi place?

— Ne cunoaştem de prea puţin timp. Ei, ceea ce fac eu în asemenea situaţii e să lansez o invitaţie pentru un weekend în doi, la Montauk.

— Nu crezi că te cam grăbeşti?

— Ar putea fi un weekend de toamnă de-a dreptul fantastic, tot aşa de bine* cum ar putea duce şi la revelaţia că n-avem ce să ne spunem.

— Sau s-ar putea să plouă… Asta ar înlesni revelaţia…

— Dar gândeşte-te cât timp am economisi! Şi câţi bani aş economisi eu!

— Am să mă informez dacă va Dloua sau nu.

După ce mai ieşiseră împreună în câteva seri.

Ted o invitase din nou, şi ea acceptase. El închiriasc o maşină şi luaseră o cameră la motelul din Montauk. Vremea fusese frumoasă şi se dovedise că aveau ce să-şi spună unul altuia: astfel, înfăşuraţi în pături, pe plajă. Îşi mărturisiseră cât se poate de serios că începuseră să se cam sature de anturajul lor de celibatari. După această confesiune reciprocă, urcaseră în cameră, să facă dragoste.

La vremea aceea, nici vorbă ca Ted Kramer să fi fost ales de către Joanna Stern dintre alţi bărbaţi, în vederea căsătoriei. Ted fusese preferat mai multor amanţi – pe care că îi frecventa, tot schimbându-i între ei – în calitate de persoană cu care s-ar fi putut eventual vedea mai des decât cu ceilalţi. După criteriile generale ale mediului în care se mişcau ei doi, asta însemna că în cele din urmă Joanna avea să se culce cu el, iar după propriile ei criterii, că în acest răstimp nu se va mai culca şi cu alţii. Aşadar, Ted era pur şi simplu un bărbat ca toţi ceilalţi care-l precedaseră şi care, la un moment dat, devenise personajul-cheie. Dat fiind dezgustul crescând al Joannei pentru viaţa de celibatar, s-a întâmplat ca după el să nu mai urmeze nimeni.

Începuseră să petreacă din ce în ce mai mult timp când într-unul, când într-altul din apartamente, ceea ce reprezenta un compromis, însemnând mai puţin decât un concubinaj şi mai mult decât nişte simple întâlniri. Lui i se părea că apucase pe Dumnezeu de un picior: această femeie – lucrând în acelaşi domeniu ca el şi cunoscându-i munca, sătulă de compania celibatarilor, extrem de atrăgătoare, o stea a plajei şi a cocktailurilor de duminică – îi aparţinea lui.

Se apropia vara: o perioadă Opriţică. Joanna intuia dorinţa fizică a directorilor executivi, care se gândeau cum să facă să pună mâna pe funcţionarele de la birou – asta în timp ce-şi umpleau rulotele cu lenjerie pentru weekend, cu neveste şi copii. La serviciu, lui Ted i se ceruse să precizeze când voia să plece în vacanţă.

— Trebuie să luăm o hotărâre de maximă importanţă pentru relaţiile noastre, zisese el într-o bună zi, şi o clipă Joanna se temuse să nu fie o aluzie la o situaţie mai de durată. Încă nu era pregătită să joace un asemenea rol.

— Am două săptămâni de concediu. Vrei să ni-l petrecem împreună?

— O.K. De ce nu?

— Larry se gândeşte să adune un grup, cu care să închirieze o vilă. Am putea lua şi noi o cameră. Aşa am avea două săptămâni numai pentru noi, plus weekend-urile.

Ca şi cum ea n-ar fi fost niciodată pe Fire Island sau în vreunul din punctele turistice din apropiere. Nici el.

— Ar putea fi ceva drăguţ.

— Patru sute de persoană, dacă mergi singur.

— Eşti un adevărat negustor!

— Cred că va fi frumos.

— Cu siguranţă. E un chilipir. Vreau să spun… acum când ştiu că tu nu sforăi!

Când Mei, şeful contabil, cu nevastă în Vermont, venise la biroul ei s-o întrebe: „Unde pleci vara asta şi cu cine?”, Joanna răspunsese: „Mă duc pe Fire Island, cu prietenul meu”. Era pentru prima oară când folosea cuvintele „prietenul meu” cu referire la Ted şi-i făcuse plăcere s-o spună – mai ales când Mei se retrăsese urgent, scoţând un „Ah!” şi purtându-şi dorinţele în altă parte.

Faptul că se aflau împreună într-un loc unde mulţi alţii veniseră la „vânătoare” – aşa cum şi ei cândva stătuseră la pândă – le dădea un sentiment cu totul deosebit. Când auziseră că la un cocktail pentru celibatari se prăbuşise o terasă, pur şi simplu din cauza aglomeraţiei de acolo, se bucuraseră că în loc să fie la petrecere, rămăseseră acasă, ronfăind biscuiţi făcuţi de Sara Lee. Priveliştea acelor celibatari, hoinărind pe aloi, cu mutre de beţivi, sau singuratici, în căutarea unei sindrofii, a unei conversaţii, a unui număr de telefon, întoarcerea de duminică noaptea cu vaporaşul, ultima şansă de-a ajunge la şosea, oameni care sperau să mai obţină în cinci minute

ceea ce nu găsiseră într-un weekend – toate acestea îi făceau să se simtă recunoscători unul față – de altul.

Bână şi când făceau dragoste, era tot un joc: un juc savuros, a cărui plăcere sporea prin faptul că de fiecare dată se iubeau pe apucate, pândind să nu fie n-imeni acasă. Dar lucrul cel mai grozav din toate ora certitudinea că la sfârşitul verii, depindea numai de ei dacă voiau sau nu să rămână împreună.

— Joanna. aş vrea să fii Sofia mea. Te rog. Asta n-am spus-o nimănui, niciodată. Ce zici?

— Da. vreau.

Se sărutaseră cu afecţiune, cu pasiune, ba chiar mai mult decât atât, cu un sentiment degratitudine: acum puteau demonstra că, la urma urmei, erau sănătoşi şi întregi la minte şi că nu mai aveau nevoie să se plimbe pe alei, cu un pahar în mână, în căutarea unei perechi de ocazie.

*

Bebeluşul plângea, iar lor li se părea că de când începuse, trecuseră vreo două or.

— Numai patruzeci şi opt de minute pe ceas, zise Ted.

— Numai.

Erau la capătul puterilor. 11 legănaseră, îl mângâiaseră, fopăiseră cu el în braţe, îl plimbaseră, îl puseseră jos, îl strânseseră din nou la piept, îi întorseseră spatele, umblaseră cu el de colo-colo, îi cântaseră, dar el plângea în continuare.

— Unul din noi trebuie să meargă la culcare, zise Ted.

— Eu *dorm* deja.

Billy avea de-acum patru luni. Trecuse mult de când doica le punea în braţe un bebeluş care nu plângea niciodată noaptea – ba părea să nu plângă chiar deloc. Exact din ziua când plecase ea, începuseră să se lupte cu acest copil, complet schimbat, care avea o mulţime de pretenţii şi care urla aproape fără încetare.

După naşterea lui I3 illy, sosise în vizită familia:

părinţii Joannei, din Massachusetts, ai lui Ted, din Florida, apoi fratele lui şi cumnata, din Chicago. Veniseră cu toţii şi se instalaseră, aşteptând să li se ofere la nesfârşit gustări şi băutură.

— Noroc că ai mei au avut bodegă, zicea Ted.

— Dar ai mei nu! Dacă mai trebuie să hrănesc o singură persoană, să ştii că le pun în braţe nota de plată.

Tot ce le mai rămăsese după plecarea doicii şi a familiei era oboseala. Nu fuseseră pregătiţi pentru munca nesfârşită şi epuizantă pe care o presupunea venirea pe lume a unui copil. N

— N-am mai făcut dragoste de nu mai ştiu când! Cred c-am şi uitat cum se procedează.

— Nu mi se pare deloc nostim!

— Ştiu.

La început, pe Ted îl preocupase să se adapteze cât mai bine noului său rol. Asta însemna să se scoale odată cu Joanna şi să-i ţină de urât cât timp îl alăpta pe I3 illy, astfel încât de multe ori, se întâmpla ca toţi trei să moţăie în miez de noapte. După ce în unele după-amiezi, la birou, i se întâmplase să nu-şi mai poată ţine pleoapele deschise, începuse să-şi limiteze tura de noapte la câteva mormăieli, atunci când Joanna se scula din pat, pentru alăptat.

Pe la opt luni, Billy începu să doarmă mai mult. Totuşi, în timpul zilei, Joanna continua să aibă o groază de treburi: spălat, cumpărături, mesele copilului. Ştia că ar fi trebuit să-i facă plăcere să-l vadă pe Ted venind acasă seara, pentru că era soţul ei. Însă Joanna îl aştepta în primul rând ca s-o ajute: să-i aleagă rufele, să-i spele podeaua din bucătărie.

— Joanna, am ruginit de tot…

— Degeaba, iubitule, n-am chef să fac amor. Tot ce-mi doresc e să am o cameră numai a mea.

Amândoi râseră – niţel cam într-o dungă – şi adormiră aproape imediat.

Toată lumea le spunea că „lucrurile se vor îndrepta curând”, şi în cele din urmă, aşa se şi întâmplă. Billy începu să doarmă toată noaptea şi se făcu un copilaş

frumos şi vesel. Temerile lui Ted – mai mult sau mai puţin justificate – cum că băieţelul i-ar putea semăna, se dovediseră totuşi neîntemeiate, întrucât până acum nimeni nu fusese de părere că Billy ar fi adus cu taică-său. Copilul avea un nas cârn, ochi mari, căprui, şi-un păr frumos şi negru.

Cum viaţa lor era diferită de cea dinainte, îşi schimbaseră şi prietenii. Celibatarii aparţineau de acum unui alt sistem solar. Imediat după căsătorie, Ted se mutase în apartamentul Joannei, din East Seventies, aflat într-o clădire locuită în mare parte de celibatari şi de câteva prostituate, rătăcite pe acolo. Se mutaseră apoi cu câteva blocuri mai departe, într-un imobil de familişti, astfel că cei mai buni prieteni ai lor deveniseră Thelma şi Charlie Spiegel, vecinii de la etajul de dedesubt, care aveau o fetiţă, Kim, cu trei luni mai mare decât Billy. Charlie era medic stomatolog. În cercul lor se mai integrase un comerciant de spaţii publicitare de la *Newsweek*, Marv, împreună cu soţia lui, Linda. Aceştia aveau un fiu, Jeremy, mai mare ca Billy cu două luni. Cum toate trei cuplurile erau la primul copil, odraslele lor fiind de vârstă foarte mică, se adunau deseori la câte im *boeuf* bourguignon1, discutând despre crampe, scaune, educarea sfincterelor, obsedaţi dideea de-a compara evoluţia celor trei copii – care din ei stătea în picioare, care începuse să meargă, care vorbea, care făcea la oliţă şi care pe jos. – sucind şi răsucind pe toate părţile aceste amănunte, pentru că-i priveau pe toţi în egală măsură. Chiar dacă uneori unul din ei zicea: „Da noi nu mai putem discuta şi despre altceva?”, subiectul era schimbat numai în aparenţă – de pildă, se povestea despre educaţia dată copiilor la New York, despre şcoli particulare şi de stat, iar din când în când – nu foarte des – despre filme sau cărţi, presupunând că vreunul din cei de faţă avea şi timp să mai citească.

La un an şi jumătate, Billy Kramer era un copil pe care lumea se oprea în stradă să-l privească, împreună cu frumoasa lui mămică.

La birou, Ted primise un spor la salariu; bănuia că faptul se datora noului său statut, de tată: acum intrase în rândul lumii. Se ducea la meciuri de fotbal, când juca echipa *Giants*[67], împreună cu un fost coleg de liceu, Dan, de profesie avocat. Citea reviste informative şi *The Wall Street Journal*, care-i era necesar în munca lui. *Avea* de lucru. Cercul Joannei consta din câteva prietene, cunoscute pe băncile parcului, câteva dădace – dintre cele mai ineficiente – şi Thelma. Nici pentru ea viaţa nu era mai palpitantă decât pentru Ted – acesta stând zilnic într-un birou unde discuta cu oameni pe care-i vedea numai de la brâu în sus şi care vorbeau în propoziţii cu cap şi coadă. Iar în coreul ei nu exista nimeni – nici cucoanele din parc, nici vechile ei prietene, nici măcar Ted – căruia să-i poată împărtăşi ruşinosul ei secret.

Încercase să-şi descarce sufletul, dar nimeni nu stătuse s-o asculte.

— Îmi iubesc băiatul, îi zisese ea într-o zi Thelmei. Totuşi, trebuie să-ţi spun că-i tare plicticos să creşti un copil.

— Sigur că da! o aprobase Thelma, şi Joanna crezuse că a găsit în ea un aliat. Dar e atât de pasionant!

Nimeni nu o asculta. Femeile pe care le cunoştea fie refuzau, să recunoască, chiar şi în sinea lor, fie erau mai răbdătoare decât ea. Abordase din nou subiectul, într-o conversaţie telefonică cu maică-sa.

— Tu nu te-ai plictisit niciodată?

— Cu tine? Nu. Nu mi-ai dat niciodată bătaie de cap.

Atunci era ceva în neregulă cu ea? într-o seară, după ce-l ascultase pe Ted povestindu-i în amănunt un incident care-l supărase – o discuţie avută la birou, cu un coleg – îi adresase câteva cuvinte, ştiind că asta aştepta soţul de la ea – nu trebuia să-şi facă sânge rău… şi aşa mai departe – apoi îi spusese ce avea pe suflet: nu că nu l-ar fi iubit pe Billy, doar era un copil aşa de frumos şi de vesel, dar toate

---

6 Boeuf bourguignon - fel de mîncare franţuzesc din carne de vită, gătită cu bucăţele de slănină, ciuperci şi ceapă, (n.tr.)

7 Giants („Uriaşii“) - echipă de fotbal americană, (n.tr.)

zilele ei erau la fel.

— H plictisitor să fii mamă, Ted. Şi nimeni nu îndrăzneşte să recunoască.

— Ce vrei? Aşa se întâmplă! Sau măcar în primii ani! Dar e tare frumuşel, nu?

Nici el nu voise s-o asculte. De data asta, se întorsese pe partea cealaltă, dându-i a înţelege că voia să doarmă.

nu ne lloanna trăia cu acest secret în suflet; Pentru ea, situaţia nu se schimbase. Revelaţia verii fusese momentul când Billy făcuse pentru prima oară treabă mare la oliţă.

— Bravo, Billy! îl lăudase ea, iar Ted aplaudase.

Pe urmă aplaudase şi Billy.

În asemenea momente, datoria părinţilor este să-şi încurajeze; progeniturile.

Câteva zile mai târziu, băieţelul îşi spusese singur; Fă caca la oliţă!" şi făcuse. Când Ted sunase acasă, să-i comunice Joannei că încheiase o afacere strălucită – un program lunar pentru reclame de mărimea unei pagini, ea avusese, la rândul ei, o veste bună:

— Billy şi-a spus singur: „Fă caca la oliţă!" şi-a făcut.

Nici triumful şi nici măcar „caca" nu fuseseră ale ei!

Billy împlinea doi ani. Mama Joannei ar fi spus că puştiul nu dădea nicio bătaie de cap! Uneori era mai docil, alteori mai încăpăţânat, însă începea să-şi contureze personalitatea, evoluând de la stadiul primitiv, când îşi vâra brânză în urechi, spre o făptură semicivilizată, care putea fi luată duminica la restaurantul chinezesc.

Maică-sa îi dădea voie să se uite la televizor, Ia *Scsame* Street7, iar el stătea jos, clipind des, fără să înţeleagă mare lucru. Oricum, Joanna mai reuşea să fure câte o oră liberă.

Ted era plin de avânt. Dacă în tinereţe fusese o fire lipsită de agresivitate şi înclinată spre descoperiri, la treizeci şi nouă de ani devenise un bun specialist în domeniul publicitar. Cu un an înainte, câştiga 24.000 de dolari – nu cine ştie ce pentru New York, dar oricum, mult mai mult decât câştigase vreodată – şi continua să fie în

plină ascensiune. Muncea mult ca să se documenteze în specialitatea lui, iar şeful – directorul agenţiei – îl numea „mâna mea dreaptă”. Nu se oprea să bea pe la niciuna din crâşmele unde îşi făceau veacul cei din domeniul publicitar. Nu flirta şi nu umbla după fustele femeilor de la birou. Era un om de familie. Avea o nevastă frumoasă şi un copil reuşit.

Weekend-urile deveniseră mai uşoare pentru Joanna, de când rezolvau împreună ce treburi aveau în oraş şi de când Ted începuse să-l ia cu el se Billy o parte din timp, astfel încât ea să facă târguielile, sau pur şi simplu să rămână singură. Dacă cei de la birou îl întrebau cum e să creşti un copil la oraş, le răspundea că-i un lucru de-a dreptul pasionant.[8]

Şi nu era exclus ca uneori să fi făcut această declaraţie tocmai în clipa când Joanna, care se găsea acasă, încerca să-şi vadă de-ale ei, în timp ce Billy construia un garaj din cuburi, rugând-o: „Joacă-te cu mine, mami!” – ea luptându-se să-şi ţină ochii deschişi la ora patru după-masă şi abţinându-se să-şi toarne un pahar de vin înainte de cinci.

Viaţa lor în societate consta în a servi cina cu prietenii, prin rotaţie, într-o atmosferă festivă – lucru pe care-l făceau cu regularitate. Ecouri ale mişcării feministe pătrunseseră şi până la ei, stârnind unele discuţii despre rolul femeii în căsnicie, ca rezultat, pentru câtva timp toţi bărbaţii se ridicaseră de la masă, ca să spele vasele „Ted se vedea uneori cu prietenii, la masa de prânz. Joanna nu mai ştia nimic de prietenele de odinioară. Dar se întâlnea cu Amy, o fostă profesoară, pe care o cunoscuse în părculeţul de joacă pentru cei mici.

Evident, discutau despre copii.

— Ted, vreau să-mi iau serviciu.

— Ce vrei să spui?

— Vreau să spun că m-apucă nebunia! Nu pot să-mi petrec tot timpul în compania unui copil de doi ani!

— Poate-ar trebui să-i găsim o dădacă.

---

8 Sesame Street (engl.) - „Strada Sesam“ (n.tr.)

— Nu mă interesează numai câteva după-amiezi libere.

— Dar, draga mea, copiii mici au nevoie de prezenţa mamei.

— Linda arc serviciu. Se scoală dimineaţa, pleacă în oraş, se simte o fiinţă omenească. Iar eu rămân acasă, cu Billy, cu Jeremy şi cu Cleo a lor, care abia aşteaptă să scape de mine ca să se uite la televizor, la As *The World Turns*.

— Te uiţi şi tu?

— Te rog să nu râzi!

— Bine. bine! Nu râd! Te-ai gândit ce vrei să faci?

— Ce-am făcut şi mai înainte.

— Şi cu asta o să plătim o menajeră sau o dădacă? Vreau să spun că nu avem suficiente fonduri ca să ne permitem să cheltuim atât de mult, în caz că tu îţi iei serviciu.

— Dar şi-aşa suntem în pierdere! Uite. – în ce hal am ajuns!

Ce tot spui acolo? Eşti o mămică nemaipomenită! Iar Billy e un copil extraordinar!

— Billy începe să nu mă mai intereseze. M-am plictisit de jocurile, lui tâmpite, pentru copii de doi ani, şi de cuburile lui idioate! Tu ai de-a face cu oameni în toată firea, în timp ce eu stau în patru labe pe covor şi construiesc garaje!

— Doar ştii că tu uiţi foarte repede! Până la urmă, te plictiseai întotdeauna de ceea ce făceai.

— Tocmai! Vreau să fac altceva.

— Ce anume? Ce ţi-ar aduce atâta câştig încât să merite osteneala9

— Găsesc eu ceva. Doar mă pricep la relaţii cu publicul, nu?

— Ai fost secretară, Joanna. Atât şi nimic mai mult.

— N-am fost secretară. Am fost asistenta lui.

— Praf în ochi, Joanna. Ai fost o. simplă secretară.

— Să ştii că-i o măgărie din partea ta![9]

---

9 As The World 'Turna (engl.) - „în timp ce pnmînUil se învîrleşl'e"

— Îmi pare rău, dar ăsta-i adevărul. Şi nu pot fi de acord să distrugi echilibrul unui copil de doi ani, numai ca să te duci să fii secretară într-un birou.

Ai depăşit epoca aia.

— Nu zău?

— Uite ce e, când I3 illy o să mai crească şi-o să fie la şcoală de la nouă la trei, poate c-ai să-ţi iei de lucru câteva ore pe săptămână.

— Îţi mulţumesc nespus că-mi dai voie!

— Joanna, de unde-ţi vine toată starea asta?

— Din doi ani de plictiseală!

— Mă-ntreb cum se descurcă alte mame!

— Nu se descurcă toate. Unele şi-au luat serviciu.

— Da, atunci...

— Atunci, ce?

— Dă-mi puţin timp de gândire.

— Să nu zici că nu te-am prevenit!

— Ca să vezi! Şi eu care mă întrebam dacă n-ar fi cazul să discutăm eventualitatea de-a avea un al doilea copil!

— Ce vorbeşti!

— Se zice că dacă aştepţi prea mult, pe urmă e mai greu.

— Nu. zău?

— Adică...

— Ted, eu nu mai vreau încă un copil.

— Dar eşti atât de bună cu Billy! Şi pe urmă „acum ne pricepem amândoi la treaba asta!

— Nici nu suport să mă gândesc c-aş putea s-o iau de la capăt! Dumnezeule! Iar alăptat, iar toate idioţeniile alea!

— Ar putea fi grozav. Am ataşa un scăunaş pe bicicleta ta şi-am hoinări prin oraş cu toţii.

— De ce nu închiriezi tu unul, Ted?

Era clar că se referea la copil şi nu la scăunaşul de pe bicicletă. Joanna o căută pe noua ei prietenă, Amy, şi-i spuse pe nerăsuflate că nu mai putea rezista, că era

---

(n.Ir.)

plictisită şi năucă de cap. Dar nu-şi găsise omul. Amy iubea copiii; îi plăcea să fie mamă, îi surâdea ideea de-a se întoarce la catedră când copiii ei vor mai creşte, susţinând, de fapt, punctul de vedere al lui Ted.

— Tu singură ţi-ai băgat în cap că te plictiseşti, îi spuse Amy cu răceală, făcând-o pe Joanna să se simtă de parcă ar fi luat un F[10] la purtare. Apoi, foarte sigură pe sine, Amy îi trântise bomba. Avea ceva pe suflet, ceva ce nu putuse destăinui nimănui. Era combinată cu un bărbat, un tip însurat. Psihiatru, înainte de a se mărita, Joanna văzuse lucrurile numai din perspectiva opusă. Amy era singura femeie măritată, din câte cunoştea, care să admită deschis că avea o legătură – şi culmea! – cu un psihiatru.

— Li se îngăduie aşa ceva? o întrebă Joanna, încercând să-şi ascundă stânjeneala.

Îşi luară rămas bun, sărutându-se şi îmbrăţişându-se: surori de suflet, acum că-şi făcuseră una alteia confidenţe; numai că Joanna nu era prea convinsă că schimbul era echivalent. O legătură? Asta nu rezolva problema, se gândi ea. Ar însemna altfel de complicaţii. Cu toate acestea, o amuza întrucâtva ideea de a-şi lua *baby sitter*, ca să poată avea o legătură.

Ted ar fi putut afirma că aprobă mişcarea feministă. Se străduia să-şi aducă ceea ce el considera a fi „partea lui de contribuţie”, telefonându-i Joannei înainte de a porni spre casă, să vadă dacă ea au ea nevoie de ceva. Şi totuşi, casa cădea în grija soţiei. El o ajuta să se descurce cu Billy; îi făcea baie, îl scotea la plimbare câteva ore sâmbăta şi duminica. Cu toate acestea, ei îi revenea răspunderea pentru hăinuţele şi hrana copilului, pentru sănătatea lui, grija de a ţine legătura cu medicul pediatru, şi de a supraveghea etapele de evoluţie ale lui Billy: trecerea de la oliţă la W.C., de la coşul de nuiele la dormitul în pătuţ. El era tăticul, dar Joanna era mămica. Ted voia s-o ajute. Simţea că e de datoria lui. Însă ceea ce făcea el era pur şi simplu un ajutor. Billy încă se afla în primul rând în grija

10 F de la foul (rău, dezgustător, nepermis): comportare incalificabilă, (n.tr.)

Joannei.

Un timp, fiecare copil de vârsta lui Billy, din terenul de joacă, trăsese după el aceeaşi girafă; apoi umblaseră cu aceleaşi triciclete. Acum, când împliniseră trei ani, toţi mergeau la grădiniţă. Ted se întreba cum de reuşise el să ajungă om în toată firea fără să frecventeze o grădiniţă care costa 1.400 de dolari pe an, şi dacă merita să plătească o groază de bani, numai pentru ca un puşti de trei ani să mâzgălească nişte dfesene! Totuşi, dacă Billy mergea la grădiniţă, joanna ştia că putea conta zilnic pe câteva ore de libertate. Lui Ted, însă, îi spusese că toţi copiii se duceau la grădiniţă şi în caz că Billy nu va face acelaşi lucru, va rămâne în urma lor, fără putinţă de recuperare, pierzându-şi deprinderile verbale pe care părea să le fi căpătat şi pe care nu le-ar mai fi putut câştiga. Aşadar, Ted completase un cec pentru grădiniţa *PussycatsK*[11]

Însă nici aşa, Jnanna nu se simţea cu mult mai uşurată. Uneori, Ted era cel care-l îmbrăca pe Billy dimineaţa, lăsându-l la grădiniţă, în drum spre birou. Dar băieţelul se întorcea acasă la prânz, iar Joannei îi rămânea aproape o zi întreagă în care să se ocupe de el. Mamele căzuseră de acord. că aşa sunt toţi copiii la trei ani, dar afirmaţia nu părea s-o consoleze pe Joanna, care avea de furcă pentru că Billy îşi voia sandvişurile cu unt de arahide tăiate în pătrate, nu în triunghiuri, laptele în ceşcuţa cu clovn, nu în paharul cu elefant, pentru că nu putea colora când foaia era boţită, pentru că hamburgerul avea prea multă coajă, iar colegul lui de grădiniţă, Randy, primise o bicicletă galbenă, cu clopoţel, nu cu claxon, şi pentru că la zece minute (şi 20 de dolari) după ce pleca menajera, podeaua era lipicioasă de la sucul de mere vărsat pe jos. Şi chiar dacă Ted bombănea că totul costa prea mult, iar compania n-o ducea chiar ca pe roze, astfel încât ar fi fost posibil să i se reducă salariul, cel puţin *el* avea o slujbă, unde putea merge să discute despre tarifele pe pagină şi despre audienţa la public, nu despre Jiffy – am uitat că-l

11 Pussycats - „Pisoii“ (n.tr.)

cheamă Jiffy… Billy, mi s-a părut c-ai spus Skippy… Nu, fir-ar a dracului de treabă! Nu poţi să mănânci la micul dejun sandvişuri cu îngheţată… Şi totuşi, e adorabil, o plăcere să-l priveşti – dar asta nu ajută la nimic!

— Imediat! Vin imediat! Eram în baie! Pentru u numele lui Dumnezeu, nu poţi să-ţi iei camionul ăla şi singur?

— Mami, nu ţipa la nqine!

— Încetează dracului cu plânsul!

Dar el îşi dădea şi mai tare drumul la lacrimi, iar maică-sa îl lua în braţe, încercând să-l liniştească, în vreme ce nu exista nimeni care s-o liniştească şi pe ea.

*

Uând, o jucase pe Albă-ca-Zăpada, la serbarea şcolii, fusese o prinţesă bolnavă de urticarie. Când participase la concursul de frumuseţe, cu ocazia balului studenţesc, iar avusese urticarie. Prima oară când se culcase cu un băiat, un anume Philip, de la *Harvard*[12] – aceeaşi poveste. Părinţii ei erau întotdeauna gata să-i cumpere orice pull-over de caşmir sau brăţară cu talismane de care ar fi avut nevoie ca să concureze la Olimpiada adolescenţilor, gata s-o ajute să-şi plătească chiria, în primii ani petrecuţi la New York. Aşa că-i trimiteau cecuri. În toiul celei de-a treia legături cu un bărbat însurat, se întrebase dacă asta devenea o regulă şi… se umpluse de urticarie. Îşi deschisese inima faţă de maică-sa, căreia i se păruse că lucrurile nu stăteau chiar aşa cum ar fi trebuit, drept care părinţii îi expediaseră un cec de 25 de dolari, ca să-şi cumpere ceva frumos. Reacţia ei la stress era urticaria, astfel că părinţii o ţineau tot timpul în prisniţe cu cala*mină.*

Când învăţase pentru prima oară să bată la maşină după dictare, începuse să simtă din nou pe piele mâncărimea aceea îngrozitoare. Curând apăruse şi erupţia, ca nişte pişcături de insecte pe tot corpul, în câteva zile dispăruse, lăsând-o cu un sentiment de iritare că iar i se întâmplase. Nu-i plăcea să se pună în situaţii

12 Harvard - cel mai vechi colegiu american, fondat la Iloslon, în 1636. (n.lr.)

stresante. Întotdeauna pe biroul ei era ordine. Nu suporta să rămână în urmă, ca apoi să fie nevoită să tragă tare şi să recupereze timpul pierdut. Nici nu avea ambiţii mai mari. Era foarte bine să fii secretară, cu condiţia să-ţi faci munca aşa cum trebuie. N-avea nevoie să aspire la cine ştie ce carieră, să dispună de putere, şi în schimb să trăiască în tensiune, mâncând prea mult, cum făcea şefa de redacţie, sau clipind nervos din ochi, ca tipa aia de la mass media. Nu voia să mai aibă urticarie.

— Ce-i asta? o întrebă Ted, când o văzu dezbrăcându-se, ca să facă dragoste – eveniment care acum se petrecea destul de rar, poate o dată pe săptămână.

Era epuizant să te ocupi de un copil de trei ani. Deseori li se întâmpla să fie şi unul, şi altul, obosiţi.

— Nimic. Probabil c-am mâncat prea multe fructe. Tenisul se dovedi a fi un antidot. După câteva ore de joc, urticaria dispărea. Două-trei săptămâni mai târziu, începu s-o obsedeze legătura cu domnii Wilson şi Dunlop. Părinţii îi plătiseră lecţii de tenis când era la liceu, aşa cum la o vârstă mai fragedă o puseseră să înveţe pianul şi să bată măsura. Cât fuse se la colegiu, jucase tenis cu regularitate, uluindu-şi adversarii de ocazie cât de bine ştia să trimită mingea peste fileu. La New York nu jucase de prea multe ori – când şi când pe terenurile din staţiunile de odihnă, asta înainte de a-l întâlni pe Ted. Cu Ted nu juca deloc. El prefera să meargă cu bicicleta, iar uneori se ducea să joace baschet, împreună cu puştii din vecini, în curtea unei şcoli din apropiere, de unde se întorcea fericit ca după o experienţă pasionantă, gâfâind şi tânjind după zilele lui de glorie din Bronx[13]. Amy spunea că mai jucase ceva tenis, aşa încât şi ea, şi Joanna îşi cumpărară legitimaţii şi începură să joace în Central Park.

La început jucară o dată pe săptămână, cât timp copiii erau la grădiniţă, apoi de două ori, după care Joanna se înscrise la lecţii de tenis pentru fiecare a treia zi din

13 Calamină - minereu de /inc (n.lr.)
Bronx - suburbie a New York-ului, despărţită de Manhattan, la sud. de rîul Harlem. (n.tr.)

săptămână. Era fericită atunci când juca bine şi indispusă când juca prost; oriunde se ducea, îşi analiza în minte jocul, iar ultimul ei gând înainte de culcare era la seturi jucate bine sau dimpotrivă. Curând începu să urmărească meciurile transmise la televizor şi jocul i se perfecţionă, astfel încât ajunse s-o bată pe Amy la diferenţe foarte mari. Tenisul o ajută să treacă de primăvară.

Lui Ted i se ceruse să accepte o reducere de 10* la salariu şi să se limiteze la o singură săptămână de vacantă, atât timp cât compania se zbătea în dificultăţi financiare. Joanna îl toi; bătea la cap că dacă va trebui să-şi petreacă fiecare zi ducându-l pe Billy la un teren de joacă absolut pustiu, sub soarele dogoritor al verii, în curând o să se urce pe pereţi. Cum Ted voia să se arate înţelegător, amândoi căzură de acord să facă rost de bani, astfel încât Billy să se poată integra într-un grup de joacă, organizat la grădiniţă, pe durata verii. Hotărâră să facă o excursie modestă, de o săptămână, la tară, în luna august, însă Joanna trebuia să renunţe la cheltuielile cu lecţiile de tenis. Totuşi, ea îşi continuă partidele cu regularitate şi cum Billy era la grădiniţă dimineaţa, Joanna începu să joace zilnic, în dublu cu Amy, având drept adversare două femei pe care le cunoscuseră la grădiniţă. Se bronzase, şi-i stătea bine cu tenişii ci albi, cu părul prins în bentiţă, cu şosete cu ciucuri şi sac de tenis „Adidas”. Cel puţin ca înfăţişare, arăta a învingătoare pe toate fronturile.

Era solicitată ca parteneră de către bărbaţi gata să-şi coboare standardul de joc, numai că să-şi înnobileze imaginea publică în compania acestei fete frumoase, care nu juca rău deloc! Uneori o tenta ideea trecătoare a unui set jucat comod cu atrăgătorul Luis, sau cu Eric, sau cu Cal, iar apoi să rămână împreună, cu pielea lucind de transpiraţie, să facă dragoste şi să vorbească despre tenis.

Săptămână de vacantă din august îi păru că n-avea să se mai termine vreodată. Ted ţinea să discute despre afaceri şi despre companie, întrebându-se dacă-şi va putea păstra slujba până la sfârşitul anului. Trecea printr-o perioadă grea – Joanna era conştientă de asta – dar şi

pentru ea era o perioadă grea. De ce nu vorbeau mai mult despre situaţia ei? Dar cum să poţi discuta în mod inteligent despre toate fleacurile?!

Nenumăratele mărunţişuri de care trebuia să ţină seama o exasperau. El ar fi considerat asemenea chestiuni ca fiind lipsite de însemnătate.

Închiriaseră un apartament ieftin şi funcţional în Hampton Bay – o staţiune de odihnă pentru oameni cu posibilităţi medii: atrăgătoare în pliante, însă în realitate, plină de ambarcaţiuni, de pescari şi de ţânţari. Billy nu se acomodase nici cu schimbarea de loc, nici cu copiii mai mari ca el, aşa că se ţinea scai de maică-sa tot timpul.

— Du-te şi te joacă, Billy! N-ai cu ce să te joci?

— Nu mă hotărăsc.

Să se hotărască… Copiii de trei ani folosesc cuvântul „a se hotărî”? se întrebă ea. Era atât de isteţ, atât de frumuşel… şi-aşa o pacoste!

— Atunci, du-te şi înoată!

— Doamne, Joanna, cum să înoate?

— În cazul ăsta, du-te tu şi înoată cu el. Mă odihnesc şi cu Chiar n-am voie?

Băieţii plecară să se bălăcească în piscină, în timp ce ea îşi jura să nu se mai ducă în viaţa ei în concediu de dragul lor, sau în orice caz nu acolo unde nu putea juca nici tenis.

Ted descoperi un teren de tenis. Un club din localitate închiria terenul cu ora, pentru jucători ocazionali, pe timpul săptămânii; clubul dispunea şi de *baby-sitter*.

Pe urmă, nu spusese chiar Joanna că voia să joace cu el?

Ea îşi luase de-acasă racheta, iar Ted putea închiria una. La New York el se auto-intitulase „Văduv din cauză de tenis”, dar acum erau în concediu, aşa încât Joanna îşi putea face timp să joace măcar o oră şi cu el, nu?

Ora cu pricina i se păru Joannei tot atât de lungă ca şi săptămâna. Ted jucase tenis numai de vreo câteva ori la viaţa lui. Se mişca în teren ca un urs. Amândoi se găseau

lângă două cupluri de jucători mai în vârstă. Mingile lansate de Ted le întrerupeau jocul tot timpul. El uita mereu că nu trebuie să le treacă prin spate ca să-şi ia mingile şi întârzia să le înapoieze pe ale lor. La un moment dat, Billy reuşi să scape de „paznicul" lui – o biată adolescentă – şi-şi îţi ochişorii căprui prin gardul din spatele Joannei, scâncind după suc de mere – numai că acolo nu aveau decât *Severi* Up1, pe care îl detesta. Maică-sa se răsti la el să se întoarcă la *baby-sitter*, timp în care Ted scăpă o minge peste gard şi o repuse în joc din terenul alăturat. Joanna se simţi umilită. La fel ca ultimul nătărău sau necioplit, care ar fi jucat în curtea unei şcoli de cartier! în seara aceea, când Ted o trase către el, Joanna făcu dragoste mişcându-se mecanic şi aşteptând să termine mai repede.

În ziua următoare – în sfârşit ultima! – îi lăsă pe Billy şi pe Ted împreună la piscină şi porni să hoinărească până spre plaja din golf, Se aşeză pe ponton, cu privirea pironită pe apa liniştită ca o oglindă. Oare observaseră că ea plecase? Le păsa măcar? Ei nu-i-păsa. Ar fi putut rămâne aici ceasuri întregi, fără să le simtă lipsa. De cum se va întoarce în oraş, prima grijă va fi să-i telefoneze lui Amy şi să meargă la tenis luni dimineaţă. Irosise o săptămână întreagă, probabil că Ted, cu clovneriile lui, o făcuse să-şi piardă din antrenament. Era îngrozitor[14]

de cald. Oare aceasta să fi fost vacanta cea mai nereuşită din viaţa ei? Cea mai lipsită de distracţii? La mal pluteau una lângă alta mai multe bărci cu vâsle, pentru cei veniţi aici în vilegiatură. Joanna găsi una uscată şi o împinse de la mal. Vâsli un timp, apoi trase lopeţile în barcă şi se lăsă purtată de curent. Din când în când. trecea câte o şalupă, făcând valuri, care legănau barca în care se afla. Mai vâsli puţin, ca să nu se ducă prea în larg, dar mai mult se abandonă în voia valurilor. Atunci, care fusese cea mai grozavă vacanţă?

În timpul liceului? Atunci când Vicki Cole se făcuse roşie ca focul, pentru că Marty Russell o invitase în oraş pe

14 Scven-Up - băutură răcoritoare (n.tr.)

ea, şi nu pe Vicki? Ştia bine că era frumoasă. Oare pe unde se aflau acum cei doi? Poate şi Vicki plutea în vreo barcă, cine ştie pe unde, întrebându-se ce s-o mai fi întâmplat cu Joanna. Nu fusese rău la colegiu – cel puţin, în parte. Primul an la New York îi plăcuse grozav, apoi urmaseră tot felul de suişuri şi coborâşuri, dar dacă stătea să se gândească, oricum fusese mai bine decât acum. Totul era atât de plicticos, şi când nu se plictisea, asta se întâmpla pentru că devenea toată un pachet de nervi, având de furcă cu Billy. Însă până şi bătaia de cap pe care i-o dădea Billy începuse s-o plictisească; şi Ted era plicticos, iar vacanţa – o încercare de-a se smulge din plictiseală – era tot plicticoasă. S-ar putea pur şi simplu arunca în apă: aşa, peste bordul bărcii! Era mai bine decât să-ţi vâri capul în cuptor şi să dai drumul la gaze. N-ar fi mers pe o zi de caniculă, ca asta. Părinţii ei ar plânge cu lacrimi amare, aducându-şi astfel contribuţia la înmormântare, care, aşa cum vor înţelege mai târziu, era cea mai bună soluţie. Nici Ted n-ar mai trebui să-i suporte ţipetele. El ar face faţă onorabil unei asemenea nenorociri. S-ar recăsători peste doi ani, cu vreuna de prin Bronx, grasă ca o vacă, una care l-ar îndopa până ce-ar deveni obez ca taică-său, şi care l-ar face fericit, sărind pe el una-două, aşa cum ea, Joanna, n-ar reuşi nici într-o viaţă.

Vâslind înapoi spre debarcader, îi văzu pe amândoi – pe băieţii ei – stând pe mal. Aveau o sticlă de lapte, legată cu o sforicică; puseseră înăuntru nişte pâine, şi-acum prindeau peştişori cu sticla. Nici nu-i observaseră lipsa.

— Azi am fost la J. Walter.

— Da?

— M-am mai văzut cu colegii, am întrebat de una, de alta.

— Şi?

— Nu prea au de lucru.

— Bineînţeles că n-au! Trăim vremuri grele. N-ai văzut că şi mie mi-au redus leafa?

— Totuşi, au zis că mă au în vedere.

— Joanna!

— N-am făcut decât să întreb! Doar nu te-am strâns de boaşe!

— Uite ce e! Dacă ai chef să discutăm despre asta, atunci să discutăm. Cât câştigai când ai plecat de la birou? O sută şaptezeci şi cinci de dolari pe săptămână? Acum, presupunând că te întorci la serviciu, cât ai s-aduci acasă? Poate o sută treizeci! Ştii cât costă o menajeră?

— O sută.

— Asta dac-avem noroc! Deci îţi rămân treizeci.

Masa de prânz, să zicem doiş pe pe săptămână, autobuzul – cinci, pacheţelul cu mâncare – r trei, în total douăzeci. Aşa că iată-ne cu numai zece dolari mari şi laţi: câştigul tău într-o săptămână. Şi din ăştia va trebui să-ţi cumperi haine, ca să poţi merge la serviciu – ceea ce înseamnă o fustă şi-o bluză pe lună – după care rămânem amândoi cu fundu-n baltă!

— Nu-i vorba de bani…

— 13 a da. Nu ne putem permite luxul ca tu să-ţi iei serviciu.

— Am nevoie să schimb decorul!

— Şi Billy are nevoie de un cămin stabil. La dracu', Joanna, e vorba doar de încă vreo câţiva ani. Câţiva ani şi-atât! Vrei să distrugi-copilul?

În alte privinţe, Ted era la fel de maleabil ca orice alt soţ din mediul lor – dacă nu chiar mai mult. Îl ducea pe Billy în parc, îi pregătea uneori masa, apelând la bucătăria rapidă a anilor de burlăcie. Contribuţia lui la treburile casei o întrecuse pe cea avută de tatăl său pe vremuri, şi chiar pe cea a bărbaţilor din aceeaşi generaţie. Însă în problema esenţială a serviciului Joannei, poziţia lui era – după spusele lui Billy – apropiată de cea a lui Fred Flintstone.

La încercăse, când şi când, să mai deschidă vorba, dar Ted rămăsese neînduplecat.

— Auzi tu. de ce nu ne-apucâm noi să mai trântim un copilă

— Mie mi-e somn. N-ai decât să-ncepi fără mine!

Joanna îşi petrecea timpul făcând socoteli, gătind,

cumpărând haine, ducându-l pe Billy ici-colo. Juca şi tenis. Iar timpul trecea. Încet – dar trecea. Avea treizeci şi doi de ani. Era mama unui băieţel, care în curând avea să împlinească patru ani. Se simţea cel mai bine alături de Billy atunci când puştiul dormea adânc şi nu mai trebuia să se certe cu el pe diver se motive, ca de pildă blestematele alea de sandvişuri cu unt de arahide. i

Descoperi nişte reviste în care se discuta despre situaţii ca a ei. Nu era vorba de o toană. Mai existau şi, alte mame – cel puţin unele – care simţeau la feb Nu era uşor să fii mamă şi să stai acasă. Era plictisitor; avea tot dreptul să fie furioasă, şi nici nu era singura. Locuiau la New York, dar trăiau ca nişte provinciale – şi ea, şi Thelma, şi Amy – care n-aveau altă treabă decât să stea zilnic în părculeţul de joacă, aşteptând să li se facă mari copiii şi având grijă să se întoarcă acasă la ora cinci, să pregătească veşnicele cotlete de miel.

Ted vedea că Joanna nu-i în apele ei. Îşi închipuia că o ajută, pentru că făcea câte ceva pentru casă. Stătea de vorbă şi cu alţi bărbaţi: cu Marv – cel cu vânzările de reclame de la *Newsweek* – care-i spusese că şi căsnicia lui era cam şubredă, dar că el, unul, nu auzise de vreuna care sănti fie. Împreună cu Sofia, hotărâse să se mute mai la marginea oraşului, unde să încerce să-şi ia viaţa de la început. Jim O’Connor, directorul cu publicitatea, căsătorit de douăzeci şi cinci de ani, îi dezvăluise Marele Răspuns, în vreme ce umbla în frapieră: „Femeile sunt femei”, spusese el, în chip de guru1 mirosind a whisky. Ted nu avusese prea multe certuri cu Joanna. Mai curând, constatase o răcire a relaţiilor dintre ei. Uneori, ea era supărată, sau prea obosită ca să mai facă dragoste, ca şi el, de altfel. Nimeni nu părea s-o ducă mai bine. Se întâlnise cu Charlie, dentistul, ca să ia masa împreună; pentru prima oară stătuseră de vorbă între patru ochi, şi nu despre copii: „Joanna şi cu mine o ducem aşa şi-aşa…” Charlie încuviinţase din cap, ca unul care înţelegea cum vine asta. Dentiştii sunt nişte cetăţeni respectabili. Charlie. Îi dăduse lui Ted Răspunsul Lui. De doi ani de zile trăia cu

asistenta, făcând dragoste chiar pe scaunul stomatologic. Plombe provizorii.[15]

Cu toate acestea, Ted rămânea convins că menajul lor era la fel de bun ca oricare altul. Poate chiar el fusese de vină că Joanna se îndepărtase. Se preocupase tot timpul numai de muncă, devenind, la rândul lui, distant. Iar ea era încă atât de frumoasă! Ar trebui să mai facă un copil: poate i-ar apropia, aşa cum se întâmplase atunci când venise pe lume I3 illy. Şi asta, fără să mai zăbovească! Ted, Joanna, Billy şi încă o făptură mică şi încântătoare. Împreună, ar forma o adevărată familie: călare pe biciclete, ca o fotografie din reclame. Primii ani sunt grei, pe urmă lucrurile se îndreaptă, iar pentru ei, care mai trecuseră o dată prin apeeaşi experienţă, va fi mult mai simplu. Şi dacă se grăbeau, pe „ste câţiva ani copiii aveau să fie mari, şi vor fi o familie frumoasă: cu o soţie frumoasă şi doi copii frumoşi. Şi astfel, îi va fi dat şi lui să trăiască o împlinire: acest univers perfect – al cărui centru va fi el, ca soţ şi ca tată. Pentru toate suferinţele vechi şi uitate, la gândul că era urât, pentru toate ocaziile în care părinţii nu fuseseră de acord cu el, pentru toţi anii în care se luptase să-şi facă o situaţie, va avea, în sfârşit, ceva deosebit: micul şi minunatul său imperiu, pe care se amăgea

58Jb clădindu-l cu găleţica şi cu lopata, ca un copil jucându-se la groapa cu nisip.

— Vreau o faţă de masă cu Charlie Brown1.

— Bine, Billy.

— Vreau şi pălărioară ca a lui Kim. Toţi copiii să aibă pălărioare de clovn, iar eu una de rege!

— O.K.

— Notează-ţi, să nu uiţi, mami.

— Am notat: fată de masă cu Charlie Brown şi pălărioară.

— Vreau una de rege!

— Am scris. Uite-ăici, litera *r*, de la rege.

— Îmi iei şi tort?

---

15 Plombe provizorii - joc de cuvinte: temporary fillings înseamnă în acelaşi limp „plombe provizorii“ şi „substitute ocazionale“. (n.Lr.)

— Sigur că-ţi iau. şi tort. E pe listă.

— Unde-ai scris? Ia să văd![1617]

— Uite, aici scrie „tort”. Asta-i litera *t*.

— Poţi să-mi iei unul cu Mickey Mouse?

— Nu ştiu dacă la „Baskin-Robbins” se fac torturi cu Mickey Mouse.

— Te rog, mami! Vreau un Mickey Mouse! Pe el îl iubesc cel mai mult!

— O să vedem dacă la „Baskin-Robbins” se fac torturi cu Mickey Mousq. Dacă nu, b să încercăm la „Carvel”. Dacă. nu găsim nici acolo, poate vrei un Donald Duck.

— Bine şi Donald Duck! Da eu pe Mickey Mouse îl iubesc cel mai mult!

— Mi-ai mai spus o dată.

— Am să fac patru ani, mami. Acu sunt băiat mare, nu?

Erau invitaţi zece copii de patru ani, care osiseră cu tam-tam-ul de rigoare.

Toţi făceau parte din aceeaşi grupă la grădiniţă *,. i cum zilele lor de naştere erau apropiate ca dată, llilly se ducea la aniversarea fiecăruia, iar ei veneau la a lui. Joanna şi Billy fixaseră meniul împreună. Avea să fie „nemaipomenit” – după cum spunea puştiul, ceea ce pentru el însemna: pizza, sirop şi tort de îngheţată.

Găsiseră un tort cu Mickey Mouse într-o cofetărie Carvel” din apropiere. Joanna confecţionase coşuleţe de hârtie, în care să pună bomboane. Cândva, când lucra la agenţie, pregătise un dineu elegant pentru o Mită de directori, invitaţi cu soţiile, în „Salonul curcubeului”. Acum se ocupa de accesorii pentru o petrecere de copii! îi cumpărase lui Billy „cadoul lui de băiat mare, de la mami şi tati”: un set uriaş de jucării Tinker Toy. Descoperiseră nişte farfurii asortate la faţa de masă cu Charlie Brown, şi

---

16 Charlie Brown - personaj din filmul pentru copii A Boy Named Charlie Brown („lui băiat pe nume Charlie Brown“). (n.tr.)

17 în limba englez,ă king (rege) şi cake (prăjitură) încep cu sunetul k (c românesc), astfel că Billy încearcă să verifice singur lista, căutînd litera k. pe care tocmai i-o arătase Joanna. (n.tr.)

într-o duminică de aprilie – când Ted se afla prin preajmă, gata să şteargă petele – sosise o ceată de plozi, care stinseseră luată mâncarea şi-i întorseseră casa cu susu-n jos. Micuţa Mimi Aronson, care era alergică la ciocolată, dar nu suflase o vorbă despre asta, se umpluse de pete de la un baton de „M&M”, şi în finak, Joanna avusese din nou o criză de urticarie.

— Ted, acum nu-i momentul să te joci cu Basculanta. Hai să punem casa în ordine.

— Mă uitam doar! De ce eşti nervoasă şi ţipi la mine?

— E ora unsprezece noaptea! Vreau să merg la culcare.

— Lasă că strâng eu!

— Nu vreau. Tu nu faci curat cum trebuie.

— Noroccă nu-s femeie de serviciu!

— Nici nu-i nevoie, când mă ai pe mine!

— Joanna, de ce nu te gândeşti la partea frumoasă a lucrurilor? A fost o petrecere pe cinste!

— Era şi cazul! Am muncit de mi-au sărit capacele!

— Uite ce e…

— Crezi că totul s-a făcut bătând din palme? Coşuleţele alea migăloase şi nu ştiu câte decoraţii idioate cu Charlie Brown? Mi-am pierdut trei zile cu ele, Dumnezeii mă-sii de petrecere!

— Dar Billy s-a bucurat grozav!

— Ştiu. Doar a avut un tort cu Mickey Mouse!

— Joanna…

— Mă pricep să fac petreceri grozave pentru ţânci! Asta-i tot ce fac: petreceri grozave pentru ţânci!

— Hai să mergem la culcare.

— Sigur că da! Să lăsăm toată casa vraişte până mâine dimineaţă. Tu pleci, iau eu rămân să rânesc mizeria!

Adormiră fără să-şi mai adreseze vreun cuvânt. În toiul nopţii, ea se sculă şi se duse în camera lui Billy, care dormea cu cei pe care-i numea „supuşii lui”: un ursuleţ, un căţeluş şi un *Raggedy Andy* k Pe covor erau înşirate trofeele zilei precedente – uriaşele jucării Tinker Toys, dominouri, un camion Tonka şi un bowling – rezultate ale

victoriei de-a împlini patru ani. Îi venea să-l trezească şi să-i spună: „Billy, Billy, nu împlini patru ani, fii din nou[18]

de-un an, s-o luăm de la început, şi-o să ne jucăm împreună, şi-o să râdem şi n-am să mai tip la tine, şi n-o să ne mai certăm, şi-am să te strâng în braţe, şi-am să te sărut, şi-am să te iubesc mult, mult… Şi-atunci, vârsta aia ingrată, de doi ani, n-o să mai fie atât de ingrată, şi-am să fiu o mămică blândă, iar când vei avea trfci anişori, va fi minunat; pe urmă, când vei împlini patru, vei fi deja „bărbat", şi-ai să mă ţii de mână pe stradă, şi-o să stăm de vorbă despre câte-n lună şi-n stele… N-am să fiu o mămică perfectă – nu pot să fiu perfectă – dar n-am să mai fiu egoistă, Billy, n-am să mai fiu aşa de egoistă, am să mă ocup mai mult de tine, am să te iubesc mai mult, şi-o să ne distrăm grozav – zău c-aş încerca, Billy, numai de-am putea s-o luăm de la început!"

Apoi Joanna se dusese în bucătărie, ca să nu-l trezească din somn cu lacrimile ei.

Începu să ţină socoteala. De fiecare dată când se supăra sau se enerva pe Billy – lucru inevitabil, prin simplul fapt că se ocupa de dimineaţa până seara de un copil de patru ani – îşi spunea că era rea, pentru că-i făcea lui rău; într-o fază superioară a raţionamentului, copilul îi făcea rău ei. Începu să-i ţină socoteala şi lui Ted. Ori de câte ori făcea câte ceva necicgant – de pildă, lăsându-şi cămaşa pe un scaun – îl eticheta ca fiind din Bronx. Dacă vorbea prea mult despre munca lui, era gură-spartă, ca femeile. Oricât şi-ar fi închipuit el că o ajută la gospodărie, greul rămânea tot în seama ei, iar cu casa… cu casa nu era chip să ţină nicio socoteală: madam „Unt de Arahide" făcea totul. Şi fiecare corvoadă, fiecare zi de târguieli, fiecare sul de hârtie igienică pe care-l punea la toaletă ajunseră să i se pară o insultă personală. Petrecerile – altă insultă. Când venea rândul lor să fie gazde, totul cădea în spinarea Joannei: meniul, aprovizionarea, gătitul. Ted servea băuturile – mare brânză! Şi pe urmă Billy, care se

18 Raggedy Andy - jucărie reprezentfnd un personaj dintr-un film muzical pentru copii, (n.tr.)

trezea în toiul nopţii ca să ceară suc, şi Ted care nu auzea nimic, continuând să doarmă dus… şi ea, care trebuia să se ocupe de tot, şi stresul, stresul îngrozitor de-a mai depăşi încă o zi, apoi urticaria, care de data asta nu voia să mai treacă, ţinând-o trează toată noaptea şi făcând-o să se scarpine până-i dădea sângele…

Şi colac peste pupăză, Ted îi tot dădea zor cu aiureala lui. Îi spunea, ironic, cât de puţin entuziasmat fusese la început. Ştia ce greu e să fii mamă. De-acum, o va ajuta pe cât îi va sta în putinţă. N-o duseseră ca pe roze, dar un al doilea copil i-ar putea apropia şi mai mult.

— Adu-ţi aminte clipa aceea incredibilă, când s-a născut Billy, iar eu te ţineam în braţe, să te încurajez.

— Vorbeşti serios?

— Bineînţeles! Eu te ţineam în braţe şi tu te forţai să scoţi copilul.

— Zău? Nu-mi amintesc deloc de tine în clipele alea!

El nu se dădu bătut.

— Joanna, ne pricepem la copii…

— Da, Ted, tu eşti un tată bun.

Şi era convinsă de ce spune. Ted se purta frumos cu Billy. Dar ce tot îndruga acolo?

Alt copil? Cum de-i trăsnea prin minte aşa ceva? Totul era în spinarea ei. Până şi mâncărimea.

La început se gândi să-i lase o scrisoare. Aşa, – avea răgazul să-şi pună ordine în gânduri. Se întrebă chiar dacă s-o scrie de mână, dându-i un aer personal, sau s-o bată la maşină – ceea ce-ar fi făcut-o mai lizibilă, dar şi impersonală. Chibzui şi la un scurt bilet, pe care să i-l trimită după ce avea să plece, fără a-i lăsa vreo adresă. În cele din urmă, hotărî că-i datora mai mult decât atât: măcar elementara poliţele a unei confruntări directe, cu câteva scurte întrebări şi răspunsuri.

Billy se dusese la culcare, cu „supuşii lui” lui. Joanna şi Ted strângeau masa, adunând resturile de chiftele – a treizecea oară când mâncau chiftele în anul acela.

— Ted. te părăsesc.

— Ce?

— Aici simt că mă sufoc.
— Ce faci?
— Ţi-am spus: te părăsesc.
— Nu înţeleg.
— Văd şi eu. O iau de la început: Ted, te părăsesc. Acum pricepi?
— Îţi baţi joc de mine?
— Nt!
— Joanna!
— Căsnicia noastră e la pământ.
— Eu nu cred asta.
— Ce-ar fi să-ncepi să crezi?
— Dar adineauri discutam despre un al doilea copil.
— Poate *tu*!
— Joanna, am avut probleme. Dar şi ceilalţi au probleme.
— Puţin îmi pasă de ceilalţi!
— Nici măcar nu ne certăm, ca alţii.
— Noi doi n-avem nimic în comun. Nimic. Poate doar facturile, mesele cu prietenii şi, din când în când, patul.
— Nu înţeleg.
— Nici nu-i nevoie.
— Atunci ce e? Pentru numele lui Dumnezeu, cu ce-am greşit?
— O femeie trebuie să fie stăpână pe propria-i persoană.
— De acord. Şi-atunci?
— Şi-atunci, aici mă sufoc! Trebuie să plec!
— E o nebunie! Nu pot s-accept aşa ceva.
— Nu zău?
— Nu-ţi permit să pleci!
— Ce vorbeşti? Peste cinci minute am plecat – cu sau fără voia ta.
— Nu face asta, Joanna. Nu pleca aşa!
— Şi de ce nu, mă rog?
— Mai înainte. Încearcă să faci ceva… Să vorbim cu cineva, să ne sfătuim…
— Ştiu eu cum e treaba cu psihiatrii. Cei mai mulţi

sunt oameni ca şi noi, cu propriile lor probleme conjugale.

— Ce tot spui acolo?

— Ce-ai auzit. Trebuie să plec. Aşa că plec.

— Joanna…

— Adepţii feminismului vor fi întru totul de acord cu mine!

— Care adepţi? Eu nu cunosc nici unule

— Ted, plec.

— Pleci uncie, dacă tot o fi aşa?

— Nu ştiu.

— Nu ştii?

— Nici nu contează.

— *Cum*?

— Chiar aşa. Acum ai înţeles?

— Joanna, am auzit despre unii cărora li s-a întâmplat aşa ceva. Nu pot să cred că ni se întâmplă nouă. Nu în felul ăsta! Nu poţi trânti o asemenea veste din senin.

— Ce importanţă are cum îţi dau vestea? Mă bătuse gândul să-ţi las un bilet. Acum îmi pare rău că n-am făcut-o.

— Dar ce, mai suntem la liceu? Doar nu te desparţi de perechea ta de Sfântul Valentin[19]! Suntem soţ şi soţie!

— Nu te iubesc, Ted. Îmi detest viaţa. Detest viaţa pe care o duc aici. Trăiesc într-o asemenea tensiune, încât am senzaţia că-mi crapă capul.

— Joanna!

— Nu mai suport să rămân aici nicio zi, niciun minut!

— Am să încerc să găsesc pe cineva – un consilier în probleme conjugale, sau ceva de genul ăsta! Există şi soluţii mai raţionale la o problemă ca a noastră.

— N-ai ascultat ce ţi-am spus, Ted. Niciodată nu m-ai ascultat. Plec. Am şi plecat.

— Stai puţin, poate că uneori m-am ocupat prea mult de munca mea. Nu mi-a stat gândul decât la asta. Acum îmi pare rău.

---

19 Sfîntul Valentin (14 februarie): în America de Nord şi în unele ţări europene, ziua îndrăgostiţilor, care îşi fac daruri, ca semn al afecţiunii ce şi-o poartă unul altuia, (n.tr.)

— Ted, asta nu-i nimic! Nu *înseamnă* nimic! Munca ta n-are nimic de-a face cu situaţia în care ne găsim. E vina mea. *Eu* nu pot trăi în felul ăsta. Acum s-a terminat. Am nevoie să schimb locul.

— Atunci ce-ar trebui să facem? Adică, tu cum vezi lucrurile? Trebuie să plec din casă? Ai pe cineva? Urmează să se mute el aici, în locul meu?

— Tu chiar nu pricepi nimic?

— Văd că te-ai gândit la toate. Atunci spune odată, cum dracu', facem?

— Eu îmi iau bagajele, care sunt gata făcute, şi două mii de dolari din economiile noastre, după care plec.

— Pleci? Şi Billy? îl trezim şi pe el? Bagajul lui l-ai făcut?

Pentru prima oară, glasul ei deveni nesigur.

— Nu… Nu-l vreau pe Billy. Billy rămâne aici. O s-o ducă mult mai bine fără mine.

— Iisuse Cristoase, Joanna! Joanna!

Joanna nu mai putu rosti niciun cuvânt. Se duse în dormitor, îşi luă valiza şi racheta de tenis, apoi porni spre uşa de la intrare, o deschise şi ieşi. Ted rămăsese pe loc, cu ochii la ea. Era năucit. În sinea lui, era convins că într-o oră se va întoarce.

*

L *… „w că nu va exista niciun scrâşnet de cheie în broască, niciun zbârnâit de telefon, în care să audă o scuză de genul: „Mă întorc curând. Te iubesc".

La şapte şi un sfert auzi vorbă prin casă. Joanna? Nu. Numai Batman şi Robin. Din ceasul deşteptător al lui Billy, cu Batman şi Robin[20], izbucni dinamicul dialog de fiecare dimineaţă: „Mii şi milioane de sărituri din pat, Batman! Iar e nevoie de noi!" „Aşa e, Robin. Trebuie să-i trezim pe prietenii noştri". La ce bun să-i trezească? Ce să facă mai întâi? Joanna lăsase totul în seama lui, iar acum trebuia să-i spună şi lui Billy. Dar ce să-i spună?

— Unde-i mami?

---

20 Batman, Robin (Ilood) - personaje ale unor îndrăgite filme pentru copii, (n.tr.)

N-ar fi putut amâna întrebarea nici măcar cu treizeci de secunde.

— Ăăă… aseară, mami şi tati au avut o discuţie…

„Oare era adevărat?” se întrebă Ted. „Chiar avusese loc o discuţie?”

— Mami s-a hotărât să plece un timp de-acasă, până-i trece supărarea. Ştii cum te superi şi tu uneori, când trânteşti uşa, şi nu laşi pe nimeni să intre…

— M-am supărat când mami n-a vrut să-mi dea un biscuit.

— Exact.

— Şi-am trântit uşa, şi n-am lăsat-o să intre.

— Da, da! Mami e supărată pe tati şi vrea să fie singură un timp.

— Da?

— Aşa că azi am să te duc eu la grădiniţă.

— Da? Şi mami când se întoarce?

— Nu ştiu sigur.

— Vine să mă ia de la grădiniţă?

Nu erau împreună decât de un minut şi deja totul devenea foarte complicat.

— Am să te iau eu, sau Thelma.

Îl ajută pe Billy să se îmbrace, pregăti micul dejun, apoi îl duse până la grădiniţă, unde „pisoii” aveau în program să meargă la circ, astfel că Billy urma să fie ferit de lumea părinţilor lui, deci fericit… pe cât putea fi şi-un îmblânzitor de lei! Ted nu ştia ce să facă: să rămână lângă telefon, să meargă la serviciu, să cheme poliţia, să ardă şuturi în cauciucurile maşinilor de pe stradă, să caute pe cineva care să stea cu Billy după-amiază… „M-a părăsit nevasta!” Nu-i venea să creadă.

Întotdeauna îi fusese greu să mintă fără să clipească. Niciodată nu făcea pe bolnavul la birou, ca să mai ciupească o zi de weekend „Credinţa lui era că cine minte e un om rău, iar oamenii trebuiau să fie buni; aşadar, nici măcar acum, când ştia că În ziua aceea nu se va putea duce la lucru, nu voia să mintă. Numai că la birou nu putea telefona vorbind pe tonul cu care ar fi anunţat o gripă: „Azi

nu pot veni la lucru. Tocmai m-a părăsit nevasta". Îşi sună secretara, zicându-i: „Spune-i lui Jim că nu mă simt bine". – ceea ce era adevărat. „Ce s-a întâmplat?" îl întrebă ea. „Nu ştiu exact". – ceea ce iarăşi era în mare măsură adevărat. Pur şi simplu nu-şi putea minţi secretara, spunându-i că-i bolnav. Şi totuşi, se putea minţi pe sine în bună parte – aşa cum şi făcuse – încercând să se convingă că mariajul lui fusese cât se poate de bun.

Îşi sună vecina, pe Thelma, rugând-o să-l ia pe Billy de la grădiniţă şi să-l mai retină împreună cu Kim, fetiţa ei. Ha îi spuse să nu aibă nicio grijă şi-l întrebă ce s-a întâmplat. Ted răspunse că-i va explica mai târziu. Billy urma să rămână la ei la masă. Acum Ted nu mai avea altceva de făcut decât să aştepte până la şapte seara, în speranţa că Joanna se va întoarce acasă şi că se vor împăca.

Ceea ce puteai face în asemenea situaţii – după părerea lui – era să telefonezi unui prieten: Hei, ajută-mă! Am păţit o chestie tâmpită! Nici n-o să-ţi vină să crezi... Dar habar n-avea cui să telefoneze. Brusc, îşi dădu seama ce mult se izolase de când era însurat. N-avea niciun prieten. Numai pe cei cu care se vedea la petrecerile de familie. Dar niciun prieten de suflet. Exista Charlie, dentistul, care nici măcar nu păruse foarte atent la ce-i spusese când stătuseră de vorbă ultima oară, preocupat mai curând să-i dezvăluie, cu o mândrie perversă, cum făcea dragoste în scaunul stomatologic. Marv, care se ocupa de spaţiu pentru reclame la News*week,* nu-i era propriu-zis prieten. Se mai vedea şi cu Dan, pe la meciurile de fotbal. Cele mai serioase conversaţii avute cu el se limitaseră la cât. de buni sau de slabi erau mijlocaşii de la „Giants". Cu Larry nu mai ţinuse legătura de când fusese ultima oară pe Fire Island. Larry încă mai conducea „gagicomobilul". Îşi cumpărase o maşină nouă – optând pentru o caravană, ca să transporte femei pe traseele dintre staţiuni. Ted nu fusese niciodată prea apropiat de fratele lui, Ralph. Ralph locuia la Chicago, iar când venea la New York, îi făcea şi lui Ted o vizită de-o seară. Nu

pretindeau nimic unul de la altul în tot cursul anului, şi se sfătuiau în câteva cuvinte ce dar să cumpere părinţilor de ziua lor, ca nu cumva să le ia amândoi acelaşi lucru. Ralph, fratele lui cel grozav, care făcuse mare avere din vânzarea băuturilor alcoolice, iar acum era în alt oraş… Cândva, avusese prin vecini o mulţime de prieteni, apoi la colegiu îi cunoscuse pe Larry şi pe Dan; celibatar fiind, întâlnise oameni de diferite profesii, care-i fuseseră prieteni pentru un timp, pe urmei drumurile lor se despărţiseră. El intrase într-un cerc de cupluri tinere şi nu-şi păstrase niciun prieten cu care să mai stea, din când în când, de vorbă.

Cum avea mare nevoie să discute cu cineva, îl sună pe Larry, chiar la agenţia imobiliară unde lucra.

— Ted, băiete! Ce mai faci?

— Nu prea grozav. Tocmai m-a părăsit Joanna. A plecat, pur şi simplu. M-a lăsat cu copilul.

— De ce, măi?

— Nici nu ştiu exact de ce.

— Şi ce-ai de gând?

— Nimic.

— Dar ea unde-i acum?

— Habar n-am.

— Cum? A plecat aşa şi gata?

— Totul s-a petrecut pe neaşteptate.

— Are pe cineva?

— Nu cred. Adepţii feminismului ar felicita-o.

— Ce?

— Aşa a zis ea.

— Te-a lăsat singur cu puştiul? Şi ce-ai să faci acum?

— Nu ştiu.

— Pot să te-ajut cu ceva? Vrei să vin să stăm de vorbă?

— Dacă va fi nevoie, am să te chem. Mulţumesc, Larry.

Nu-i fusese de cine ştie ce ajutor, dar măcar îşi mai descăţease puţin sufletul. De atâta epuizare fizică şi psihică, adormi buştean pentru câteva ore, dar se trezi cu o tresărire dureroasă. La fel cum cineva care suferă de o

migrenă cumplită încearcă să adoarmă, dar de cum deschide ochii, revine şi migrena, tot aşa se trezi şi Ted, amintindu-şi că Sofia îl părăsise, lăsându-l singur, cu copilul.

De s-ar putea descurca măcar până vineri, ori până în weekend, poate că ea s-ar întoarce, sau – cel puţin – ar da un telefon. Când Thelma i-l aduse pe Billy, îl duse la culcare cu multă grijă, după ce-i citi câteva poveşti. Niciunul din ei nu pomeni nimic despre Joanna.

O rugă pe Thelma să se ocupe din nou de Billy vineri şi, simţind că de-acum îi datora o explicaţie, îi spuse că el şi Joanna avuseseră „o mică ceartă” – după cum se exprimă discret – iar Joanna voise „să rămână singură câteva zile”.

— Înţeleg, spuse Thelma.

Ted sună la birou, cu aceeaşi placă – „Nu mă simt bine” – apoi îşi notă ce telefoane primise în lipsă. Nimic de la Joanna. Aşteptă să vină poştaşul, care-i aduse numai facturi. Se învârti pe lângă telefon, care zbârnâi, făcându-l să sară ca ars. Nu erau decât cei de la „Teleprompter”, care voiau să-i vândă un abonament la antena colectivă, ceea ce deja avea. Apoi sună Larry, ca să-i vândă ceva de care nu avea nevoie.

— Cum o mai duci, Ted, băiete?

— Aş (a şi-aşa.

— I-am povestit tot puicuţei cu care sunt acum, i s-a rupt inima de milă. De ce nu-ţi iei pe cineva, să stea cu copilul astă-seară şi…

— Nu, nu! Trebuie să stau acasă.

— …atunci am să ţi-o aduc acolo. Bem ceva şi când ai să vrei să plec, îmi faci cu ochiul, ca pe vremuri.

— Nu cred că va fi cazul, Larry. Oricum, îţi mulţumesc.

— Îi place grozav s-ajute lumea. Un fel de călugăriţă bună la pat!

— Te sun eu, Larry.

Numai după o zi, Ted ajunsese subiect de bârfă pe buzele burlacilor.

Seara, Ted şi Billy se uitară la televizor, urmărind aventurile elefantului Babar la New York, la Washington şi pe altă planetă. În care din aceste locuri se găsean Joanna? Plictisit de peregrinările lui Babar, Ted stinse lumina. Jumătate de oră mai târziu, când credea că Billy a adormit deja, îi auzi glăsciorul, din camera lui:

— Tati, când vine mami?

„De ce naiba sunt copiii întotdeauna atât de direcţi?” se întrebă.

— Nu ştiu, Billy. O să ne gândim…

— La ce, tati?

— Vedem noi. Acum culcă-te. Mâine-i sâmbătă. Mergem cu bicicleta la Grădina zoologică. Să vezi ce-o să ne distrăm! Gândeşte-te la asta…

— Îmi iei şi pizza?

— Îţi iau şi pizza.

— Bine.

Puştiul adormi, împăcat.

A doua zi se duseră la Grădina zoologică şi Billy petrecu o zi nemaipomenită. Până la ora unsprezece îl tot bătu la cap pe taică-său să-i ia pizza. Obţinu şi o plimbare cu poneiul, una în căluşei, după care merseră în părculeţul de joacă, unde Billy se căţără pe toate spalierele şi-şi făcu un prieten. Apoi Ted îl duse să ia masa la restaurantul chinezesc.

Pur şi simplu călca apa, ca să nu se scufunde. Trebuia să se gândească serios la întreaga situaţie şi să ia unele decizii. Mai putea trage de timp poate încă o zi, pe urmă venea luni, iar el avea un serviciu… afară de cazul când şi-ar fi luat câteva zile de concediu, ca să mai câştige timp. Joanna s-ar fi putut întoarce, sau măcar telefona.

Duminică, la opt dimineaţa, poştaşul aduse o scrisoare recomandată. Îi era adresată lui Billy, iar expeditorul nu-şi scrisese adresa. Fusese trimisă din Denver, Colorado.

«*Scumpul şi iubitul meu Billy*.

¡*Mămica ta a plecat de acasă. Uneori pleacă tăticii, iar mămicile rămân să-şi crească singure copiii. Alteori,*

însă, poate pleca de acasă şi o mămică, lăsându-l pe tătic să se ocupe de copil. Eu *am plecat pentru că pe pământul ăsta trebuie să găsesc ceva interesant şi pentru mine. Aşa face toată lumea, deci şi eu. În afară de faptul că sunt mămica ta, mai există şi alte lucruri, iar eu tocmai de ele am nevoie. 9* l-am *găsit ocazia să-ţi spun toate acestea, aşa că ţi-am scris, ca să le afli chiar de la mine. Sigur că voi fi întotdeauna mămica ta şi-am să-ţi trimit jucării şi felicitări la fiecare aniversare. Mymai că n-am să-ţi mai fiu mămică acasă. Am să-ţi fiu mămică doar cu sufletul.*

Am să-ţi trimit sărutări din vârful degetelor, şi ele vor ajunge la tine, când eşti cufundat în somn. Acum trebuie să plec şi să fiu ceea ce simt nevoia să fiu. Ascultă-l pe tăticu'. El o să fie ursuleţul[21] *tău cel înţelept.*

Te lui esc mult.

9 dami.»

O clipă, Ted se gândi ce greu îi fusese ei să scrie, judecând cât de greu îi fusese lui să citească. Billy îi luă scrisoarea din mână. Se uită la ea, apoi o puse – în sertarul în care-şi ţinea monedele preferate şi felicitările primite de ziua lui.

— Mami a plecat?

— Da, Billy.

— De. tot, de tot?

„Dracu' să te ia, Joanna! Mama ta de femeie! Luate-ar dracu'!"

— Aşa se pare, Billy.

— Şi-o să-mi trimită jucării?

— Da, o să-ţi trimită jucării.

— Îmi plac jucăriile.

Fusese ruptura oficială. Acum Joanna ieşise din viaţa lor, a amândurora.

Luni, când îl duse pe Billy la grădiniţă, o luă deoparte pe educatoare şi-i zise:

— Doamna Kramer şi cu mine ne-am despărţit.

Billy ora de-acum în grija lui, iar educatoarea trebuia

21 Joc de cuvinte: teddy (ursuleţ) - Teddy (diminutivul de la Ted). (n.tr.)

să-l prevină dacă băieţelul ar fi dat semne de tulburare. Educatoarea îi spuse lui Ted-că-i părea foarte rău de cele auzite şi-l asigură că Billy se va bucura de o atenţic deosebită: de exemplu, în dimineaţa aceea putea fi „băiatul cu biscuiţii”, adică cel care aducea şi împărţea biscuiţii la micul dejun.

În dimineaţa cu pricina, Ted şi-ar fi dorit din tot sufletul să fie el „băiatul cu biscuiţii” şi nu „omul cu pâinea cu unt”: avea o slujbă, de care trebuia să ţină cu dinţii, mai ales acum. Billy depindea numai de el. Dacă – aşa cum credea – afacerile îi merseseră mai bine când se însurase, oare avea s-o ducă mai prost acum, când fusese încornorat? Nu, un încornorat era un bărbat pe care-l înşela nevasta! El nu era încornorat. Atunci ce era?

— Vai de tine, amărâtule!

Iată ce era, în opinia directorului cu publicitatea.

— A plecat, pur şi simplu? întrebă Jim O’Connor.

— Exact aşa.

— Te-a prins cu vreuna?

— Nu.

— Avea vreo combinaţie?

— Nu cred.

— Eşti în pom, Ted!

— Ceea ce-aş vrea eu acum ar fi o săptămână de concediu, timp în care să încerc cumva să mă organizez.

— Cu dragă inimă.

— Bineînţeles, n-am de gând să las ca situaţia de-acasă să-mi afecteze munca la birou.

— Ca să-ţi spun drept, Ted, tu încă o duci bine. Mai bine decât compania. S-ar putea să fim nevoiţi să reducem din nou lefurile.

Ted încremeni. Oare norocul îl părăsea chiar atât de repede?

— Dar având în vedere în ce situaţie te afli, pe tine te lăsăm în pace. Înţelegi? Nu numai că nu ţi s-a tăiat din leafă, dar ţi s-a acordat un spor.

— Numai de-aş scoate-o la capăt cu banii ăştia!

— Şi ce-ai de gând să faci cu copilul?

— Ce vrei să spui?
— Vrei să-l ţii?
— E copilul meu.
— N-are bunici? O să-ţi fie tare greu.

Lui Ted nu-i trecuse nicicând prin minte altceva decât să-l păstreze pe Billy. Dar O'Connor era untip inteligent. Pusese o simplă întrebare. Ted se gândi dacă nu cumva O'Connor ştia ceva de care el n-avea habar.

— M-am gândit să-mi dau toată silinţa.
— Dac-aşa vrei tu…

Şi de fapt, ce voia? Se hotărî să zăbovească puţin asupra ideii lui O'Connor: dacă să-l păstreze pe Billy. Existau şi alte soluţii – s-o oblige în vreun fel pe Joanna să ia copilul. Pentru asta, însă, trebuia mai întâi să dea de ea. Şi chiar dacă ar găsi-o, ce motiv ar avea să se răzgândească? spunea că detestă viaţa pe care o duce alături de el. Că suferă. Ted nu-şi făcea niciun fel de iluzii că ea ar fi acceptat dintr-odată presupusa existenţă tensionată de care voise să scape, numai şi numai pentru, că el ar fi descoperit-o în vreun motel, cu cine ştie ce jucător de tenis. Începea să-şi îngăduie mici scenarii în legătură cu nevastă-sa. „Nu, va trebui să-ncerc s-o uit pe Joanna. Las c-apari tu, cucoană, la vreun chef nemaipomenit, cu ocazia vreunui bicentenar!"

Ce alte soluţii mai putea găsi? Nu voia să trimită un copil de patru ani la internat. Bunicii? Lui Ted îi făcea impresia că părinţii lui îşi cheltuiseră toată energia crescându-şi ceilalţi doi nepoţi – copiii lui Ralph – ani şi ani de zile. Pe Ted îl deranjase să vadă cât de puţină atenţie îi acordau lui Billy, în rarele lor vizite la New York. Taică-său se ducea în dormitor, să vadă reluările la *The Lucy Show*, tocmai când – în concepţia lui Ted – Billy făcea un lucru spectaculos, de pildă, să zâmbească. Maică-sa o ţinea într-una cu „ce frumos era Ralph când era mic" sau „ce frumoşi erau copiii lui Ralph, când erau mici". Dacă părinţii lui nu se ocupau prea mult de Billy nici măcar pe durata unui weekend la New York, era greu de crezut că-i vor acorda mai mare atenţie pe tot sezonul ploios, în Florida. Cât

despre socri, aceştia se situau exact la polul opus, manifestând o grijă patologică:

— Nu-l lăsa să stea acolo, o să cadă pe fereastră!

— Mamă, fereastra are bare de protecţie!

— Copilul are temperatură!

— Nu, Harriet, vremea are temperatură. Afară sunt 90° F1.

Le-ar fi putut pune în braţe copilul, în speranţa că acesta va reuşi să supravieţuiască. Cu siguranţă[22]

că sub supravegherea lor Billy nu va cădea de la fereastră. Dar oare le va păsa vreun pic de el? îi mai putea considera socrii lui acum? Nimic nu mai era cum a fost. Nu, nici unii, nici alţii nu se puteau ocupa de Billy. Billy era copilul lui. Îi aparţinea lui, cu căpşorul lui de arahidă. Ted vă face tot ce-i va sta în putinţă. Se hotărâse.

Îl aşteptă pe Billy la grădiniţă şi-l aduse acasă. Thelma telefonă, oferindu-se să-l ia la ei. Copiilor le plăcea să se joace împreună-Thelma n-o făcea din obligaţie. Îl întrebă dacă avea vreo veste de la Joanna. Ted ştia că datora tuturor o explicaţie, aşa încât îi spuse că Joanna nu se mai întoarce. Renunţase şi la Billy. Thelma rămase fără replică. Ted îi auzea în receptor respiraţia precipitată.

— Doamne Dumnezeule!

— Las că nu-i sfârşitul lumii! încercă el să facă haz de necaz.

— Doamne Dumnezeule!

— Thelma, să nu dramatizăm! Sunt lucruri care se întâmplă! zise Ted, deşi nu-i venea în minte nimeni cunoscut, care să fi păţit la fel ca el.

Telefonul zbârnâi aproape fără încetare tot restul zilei. Ted găsise şi explicaţia potrivită: se pare că Joanna simţise nevoia să iasă din ceea ce ea considerase a fi o situaţie imposibilă. Nu voise să ceară niciun ajutor din afară. Aşa stăteau lucrurile şi gata! Toţi se ofereau să aibă grijă de copil, să-i facă de mâncare, să-l ajute în vreun fel.

„Aduceţi-o înapoi”, îi ruga Ted în gând. „Nu vreau decât s-o aduceţi înapoi!”

22 90° F(ahrenheit) ~ 32,2° C. (32° F = 0° C) (n.tr.)

În timp ce Billy se juca acasă la Thelma, Ted îi. luă la rând toate hainele, jucăriile, medicamentele, încercând să se familiarizeze cu cele necesare creşterii unui copil. Întotdeauna, Joanna fusese cea care se ocupase de astfel de detalii.

A doua zi, Ted primi câteva rânduri, tot fără vreo adresă, expediate de astă dată din Lake Tahoe, Nevada:

«Dragă Deci)

Din punct de vedere (egal, rămân de rezolvat o groază de rahaturi.

Avocatul meu îţi va trimite actele privitoare ia divorţ, îţi vor parveni şi hârtiile necesare, ca să-ipoţi păstra pe Biiiy în custodie legala.

joanna.»

Se gândi că era cea mai urâtă scrisoare pe care o citise vreodată în viaţa lui.

A

Înainte de-a telefona părinţilor lui, sau ai ei, sau oricui altcuiva, îl sună pe domnul Gonzales, care dintr-odată, devenise pentru el cea mai importantă persoană din lume. Domnul Gonzales era reprezentantul lui Ted la banca „American Express4". Suma de 2000 de dolari, pe care Joanna o luase din contul lor comun, reprezenta exact banii pe care li-i dăduseră părinţii ei, cu ocazia căsătoriei. Ted îşi închipui că Joanna considerase că banii îi aparţineau. Amândoi aveau cărţi de credit „American Express", însă titularul contului era Ted. Toate cheltuielile făcute de Joanna ajungeau la el. Oriunde s-ar fi dus, orice oraşe ar fi colindat, semnând note de plată pentru gin tonic şi bilete la piscină, sau luând camere la hotel împreună cu vreun bărbat, totul ajungea sub ochii lui. Trase concluzia că era un încornorat de tip nou. Îi telefona domnului Gonzales şi anulă ambele cărţi de credit, scoţând una singură, pe numele lui.

În *The New York Times* şi *Yellow* Pages1 dădu peste un anunţ, al unei oarecare doamne Colby: „Acordăm ajutor în gospodărie unor persoane exigente".

Ca agent de publicitate, Ted se opri asupra

cuvântului „exigente”, care cu siguranţă semnifica „tarif sporit”. Cel puţin, doamna Colby nu făcea reclamă şi la spălat geamuri sau lustruit parchet – ca parte din serviciile oferite de firma ei – aşa cum procedau atâţia alţii. Ted căuta o agenţie care să se ocupe de găsirea unor persoane de încredere, printre toţi cei ce-şi câştigau pâinea cu această ocupaţie-La început, nu era prea sigur despre ce fel de ocupaţie era vorba. Se trezi în faţa unor criterii de apreciere cu care nu avusese niciodată de-a face: trebuie s-alegi pe cineva mai priceput la curăţenie decât la gătit, sau mai degrabă la creşterea unui copil, decât la curăţenie? Sfatul pe care i-l dăduseră prietenii era: „N-ai să găseşti în vecii vecilor pe una care să se priceapă la toate” – ceea ce venea în contradicţie cu iluzia despre o *Mary Poppins*[2324], care să pună un pic de ordine în viaţa lui. Refuzase ideea de a-l da pe Billy la o creşă cu orar zilnic. Instituţiile new-yorkeze de acest fel erau o adevărată ruşine: duceau lipsă de fonduri şi erau insuficient dotate. Accesul într-o astfel de creşă i-ar fi dat oricum peste cap bugetul; în plus, ţinea ca Billy să aibă în continuare un program zilnic normal. Se duse să-i facă o vizită doamnei Colby, în biroul ei de pe Madison Avenue. Pe pereţi erau expuse scrisori de recomandare din partea unor notabilităţi, de la delegaţi ONU până la preşedinţi de district din Brooklyn. Încăperea semăna cu salonul unei ceainării din epoca victoriană, iar în spatele unui birou se afla doamna Colby: o femeie vioaie, de vreo şaizeci de ani, cu un pronunţat accent britanic.

— Aşadar, domnule Kramer, doriţi o femeie internă sau cu ziua?

— Cred c-ar fi mai bine cu ziua.

Ted calculase că o femeie internă l-ar fi costat cel puţin 125 de dolari pe săptămână, ceea ce era peste

---

23 Yellow Pages (Paginile galbene) - secţiune a cărţii de telefon, cuprinzînd numere ale unor instituţii, servicii, etc., tipărite pe hîrtie galbenă, (n.tr.)

24 Mary Poppins - personaj îndrăgit din cartea de copii cu acelaşi nume, de P. L. Travers. (n.tr.)

posibilităţile lui. O studentă l-ar fi putut supraveghea pe Billy, ocupându-se puţin de gospodărie, şi primind în schimb casă şi masă, însă influenţa ei n-ar fi fost suficientă. Ted voia pe cineva care să ţină loc de mamă. Ceea ce-şi. putea permite şi i se părea mai rezonabil era o femeie care să stea cu băiatul de la 9 la 6 – deci între 90 – 100 de dolari pe săptămână – şi care să vorbească englezeşte corect. Thelma – vecina – fusese cea care-l sfătuise să fie atent în această privinţă. „Respectiva va sta cu Billy în cea mai mare parte a timpului”, îi spusese ea. „Sper că nu vrei să vorbească mai târziu cu vreun accent străin”.

La început pe Ted îl amuzase ideea, apoi o luase în serios. Ceea ce-şi dorea el era ca Billy să nu aibă impresia unei prea mari schimbări.

— Aş avea nevoie de cineva care să vorbească englezeşte corect, doamnă Colby.

— Hm! Să vorbească englezeşte corect! Asta înseamnă un tarif de o sută cinci pe săptămână, nu nouăzeci – o sută!

— Numai pentru un accent corect?

— Pentru o *persoană* corectă, domnule Kramer. Să ştii fi că agenţia noastră nu angajează pe fitecine.

— E-n regulă. O sută cinci.

Ted îşi dădu seamă că avusese loc „o negociere şi că el pierduse.

— Bun. Acum trebuie să cunosc şi eu câte ceva despre situaţia în care vă aflaţi. Am înţeles că-i vorba de dumneavoastră şi de un băieţel de patru ani, iar dumneavoastră lucraţi într-o agenţie publicitară.

— Întocmai.

— Şi doamna Kramer?

— Doamna Kramer a spălat putina!

Pentru Ted, era un mod cu totul nou de-a exprima realitatea.

— Mda, înţeleg. În ultimul timp am avut tot mai multe cazuri din astea.

— Vorbiţi serios?

— Cât se poate de serios.

„Ştiai de la început, madam, aşa-i că ştiai?” îşi zise Ted. „Din birouaşul ăsta al dumitale poţi să simţi pulsul întregului oraş!”

— Sigur că cele mai numeroase cazuri sunt cele când soţii pleacă şi mamele rămân să-şi crească copiii, în categoria taţilor singuri intră. de obicei văduvi, cărora le-au murit soţiile, fie de moarte naturală, fie subit, în accidente rutiere sau în altele minore, cum ar fi o căzătură pe scări sau în cadă, un înec şi aşa mai departe…

Lui Ted i se păru că în timp ce enumera toate acele cazuri, doamnei Colby îi sticleau ochii.

— …Crize de inimă, sau…

— Am înţeles ce vreţi să spuneţi.

— Dar am avut şi câteva situaţii în care mamele: au spălat puţina” – cum ziceţi dumneavoastră. Îmi vine în minte un caz mai deosebit, care a ajuns de curând pe biroul meu: o femeie de treizeci şi opt de ani, cu doi copii – două fetiţe, de zece şi: şapte ani – care a plecat fără să lase nici scrisbare, nici nimic. Tot ce-a făcut a fost să ia din dulap hainele de seară ale soţului şi să se uşureze pe ele.

— Doamnă Colby…

— Femeia a sfârşit prin a fi internată într-un ospiciu, aşa că n-aş zice chiar c-a spălat puţină. Mai curând, era un caz patologic.

— Dacă nu vă supăraţi, am putea discuta şi despre menajere?

— Mă gândesc la trei persoane – toate trei de încredere. Din categoria o sută cincisprezece dolari pe săptămână.

— Parcă spuneaţi o sută cinci.

— O clipă, să verific o fişă. Ah, da! O sută zece.

— V-aţi gândit vreodată să vindeţi spaţiu publicitar, doamnă Colby?

— Poftim?

— Daţi-mi voie mai întâi să cunosc persoana şi apoi vom discuta preţul. După ora nouă seara, la mine acasă.

doresc să cădem la învoială cât mai curând.

— Foarte bine, domnule Kramer. Vă sun eu ceva mai târziu.

Thelma şi Charlie trecură pe la el: Thelma îi aduse o bucată de friptură de vită. Zveltă şi atrăgătoare la treizeci de ani, acum încerca să lupte împotriva timpului printr-o combinaţie de păr vopsit, cosmetică americană, lentile de contact (prin care se uita cruciş) şi cea mai nouă variantă de cură de slăbire. Numai puţin să fi scăpat hăţurile şi-ar fi devenit o femeie aproape urâtă, aşa cum arăta când era obosită şi începea să i se vadă ridurile. În prezent, se străduia să înţeleagă. Plecarea Joannei o descumpănise, aducându-i aminte de problemele căsniciei ei şi trimiţând-o cu gândul la psihiatru.

— Aş vrea să pricep şi eu de ce-a făcut-o, zise ea.

— Poate c-a şters-o, pur şi simplu! îşi dădu cu părerea Charlie, umblând cu băgare de seamă, ca să nu calce în propriile-i strâchini.

— După câte ştiu m-am măritat cu un dentist, nu cu un psihiatru! i se adresă ea cu asprime, în timp ce Ted, confidentul destăinuirilor vinovate ale lui Charlie, nu îndrăznea să se uite în ochii nici unuia.

— Joanna spunea tot timpul că vrea să-şi ia din nou serviciu, iar eu protestam că asta ne va costa prea mult. Şi uite că până la urmă ajung tot la menajeră – şi încă fără banii pe care i-ar fi câştigat ea, de-ar fi rămas acasă.

— Hai că-i bună! pufni Charlie. Oricum ai da-o, tot plăteşti!

Şi începu să râdă puţin cam zgomotos, având în vedere că gluma nu fusese la fel de gustată şi de ceilalţi doi.

— Taci din gură, Charlie! se răsti Thelma, şi Ted are revelaţia că situaţia lui devenise pe neaşteptate un câmp de luptă pentru bătăliile dintre ei doi. Nu vezi că omul ăsta suferă? continuă ea, încercând să-şi mascheze propria durere.

„Ştie!” pricepu Ted, dintr-odată. „Toată lumea ştie că Charlie a călcat pe de lături”.

— Dar de ce-a plecat aşa? Ce, voi doi nu stăteaţi de vorbă? zise Thelma pe un ton de reproş, care-i includea pe amândoi bărbaţii din faţa ei.

— Se pare că nu cine ştie ce.

— Ted, nu vreau să te jignesc. Te rog să nu mă înţelegi greşit, dar cred că, într-un fel, Joanna a făcut un act de curaj!

— Nu fi tâmpită, Thelma!

— Ţine-ţi gura aia păcătoasă, Charlie! Vreau să spun că totuşi îţi trebuie curaj ca să comiţi un act atât de antisocial. Într-un fel, să ştii c-o respect pentru asta.

— Thelma, eu nu cred că aici e vorba de curaj. Mie nu mi se pare că ai nevoie de curaj ca să-ţi iei lumea-n cap!

Deja începea să nu-şi mai poată stăpâni furia.

— Şi toate idioţeniile alea feministe! Joanna nu era mai mare adeptă a feminismului decât… Charlie!

— Auzi, Ted? Pe mine te rog să nu mă amesteci în chestia asta!

— La ce dracu’ mai contează de ce-a plecat? A plecat şi gata! Pe tine te afectează mai mult decât pe mine, Thelma!

— Vorbeşti serios, Ted?

— Gata! Jocul s-a terminat! Voi nu sunteţi decât comentatorii din cabină, care dau rezumatul meciului. Ce importanţă mai are dac-am stat de vorbă? Jocul s-a terminat! Joanna a plecat!

— Iar dacă se întoarce, tot n-ai să ytii vreodată de ce s-a cărat!

— Nu se mai întoarce!

Întinse mâna după biletul de la Joanna, pe care-l lăsase pe măsuţă. Voiau un subiect de bârfă? Atunci să vadă porcăria asta! îi dădu Thelmei biletul. Ea îl citi repede, stânjenită de întorsătura pe care o luau lucrurile. Ted îi smulse biletul din mână şi i-l vârî sub ochi lui Charlie.

— Frumos, nu? Aşa arată o eroină? Nu-i decât o dezertoare nenorocită! A plecat şi gata! A plecat!

Charlie luă biletul, îl mototoli, făcându-l ghemotoc, şi-

l aruncă în şemineu.

— Ted, zise Thelma, chiar dacă Joanna n-a fost de acord, poate n-ar fi o idee rea să încerci să vezi un specialist. Aş putea vorbi cu medicul meu.

— Ce nevoie e de medic, dacă-i am pe bunii mei prieteni?

— Uite ce e, Ted, nu-i nevoie să fii scârbos! îi zise Charlie. Înţeleg că eşti necăjit…

— Tocmai! Iar acum, aş dori să rămân singur. Mulţumesc pentru friptură şi pentru această utilă conversaţie!

— Niciodată nu strică să ştii exact în ce situaţie te afli, vorbi Thelma.

Îşi spuseră „noapte bună” pe un ton foarte rece, Thelma şi Ted sărutându-se din vârful buzelor.

Nu-i trebuia să ştie mai mult decât ştia deja despre situaţia în care se afla, nici nu simţea nevoia altor explicaţii pentru gestul Joannei, decât cele găsite până acum. Nu mai putea suporta ca prietenii să-i ţină lecţii. N-aveau decât să-şi cârpească propria lor căsnicie, fără să-şi mai vâre nasul într-a lui. Voia numai să angajeze o menajeră şi să intre într-un ritm de viaţă normal, cu cineva care să stea acasă şi să se ocupe de Billy. Odată ce. lucrurile porneau pe acest făgaş, pentru el Joanna avea să fie ca şi moartă.

Doamna Colby aranjă pentru o întrevedere cu o oarecare domnişoară Evans. Era o bătrânică micuţă, cu o vervă remarcabilă, pe care şi-o etală, vorbind fără încetare despre pretenţiile ei în materie de hrană: brânză Breakstone, nu Friendship; iaurt Dârmon, nu Sealtest; pâine fără sare de la magazinul dietetic, nu pâine din aia în care se pune zahăr. Când ceru să vadă locuinţa şi în primul rând baia (n-avea nevoie să meargă la toaletă, voia doar să vadă Cum arată) – asta încă înainte de a-şi manifesta dorinţa să arunce o privire la Billy, care dormea – Ted decise că ei doi erau incompatibili în ce privea obiceiurilealimentare.

Descoperi pe o anume doamnă Roberts, care dăduse

un anunţ în *Times*, unde îşi oferea serviciile. După spusele ei, „gătea bine şi se pricepea la copii”. Când veni, Ted se trezi în faţa unei imense portoricane, cu siguranţă reprezentată de un agent, de vreme ce avea referinţe atât de favorabile, precum şi un nume englezesc – Roberts – deşi engleza ei era aproape ininteligibilă.

— Lucreez la muulţi diplomaaţi spaniooli.

— Înţeleg, răspunse Ted, încercând să se arate politicos.

— Muulţi directori spaniooli…

Ted îşi dădu seama că se îngroaşă gluma.

— Ăă!… Am un băieţel…

— Dar sotiia dumneavoaastră?

— A şters-o!

— Sărită! comentă ea.

Îl ciupi de obraz cu simpatie – o ciupitură zdravănă. Ted nu putu aprecia dacă era vorba de-o ciupitură publicitară sau de una erotică. Cert e însă că-l durea.

— Aţi mai îngrijit copii?

— Am şaase copii. Puerto Rico. Bronx. Ceel maai miic aare douăzeeci şi dooi de aani. E inhineer.

Dacă o angaja pe doamna Roberts „îşi spunea Ted, era de aşteptat ca până la cinci ani Billy să vorbească spaniola.

— Dumneavoaastră buun.

— Poftim?

— Dumneavoaastră oom buun.

Fie că-i făcea nişte avansuri nelalocul lor, fie că agentul ei îi recomandase să-l abordeze cu îndrăzneală! Oricum, din discuţie reieşi imediat că doamna Roberts nici măcar nu era disponibilă foarte curând. Urma să plece în „conceediu” la Porto Rico, unde soţul ei era angajat permanent la un „diplomat”. Până la terminarea vizitei, Ted reuşise să-şi dea seama că „diplomaat” însemna „diplomat”, că „director” voia să spună „director”, că „inhiner” era probabil „inginer”, că doamna Roberts era o persoană brună, şi că el tot nu-şi găsise o Mary Poppins!

Luă legătura cu alte agenţii de plasare, urmări

anunţurile din ziare şi dădu peste câteva menajere externe: o jamaicană frumuşică, vorbind tărăgănat, pe care Ted ar fi luat-o mai degrabă să-i citească seara, la culcare, ca să-l adoarmă – sau pentru alte servicii… Dar femeia era disponibilă numai pe timpul verii. După ea urmă o doamnă sobră, care se prezentase la întrevedere într-o uniformă scrobită, la fel de ţeapănă ca şi fata: o dădacă englezoaică, aflată acum la pensie şi care spunea că mai multe generaţii de copii o numiseră „Doica”. Atâta doar că nu se mai simţea în stare să lucreze cu program întreg – n-ar fi putut veni două zile jumătate pe săptămână? Apăru apoi o irlandeză, care vorbea cu un accent cumplit şi care termină întrevederea pe cont propriu criticându-l cu asprime pe Ted pentru că-şi lăsase soţia să plece, când era clar că femeia o luase razna.

Doamna Colby îi telefonă, spunându-i că-şi făcuse o problemă de conştiinţă din a-i găsi pe cineva potrivit – şi asta în cel mai scurt timp posibil – întrucât se interesa îndeaproape de cazul lui Ted, rezultat al nefericitului deces al soţiei sale: doamna Colby confunda cumva situaţia Joannei cu „accidentele rutiere, cu înecurile şi aşa mai departe…”

Agenţia îi trimisese lui Ted patru persoane. Prima aparţinea categoriei de 125 de dolari pe săptămână – ceea ce ea ţinu să-i învedereze din capul locului, întrebându-l apoi dacă avea şi bucătăreasă. A doua, distrată şi zăpăcită, mai-mai să-i ia minţile, părea a fi o femeie de treabă; uitase însă că se angajase în altă parte, începând cu luna august. A treia, o doamnă durdulie, care chicotea tot timpul, ar fi fost exact ce-i trebuie, numai că îl sunase puţin mai târziu, anunţându-l că acceptase o slujbă internă, unde câştiga mai mult. În sfârşit, veni o suedeză, doamna Larson; aceasta găsi că locuinţa e prea murdară pentru gustul ei, ceea ce-l puse într-o situaţie penibilă pe Ted, care măturase şi frecase totul cu grijă, tocmai ca apartamentul să nu-i pară nici unei suedeze prea murdar pentru gustul ei.

Se gândi să dea chiar el anunţ la ziar, dar nu voia să

se trezească la uşă cu tot soiul de ţicnite. În schimb, lipi o notiţă pe avizierul public din supermarketul de peste drum: „Se caută menajeră, 9 – 6. Familie agreabilă”. Citise de multe ori anunţuri de genul: „Lucrez, numai pentru familii agreabile”. Primi un telefon de la o anume doamnă Etta Willewska, cu locuinţa prin apropiere, care-i spuse că nu mai făcuse aşa ceva, dar o interesa slujba. Era o poloneză scundă şi grăsuţă, cu figura bucălată, îmbrăcată cu totul nepotrivit pentru o astfel de întrevedere, într-o rochie neagră şi sobră, părând totuşi a fi cea mai bună haină a ei. Vorbea cu un accent aproape imperceptibil; şi ea şi soţul ei erau cetăţeni americani de treizeci de ani – după cum îi declară cu mândrie. Aveau un băiat, acum însurat şi la casa lui. Fusese mulţi ani menajeră, apoi lucrase mai ales în curăţătorii chimice. Soţul ei era angajat la o fabrică din Long Island City. Femeia se gândea că i-ar face plăcere să se angajeze din nou la o familie simpatică. La un moment dat, îl întrebă pe Ted ceva. Ceva ce niciuna din celelalte nu se obosise să-l întrebe.

— Ce fel de copil e băieţelul dumneavoastră?

Ted nu prea ştia ce să-i răspundă. În mare, îşi făcuse o oarecare idee despre Billy, dar nu fusese niciodată pus în situaţia de a-i defini personalitatea.

— E un copil drăguţ. Uneori cam timid. Îi place să se joace. Vorbeşte bine pentru vârsta lui.

Nu-şi dădea seama ce-ar mai fi putut spune.

— Pot să-l văd şi eu? întrebă femeia.

Aruncară o privire prin uşa întredeschisă. I3 illy dormea cu „supuşii” săi.

— E tare frumuşel, şopti ea.

Raza de lumină de pe hol îi veni lui 13 illy drept în ochi, trezindu-l brusc.

— Eu sunt, Billy, nu te teme. Dânsa e doamna Willewska.

— Doamna Willewska, repetă Billy, cu voce somnoroasă.

— Hai, culcă-te la loc!

Când se întoarseră în salon, ea zise:

— E tare isteţ. Mi-a pronunţat numele fără greşeală. Multă lume mi-i în stare.

— Nu ştiu dacă-i isteţ. La patru ani e destul de greu să-ţi dai seama. Probabil că da.

— Sunteţi un om foarte norocos, domnule Kramer.

Lui Ted nu-i făcuse deloc impresia c-ar fi fost norocos – mai ales în ultimele zile.

Discutară generalităţi despre îndatoririle unei menajere care să intre în categoria 110 dolari pe săptămână – acum, cel puţin, avea ca reper suma pe care ar fi oferit-o agenţiei Colby. Oare doamna Willewska putea veni într-o vizită de câteva ore, ca să se familiarizeze cu băiatul? Era de acord să înceapă de luni? Femeia îi răspunse că va fi foarte încântată să se angajeze la el şi să se ocupe de William. La plecare, îl întrebă pe Ted ce fel de masă obişnuia să servească atunci când se întorcea de la lucru. El scăpase din vedere că şi asta făcea parte din atribuţiile ei.

Aşa că, în sfârşit, reuşi s-o aibă pe această doamnă cu figura bucălaţi care urma să gătească şi să aibă grijă de Billy. Când Thelma aflase că el e în căutare de menajeră, îl sfătuise să se bizuie pe fler. Iar flerul îi spusese s-o angajeze pe doamna Willewska.

Sună la agenţia Colby, ca să anunţe că găsise pe cineva. Plutind în derivă printre fişele din faţa ei, doamna Colby îşi exprimă speranţa că soţia lui se simte mai bine.

Acum era liber să-şi dea şi celelalte telefoane. Îşi pusese ordine în viaţă. Îşi putea înştiinţa părinţii: „Nevastă-mea m-a părăsit, staţi aşa, nu vă alarmaţi, am o menajeră minunată. Totul e-n regulă. Am avut eu grijă de asta”. Îi putea întreba pe foştii lui socri: „aveţi cumva idee unde-i Joanna? Ştiţi c-a plecat de-acasă… Am o menajeră – o femeie excepţională”. Acum îşi permitea să le spună şi unora şi celorlalţi: „N-am nevoie de ajutorul vostru. Îl ţin cu mine. O să ne descurcăm foarte bine. Asta-i decizia pe care-am luat-o”.

Se duse în camera lui Billy şi se aplecă asupra lui. Ce fel de copil era? Cum puteai să-ţi dai seama la patru ani?

Ce fel de copil va fi mai târziu? Cum va fi viaţa lor împreună?

O să fie bine, Billy. O avem pe doamna Willewska. Şi pe urmă, ne avem unul pe celălalt.

Băieţelul se foi prin somn, cufundat în visele copilăriei. Îşi mişcă buzele, murmurând cuvinte neînţelese. Era fascinant, dar Ted nu voia să-l privească, refuzând să tragă astfel cu urechea la micile lui secrete. Se simţea un intrus. N-ai nicio grijă, pui de om! Totul o să fie bine. Ted îl sărută şi plecă în vârful picioarelor. Copilul se lăsase în voia visului său. Murmură ceva despre *Snoopy* Ţ[25]

Iproape că făcuse o criză de isterie. Cu ti pete.

— Cum adică v-a părăsit aşa, deodată, pe tine şi pe copil? Ce vrei să spui? strigă maică-sa, repetând mereu aceleaşi cuvinte, de parcă astfel ar fi reuşit în cele din urmă să şi le fixeze în memorie.

— Te-a lăsat, pur şi simplu? Te-a lăsat cu copilul? Aaah!

Îşi amintea acest zbierăt încă din copilărie: „Cum adică te-a prins fără bilet la cinema *RKO Fordham”!* Cum adică te-a chemat directorul în biroul lui?” Directorul cinematografului îi cunoştea părinţii. Tatăl lui avea pe atunci o mică bodegă-restaurant pe Fordham Road, iar directorul, în loc să anunţe poliţia, îi anunţase pe-ai Lui. Împreună cu Johnny Marin plănuiseră să se furişeze în spatele uşii laterale, în clipa când Jimmy Perretti avea s-o deschidă dinăuntru, şi apoi să se pitească în penumbra cinematografului, la fel ca trupele de comando, din filmul Co*mmandos St*rike at *Down T* Numai că fuseseră prinşi de plasator şi cât pe-aci să fie. trimişi la Th*e Big House.*[26] [27]„Cum adică fiul meu e-un infractor? Aaah!” „N-am ştiut că ai stofă de bandit!” îi spusese fratele său, după ce directorul îl eliberase pe infractorul cel înrăit, în schimbul unei porţii de friptură de curcan, abia scoasă din cuptor.

---

25 Snoopy - personaj din filmul muzical pentru copii Snoopy, come home („Snoopy, vino acasă“), (n.tr.)

26 Commandos Strike at Down - „Comando-urilc alacà în zori“. (n.lr.)

27 The liig House - penilenciar de stat sau fédéral, (n.tr.)

Înainte de-a se naşte I3 illy, Ted şi Joanna făcuseră un drum la Fort Lauderdale, ca să viziteze noua locuinţă a Dorei şi a lui Harold Kramer – o căsuţă cu grădină şi piscină, unde locuiau împreună cu încă o familie. În timp ce Harold se uita la televizor, Dora îi luase la plimbare să le arate împrejurimile. „Acesta este „fiul meu, Ted, cu Sofia”, le spusese ea vecinilor. La piscină, fiii erau prezentaţi cu slujbele pe care le aveau, iar fiicele şi nurorile prin referire la soţii lor. „Ted se ocupă de vânzări”, explicase ea, fără să specifice că era vorba de vânzări de spaţiu publicitar, întrucât nu-i fusese niciodată prea clar ce înseamnă asta. I-ar fi fost mai uşor să dea relaţii, dacă şi Ted ar fi lucrat ca angrosist de băuturi alcoolice, la fel ca frate-său, Ralph, despre care spunea: OIată-l pe fiul meu mai mare, Ralph. E mare angrosist de băuturi alcoolice”. Sau să fi fost măcar doctor, ca băiatul soţilor Simmons.

*

— Ce-ai mai făcut în ultima vreme?

— M-am despărţit de Joanna.

— N-am mai auzit una ca asta.

— E la modă.

— Şi cine îngăduie să se întâmple asemenea lucruri?

— Ted?

În cele din urmă, taică-său renunţă la meciul televizat şi veni la telefon – asta după ce aşteptase să vadă dacă era vorba despre ceva suficient de important ca să merite deranjul.

— Ce mai faci, tată?

— Ai lăsat-o pe nevastă-ta să te părăsească?

— N-a fost o hotărâre democratică.

— A părăsit şi copilul! Aaah!

Acum urla el. Probabil că-i era îngrozitor de ruşine. Niciodată până atunci nu-l auzise pe taică-său scoţând aceleaşi urlete ca maică-sa.

— Totul e în regulă.

— În regulă? ţipă maică-sa, cu voce ascuţită. Cum să fie totul în regulă?

— Mamă, ascultă-mă…

— Ţi-a fugit nevasta de-acasă…

— Am angajat o menajeră, o femeie extraordinară. Şi-a crescut singură copilul, a îngrijit şi alţi copii.

— Ce naţionalitate are? întrebă repede maică-sa.

— Ăă… poloneză.

— Bine. Astea muncesc zdravăn. Aaah, dar ce mai contează? Ce nenorocire! Ce ruşine!

— E o femeie tare cumsecade. O să vină zilnic şi o să se ocupe de tot.

— Ce ruşine! Şi nevastă-ta, ce vagabondă!… O vagabondă!

— Mamă, în Joanna poate că zac multe – şi chiar unele lucruri pe care nu le ştiu nici eu – dar vagabondă! zise el, abia stăpânindu-şi râsul. De unde şi până unde vagabondă?

— O vagabondă! zise maică-sa, neînduplecată.

— O târfă, adăugă şi taică-său, întărindu-i vorbele.

Ted încercase să pună lucrurile la punct. Dar nu reuşise întru totul. Când. aşezase receptorul în furcă, încă râden în sinea lui cum de le venise ideea s-o creadă o vagabondă şi-o târfă.

*

Ea îi spunea „William”, iar puştiul i se adresa cu „doamna Willewska”. La fel şi Ted.

Ea îi zicea „domnul Kramer”, iar lui Ted îi plăceau aceste adresări oficiale, de parcă toţi trei ar fi alcătuit o familie cu vechi tradiţii, ca de exemplu clanul Kennedy, ai cărui membri obişnuiau să se ajute între ei. Menajera se dovedi o femeie blândă şi înţeleaptă, cu o fină intuiţie în ce priveşte abordarea unui copil. Pentru Billy, ideea că mămica lui plecase pentru totdeauna rămăsese un mister de nepătruns. Ceea ce percepea concret erau detaliile vieţii lui cotidiene: cine mă duce la grădiniţă, cine mă ia acasă la amiază, cine-mi face de mâncare la prânz, când am voie să mă uit la televizor, cine-mi pregăteşte masa de seară, cine face tot ce făcea mami? Acestea eraulucruri tangibile, iar posibilitatea ca ele să devină imprevizibile îl înspăimânta. Lipsa mamei nu însemna că universul lui se

prăbuşise. Dar dacă nu exista nimeni care să-i dea un sandviş cu unt de arahide, atunci da! Cât timp Ted umblase în căutarea unei menajere, Billy fusese preocupat de toate aceste mărunţişuri, ceea ce se traducea printr-o sumedenie de întrebări neliniştite, cu privire la ora de plecare şi de sosire de la grădiniţă, alte activităţi, orele de masă – cine şi ce anume face? Cine şi unde stă? De cum începu să vină doamna Willewska, misterul de nepătruns rămase acelaşi – nu-i mămica? Dar primi răspuns la toate celelalte întrebări. Doamna Willewska se ocupa de toate. După vreo câteva zile, Billy spunea deja: „Taţi, doamna Willewska a zis că nu mai am voie încă un biscuit, pentru c-am mâncat unul mai înainte”. Într-o dimineaţă, când îi însoţi pe amândoi până la grădiniţă, Ted puse piciorul jos de pe trotuar, ca să traverseze, şi se trezi admonestat: „N-ai voie să traversezi pe roşu, tati!”

— Nu traversăm decât pe verde, domnule Kramer. În felul acesta învaţă şi băiatul.

— Adevărat. Doamnă Willewska, luaţi-mă şi pe *mine* de mână, să mă treceţi strada.

Doamna Willewska făcuse ca viaţa lor să-şi – recapete echilibrul. Niciunul din ei nu se dezmeticise încă pe deplin. Dar în ce privea detaliile – sandvişurile cu unt de arahide, când aveai voie să traversezi şi când nu – de toate acestea se ocupa doamna Willewska.

Celor de la serviciu le spunea doar atât: „Nevastă-mea s-a cărat şi ne-a lăsat cu fundu-n baltă, pe mine şi pe ăla mic”, obişnuind să adauge: „Dar acum ne descurcăm de minune, fiindcă am găsit o menajeră de-a dreptul fantastică”.

*

IOQJLF*

Ultima parte o rostea foarte repede, astfel încât s-o ia înaintea oricărei întrebări mai la obiect.

După câteva zile, în care îşi reluă ritmul normal la serviciu, în paralel cu începerea unui program regulat acasă, Ted se hotărî să-i sune pe părinţii Joannci, întrucât nu primise nicio veste de la ei. Poate ştiau unde se găseşte

Joanna. Nu aflaseră nimic. Rămânea în seama lui Ted să le dea vestea.

— N-atiaflat nimic?

— Ce să aflăm?

— Joanna ne-a părăsit, Harriet. A plecat. Ne-a lăsat pe mine şi pe Billy şi-a întins-o, ca să „se regăsească pe sine”.

„Deşteaptă fată! Deci tot pe capul meu a căzut şi grija asta!”

La celălalt capăt al firului se lăsă o tăcere adâncă.

— Am sperat că v-a spus chiar ea.

— Şi-a părăsit băiatul? Propriul ei copil?

— Şi soţul. M-a părăsit şi pe mine.

— Ce i?. i făcut?

— Nimic, Harriet. Nu eu i-am cerut să plece.

— Cred c-am să fac un infarct!

— Nu te ambala, Harriet. Unde-i Sam?

— În spatele casei.

— Du-te şi cheamă-l! Aştept la telefon.

— Simt c-am să fac un infarct!

— Te rog eu să nu faci infarct. Cheamă-l pe Sam! se gândi că o persoană în stare să anunţe iminenţa unui infarct nu era în niciun caz capabilă să-l facă.

— Alo!

— Sam, cum se simte Harriet?

— Stă pe scaun.

— Ţi-a dat vestea?

— Cum îndrăzneşti să telefonezi şi să ne spui aşa ceva?

— Poate c-ar fi trebuit să vă scriu.

— Joanna şi-a lăsat copilul?

— Da, şi…

— Propriul ei fiu? Copilaşul ăla frumuşel?

— Zicea că are nevoie să plece, ca să-şi vadă şi de viaţa ei.

— Nu, că fac infarct!

— Aşteaptă, Sam!

— Fac infarct! Harriet, vino şi vorbeşte tu cu el! Eu fac infarct!

— Sam, n-ai să faci infarct atâta timp cât eşti în stare să-l anunţi.

Asta învăţase din experienţa precedentă.

— Ted, la telefon Harriet. Sam s-a aşezat pe scaun.

— Se simte bine?

— Nu mai pot sta de vorbă cu tine acum. Ne-ai dat peste cap cu vestea asta îngrozitoare! Da ştii că ai tupeu!?

Şi-i trânti telefonul.

De regulă, în cursul săptămânii Ted se întorcea acasă în jurul orei şase. Lua masa împreună cu liilly, apoi îi făceabaie, după care se jucau puţin şi, pe la şapte jumătate, după ce Ted îi citea o poveste, Billy se ducea la culcare. O oră şi un sfert trecea repede. Weekend-urile însă, când Etta avea liber, reprezentau un interval îndelungat. Dornic să-i umple timpul lui Billy, dându-i o ocupaţie, astfel încât să se simtă fericit, Ted îşi făcea planuri pentru fiecare sfârşit de săptămână, plimbările lor desfăşurându-se ca nişte excursii cu program dinainte stabilit.

În dimineaţa aceasta avea de gând să-l ducă la Muzeul de Istorie Naturală. Se auzi soneria de la intrare şi când merse să deschidă, se trezi nas în nas cu părinţii Joannei. Intrară repede, răspândindu-se prin apartament, ca o echipă de intervenţie alertată în legătură cu existenţa unei bombe. Trântiră uşile de perete, dând peste un băieţel care se uita la televizor şi pe care îl năuciră cu o avalanşă de îmbrăţişări, sărutări şi cărţi de colorat. Umblară de colo-colo prin toată casa, şi după ce se convinseră cu ochii lor care e realitatea, Harriet declară: „Nu-i aici!”

Sam mai trase o raită prin apartament, parcă în căutarea unui indiciu semnificativ, apoi intră încă o dată în camera lui Billy, care nu se clintise din loc – *The electric Company*[28] sosise cu „Omul-Păianjen”, ori acesta avea întâietate asupra bunicilor, fie ei şi de la Boston. Sam

28 The Electric Company: electric înseamnă aici „palpitant“, „pasionant.“ (n.tr.)

plescăi din limbă: „Nt, ni, nţ!” cu ochii la băiat, şi se lăsă să cadă, greu, pe canapea.

Părinţii Joannei formau un cuplu frumos. Harriet era micuţă, cu o figură tânără pentru cei cincizeci de ani ai ei, cu ochi negri şi păr argintiu – culoare naturală. Sam avea o figură frumoasă. şi aspră, cu alură foarte bărbătească şi distinsă, datorită părului alb. Ted uitase ce bine arătau împreună. Acum vedea limpede: Joanna le era fiică, iar Billy – nepot, deci sânge din sângele lor. Ar fi făcut cea mai mare greşeală să-şi închipuie că nu le păsa de copil.

— Ce explicaţii poţi să ne dai? întrebă tatăl Joannei, privindu-l pe Ted de sus.

Avea aerul că a exersat replica pe tot parcursul drumului de la Boston la New York.

Ted le povesti cum fusese cu plecarea Joannei, încercând să relateze totul, punct cu punct, şi redându-i vorbele ei cu cât mai mare exactitate („Oare tu ai face la fel, în locul meu?”), în vreme ce amândoi ascultau, privindu-l încruntaţi, de parcă s-ar fi străduit să priceapă pe cineva vorbind într-o limbă străină.

— Niciodată nu ne-a dat bătaie de cap, zise maică-sa.

— Uite că vă dă acum, replică Ted, ca să-şi verse necazul.

Ei nu înţeleseră. Îi încredinţaseră o frumuseţe de fată şi uite ce-i făcuse! începură să-şi amintească despre primele triumfuri ale Joannei, înainte de a-l întâlni pe Ted, uitând de prezenta lui acolo – „Ţi-aduci aminte ce frumoasă era în seara aceea când…” Apoi tăcură amândoi, vreme îndelungată. Din camera lui Ted, unde era televizorul, se auzi vocea lui Billy, care voia să ştie dacă se poate uita şi la Stra*da Ses*a*m*. „*C*opilul J Copilul!” Amândoi se năpustiră în cameră, liniştindu-se să-l găsească tot acolo, sărutându-l şi strângându-l la piept iar şi iar, în timp ce Billy ridica ochii spre cer, neputând să se dumirească de ce în timp ce el se uita la televizor, ăştia doi tot veneau să-l pupe şi să-l ia în braţe.

Părinţii Joannei colindară prin toată casa, controlând toate barele de protecţie de la ferestre. Cum o va scoate la

capăt Ted? Nu se pricepea să îngrijească singur un copil. Cine era menajera asta? auzise Ted despre doica aia care răpise un copil şi-l asasinase? De ce se uita Billy atât de mult la televizor? Ce mânca? Cine se va ocupa de hainele lui? Ted încerca să pareze toate întrebările. Însă ei nici nu erau atenţi la răspunsuri. Tot umblau prin casă. „Acadele? Mâncaţi acadele?" se mirase farmacistul. „Nu ştiţi că zahărul e nesănătos, iar acadelele strică dinţii?"

„Noroc că locuiesc la Boston", îşi făcu Ted curaj.

Îşi manifestă dorinţa să o cunoască pe doamna Willewska şi s-o supună unui interogatoriu, în ziua ei liberă. Ted refuză. Voiau să-l ducă pe Billy la Crădina zoologică. Ted fu de acord, cu rugămintea ca nu cumva vreunul din ei să facă din nou „Nt, ni, nf!" la adresa JoanneU în prezenta lui Billy, ca să-l întristeze. Îşi amintiră iarăşi de Joanna.

— Noi i-am oferit totul. Nu ştiu ce i-ai oferit tu! zise Harriet, cu asprime.

— Chiar dumneata ai spus! i-o întoarse Ted. Poate că era un copil răsfăţat, şi când a dat de greu, s-a comportat ca atare.

— Să nu vorbeşti aşa despre fiica mea! strigă Sam.

— Sst! Copilul! îl potoli Harriet.

Şi iar sărutări, şi iar îmbrăţişări pe bietul Billy, până ce Ted îi expedie pe toţi trei la Crădina zoologică; după acoca se duse la un cinematograf din apropiere, unde rula un film western a cărui mare calitate era de-a nu avea nici în clin nici în mânecă cu persoana lui.

Se întoarseră târziu de la Grădina zoologică; Billy lipicios de sus până jos de la o acadea, şi cu bluza pătată de pizza. Cunoscuse doi copii şi n-avusese nevoie de nicio doctorie. Părinţii Joannei intenţionau să mai rămână o zi la New York, ca să stea cu nepotul, însă preferau să se ducă la hotel, aşa că refuzară oferta de găzduire a lui Ted care se străduise să fie politicos.

A doua zi, la ora opt, Harriet şi Sam se înfiinţară la uşă, gata să parcurgă prin oraş patru itinerarii. Billy voia

din nou la Grădina zoologică, astfel că porniseră toţi trei într-acolo, să scoale animalele din somn. Se întoarseră curând după prânz.

— Acum bunicii tăi trebuie să plece tropa-tropa spre casă, îi zise Harriet nepoţelului.

Trot-trot to Boston, trot-trot to Lynne, if you don't watehout. you're gonna fall în\ 1. Era un joc de copii, pe care Joanna îl juca cu Billy. Acum îi trecuse prin minte lui Ted, cu iuţeala fulgerului, joanna îşi luase catrafusele, dar lăsase în urma ei ecouri.

— Dacă primiţi vreun telefon de la Joanna, le zise el, spuneţi-i…

Nu ştia ce să-i transmită.

— …Spuneţi-i că noi ne descurcăm bine.[29]

— Chiar aşa? i-o întoarse Harriet. Chiar crezi că vă descurcaşi bine?

Comisia de anchetă plecă, fără să dea măcar mâna cu Ted. Părinţii Joannei trăseseră o concluzie: îl considerau vinovat de-a fi distrus viaţa fiicei lor.

În săptămânile care urmară – cum devenea limpede pentru toată lumea că Joanna Kramer îşi părăsise cu adevărat bărbatul – fiecare începu să vadă în acest incident exact ce-i trebuia ca să se simtă cu conştiinţa împăcată. Larry considera că-i un bun prilej ca Ted să se combine cu o altă femeie. Ted îi spuse că deocamdată nu-l interesa câtuşi de puţin să iasă în lume şi că nu-i stătea minteală asta.

— Dar cine vorbeşte despre *mintea* ta? replică Larry.

Dacă şi-ar fi putut convinge prietenul să mai umble după câte o fustă laşa cum făcea el – în cazul lui Ted „alergătura" asta ar fi fost perfect justificată, şi nu doar o ocupaţie nebunească, după cum spuseseră despre Larry nişte amice de-ale sale. La urma urmei, Ted Kramer oricum umbla şi alerga de colo-colo.

Părinţii lui Ted se aflau în cealaltă extremă a spectrului social. După ei, cel mai important lucru era ca

---

29 Iropa-tropa spre Boston. Iropa-tropa spre lynne/' Ai să casi din picioare./ Stai răsuflă puţin." (n.lr.)

fiul cel mic să se recăsătorească. Dacă-l vedeau la casa lui, şi-ar fi putut îngădui să le pese mai puţin!

— Dar încă n-am divorţat.

— Şi ce mai aştepţi? îl întrebă maică-sa.

Acţiunea de divorţ era pe cale să fie deschisă.

Ted ceruse sfatul prietenului său, Dan, care era jurist, iar acesta îl povăţuise să se adreseze unui cunoscut avocat, specialist în materie de divorţuri.

Un divorţ rapid, urmat de o a doua căsătorie, la fel de grabnică – indiferent cu cine ar fi făcut-o – ar fi contribuit substanţial la salvarea reputaţiei lui în Miami – laolaltă cu cea a Dorei şi a lui Harold.

— Dac-ai divorţa, ar înţelege toată lumea, îi zise maică-sa. Eu le spun tuturor că eşti deja divorţat.

— Nu cred că divorţul de care vorbeşti ar fi recunoscut în statul New York.

— Să ştii că nu-i de râs! Aşa cum stau lucrurile, trebuie să găsesc tot felul de scuze. Le-am spus că, deocamdată, băiatul locuieşte cu tine şi că vagabonda aia de nevastă-ta a fugit cu altul!

Ted stătu de vorbă cu fratele lui, amândoi situându-se pe poziţii şi mai îndepărtate decât distanţa fizică dintre ei. Ralph se oferi să-l ajute cu bani. Ted refuză. După ce se declară gata să-l sprijine în singurul mod care-i venea în clipa aceea în minte, Ralph îi plasă receptorul nevesti-sii, Sandy, care-i spuse lui Ted că ea oricum n-o plăcuse niciodată pe Joanna. L-ar fi ţinut la ei un timp pe I3 illy, dacă cei doi copii ai lor n-ar fi fost cu mult mai mari. Odată împlinite aceste formalităţi, îşi luară rămas-bun şi din nou nu-şi mai vorbiră luni de zile.

Thelma vedea în Joanna un înger al răzbunării pentru toate căsniciile ratate. Venind la o cafea, îi spuse lui Ted că plecarea Joannei făcuse să iasă la iveală „anumite lucruri”.

— Charlie mi-a mărturisit că s-a încurcat cu una. Şi-a cerut iertare, şi l-am iertat. Divorţez şi eu.

În seara următoare, veni şi Charlie.

— Thelma zice că-s liber să mă însor cu asistenta mea. Da cine vrea să se însoare cu asistenta?

La plecare, clătinându-se pe picioare după mai multe pahare date pe gât, îi zise:

— Dacă nu erai tu, aş fi rămas bine-mersi cu nevastă-mea!

Părinţii Joannei contribuiau la redresarea situaţiei apovizionându-l în permanenţă pe Billy cu jucării, vrând parcă să compenseze pierderea fiicei prin daruri oferite nepoţelului şi prin lungi convorbiri interurbane, care nu-i făceau puştiului absolut nicio impresie.

— Billy, la telefon bunica!

— Şi bunicul! Sunt şi eu aici, Billy!

— Bună…

h – Ce mai e nou, Billy? Ce faci tu acum?

— Nimic.

— Nimic? Dar un băiat mare, ca tine, neapărat trebuie să facă ceva.

— Mă joc.

— Bravo! Ai auzit, Sam? Se joacă! Şi de-a ce te joci?

— De-a peştişorul.

— De-a peştişorul! Ce frumos, de-a peştişorul! Şi cum se joacă asta?

— Stau culcat pe pat, în pijama şi-ncerc să-mi fac cocoşelul să stea drept în sus, ca un peştişor.

— O o oh!

Ce fel de copil era Billy? Plin de entuziasm. Capabil să spună, aşa cum şi făcea din când în când, fără vreun gând ascuns: „Ce zi frumoasă e azi, tati!”

Ted decise că era un copil adorabil. Nu foarte agresiv, nici măcar în jocurile mai dure, jucate cu alţi copii, astfel că Ted se întreba dacă nu cumva în privinţa asta băiatul îi semăna lui. Oare I3 illy avea să fie la fel de lipsit de agresivitate ca şi taică-său?

Îl uluia imaginaţia băiatului: poveştile lui cu iepuraşi zburători, sau cu Oscar cel Ursuz, care lua metroul până la Paris, cu bete care deveneau navete spaţiale, cu pietricele ce se preschimbau în motoare – născociri atât de pline de viaţă, încât Ted îl întrebă pe pediatru dacă era cumva cazul să se alarmeze. Doctorul îi răspunse că Billy poseda o

calitate ce trebuia stimulată şi încurajată. Luându-şi de-o grijă, Ted îl stimula pe Billy, de exemplu prin dialoguri cu el pe tema „Naturii Existenţei”.

— Tati, tu ce făceai când erai mic?

— Mă jucam, cum faci şi tu acum.

— Te uitai şi la *Sesam*?

— Pe vremea aceea nu era Sesam. Nu exista televizor.

Billy se străduia să priceapă ce auzise.

— Nu aveai televizor?!

— Încă nu se inventase. Pe-atunci nu se gândea nimeni c-ar putea exista aşa ceva.

Ceva atât de real, ca televiziunea, cândva nu existase. Copilul făcea eforturi să înţeleagă.

— Da suc de mere exista?

— Da, aveam suc de mere.

„Oare cum e să ai patru ani, Billy, şi să încerci să pricepi alcătuirea lumii?” se întrebă Ted.

Ajunseră la *Burger King** – trataţia specială, de fiecare vineri, a lui Billy.

— Da Burger King găseai, când erai mic?

— Nu Billy, nici Burger King.

— Şi ce altceva nu mai exista pe-atunci?

— Păi… Nu erau magazine „McDonald’s”. Nu erau astronauţi. Nu era îngheţată pe care s-o poţi păstra acasă, fiindcă nu existau frigidere destul de mari…

„Şi nici mămici care-şi părăseau soţii şi copii mici”, continuă în sinea lui.

Dan, jurist şi mare suporter al echipei de fotbal „Giants? îi recomandase lui Ted firma „Shaunessy and Phillips”, adăugând la acesta amănuntul că şi John Shaunessy ţinea tot cu „Giants”.

În primul sfert de oră, Shaunessy – un bărbat înalt şi distins, de vreo cincizeci de ani – vorbi despre evoluţia clubului „Giants” * de-a lungul anilor – probabil ca să destindă atmosfera. Apoi abordă cazul lui Ted.

— Cazul meu e mai degrabă deschis şi închis.

— Nu există aşa ceva. Ţi-aş putea numi douăzeci de

cazuri deschise şi închise – cum le spui tu – care te-ar face să-ţi clănţăne dinţii în gură.

— Prefer să n-aud! Dan te-a pus cumva în temă?

— Ţi-a plecat soţia de-acasă. Ţi-a trimis câteva acte şi e gata să semneze toate hârtiile necesare divorţului.

— Spune-mi care-i procedura. Cât durează şi cât costă?[30]

— O.K. În primul rând, trebuie să ştii că ne ocupăm de ambele aspecte ale problemei. Printre clienţii noştri se numără şi soţi şi soţii. Am întâlnit tot soiul de cazuri. În al doilea rând, află de la mine că un divorţ poate ridica probleme delicate. Aproape că te-aş îndemna că, dacă tot ai rămas pe loc, să intentezi tu acţiunea. Nu te gândi la ce face ea. Putem aborda chestiunea în două feluri: abandon, care durează cam un an. Prea mult. Sau comportare violentă şi inumană. Asta ia vreo câteva luni.

— Violentă şi inumană…

— O să consulţi un doctor, care-o să-ţi spună că stai prost cu nervii. Şi chiar stai prost cu nervii, nu?

— Ştiu eu…

— Eşti agitat… Cât despre cea de-a doua întrebare, costul e de două mii de dolari.

— Au!

— Întâmplarea face să fiu ceea ce se cheamă un vechi profesionist. Predau la universitatea St. John’s. Public cărţi. Nu lucrez prea ieftin. Unii cer mai mult, alţii mai puţin. Poate vrei să încerci în altă parte… Eu aşa zic…

— Să-ţi spun drept, n-am niciun chef să mai umblu şi pe la alţii. Accept, ce dracu’ să fac? Să-i dăm bătaie!

— Bun. Ted, realitatea e că ai nevoie de un avocat bun. Desfacerea unei căsătorii trebuie să fie corectă din punct de vedere juridic şi definitivă. Pe mine mă preocupă acum numai viaţa ta.

Ted avea încredere în avocat. Dar şi două mii de dolari… îi veni în minte că până la urmă, Joanna îl lăsa tot pe el să achite factura.

---

30 Burger King (Regele Hamburgerilor) - varietate de hamburger. (n.tr.)

*

Grădiniţa unde mergea Billy avea orar zilnic de joacă, pe toată durata verii, la un preţ rezonabil, astfel că Ted îşi trecu băiatul pe lista educatoarei. Aceasta se preocupase îndeaproape de copil în timpul perioadei de adaptare şi-i spusese lui Ted că, după părerea ei, băiatul se descurcase foarte bine.

— Copiii sunt mai maleabili decât ne închipuim noi, remarcase ea.

Ted o mai răzise cu ieşirile şi cu trataţiile de sfârşit de săptămână, simţind că nu mai era nevoie să umple fiecare clipă din timpul lui Billy. La câteva blocuri mai încolo de casa lor exista un părculeţ de joacă, înzestrat cu tot felul de aparate, pe care lui Billy îi plăcea grozav să se caţere. Tot acolo era şi o ţâşnitoare, bărci cât vedeai cu ochii de-a lungul malului, pe East River, precum şi o tonetă, unde se vindeau sifon la cutie şi fel de fel de îngheţate italieneşti. Ted rămânea singur pe bancă, citind reviste, în vreme ce Billy venea de fiecare dată să-l întrebe dacă are voie să se dea în leagăne sau dacă putea mânca o îngheţată. Ted nu voia să-l obişnuiască să se joace numai cu el, dar în cursul zilei, sigur că se jucau şi împreună – Ted fiind „măgarul între oi” în casa din copac sau pe balansoar. Alteori se lăsa atras într-unul din jocurile de imaginaţie ale lui Billy.

— Hai să ne jucăm de-a maimuţele!

— Cum se joacă asta?

— Tu eşti maimuţoiul-tată, eu sunt puiul de maimuţă şi amândoi ne cătărăm pe toate aparatele de aici.

— Nu chiar pe toate!

— Pe tobogan!

— O.K. Cu toboganul sunt de acord.

— Da’ trebuie să ţipi ca o maimuţă…

— Taţi nu ţipă ca o maimuţă!

— Şi trebuie să te târâi pe jos…

— De ce să nu fiu o maimuţă care stă în două picioare?

— Pentru că aia nu-i o maimuţă…

Ajunseseră într-un punct delicat al negocierilor.

— Uite ce facem! zise Ted. Tu ţipi şi te târâi pe jos, iar eu am şi mă scarpin.

— Aşa e bine! maimuţoiul-tată întotdeauna se scarpină.

Amândoi se cătărară pe tobogan, undeva în Africa, şi deveniră maimuţe – în cazul lui Ted, o maimuţă cu unele mutaţii.

Într-o duminică foarte călduroasă de iulie, se duseseră amândoi în părculeţul de joacă, luându-şi cu ei mâncare pentru un picnic. Billy îşi petrecuse cea mai mare parte a după-amiezii la ţâşnitoare, iar Ted rămăsese o vreme lângă el cu picioarele goale, cu pantalonii suflecaţi, aşa cum făcuseră încă vreo câţiva părinţi. Acum, Ted se retrăsese mai deoparte să citească, iar Billy alerga prin părculeţ, stropind cu apă, ţopăind şi ciripind voios, încântat că putea sta o zi întreagă în costum de baie.

— Răcoreşte-mă, îi spunea Ted, iar Billy umplea cu apă un pahar de plastic, după care venea fuguţa înapoi şi-l turna în cap lui taică-său, prăpădindu-se de râs. Rămaseră în parc până târziu. Pe măsură ce dogoarea zilei se mai domolea, iar umbrele se alungeau, parcul căpăta o frumuseţe neobişnuită. Ted trăia o profundă senzaţie de bine. Billy râdea tot timpul, alergând de colo-colo, aşa cum făcuse toată ziua. Se descurcaseră amândoi. Împreună. Copiii sunt mai adaptabili decât ne închipuim, şi poate cu adulţii se întâmplă acelaşi lucru, se gândea Ted. La un moment dat, îşi ridică privirea şi nu-l văzu pe Billy nicăieri. Nu era nici la ţâşnitoare, nici la groapa cu nisip, nici la leagăn, nici la spaliere. Ted porni grăbit să-l caute prin părculeţ: Billy nu era nicăieri.

— Billy! strigă el cât putu de tare.

Alergă către intrarea în părculeţ, unde era o arteziană, dar nu-l găsi nici acolo.

— Billy! Billy!

Deodată îl zări cu coada ochiului. Puştiul ieşise din terenul de joacă şi fugea pe o alee din parcul mare. Ted începu să alerge după el, chemându-l pe nume, dar

băieţelul nici nu întoarse capul, continuându-şi goana disperată. Ted începu să alerge şi mai repede, iar când ajunse la câţiva paşi de el, îl auzi strigând:

— Mami! Mami!

În faţa lui, pe alee, mergea o femeie cu părul negru. Billy o ajunse din urmă şi i se agăţă de fustă. Femeia se întoarse şi-şi coborî privirea către el: o femeie ca toate celelalte, care se plimba prin parc.

— Am crezut că eşti mămica mea! scânci puştiul.

Larry îi spusese că era cea mai mare afacere a sezonului, un adevărat chilipir: coproprietar la o casă de pe Fire Island. Predecesoarea îşi vindea partea din motive de sănătate, întrucât suferise o cădere psihică.

— De ce? Pentru c-a locuit acolo? întrebase Ted.

— Habar n-am! S-a întâmplat în weekend-ul de 1 iulie. N-a făcut cunoştinţă cu nimeni, iar când s-a terminat weekend-ul, nu s-a mai putut ridica de pe scaun.

Ted avea mustrări de conştiinţă la gândul că se folosea de starea de sănătate mintală a cuiva, precum şi că urma să fie coproprietar la o casă ai cărei locatari sufereau de căderi psihice. La îndemnul lui Larry, se decise s-o sune pe femeia care se ocupa de administraţie – o decoratoare de interioare, cu care Larry se vedea din când în când şi care avea un băiat de zece ani.

— Toţi de-acolo suntem părinţi divorţaţi, îi spuse ea lui Ted la telefon.

Ted se simţi stânjenit, auzind-o cu câtă uşurinţă vorbea. Şi el făcea parte din aceeaşi categorie.

— Nu vrem celibatari printre noi. Dumneata eşti exact ce ne trebuie. În plus, eşti bărbat, or noi avem nevoie de încă un bărbat.

Vineri la cinci şi jumătate, Etta îl aduse pe Billy la biroul de informaţii din gara Long Island. Gara era ticsită de oameni care voiau cu orice preţ să plece din oraş cu primul tren, la mare sau în altă parte. În mulţimea aceea de lume îl zăriră şi pe Ted. Când dădu cu ochii de Etta şi Billy, care-l aşteptau la biroul de informaţii, simpla lor prezentă acolo îl ului atât de tare, încât pur şi simplu se

opri în loc. Billy, făptura care umplea tot universul lui şi care însemna pentru el mai mult decât orice pe lume, îşi recăpăta aici, în această gară aglomerată, adevăratele dimensiuni, redevenind incredibil de mititel. Era un băieţel minuscul, care-o ţinea de mână pe Etta.

— Hei! îl strigă Ted, iar Billy se năpustise spre el şi-l strânse în braţe, de parcă nu l-ar fi văzut de săptămâni întregi, buimăcit de miracolul că din toată această bramburealã îşi făcuse apariţia tăticul lui.

Întotdeauna Ted fusese de părere că plaja oceanului de pe Fire Island e supraaglomerată, de n-aveai unde să-ţi tragi sufletul. Văzută însă cu ochii lui

Billy – cu îngheţatele ei la cornet, cu magazinele de jucării şi ghereta unde se vindea pizza („nu mi-ai spus că aici au şi pizza!”) – plaja oceanului devenise dintr-odată un al doilea Cannes.

Găsiră casă, una din acele numeroase vile cu verandă şi jaluzele la ferestre. Deasupra intrării, pe o pancartă roz, scria: *CHEZ GLORIA* b îi întâmpină însăşi Gloria – o femeie planturoasă de vreo treizeci de ani, îmbrăcată într-o pereche de pantaloni pescăreşti din doc. Urmând moda tricourilor cu inscripţii pline de tâlc, al ei purta pe sâni două cuvinte: „Ţâţe mari”.

— Trebuie să fii Ted, tună femeia, cu glas răsunător, astfel că Billy dădu să se ascundă printre picioarele lui taică-său.

Gloria îl prezentă „colocatarilor”: Ellen 7 editoare particulară, cu o fetiţă de unsprezece ani, Bob – psihiatru, tatăl unui băiat de şaisprezece ani, care rămăsese cu el peste vară, şi Martha, de patruzeci şi şase de ani, proprietara unui magazin dietetic, venită împreună cu fiica ei, de nouăsprezece ani.

Casa avea o sufragerie-salon comună, şi cinci dormitoare. Condiţiile de cazare permiteau ca fiecare părinte singur să poată dormi în aceeaşi cameră cu copilul său.

După cum suna regulamentul vilei, afişat deasupra chiuvetei din bucătărie, fiecare părinte răspundea de

copilul lui în timpul orelor de masă. Locatarii se ocupau pe rând de pregătirea meselor, dar numai[31]

părintele respectiv răspundea de copilul care făcea nazuri să mănânce. Părinţii alergau de colo-colo, ca să răcească ştiuleti de porumb fierbinte sub jet de apă rece sau să încălzească ştiuleţii care se răciseră. Ellen, o femeie de un metru optzeci, în vârstă de aproape patruzeci de ani, îi urmărea cu privirea pe ceilalţi, să vadă cum le plăcea puiul pe care-l gătise în ziua aceea. Psihiatrul, un bărbat auster, adus de spate, trecut cu mult de patruzeci de ani, n-avea prea mult de discutat cu restul comesenilor. Fiul său – un băiat auster, adus de spate, care de asemenea părea trecut cu mult trecut de patruzeci de ani, nu era nici el prea vorbăreţ. Proprietara magazinului dietetic dădea impresia că ar fi descoperit calităţile nutritive ale mărfurilor pe care le comercializa: la un metru şaptezeci şi cinci, cântărea cam optzeci şi cinci de kilograme, iar fiica ei era o blondă ceva mai înaltă şi cântărind doar câteva livre în plus. La desert mâncară o tavă întreagă de prăjitură de ciocolată.

După masă veni în vizită Larry. În ultimii ani, cei doi prieteni nu se văzuseră prea des, astfel încât, reîntâlnindu-l pe Larry în ambianţa de pe Fire Island, unde cândva îşi disputau favorurile femeilor, şi observând cum părul lui, odinioară des şi cârlionţat, avea tendinţa să se răărească, în timp ce talia i se îngroşase într-un început de burtă, Ted înţelese că timpul trecuse la fel de nemilos şi peste el.

— Astă-seară se dă o mare petrecere. Cu nişte ţipe grozave!

Aşa spunea de fiecare dată.

— Trebuie să stau cu Billy.

— Adu-l şi pe Billy. Găsim noi ceva şi pentru el.

— Nemaipomenit, Larry!

— Sigur că da! Nu uita, băiete, că suntem pe Fire Island.

După care plecă împreună cu Gloria, care-şi schimbase tricoul cu „Ţâţe mari”, pe care-l pătase, cu un

31 Chcy. Gloria (fr.) - „La Cloria“ (n.lr.)

altul, curat şi tot cu „Ţâţe mari”.

Pe plajă, Ted şi Billy petrecură zile foarte plăcute; Ted reuşi chiar să joace şi volei, în timp ce Billy construia castele de nisip undeva prin apropiere.

Într-o după-amiază de duminică, Larry telefonă de la Oscar Bay Park. Ca un bun prieten ce era, se oferise să-l aştepte pe Ted la ţărm, în jur de şase, şi să-l ducă acasă cu maşina.

— Cu o singură condiţie: să nu-mi pomeneşti nimic de Gloria! Am terminat cu ea.

— Bine, Larry, dar cum puteai să termini, când nici măcar nu era ceva între voi?

— A fost! A durat o săptămână. Dar ce faci *tu*, bătrâne? Ţi-ai găsit vreuna?

— Nici n-am căutat.

— Atunci, caută! Ieşi din carapace şi atinge-te şi tu de o femeie!

De la plecarea Joannei se scurseseră patru luni. De atunci Ted nu mai fusese cu nicio femeie. Nici în cei şase ani cât fusese alături de Joanna nu mai cunoscuse vreo alta în afară de ea.

— A trecut prea mult timp, zise Ted. Nici nu ştiu cum se mai agată o femeie în zilele noastre!

Gloria sună dintr-un clopoţel, ca să-i adune pe toţi locatarii. Îşi ceru scuze fată de Ted pentru că proceda ca la armată, dar continuă să sune.

— Asta ne-ajută să nu uităm că suntem un grup, zise ea.

Aşadar, toţi se adunară la chemarea de duminică seara a clopoţelului: convocarea trupelor şi citirea bilanţului; totalul cheltuielilor pentru casă, împărţit la numărul locatarilor, din care se scădeau cheltuielile individuale. Era un aspect al traiului în comun pe care Ted îl uitase: distribuirea cheltuielilor. Întrebarea care se punea acum era dacă Ted dorea să intre în combinaţie. Contribuţia lui ar fi fost de două sute de dolari – sumă

care, după spusele lui Larry, era mult sub preţul pieţei.

— Nu prea ştiu ce să spun, zise Ted, şi toţi se holbară la el, de parcă ar fi fost vorba de o obiecţie la adresă lor. Aş vrea să mă consult cu partenerul meu.

Billy se juca de-a v: aţi ascunselea pe-afară cu un băiat din vecini, cu care se împrietenise. Ted îi spuse că trebuiau să plece acasă. Chiar când era pe punct să adauge că trebuiau să hotărască amândoi dacă urmau să petreacă mai mult timp aici, Billy izbucni în plâns. Nu voia să-şi lase prietenul, casă, insula. Ted plăti cei două. sute de dolari şi deveni oficial colocatar, beneficiar şi părinte despărţit *C.hez CI or* în

În weekend, Ocean Beach era plină de lume care umbla din bar în bar şi din petrecere în petrecere. Locatarii vilei în care era cazat Ted rămâneau mai mult acasă. Pentru el era cât se poate de bine: putea sta cu ceilalţi în sufragerie, citind sau discutând, fără să fie silit să înfrunte compania celibatarilor.

— Sunt atât de hărţuită în cursul săptămânii, spunea Martha. Abia aştept să vin aici, ca să mă relaxez…

Totuşi, Ted simţea în jurul său o oarecare tensiune, care sporise de la primul weekend petrecut aici: Martha, Ellen şi Gloria făceau escapade nocturne, dar se întorceau devreme fără să fi cunoscut pe cineva. George, psihiatrul, rareori îşi părăsea fotoliul. Billy era singurul dintre toţi care reuşise o adaptare socială. Se împrietenise cu un băieţel de cinci ani, pe nume Joey, care locuia alături şi amândoi se jucau pe plajă, în faţa uncia dintre cele două vile, sau se plimbau pe alei cu nişte triciclete roşii, împreună cu alţi copii.

În seara de sâmbătă a celui de-al treilea weekend petrecut aici, Ted se găsea în sufragerie, împreună cu George. Fiecare din ei avea o carte în mână. Ted simţi nevoia să-i spună ceva lui George. Rareori îşi adresau câte un cuvânt.

— L interesantă? întrebă el, deschizând discuţia într-un mod cât se poate de neinteresant.

— Da.

George continuă să citească.

— Despre ce e vorba?

„Oare chiar am întrebat una ca asta?”

Ar fi vrut să-şi ia cuvintele înapoi.

— Despre senilitate, îi răspunse George, încheind discuţia.

Jumătate de oră mai târziu, Ted închise cartea. despre oceanografie, din care citea, şi spuse „noapte bună!”

— Te-a părăsit soţia? îl întrebă George, spre marea lui surprindere.

— Da. Acum câteva luni.

— Înţeleg.

George părea că se gândeşte la ce auzise. Ted aşteptă. Omul era psihiatru!

— Cred că… zise rar George, alegându-şi cu grijă cuvintele. Cred c-ar trebui să ieşi mai mult în lume.

— Să ies mai mult în lume? George, acelaşi lucru mi l-ar fi spus şi maică-mea!

Nu mai putea amâna. Era deja a doua săptămână a lunii august. Billy se juca în casa prietenului său şi fusese invitat la masă. Ted avea cel puţin două ore la dispoziţie numai pentru el, iar în vila alăturată se dădea o petrecere pentru oricine ar fi dorit să vină. Îşi turnă ceva de băut şi porni într-acolo, cu paharul în mână. În timp ce mergea pe alee spre vila cu pricina, auzind cum gheaţa se lovea de pereţii paharului şi văzând şi pe alţii, în faţa şi în spatele lui, care se îndreptau în aceeaşi direcţie – tot cu paharele în mână – îşi aduse brusc aminte de trecut.

Cum o zărise pe terasă – cea mai frumoasă fată dintre toţi invitaţii la petrecere – cum încercase s-o cunoască, apoi cum îi aflase numele şi numărul de telefon… Cum începuseră să se întâlnească în oraş, să iasă împreună, ca pe urmă să se căsătorească şi… Joanna, Joanna unde eşti? Simţi că-i dau lacrimile, dar se strădui să se stăpânească. Nu-i va da satisfacţia să plângă.

Larry era şi el la petrecere, cu braţul petrecut în jurul taliei uneia din descoperirile lui, durdulie ca de

obicei. Îi făcu semn lui Ted să se apropie, iar Ted îşi croi drum printre invitaţi, cercetându-i pe rând cu privirea, dintr-un vechi reflex.

— Bine c-ai venit bătrâne! Ted, dă-mi voie să ţi-o prezint pe Barbara. Dumnealor sunt prietenele ei, Rhoda şi Cynthia.

Prietena lui Larry era frumuşică, puţin cam solidă şi cu o faţă severă. Toate aveau în jur de treizeci de ani. Rhoda era scundă, cu o carnaţie flască şi un ten urât. Cândva, Ted i-ar fi întors pur şi simplu spatele, gonit de o asemenea înfăţişare neatrăgătoare. Acum, însă, chipul ei îi stârnea milă. Şi Rhoda se expunea „în galantar" la fel ca el. Cynthia era o idee mai puţin urâtă – o brunetă plăpândă, cu o siluetă foarte delicată.

— Ted se reîntoarce în lumea noastră.

— Cam aşa ceva.

— Să vă spun una, fetelor, dar să rămână între noi. Cândva era cel mai priceput la agăţat!

Râseră cu toţii, un râs aproape nervos, văzând că Ted nu râdea, Cynthia se opri imediat.

— Cu ce te ocupi, Ted? îl întrebă ea.

— Cu vânzări de spaţiu publicitar.

Citi pe chipul ei că n-a priceput o iotă.

— Când vezi reclame într-o revistă, să ştii că acel spaţiu publicitar e vândut unor solicitanţi. Eu reprezint revistele şi iau legătura cu agenţiile de publicitate, pe care încerc să le conving să cumpere spaţiu publicitar pentru clienţii lor.

— Pare a fi o muncă interesantă.

— Dar tu unde lucrezi?

— Sunt secretară la un birou de avocatură.

— Frumos!

Barbara îl invitase la masă pe Larry, iar acum Cynthia îl invită pe Ted. Acesta se întoarse la vilă şi o întrebă pe Martha dacă are ceva împotrivă să-l culce ea pe Billy în seara aceea. Martha acceptă imediat, aşa că Ted îşi luă rămas-bun de la Billy şi se duse să onoreze invitaţia. Gazdele aveau încă o colocatară, care la rândul ei chemase

la masă. pe un bărbat de vreo treizeci de ani. Mama Barbarei venise şi ea la vilă pe timpul weekendului străduindu-se să pară mai tânără decât propria-i fiică. Avea doi invitaţi – două matahale în bluzoane, pe care le agăţase la debarcader, unde îşi lăsaseră barca cu motor. Cei doi îşi aduseseră de-acasă berea preferată, într-o navetă de polistiren.

— Nu cred că petrecerea asta ar avea şanse să figureze în rubrica mondenă, din *Tiinest* îi strecură Ted la ureche lui Larry.

— Aşteaptă să vezi ce-o să mâncăm. Ouă jumări, prăjite pe jăratec…

Spre marea lor surprindere, se ivi Barbara, aducând carne de friptură pentru toată lumea. Fu întâmpinată cu urale. Cei doi proprietari ai bărcii cu motor se oferiră să gătească. Ted şi Larry se ocupară de salată. Aveau bere şi alte băuturi la discreţie. Unul dintre cei cu barca se dovedi a fi mare microbist, aşa că la masă se discută mult despre sport. Mama Barbarei pregătise o plăcintă cu pecan[32], care stârni alte ovaţii din partea comesenilor. Discutară despre mâncare, despre ce grup grozav erau ei şi cum ar trebui să-şi ia o vilă mare, unde să stea cu toţii. Cynthia era cea mai tăcută dintre comeseni, parcă temându-se că dacă ar fi vorbit prea mult, însoţitorul ei s-ar fi supărat şi-ar fi dispărut dintr-odată. Îl întrebă pe Ted mai multe despre munca lui, iar el, la rându-i, vru să cunoască amănunte despre munca ei. Cineva puse muzica tare, astfel că Ted se trezi în mijlocul unuia dintre acele chefuri zgomotoase pe care le tot auzea din camera lui şi care nu-l lăsau să doarmă. Dansă cu Cynthia, care-şi lipi de el trupul subţire, producându-i prima erecţie spontană după luni de zile.

Cum petrecerea era din ce în ce mai gălăgioasă, o luă pe Cynthia şi porniră amândoi la plimbare pe aleea ce cobora spre ocean. Se opriră un timp pe mal apoi Ted o sărută. Fata deschise buzele şi se lipi toată de el; Ted îşi vârî limba printre dinţii ei, începând s-o mângâie pe tot

32 Pecan - plantă din America de Nord (Carya olivae formis sau Carya illinoensis). (n.lr.)

trupul, strecurându-i mâna pe sub haine, până între picioare. O trase de pe alee, ducând-o printre dune, unde nu puteau fi văzuţi, tot sărutând-o şi mângâind-o, în vreme ce ea şoptea: „O, Ted!”. Pe moment, nu-i răspunse, pentru că nu-şi mai amintea cum dracu’ o cheamă, apoi îşi culcă trupul peste al ei, acolo, pe nisip, gândindu-se că nu-i mai păsa nici dacă l-ar fi luat poliţia; în aceeaşi clipă îi veni în minte că fata se numea Cynthia, aşa că reuşi să scoată un „Ah, Cynthia!”. O maşină a poliţiei, care patrula pe plajă, trecu prin apropiere, luminând puternic cu farurile. Era ca şi cum, în plin întuneric, cineva ar fi aprins nişte reflectoare chiar deasupra lor. Se ridicară repede amândoi, netezindu-şi hainele. Porniră înapoi, de-a lungul aleii cufundate în beznă, oprindu-se la fiecare pas, ca să se sărute. Petrecerea din vila ei era încă în toi. La vila lui încă nu se atinseră luminile. Neştiind încotro s-o ia sau ce să facă, merseră mai departe pe alee, continuând să se sărute. Lui Ted îi era milă de ea, văzând cu câtă disperare îşi dorea să fie iubită măcar un pic;, să fie dusă departe de debarcader, de petrecere, chiar şi de cineva care nu-i ţinea minte numele. Se rezemară de un gard, în întuneric, apoi Ted o pătrunse din nou cu degetul – … plaja oceanului, mereu plină… Şi el se simţea plin, ca un oraş.

La vila lui se stinseră, în sfârşit, luminile. O luă de mână.

— Am o cameră.

— Bine, dar băiatul tău?

— N-o să se trezească.

O duse pe furiş în casă şi intrară în cameră. Ted o culcă în patul de lângă Billy, care continua să doarmă; apoi, acoperiţi cu un cearşaf – în caz că Billy se trezea, ar fi văzut o pânză albă, nu o persoană… Măcar de n-ar crede că-i stafie! – începură să se mişte cu băgare de seamă, ca patul (care scârţâia) să nu trosnească prea tare; Ted o mai sărută de câteva ori – aşa de formă – apoi o pătrunse, ejaculând năvalnic, aproape în aceeaşi clipă.

— Iartă-mă, îi şopti. N-am mai făcut dragoste de nu ştiu când.

— Nu-i nimic, răspunse ea.

Stăteau acolo înghesuiţi în patul strâmt, ascunşi sub un cearşaf, lângă un copil care dormea. Ted aşteptă puţin, apoi mai încercă o dată, dar patul scârţâi din nou, iar Billy începu să se mişte prin somn.

Pentru Cynthia, această experienţă idilică pe insulă fusese de ajuns pentru o noapte…

— Rămâi, îi spuse, aranjându-şi hainele pe care nu şi le scosese de tot. Îşi trase şi q1 pantalonii, scoşi tot pe jumătate, şi pentru că *O Femeie Trebuie însoţită până Acasă*, o conduse în tăcere până la vilă. Petrecerea nu se terminase. O sărută. Îl sărută şi ea, de circumstanţă, şi intră în casă. Cinci minute mai târziu, Ted era în patul de lângă Billy.

A doua zi, trecură unul pe lângă celălalt pe alee şi se salutară, cu ochii în pământ; fusese o relaţie nesemnificativă, o aventură de-o noapte. Totuşi Cynthia – al cărei nume îl uitase chiar şi când erau împreună – fusese mai mult decât şi-ar fi dorit. Se culcase cu o femeie pentru prima oară de când plecase Joanna. Data viitoare va şti să facă asta cu mai multă îndemânare, cu mai mult sentiment, oricum, mai bine – dar cu altcineva, nu cu Joanna, niciodată de-acum încolo cu Joanna! Până în prezent refuzase să accepte asemenea relaţii, dar iată că depăşise momentul. Sofia îl părăsise şi, atunci când te părăseşte soţia, mai curând sau mai târziu trebuie să începi să ai de-a face cu alte femei. Se întoarse în lumea celibatarilor.

Dacă fusese tentat să creadă că era suficient să meargă la o petrecere, ca apoi să-şi termine seara în pat, cu cineva, descoperi în curând că lucrurile nu stăteau tocmai aşa: la cocktailul din următorul sfârşit de săptămână, nu reuşi nicio cucerire; la fel şi în al treilea weekend, ba chiar şi în cel de *Labor Day* când toţi umblau disperaţi după o pereche. Aşa că se plimbă pe alee, în lumina asfinţitului, cu paharul în mână, privind la cei ce se duceau pe la petreceri, şi într-un târziu opri o fată drăguţă, într-o rochie albă: cea mai elegantă persoană pe care o

văzuse în ultimele săptămâni. O complimentă cu privire la înfăţişareai *Labor Day* (Ziua Muncii) – în S.U.A. şi Canada, sărbătoare legală, care cade în prima zi de luni din septembrie, (n.tr.)

ci, iar fata surâse, părând interesată într-o oarecare măsură, numai că mergea la o petrecere, unde Ted n-avea cum să se ducă. O urmări cu privirea în timp ce se depărta, neputând intra în relaţii cu ea, pentru că el avea acasă un băieţel de patru ani, care tocmai vomitase pe podeaua din sufragerie, şi care acum stătea în pat, iar tăticul lui nu-l putea lăsa singur, ca să alerge după fantomele doamnelor în alb. Aşa cum se uita la cei ce se grăbeau spre ultimele petreceri din vara aceea, simţi că-i invidiază pentru traiul lor independent şi lipsit de complicaţii, preocupaţi numai de propria persoană, în timp ce el nu se putea nici măcar plimba pe alee.

— Cum te mai simţi, pisoi?

— Mi-e greaţă, tati.

— Ştiu. Ai mâncat prea multe floricele la Joey.

— Am mâncat prea multe floricele la Joey.

— Acum încearcă să dormi, puiule. Mâine e ultima zi pe care o petrecem aici. Să vezi ce-o să ne mai distrăm! O să construim cel mai mare castel de nisip care s-a văzut în vara asta!

— Nu vreau să merg acasă.

— Billy, vine toamna. Toamna e foarte frumos la New York. Acum culcă-te.

— Tati, stai cu mine până adorm.

— Bine, pisoi.

— Am mâncat prea multe floricele la Joey.

*

În ultima zi petrecută *Chez Gloria*, Ellen, editoarea, care nu cunoscuse pe nimeni toată vara, nu se mai putu ridica de pe scaun. George – psihiatru] aflat la faţa locului şi cel mai în măsură să dea o consultaţie – fu de părere că Ellen era o persoană extrem de receptivă la autosugestie, drept care suferise o influentă negativă în urma incidentului din weekend-ul de 1 iulie, când fosta lor

colocatară nu se mai sculase de pe scaun.

Cele două cazuri fură preluate de folclorul de pe Fire Island, intrând în istoria orală a acelor locuri, ca record al coincidenţelor celor mai apropiate în timp, pe durata unui sezon: cele mai multe căderi psihice în aceeaşi vilă.

Ted se reîntorcea la un stil de viaţă fără căpătâi: şi chiar dacă pe Fire Island sezonul se sfârşise, ştia bine că pentru el avea să dureze încă vreme îndelungată.

*

Înortul nu dură mai mult de şapte minute. Judecătorul ţinu audierea în biroul lui. John Shaunessy, avocatul înnebunit după fotbal, îşi trimise echipa în mijlocul terenului: câteva depoziţii, soţia care nu aducea nicio contestaţie, scrisoarea directorului, atestând că soţul stătea prost cu nervii, Ted care răspunse la câteva întrebări, spunând că experienţa aceasta îl dăduse peste cap, şi judecătorul care rămânea – complet indiferent la toate. Îşi făcură una cu pământul adversarul, care nici nu-şi scosese echipa pe teren. Judecătorul se pronunţă imediat asupra divorţului şi a custodiei legale, motivând corn portare violentă şi inumană, care făcea coabitarea soţilor risciintă sau nepotrivită". Zece zile mai târziu, sosiră prin poştă actele semnate de judecător: Ted Kramer şi Joanna Kramer erau divorţaţi. În conformitate cu legea.

Ted simţi că ocazia merita ceva deosebit, aşa că-l invită pe Billy în oraş, la un Burger King. Însă nu putea fi vorba de o sărbătoare în toată regula, pentru că singurul lucru care-l interesa pe Billy era să capete o porţie uriaşă de cartofi prăjiţi. Puştiul avea o idee destul de vagă despre ce însemna o căsnicie şi cum veneau pe lume copiii, aşa că Ted se hotărâse să nu-i complice existenţa cu relatări despre procedurile legale aflate în perspectivă. Acum, însă, voia să-l pună la curent.

— Billy, există ceva care se cheamă divorţ. Asta se întâmplă atunci când doi oameni care s-au căsătorit, ajung să se despartă.

— Ştiu. Şi Seth a divorţat!

— Nu Seth, părinţii lui! La fel ca mămica şi tăticul

tău. Mami şi tati au divorţat, Billy.

— Da’ n-a zis mami că-mi trimite daruri?

„Eu nu-ţi pot da răspuns în locul ei, Billy”.

— Poate c-o să-ţi trimită.

— Îmi mai iei o porţie de cartofi prăjiţi?

— Nu, isteţule! Ai mâncat, destui.

Ted îl privi de parcă ar fi admirat o pictură: Billy, cu coroana lui de rege al hamburgerilor[33].

Oricât ar fi fost de plăcut, totuşi faptul de-a mânca ceva „la botul calului” împreună cu băiatul nu se prea potrivea cu un eveniment care-l costase două mii de dolari. Se gândi că ocazia merita ceva mai mult. De la restaurant, telefona unei tinere din bloc, care se oferise cândva să stea cu copilul, şi. O rugă să rămână cu Billy în seara aceea. Nu exista nicio femeie în viaţa lui, cu care să fi putut sărbători victoria. În cele două luni de când plecase de pe Fire Island, îşi lăsase viaţa socială – dacă o putea numi aşa – să decurgă la întâmplare. Larry era prea pătimaş, iar Ted n-ar fi vrut să se ducă de unul singur într-un bar şi să-şi depene povestea vieţii la urechea cine ştie cărui străin. Îi telefonă dentistului – lui Charlie.

Charlie se mutase într-o garsonieră, împreună cu asistenta lui, dar se despărţiseră după numai două săptămâni de convieţuire. Atunci, Charlie îi telefonase lui Ted, spunându-i că bărbaţii trebuie să fie solidari şi să se vadă din când în când.

La propunerea lui Ted de a ieşi împreună în aceeaşi scară, Charlie se simţi în al nouălea, cer.

Se întâlniră pe Second Avenue, colţ cu strada 75 – cartier plin de baruri pentru celibatari. Aveau de gând să meargă să bea câte ceva în fiecare. Ted purta o haină de catifea reiată, pantaloni şi pulover. Charlie, un bărbat impunător, de patruzeci şi cinci de ani, se îmbrăcase într-un tricou vărgat şi o pereche de pantaloni cadrilaţi, în culori atât de ţipătoare încât păreau nişte mostre de la *Op*

---

33 Joc de cuvinte, referindu-se la preferinţa lui Billy pentru Burger King (Regele Hamburgerilor). (n.tr.)

Artl[34]

Primul bar pe care-l aleseră se numea Rj/s1 şi, văzut de afară, părea a fi exact ce trebuie. Intrară Şi se treziră numai printre bărbaţi îmbrăcaţi în piele. Lângă uşă, un cowboy, al cărui sex se reliefa impresionant prin pantalonul de piele şi ai cărui ochi păreau tot din piele, le zvârli un: „salut, tigrilor", la care amândoi părăsiră în galop „ţarcul de vite". Următoarea oprire fu la *Rio Rita*, unde tonomatul tuna asurzitor, iar barul oferea un tablou asemănător cu debarcaderul de pe Fire Island.

„Puştani de liceu", comentă Ted şi în timp ce goliră câteva pahare, îl ascultă pe Charlie absolvindu-l de vina de-a fi provocat divorţul dintre el şi Thelma.

La *Hanşe Ps* erau atâţia băieţi şi fete, numai chingi şi curele din cap până în picioare, încât Ted se întrebă dacă nu cumva dăduseră peste participanţii la vreun festival al tineretului european. Ted află că Thelma se întâlnea cu un coleg de-al lui Charlie – tot dentist. La *Zapata*, clienţii aveau cu câţiva ani mai mult, dar tot Ted şi Charlie rămâneau cei mai în vârstă din întreg localul. Ajunşi aici, Charlie îl iertă pe Ted şi de vina de a-l fi despărţit de asistentă. Congestionat la fată de la vodcă, Ted nu-şi mai amintea cu precizie dacă avusese sau nu legătură cu acest ultim incident. La *Glitter* era mare aglomeraţie, iar clientela atât de rafinată, încât celor doi vizitatori de ocazie nu li se permisese nici măcar să stea la bar; aşadar, ieşiră în stradă, mergând pe şapte cărări,[35]

ca într-un târziu să se prăbuşească pe două scaune din barul *Home A ga în* T

— Până acum, am adresat un total de şaiş'pe tâmpenii cucoanelor de prin barurile pe unde-am fost... remarcă Ted, ceva mai conştient de inepţia de-a încerca să spui într-un bar şi altceva decât tâmpenii; Charlic se oprise, ca un patefon stricat, la replica: „Te pup, fetiţe!

---

34 Op Art - desene făcu le pe ţesături sau veselă, de obicei în alb ,şi negru, sau în culori fluorescente, care se bazează pe iluzie optică, desenul - parţial sau în întregime - părînd că se mişcă, (n.tr.)

35 Paht - „Amicii" (n.lr.)

Cum te cheamă?” Dentistul se îndreptă spre o fată destul de frumuşică, în haine băieţeşti de cercetaş, şi-şi încercă placa; „Cercetaşul” îi. Întoarse spatele, plecând să-şi exerseze tirul în altă parte.

Ted şi Charlie se sprijiniră de un zid de pe Second Avenue şi începură acea discuţie de la suflet la suflet, pe care-o plănuiseră toată seara, numai că fiind beţi morţi, acum n-o puteau duce până la capăt!

— Ţi-am zis vreodată ce rău îmi pare de chestia aia cu Joanna? întrebă Charlie.

— Mă străduiesc să nu mă mai gândesc la ea, răspunse Ted.

— Eu mă gândesc tot timpul la Thelma, urmă Charlie, începând să plângă.

Ted îl ajută să meargă mai departe şi sugeră – cu luciditate de beţiv – c-ar trebui să mai tragă una mică, înainte de culcare, la *Emerald Isle*: whisky cu sifon, ofertă specială, 85 de cenţi. Pe Charlie îl fură somnul aşa că Ted îl cără afară din bar şi-l duse până acasă. Apoi, luptând să se ţină drept pe picioare, măcar atât cât puştoaica din vecini – care se ocupase de[36]

Billy – să-l creadă un adevărat gentleman, Ted intră în apartament şi-i mulţumi fetei pentru încântătoarea seară pe care o petrecuse.

*

Povestise despre divorţ câtorva persoane din anturajul său. Socoti c-ar trebui s-o informeze şi pe Joanna. Când avocatul demarase procedura legală, Ted făcuse rost de la părinţii ei de o adresă: un număr de cutie poştală din La Jolla, California. Avea de gând să-i trimită o copie după actele de divorţ. Relaţiile diplomatice dintre el şi părinţii Joannei nu suferiseră nicio ameliorare. Veniseră din nou la New York, dar nu avuseseră prea multe de discutat cu *el*.

— Întreabă-l la ce oră să aducem băiatul acasă, spusese tatăl Joannei.

Ted voise să ştie dacă primiseră vreo veste de la ea.

— Dacă Joanna doreşte să te informeze cum o duce, îi

36 Homo Again (engl.) - „Din nou acasă1' (n.tr.)

spusese maică-sa, află că e la vârsta când o poate face şi singură.

Ted remarcase o anumită ostilitate la adresa Joannei şi trăsese concluzia că, probabil, nici cei doi nu ştiau mare lucru despre ea. Thelma, expertă în psihologie după şapte ani de consultaţii, opina că era posibil ca Joanna să se fi revoltat şi împotriva propriilor părinţi, care nu cunoşteau prea multe privitor la fiica lor, în momentul de faţă. Iniţial, Joanna îl lăsase pe Ted să le spună tot, părăsindu-i aşadar şi pe ei – asta după presupunerile Thelmei.

— Ar trebui să-ţi mai vezi şi de sufletul tău, îl sfătui ea.

— Ai dreptate, la mai dă-o dracului pe Joanna!

— Nu asta am vrut să spun. Cred c-ar fi cazul să consulţi un psihiatru. Toată povestea asta ţi s-a întâmplat ţie. Nu vrei să ştii de ce?

— Întreab-o pe Joanna!

— Şi tu eşti implicat, Ted. Nu vrei să vorbesc cu doctorul meu?

— Nu cred. E prea târziu pentru aşa ceva.

Se aşeză pe scaun, cu toate actele în faţă, compunând în gând scrisoarea pentru Joanna: „Eşti liberă să te măriţi în Nevada sau în New York, fetiţo! Nu, era prea pueril. „M-am gândit să profit de ocazia trimiterii acestor acte şi să-ţi spun cum o mai ducem, îndeosebi ce face Billy”. Nu, ea nici măcar nu-i întrebase cum o duc. Se hotărî să pună hârtiile într-un plic, fără nicio notă explicativă, lăsându-le să vorbească de la sine. Cândva comunicaseră prin priviri, prin atingerea mâinilor, prin vorbe; acum comunicau printr-o hotărâre de divorţ.

Părinţii lui Ted sosiră la New York, într-o vizită pe care i-o promiseseră de mai mult timp; amândoi erau durdulii şi bronzaţi.

— E tare slăbuţ băiatul, zise maică-sa.

— Ba arată foarte bine. Aşa-i felul lui.

— Ştiu eu mai bine decât tine ce-i aia un copil slab. Nu degeaba am lucrat într-un restaurant!

După ce declarară că „poloneza aia” nu-l hrănea ca

lumea – o cunoscuseră pe Etta la sosire şi o salutaseră de parcă ar fi fost un comisionar oarecare –, Dora Kramer decise să procedeze aşa cum procedaseră cândva bunicii ei; drept urmare, umplu frigiderul cu pui şi hălci de carne, pe care le gătea tot ea şi pe care Billy se încăpăţâna să nu le mănânce.

— Nu-nţeleg de ce face mofturi la mâncare.

— Ia încearcă să-i dai nişte pizza! sugeră Ted.

— Billy, nu-ţi place friptura înăbuşită făcută de bunica? încercă ea să-l facă să se simtă vinovat.

— Nu, buni! E prea tare şi n-o pot mesteca.

Lui Ted îi veni să-l ia în braţe şi să-i sărute.

Generaţii întregi toleraseră friptura tare a Dorei Kramer; numai fiul lui, William Kramer, îndrăznise s-o înfrunte! Billy spuse „noapte bună” şi plecă la culcare, fără să se joace cu complicatul puzzle1, dăruit de bunici şi care ar fi supus la grele cazne chiar şi mintea unui copil de zece ani.

— Nu-ţi place joculeţul ăsta frumos, pe care ţi l-a ales bunica?

— Nu, buni! Piesele sunt prea mici.

După ce Billy se duse la culcare, cei mari rămaseră să discute între ei. Dora trecu la subiecte ce-o preocupau la modul cel mai serios.

— Etta asta a ta, nu-ţi prea face curăţenie cum trebuie.

— Ba da, mamă. Ne descurcăm foarte bine toţi trei.

Ea se abţinu de la orice comentariu. Eie că era vorba de părinţii ei sau ai lui, fie că veneau din nord, din Boston, ori din sud, din Florida, şi unii şi ceilalţi erau de aceeaşi părere, găsindu-l incompetent. Numai că el refuza să accepte aprecierile.

— Billy e un copil excepţional, mamă.

— Are o privire absentă.

I *Puzzle* – joc din bucăţele din lemn sau carton care trebuie îmbinate astfel încât să realizeze o imagine, (n.tr.)

— Dacă stau să mă gândesc, e foarte mulţumit de viaţa pe care o duce.

— Tu ce crezi, Harold? întrebă ea.

— Da – da e cam slăbuţ! răspunse taică-său.

Când era gata de plecare, Dora mai aruncă o privire asupra apartamentului.

— Ar trebui să-ţi pui casa în ordine.

— Dar ce-are? întrebă Ted.

— E casa *ei*. Mă mir că n-ai aruncat din lucrurile astea.

Locuinţa fusese mobilată modern şi eclectic: în nuanţe de bej şi cafeniu, cu dormeză, cu perdele din imprimcu indian în salon, o masă de sufragerie, masivă ca un butuc de măcelar – de bun gust, dar nu neapărat pe gustul lui Ted, care era destul de vag. În mare parte, decoraţiile interioare fuseseră alese de Joanna. De la plecarea ei, Ted pur şi simplu nu se gândise niciodată să le schimbe.

— Şi asta?

Era o scrumieră mare şi neagră, din ceramică, primită în dar de la părinţii Joannei.

— Asta la ce-o mai ţii?

— Mi-a făcut plăcere c-aţi trecut pe la mine, zise el.

După plecarea lor, începu să-l doară capul.

Oare maică-sa avea o idee fixă cu apartamentul? Sau el era atât de pasiv, încât pur şi simplu îşi accepta situaţia, refuzând să schimbe ceea ce ar fi fost cazul să schimbe? Ar fi trebuit să redecoreze apartamentul, apartamentul *ei*? Nu cumva asta l-ar fi întristat pe Billy? Dar dacă, de fapt, gândul că l-ar întrista pe Billy era numai un pretext? Luă scrumiera, care nu plăcuse nimănui – nici măcar Joannei – şi-o aruncă la crematoriul de gunoi. Oare faptul că n-o făcuse mai devreme însemna că ceva nu-i în regulă cu el? Nu-şi dădea prea bine seama.

După ce chiar şi Larry – necomplicatul Larry! – îi mărturisi că se supusese unui consult psihiatric, Ted începu să admită existenţa unor forţe obscure undeva, în afara lui – sau poate în interior…

— Mă tem să nu sufăr de complexul lui Casanova! băiete! Mă culc cu o groază de femei, fiindcă mi-e teamă

că nu mai sunt bun de nimic!

— Larry, tu glumeşti!

— N-am spus că *nu sunt* bun de nimic. N-am spus nici că sufăr de complexul lui Casanova. Vreau să zic doar că *mă tem* să nu sufăr de vreun complex şi de-aia mă consultă psihiatrul.

— E niţel cam complicat.

— Ştiu! Ştiu, fir-ar al dracului! Da tare-mi place!

Mai trecură trei săptămâni, în care cel mai grozav eveniment social din agenda de toamnă a lui Ted fu un matineu de *Aladdin* văzut împreună cu Billy. Până şi Charlie începuse să iasă în lume, pasându-i şi lui Ted câte un număr de telefon, în vreme ce el nu pleca nicăieri seara, ba chiar îşi aducea de lucru acasă. Puse deoparte încă două numere la care nu sunase. Şi-atunci, cum se făcea că atâta lume se vindecase cu ajutorul psihiatrilor?[37]

Ted se hotărî să-i telefoneze Thelmei şi să-i ceară numărul doctorului ei.

Acesta îi spuse c-ă-i stătea la dispoziţie, costul unei şedinţe fiind de patruzeci de dolari. Se gândi că dacă recent cheltuise 55 de dolari pe un guturai al lui Billy, atunci îşi putea permite să dea patruzeci de dolari pentru sănătatea lui mintală; aşadar îşi luă oră la psihiatru. Doctorul Martin Graham avea vreo patruzeci de ani. Purta o cămaşă sport, din mătase italienească, în culori strălucitoare şi descheiată la gât.

— Unde eşti tu, Sigmund Freud? declamă Ted.

— Asta ce vrea să însemne?

— Că m-aşteptam la un tip cu barbă şi îmbrăcat cu redingotă.

— Faceţi-vă comod, domnule Kramer.

Ted se aşează pe fotoliu, faţă în faţă cu doctorul, aflat de cealaltă parte a biroului. Încercă să-şi păstreze calmul – „nu-i nimic grav cu mine, doctore!” – în timp ce povestea despre căsătoria lui, despre plecarea Joannei şi despre

---

37 Giovanni Giacomo Casanova de Seingalt - celebru aventurier veneţian (1725 - 1798), ale cărui peripe[ii galante sînt evocate în memoriile intitulate Povestea vieţii mele. (n.tr.)

cele petrecute în ultimele luni. Doctorul îl ascultă cu atenţie, îi puse câteva întrebări – ce simţise în anumite împrejurări – dar nu-şi notă nimic, făcându-l pe Ted să se întrebe dacă nu cumva în tot ce spusese nu existase nimic demn de interes.

— O.K. Domnule Kramer, în realitate o consultaţie nu e numai un fel de explorare. Una din cele mai mari greşeli, şi-n acelaşi timp un lucru cu care nu sunt deloc de acord, este ca medicul să dea pe loc un diagnostic.

— De pildă că omul suferă de complexul cutare sau cutare, zise Ted, neliniştit.

— Cam aşa ceva. Aşadar, permiteţi-mi să vă comunic câtev-a păreri. S-ar putea să nu fie corecte, sau s-ar putea să fie. Nu ştiu.

Ted se gândi că, până acum, psihiatria ar fi trebuit să devină o ştiinţă şi nu un „nu ştiu—.

— Sentimentele dumneavoastră cu privire la toată povestea asta par să fi fost reprimate. Unde vă e mânia? Spuneţi că nu ieşiţi în lume. Bun! Aveţi ceva împotriva femeilor? Sau împotriva dumneavoastră? împotriva tatălui? Indiferent care-a fost viaţa dumneavoastră de familie, să ştiţi că nu pare să fi avut nimic în comun cu *The Waltons*[38].

Ted zâmbi, deşi nu-i venea deloc să zâmbească.

— E posibil – şi vă repet că-i vorba tot de-o impresie – să fiţi marcat de experienţa vieţii de familie atunci când vă reprimaţi sentimentele, reflex păstrat chiar şi după ce v-aţi însurat şi care probabil vă inhibă şi acum.

— Înţeleg c-ar trebui să urmez nişte şedinţe de terapie.

— Există tot felul de cazuri, domnule Kramer. Unele persoane pur şi simplu nu funcţionează. Alţii au o problemă anume, care-i copleşeşte, şi-atunci li se acordă primul ajutor. Alţii au nevoie să fie ajutaţi, îndeosebi ca să înţeleagă ce se petrece cu ei.

— E şi cazul meu?

— Nu vreau să vă influenţez. Decideţi singur. Eu unul

38 The Waltons - „Familia Walton“ (n.lr.)

cred că vreo câteva şedinţe v-ar putea fi de folos. N-am impresia că sunteţi o persoană fără probleme, domnule Kramer.

Îi spuse lui Ted că onorariul lui era de patruzeci de dolari pe oră şi, presupunând că unul din pacienţii săi se hotărau să renunţe la terapie, îl putea primi pe Ted în locul lui. Doctorul considera că pentru el idealul ar fi două-trei şedinţe pe săptămână; oricum, minimum una. Nu socotea cazul lui Ted o primă urgenţă, iar Ted ştia că deseori oamenii urmează terapia ani de zile. Doctorul era de acord cât vorba de o groază de bani, dar nu cunoştea pe nimeni care i-ar fi luat mai puţin. Exista şi terapia de grup, dar o considera insuficientă în absenţa terapiei clasice. Mai erau şi clinici – dacă acceptau să-l primească! – unde lucrau terapişti mai puţin experimentaţi, numai că şi aici crescuseră tarifele. Ted trebuia să se hotărască în ce măsură merita să-şi facă o idee clară şi să se împace mai bine cu sine – după cum se exprimase doctorul.

— Şi totuşi, mă descurc destul de bine! Vreau să zic că de cele mai multe ori reuşesc să-mi iasă bine aproape tot, zise Ted, reluând acelaşi refren: „Nu-i nimic grav cu mine, doctore!”

Doctorul era doctor.

— Aşteptaţi cumva să vă dau şi vreo medalie, domnule Kramer? A te descurca nu înseamnă totul.

Şedinţa luă sfârşit. Ted dădu mâna cu psihiatrul.

— Doctore, dacă tot sunt aici, v-aş putea pune două-trei întrebări scurte?

— Numai să vă pot răspunde.

— După părerea dumneavoastră…

Îşi dădu seama că era o prostie, dar îşi duse ideea până la capăt.

— Credeţi c-ar trebui să-mi redecorez apartamentul?

Doctorul nu râse de el, ci îi luă întrebarea în serios.

— Nu vă place cum arată?

— Ba da.

— Bun! Asta-i una!

Mai avea încă o întrebare.

— Credeţi c-ar trebui să ies mai mult în societate?

De data asta, Ted râse încercând să minimalizeze importanta întrebării.

— Aţi vrea să ieşiţi în societate mai des? se interesă doctorul, luându-l încă o dată în serios.

— Da.

— Atunci, duceţi-vă!

Ted răsuci în minte ideea de consult psihiatric, îi plăcea stilul doctorului şi felul lui de-a fi, lipsit de pretenţii. Poate că omul acesta ar fi în stare să-l ajute. Pe de altă parte, nu avea nici cea mai vagă idee de unde ar fi putut face rost de patruzeci de dolari pe săptămână, ca să urmeze şedinţele de terapie – nici măcar la tariful minim de treizeci de dolari, pentru o şedinţă la două săptămâni. Nu-şi putea permite atâta timp cât plătea o menajeră şi nişte medicamente necesare. Se hotărî că dacă scârţâia ceva în organismul lui, acel ceva va trebui să rămână aşa cum este. Era nevoit să se descurce şi pe mai departe. Va lăsa apartamentul exact cum îl găsise. Şi va ieşi mai des în lume. Sigur că da! Va ieşi în lume mai des. Aşa-i recomandase doctorul.

led Kramer găsi peisajul social mult schimbat fată de prima oară când se aventurase în această direcţie. Pentru unele femei, căsătoria era ceva „depăşit” – cum se exprimase Tania, o dansatoare în vârstă de douăzeci de ani... O făcea şi cu alte femei” – cum îi mărturisise în pat lui Ted.

— Da’ asta nu trebuie să te neliniştească. Eşti un tip drăguţo să-mi dau osteneala şi cu tine.

Multe dintre femeile pe care le cunoscuse erau acum divorţate: prima căsătorie avusese destul răgaz să se destrame sub povara obişnuinţei. Câteva din ele, dând dovadă de o lipsă de competitivitate absolut nouă pentru el, îi dădeau numere de telefon ale unor prietene, ca să le sune, când avea să se convingă că nu-i rost de o *Mare Iubire*.

Dacă femeia avea şi un copil, care o aştepta acasă, o seară petrecută împreună se desfăşura aproape contra

cronometru. La amândoi se învârtea contorul, şi el şi ea plăteau pe cineva care să rămână cu copilul. La tariful de doi dolari pe oră, îi costa la un loc patru dolari numai ca să se uite unul la altul. Era necesar ca lucrul acesta să se petreacă în mare grabă. Fie că era nevoie să-şi cadă cu tronc unul altuia cât se poate de repede, fie că trebuiau să se hotărască să se culce împreună cât mai curând. Şi nici asta nu era aşa de simplu: însemna mai mult timp, mai mulţi bani pentru cine se ocupa de copii, un eventual taxi, dacă nu un taxi pentru supraveghetoare. Dacă geografic vorbind, se aflau undeva, în centrul oraşului, şi hotărau să meargă la el acasă, atunci Ted trebuia să-i dea liber femeii care îngrijea copilul – ceea ce îl punea în imposibilitatea de a-şi conduce acasă prietena, care era obligată să ia un taxi. Dacă se oferea să-i plătească taxiul, se ridica problema că ea accepta bani de la el. Prin urmare femeia trebuia să se hotărască dacă voia să plătească ore suplimentare dădacei *ei*, la care se adăuga şi costul taxiului. Iar odată ajunşi în punctul final al tratativelor, exista riscul ca jucătorii să nu mai poată face faţă meciului, din cauza oboselii, pentru că amândoi erau părinţi, deci de regulă se trezeau dimineaţa mai devreme decât alţii.

La un moment dat, calculul putea s-o ia înaintea experienţei. Aşa i se întâmplase lui Ted într-o seară când îşi făcuse următoarea socoteală: „E ora 10.30. Am de plătit 6 dolari femeii care stă cu Billy. Rămânem aici sau mergem undeva să facem dragoste?

Dacă-i vorba să facem dragoste, atunci ar trebui să rezolvăm problema în următoarele cinci minute, altfel trebuie să plătesc încă o oră de supraveghere4. În săptămâna aceea o ducea cam prost cu banii. Aşadar, în loc să fie atent la femeia din fata lui, începuse să-şi privească ceasul – ceea ce n-avea nimic comun cu ideea de-a face dragoste. Uneori nu-şi dădea seama că timpul trece – persoana şi atmosfera dintre ei reuşind să-l cucerească – dar asta nu i se întâmpla prea des.

Billy n-avea foarte multe de spus în privinţa vieţii de societate a lui taică-său.

— Iar pleci în oraş, tati?

— Şi eu am prieteni, ca şi tine. Tu te vezi cu prietenii tăi ziua, eu mă văd cu ai mei noaptea.

— O să-mi fie dor de tine.

— Şi mie o să-mi fie dor de tine. Dar o să ne vedem mâine dimineaţă.

— Nu pleca, tati, te rog!

— Nu se poate.

La grădiniţă, Billy începuse să ia jucării de pe la alţi copii, de parcă, ar fi vrut să se facă stăpân în jurul său, pe tot ce apuca. Ted se sfătuise cu pediatrul şi cu educatoarele; aceştia îi spuseseră, că după părerea lor, era vorba de o reacţie la absenţa Joannei, care putea trece cu timpul – sau nu. Momentele, petrecute cu Billy erau de obicei calme, cu excepţia ocaziilor când oboseala lui Ted intra în conflict cu tendinţa lui Billy de-a se ţine scai, iar Ted, simţind că se înăbuşă, trebuia să-şi smulgă braţul sau piciorul din strânsoarea băieţelului – gest pe care-l detesta

— Pentru că nu suporta ca Billy să se agaţe astfel de el.

La o petrecere, Ted cunoscu o avocată: Phyllis, din Cleveland, o femeie de aproape treizeci de ani, fire extrem de sensibilă. Purta haine largi de tweed – care de mult nu mai erau la modă. Vorbea alegându-şi cu grijă cuvintele; conversaţiile lor erau serioase şi elevate. Luară cina într-un restaurant, şi în seara aceea Ted nu se mai uită la ceas. Hotărâră să meargă la el acasă, pentru ceea ce numeau eufemistic „o ceaşcă de cafea”.

Noaptea târziu, înainte de a pleca, Phyllis porni pe coridor spre baie. Billy, care se trezise fără zgomot, tocmai ieşea de la toaletă. Amândoi se opriră în loc, uitându-se fix unul la altul, ca două căprioare speriate: ea complet goală, Billy în pijamaua lui cu girafe şi ţinându-şi în braţe „supuşii”.

— Da’ tu cine eşti? întrebă puştiul.

— Phyllis. Sunt o prietenă de-a tăticului tău, preciză ea.

El o privi cu luare aminte, în timp ce ca încerca să-şi

acopere cumva goliciunea, considerând că nu putea sta aşa în faţa unui copil. Amândoi rămăseseră pironiţi locului. Billy continua s-o privească ţintă în f semiîntuneric. Era clar că-l frământa o problemă de cea mai mare importantă.

— Îţi place friptura de pui? întrebă el într-un târziu.

— Da, răspunse Phyllis.

Satisfăcut de conversaţie, Billy intră în camera lui şi se vârî în pat.

— Tocmai am făcut cunoştinţă cu băiatul tău.

— Ah!

— Voia să ştie dacă-mi place friptura de pui.

Ted începu să râdă.

— Şi-ţi place?

— Da, îmi place. A fost un moment destul de delicat.

— Chiar aşa?

— Nu-i o situaţie obişnuită, îi răspunse ea, cât se poate de direct.

Phyllis rămase în viaţa lui timp de două luni. N-avea răbdare să discute fleacuri; vorbeau despre probleme sociale, despre morala naţiunii. Ted citea multe reviste, astfel încât reuşea să se pună la curent săptămânal cu noile teorii. Relaţia lor era una de tip intelectual, dublată de dragostea fizică. Congresmanul ei din Cleveland îi oferi un post la Washington. Phyllis consideră slujba ca fiind tentantă, argumentând că relaţia lor era mult prea recentă ca s-o facă să „renunţe la o hotărâre capitală pentru cariera ei”. Ted, ale cărui sentimente la adresa lui Phyllis erau amestecate, se declară de acord.

— Pe lângă asta, ca să-ţi spun drept – îi zise ea – nu sunt pregătită pentru o treabă atât de grea.

Îşi luară rămas-bun, sărutându-se cu pasiune şi făgăduindu-şi să-şi scrie sau să-şi telefoneze – ceea ce nu făcură niciunul nici celălalt.

Ted era mulţumit că reuşise să iasă din şablonul iubirilor de o noapte sau două. În viaţa lui existase cineva timp de câteva luni. Dar Phyllis îi spusese clar că era dificil pentru o femeie să se angajeze „la o treabă atât de grea”, cum era convieţuirea cu un bărbat divorţat şi având un

copil mic.

Ted şi Thelma deveniseră foarte buni prieteni. Ted nu avea prea mare încredere în escapadele lui amoroase şi socotea că dacă ar fi încercat să facă dragoste cu ea, ar fi putut câştiga o noapte, pierzând, în schimb, un prieten. Amândoi excludeau orice fel de relaţie în afară de prietenie, şi existau unul pentru celălalt ca să-şi acorde sprijin, ajutându-se unul pe altul să beneficieze de câteva ore libere. Când Ted se frământa – aşa cum începuse să se întâmple de la un timp – că se preocupă prea mult de copil, Thelma îi reamintea că era ceva inevitabil: amândoi rămăseseră să-şi crească singuri copiii, iar Billy nu avea nici fraţi, nici surori.

Într-o zi, merseră împreună în părculeţul de joacă, de parcă ar fi format o singură familie; însă trecură prin nişte momente deosebit de grele. Copiii şi-au petrecut timpul încăierându-se: „Nu-mi place Kim. Face pe deşteaptă”, Nu-mi place Billy. E un bătăuş”. Se certau pe jucării, pe suc de mere, pe triciclete, astfel că toată după-amiaza Ted şi Thelma fură nevoiţi să facă pe conciliatorii.

Ted îl luă pe Billy, care plângea cu sughiţuri, şi-l duse în celălalt capăt al părculeţului, ca să-l mai liniştească. Traversând terenul de joacă, se întâlni cu un alt tătic, de mână cu băieţelul lui.

— În astfel de situaţii, îi scoţi din parc, sugeră omul „şi-i duci la cel mai îndepărtat chioşc de îngheţată. Îi laşi să-şi mănânce îngheţata acolo şi pe urmă îi aduci înapoi. Cu ocazia asta mai omori douăzeci de minute.

Ted nu înţelese ce vrea celălalt.

— Douăzeci de minute! Şi fără probleme, ascultaţi-mă pe mine!

Fie că era un tată de duminică, din cei care se uită mereu la ceas, fie că nevastă-sa făcea cumpărături undeva prin apropiere, şi urma să se întoarcă din clipă-n clipă.

— Eu aş avea de omorât mai mult de douăzeci de minute! zise Ted.

Ziua se încheie cu Billy şi Kim unindu-şi forţele pentru a arunca cu nisip în alt copil, a cărui mamă începu

să ţipe la Thelma, spunându-i că-i o dobitoacă. Billy era atât de surescitat, încât avu nevoie de o baie fierbinte şi de multe poveşti ca să adoarmă. Ted se întrebă dacă în ziua aceea puştiul doar jucase teatru, sau chiar fusese mai zvăpăiat ca de obicei. Kim era capabilă să stea liniştită, pictând sau colorând, vreme mai îndelungată decât Billy, care nu se putea concentra prea mult. Oare asta se întâmpla pentru că băieţii erau altfel decât fetele, sau pentru că aceşti doi copii se deosebeau unul faţă de altul? Billy avea cumva mai multă energic decât ceilalţi? Era bine pentru el? „Oare nu mă preocup prea mult de Billy? Doamne, cât îmi e de drag! Iisuse Cristoase, ce zi idioată!”

*

Bucăţi din plastic de la camioane, omuleţi cu pieptul spart, pagini rupte din cărţile de colorat: în toată camera zăceau răspândite astfel de resturi inutilizabile, iar Ted – *The Crim Rea per*[39] – era pornit să facă ordine şi curăţenie, cu Billy pe urmele lui, luptându-se pentru toate cioturile de creioane colorate.

— Până ai să împlineşti zece ani, camera asta o s-arate ca cea a Fraţilor Cărbunari.

— Cine?

— Doi bătrâni care locuiau într-o odaie cam ca a ta.

Ted avusese intenţia să pornească această acţiune când Billy nu era acasă, numai că după luni de zile, puştiul ar fi fost disperat să constate lipsa vreunei maşinufe stricate.

— Asta se-aruncă!

Era vorba de un camion cu cheiţă care avea arcul rupt.

— Nu! Mie-mi place!

Ted privi de jur-împrejur prin cameră. Tot ca la fraţii Cărbunari! Hotărî să recurgă la altă soluţie, îl duse pe Billy la un magazin de fierărie, unde cumpărară câteve cutii goale, de plastic. Cumva se dispensase de 14 dolari, numai ca să pună parţial în ordine camera copilului.

---

39 The Grim Reaper („Moartea neîndurătoare“) - film de groază italian, în care oroarea se împleteşte eu grotesc,ui. (n.tr.)

— Acum încearcă măcar să-ţi ţii toate creioanele în cutia de creioane şi toate maşinuţele în cutia de maşinute.

— Tati, da dacă folosesc toate creioanele, atunci cutia de creioane rămâne goală, şi eu de unde ştiu că-i cutia de creioane?

Ajunseseră la creioanele Zen.

— Am să pun câte o etichetă pe fiecare cutie.

— Da eu nu ştiu să citesc!

Ted nu mai rezistă şi pufni în râs.

— De ce râzi?

— Iartă-mă, ai dreptate, nu-i nimic de râs. Într-o bună zi ai să ştii şi să citeşti. Pân-atunci, am să lipesc cu scotch pe cutie câte un obiect din cele care trebuie să stea în cutia respectivă. În felul ăsta ai să ştii ce să pui în fiecare. Ai înţeles?

— Da, aşa-i bine! E-o idee bună!

— Auzi tu, pisoi? Eşti un pisoi şi jumătate!

Stând în genunchi, pe covor, şi aranjând în cutie trei seturi diferite de creioane, avu o revelaţie atât de bruscă, de parcă i-ar fi căzut în cap un măr sau o cariocă. Trebuia să-şi limpezească gândul! Să combine!

A doua zi de dimineaţă, aştepta la uşa biroului lui Jim O'Connor înarmat cu ideea din ajun.

Compania la care lucra scotea mai multe reviste, dedicate unqr preocupări şi pasiuni pentru timpul liber, cum ar fi: fotografia, schiul, navigaţia, tenisul sau turismul. Lui Ted îi fulgerase prin minte ideea că toate aceste reviste puteau fi combinate într-una singură, ce urma să fie vândută tuturor agenţilor de publicitate la un preţ special.

— E cât se poate de logic. Putem continua să ne vindem fiecare revistă ca şi până acum. Numai că pe lângă ele, vom scoate şi acest catalog.

— Cu un titlu!

— Îi putem da orice titlu: „Propuneri de vacantă".

— Ted, aş vrea să-ţi pot spune că-i o idee strălucită, dar nu e!

— Credeam că e!

— Nu-i strălucită, e perfectă! Perfectă! Unde dracu'

ne-a fost mintea până acum? Cum de nu s-a gândit nimeni până acum la asta? Perfectă, nu strălucită!

— Mă mulţumesc şi cu atât!…

Niciodată nu-l văzuse pe Jim O'Connor reacţionând la ceva cu un asemenea entuziasm, pe care-l transmise şi secţiei de cercetare, unde în aceeaşi dimineaţă începu lucrul la statistici, precum şi secţiei de reclamee unde trebuia pornită imediat o campanie publicitară în favoarea „Propunerilor de vacanţă".

Într-o săptămână, un eşantion fusese pus la dispoziţia lui Ted, care urma să facă un sondaj telefonic cu privire la noul almanah publicitar al companiei; două săptămâni mai târz. În, clienţii lor primiră un catalog de preţuri şi o broşură de prezentare, iar după trei săptămâni, în presă începură să apară înserate reclame comerciale cu „Propuneri de vacantă".

O companie care se luptase să supravieţuiască, venea acum cu un nou concept comercial ca semn al vitalităţii ei. Reacţia agenţiilor de publicitate se dovedi favorabilă. Ted fu mutat de la revista de turism, unde lucra, şi pus să se ocupe de vânzarea noii lui idei. Primi numeroase angajamente de revizuire a programelor publicitare, precum şi câteva noi comenzi de spaţiu pentru reclame. Editorul şi proprietarul companiei, un omuleţ spilcuit, pe nume Mo Fisher, care nu putea fi văzut decât intrând sau ieşind din birou, cu crosele de golf în mână, îmbrăcat în costume de 400 de dolari, îl opri pe Ted pe coridor. Ultima oară când i se adresase fusese cu câţiva ani în urmă, cu ocazia angajării lui Ted în compania lui.

— Ne. bucură că te avem printre noi, îi spusese atunci, după care nu mai avuseseră nicio discuţie.

— Bravo, bravo! îi zise de data asta, continuându-şi drumul spre terenul de golf.

Toamna târziu, New York-ul arăta superb: vremea era răcoroasă şi senină, oamenii ieşeau la plimbare, copacii îşi dădeau toată silinţa să onoreze venirea toamnei. Sâmbăta şi duminica, Ted făcea lungi plimbări cu bicicleta prin Central Park, urcându-l pe Billy în scăunaşul din spate, cu

escale la Grădina zoologică sau la părculeţul de distracţii. Billy avea acum patru ani şi jumătate: depăşise vârsta hăinuţelor de bebeluş, astfel că purta pantaloni de băiat mare, tricouri cu numere, ca fotbaliştii, canadiană şi căciuliţă de schior. Privindu-i ochii mari, căprui şi năsucul cârn – mai ales aşa, îmbrăcat în hainele cele noi, de băiat mare – Ted se gândi că e cel mai frumos, copil pe care-l văzuse vreodată. În cursul săptămânii, se bucura de roadele muncii lui, iar în weekend, îl scotea pe Billy la plimbare, petrecându-şi împreună zilele lor de toamnă, în care întreg oraşul devenea imensul decor al unei poveşti de dragoste dintre un tătic şi băieţelul lui.

Noua campanie publicitară mergea de minune, într-o epocă în care doi colegi fuseseră avertizaţi că vor rămâne fără slujbă înainte de Crăciun, lui Ted i se promisese o gratificaţie de 1.500 de dolari. Cu ocazia uneia din vizitele de lucru la o agenţie înscrisă de curând pe lista lor, o cunoscu pe secretară – o puştancă îmbrăcată în pulover şi pantaloni. Avea douăzeci de ani, iar Ted nu ieşise în oraş cu nicio fată atât de tânără – niciodată de când avusese şi el tot douăzeci de ani. Secretara stătea într-o garsonieră, pe o străduţă din Greenwich Village, şi el fu surprins să afle că mai exista lume care să prefere astfel de locuinţe. Angelica Coleman trecu prin viaţa lui liniştită şi nepăsătoare. Pentru ea, a ieşi în lume cu un bărbat mai în vârstă, care avea un copil, era „o experienţă”. Avea intenţia să-şi ia o diplomă la New York şi să lucreze în domeniul afacerilor. Dar el de ce nu se droga?

— Nu pot. Mă rog, cândva am făcut-o şi pe-asta. Aşa, din când în când. Dar acum nu mai pot.

— De ce?

— Cum de ce? Dacă păţesc ceva? Trebuie să mă păstrez sănătos. Uiţi că am un copil de crescut!

— Asta-i o treabă serioasă!

Într-o duminică ploioasă, trecu pe la Ted fără să-l anunţe că vine. Sosi călare pe bicicleta ei cu schimbător de viteze, şi se aşeză pe covor lângă Billy, jucându-se cu el preţ de vreo oră. Ted nu întâlnise pe nimeni până acum

care să fi intrat în relaţii cu billy în mod atât de direct. Cu părul ud, îmbrăcată într-unul din tricourile lui Ted, arăta şi mai tânără decât era. El avu senzaţia unei întoarceri în timp, când îşi dădea întâlnire cu o instructoare din tabăra de fete Taramac, venită să petreacă o zi ploioasă pe priciul lui.

După vreo câteva săptămâni, deciseră că nu aveau multe în comun din punct de vedere al „experienţei". De la versurile lui Oscar Hammerstein1 şi până la David Bowie[40] era cale lungă.

Îi telefonă spunându-i:

— Angie, sunt prea. bătrân pentru tine.

— Nu eşti chiar *aşa* de bătrân.

— Nu peste mult timp voi împlini patruzeci de ani.

— Patruzeci! Mamăă!

*

Ted îşi primi gratificată de la serviciu şi, ca să sărbătorească, rezervă o masă la „Jorges" – un restaurant nou şi foarte scump. Păşi înăuntru cu 13 illy al lui, căruia îi datora combinaţiile de creioane colorate.

— Dumneavoastră aţi reţinut o masă de două persoane, pe numele de Kramer? întrebă dispreţuitor şeful de sală.

— Da.

— N-avem scaune înalte.

— Nu vreau să stau pe un scaun înalt! protestă Billy, pledându-şi singur cauza.

Şeful de sală îi conduse la o masă nu prea îmbietoare, chiar lângă bucătărie, şi-i dădu pe mâna unui ospătar la fel de dispreţuitor. Ted comandă un martini cu vodcă şi *ginger* alo1 pentru Billy. Pe lângă ei trecu alt ospătar, ducând la o masă un uriaş homar fiert.

— Ce-i aia? întrebă bănuitor Billy.

---

40 Oscar Hammerstein (1846? - 1919) - regizor de operă american, de origine germană, fondator al operelor din llarlem şi Manhattan. Nepotul lui, Oscar Hammerstein II (1895 - 1960), a fost librelist de music-hall, creator al versurilor pentru operetele Oklahoma şi The Sound of Music. (n.tr.)

— Homar.
— Eu nu mănânc homar.
— Nu te obligă nimeni să mănâhci.
— Homar, care trăieşte în apă?
— Exact.
— Şi oamenii îi mănâncă?

Ridicase o problemă complicată: originea hranei. Antricoatele de miel proveneau de la mieluţi, hamburgerii de la animale care semănau cu Văcuţa Bessia… Dacă un copil aluneca pe panta asta, cine putea[41]

spune când va accepta să mănânce din nou? Ted îi citi din meniu ceea ce ştia că-i place mai mult – friptură de vită, antricoate de miel – dar puştiul, vigilent, vru să ştie mai întâi de unde proveneau, iar răspunsul îi tăie imediat pofta de mâncare.

— Eu iau un muşchi de vită şi un sandviş cu brânză, la gril.

— Nu servim sandvişuri cu brânză, domnule! zise ospătarul, dându-i un răspuns tipic de chelner new-yorkez, pe un ton care voia parcă să însemne: „Eu sunt actor şi nimic nu mă obligă să-mi câştig pâinea în felul ăsta”.

— Vorbeşte cu şeful de sală. Nu contează cât costă. Vreau un sandviş cu brânză.

Apăru şi şeful de sală.
— Domnule, aici nu-i vagon restaurant.
— Copilul e vegetarian.
— Asta înseamnă că poate mânca legume.
— Nu mănâncă legume.
— Atunci cum poate fi vegetarian?

— Nici nu-i nevoie să fie! N-are decât patru ani şi jumătate.

Ca să-l potolească pe nebun şi să păstreze liniştea în restaurant, şeful de sală dădu dispoziţie să-i fie onorată comanda. La masă discutară despre ultimele evenimente de la grădiniţă. Lui Billy îi plăcea să se uite cum mănâncă oamenii mari. Amândoi savurară masa festivă, iar Billy, îmbrăcat de gală, cu cămaşă şi cravată cumpărate special

41 Ginger ale - băulurn gazoasă cu ghimber, (n.lr.)

pentru această ocazie, stătea în genunchi pe scaun, fiind cel mai înalt consumator din local.

Înainte de plecare, Ted, teribil de încântat de masa pe care o servise, se întoarse către şeful de sală, căruia mai că-i venise rău văzând cum îngheţata de ciocolată de la desert îşi croia drum de pe bărbia lui Billy către faţa de masă albă.

— Nu trebuia să fiţi atât de nepoliticos cu cineva dintr-o familie regală, zise Ted luându-l pe Billy pe după umeri şi conducându-l, mândru, spre ieşire.

— Vorbiţi serios? bâigui şeful de sală, neştiind ce să creadă.

— Bineînţeles. În faţa dumneavoastră se află moştenitorul tronului Spaniei!

A

— Ia mulţi ani, Ted! Crăciun fericit! La telefon Joanna!

— Joanna?

— Vin la New York. Sunt în drum spre părinţi. Vreau să-l văd pe Billy.

Vorbea repede şi fără intonaţie.

— Ce mai faci? zise el, total descumpănit.

— Bine, ocoli ea un răspuns direct. Vreau să-l văd. Sosesc la New York sâmbătă. Dacă n-ai nimic împotrivă, aş prefera să nu vin acolo.

Tonul şi cuvintele ei spuneau destul de limpede că nu era un telefon de reconciliere.

— Vrei să-l vezi pe Billy?

— Am rezervat o cameră la „Americană”. Poţi să mi-l aduci sâmbătă, la ora zece dimineaţa? Rămân cu ei toată ziua, îl plimb, îl duc pe ici, pe colo, şi ţi-l aduc la ora de culcare.

— Nu ştiu.

— De ce? Pleci din oraş?

— Nu. Numai că nu ştiu.

— Ce nu ştii?

— Mă tem! Să nu-i facă rău.

— Hi asta-i! Doar nu-s-Vrăjitoarea cea Rea de la Apus[42]! Sunt mama lui şi vreau să-l văd!

— Trebuie să mă mai gândesc.

— Nu fi scârbă, Ted!

— «Hai, c-acuma m-ai convins!

— Iartă-mă! Te rog, Ted! Lasă-mă să-l văd!

— Mă mai gândesc până mâine dimineaţă.

— Te sun mâine.

Se sfătui cu Thelma, care-i confirmă ceea ce nu mai era nevoie să-i confirme nimeni, şi anume că fosta lui soţie n-avea cu siguranţă nici cea mai mică intenţie să se întoarcă la el. Cât despre cât de înţelept ar fi fost ca Joanna să-l vadă pe Billy, Thelma se gândea mai mult la Joanna.

— Ăsta-i preţul libertăţii, comentă ea. Se pare că nu-i uşor de plătit.

Ted încercă să-şi limpezească gândurile, clarificând situaţia în care se găsea. Telefonă avocatului.

— Crezi c-ar putea să-l răpească? îl întrebă Shaunessy.

— „, >

— Nu m-am gândit la asta.

— S-au mai văzut astfel de cazuri.

— Nu ştiu ce-i în mintea ei. Mă îndoiesc, însă, că l-ar putea răpi.

— Oricum, din punct de vedere legal, poţi refuza să-i îngădui să vadă copilul. Dar şi ea are dreptul legal de-a obţine o hotărâre judecătorească, prin care să i se permită să-l vadă. Orice judecător i-ar aproba cererea. E mamă, vine Crăciunul… Nu poţi decât să pierzi. Mai concret, dacă tu crezi că nu există riscul să-l răpească, eu zic că-ţi scuteşti o groază de bătaie de cap dacă-i permiţi să stea o zi cu el.

Era mai bine pentru Dilly să-şi revadă mama sau mai bine pentru Ted dacă n-o revedea? Trebuia s-o lase să ceară îngăduinţa tribunalului, să lupte pentru aprobare?

---

42 Vrăjitoarea cea Rea de la Apus - personaj negativ din cartea pentru copii Vrăjitorul din Oz de Frank Baum. (n.lr.)

Dacă ar proceda aşa, ar hărtui-o cu preţul propriei lui linişti. Era oare posibil să-l răpească? în momentul când ea telefonă, îi adresă întrebarea direct:

— Sper că n-ai de gând cumva să-l răpeşti…

— Cum? Ted, dacă vrei, n-ai decât să umbli la câţiva paşi în urma noastră toată ziua. Să te furişezi pe la colţuri şi să te ţii de coada mea! Nu rămân la New York decât câteva ceasuri, pe urmă plec la Boston, şi de-acolo, înapoi în California. Asta-i tot. Nu vreau decât să merg de Crăciun la *F.A.O. Schwarz*, cu băiatul meu, şi să-i cumpăr o nenorocită de jucărie! Trebuie să-ţi cad în genunchi pentru asta?

— O.K., Joanna! Atunci ne vedem sâmbătă la zece, la „Americană”.

Ted îl anunţă pe Billy că mămica lui urma să vină la New York şi că avea să-şi petreacă sâmbăta viitoare împreună cu el.

— Mămica mea?

— Da, Billy.

Băieţelul căzu pe gânduri.

— Poate c-o să-mi cumpere ceva, vorbi în cele din urmă.

În dimineaţa de sâmbătă, Ted se ocupă de Billy în mod deosebit: îi perie părul, îi puse cea mai bună cămaşă şi cei mai buni pantaloni, având grijă să se îmbrace şi el cu hainele cele mai bune – ei doi nu purtau lucruri uzate!

Ajunseră la „Americană” la ora zece fix. Joanna tocmai ieşea din lift. Ted simţi că i se taie picioarele. Ea arăta uluitor de bine. Purta o haină albă, un batic în culori vii, iar bronzul soarelui de iarnă îi venea nespus de bine. Nicio fată cunoscută pe la petreceri, nicio puştoaică în tricou, nicio cucerire din palmaresul său n-avea nicio şansă lângă ea.

Joanna nici nu se uită la Ted. Se duse direct la Billy şi îngenunche în faţa lui.

— Oh, Billy!

Îl strânse în braţe, lipindu-i căpşorul de pieptul ei, şi începu să plângă. Apoi se ridică în picioare, măsurându-l

de sus până jos.

— Bine te-am găsit, Billy băiete!

— Bine-ai venit, mami!

Pentru prima dată, se întoarse către Ted.

— Îţi mulţumesc. Ne întâlnim tot aici, la şase.

Ted nu făcu decât să dea din cap.

— Hai să mergem, zise ea. O să petrecem o zi frumoasă împreună.

Îl luă pe Billy de mână şi ieşiră împreună din hotel.

Ted se perpeli toată ziua. Chiar dacă ea se ţinea de cuvânt şi-şi vedea de drum după ce-şi văzuse băiatul, nu cumva revederea avea să-l zdruncine pe Billy? Nu se va simţi luat în braţe şi apoi lăsat din nou să cadă la pământ? Ce drept avea Joanna să intervină astfel în viaţa lor? Era silit să admită că după lege avea toate drepturile. Cu nervii întinşi la maximum, intră să vadă un film de mare succes, căscă gura pe la vitrine şi se înfiinţă la hotel cu patruzeci de minute mai devreme, începând să aştepte.

joanna îl aduse pe Billy cu câteva minute înainte de şase. Puştiul arăta obosit de-atâta plimbare, dar zâmbea, mulţumit.

Uite, tati – zise el, ţinând în sus o cutie cu omuleţi de plastic. *Weebles wobble but they don't făli down* T

— *Weebles*.

— Mi i-a luat mami!

Joanna mai privi o dată spre Billy, apoi închise ochii, de parcă strălucirea lui ar fi orbit-o.[43]

— La revedere, Billy! îi şopti ea, luându-l în braţe. Să fii băiat cuminte!

— Pa, mami! Mulţumesc pentru omuleţi.

Joanna le întoarse spatele şi intră în lift, fără a mai privi înapoi.

Prin urmare, Joanna Kramer nu venise la New York nici ca să-şi răpească fiul, nici ca să se împace cu Ted şi

---

43 Weebles wobble but they don t fall down - -aprox. „Hopa-Mitică, cade-n fund şi se ridică". Weebles sînl jucării cu aspect de omuleţi caraghioşi, care se apleacă în toate direcţiile, fără să se răstoarne, datorită suportului foarte stabil, (n.tr.)

nici ca să rămână. Lra pur şi simplu în trecere. Se afla în drum către părinţii ei şi-şi petrecuse o zi cu Billy. Mai târziu află de la aceştia ca Joanna stătuse o zi cu ei, apoi se întorsese în California, exact precum spusese. Părea evident că nu concepuse să facă atâta drum, fără să-şi vadă băiatul, dar distanţa pe care ar fi trebuit s-o parcurgă pentru a face ceva mai mult decât atât, era prea mare.

Billy trecu peste experienţa acelei zile fără niciun semn de tulburare, graţie uşurinţei cu care copilul acceptă lumea, aşa cum este ca Mami venise. Mami plecase din nou. Cerul este albastru. Oamenii mănâncă homari. Mami plecase. Taţi era aici. Avea o cutie cu omuleţi. *Wecbics Wobb Je but they don't făli down*.

— Te-ai distrat bine azi? întrebă Ted, ca să-l încerce.

— Da, a fost grozav!

„Şi ţie-ţi lipseşte mami?"

Dar Ted păstră această ultimă întrebare pentru el.

Pe Ted îl deranjase intruziunea fostei lui soţii în sentimentele şi în modul de organizare a vieţii lui. Revederea îl demoralizase. Cândva era însurat cu cea mai frumoasă fată pe care-o întâlnise vreodată, dar, dintr-un motiv sau altul, ea plecase, şi-acum totul i se părea lipsit de strălucire. „Relaţii în serial" – iată cum denumea Thelma stilul lor de viaţă socială: o legătură, după alta, nimic serios, nimic de durată. Cele două luni petrecute de Ted alături de Phyllis, avocata, depăşiseră orice experienţă similară a vreunuia dintre prietenii lui. Thelma spunea despre ei toţi c-ar fi oameni cu inima rănită; Charlie insista că acum petrecea cea mai grozavă perioadă din viaţa lui, iar Larry continua să-şi limiteze legăturile la durata unui weekend.

Uneori sâmbăta, în părculeţul de joacă, Ted se trezea dându-l pe Billy în leagăn alături de Thelma, care venise cu Kim; a doua zi, fetiţa putea foarte bine să fie însutită de Charlie. Divorţul lor era definitiv, iar Ted fusese invitat pe rând în apartamentul fiecăruia, pentru trista sărbătorire a evenimentului.

— Crezi c-ai să te mai însori vreodată? îl întrebă

Charlie, pe când dârdâiau amândoi în părculeţ, sub un soare cu dinţi, în vreme ce copiii se jucau în zăpadă.

— Habar n-am! Având un copil, sunt ceea ce în domeniul publicitar se cheamă „marfă greu vandabilă”.

— Mă gândeam… Ce s-ar întâmpla dacă m-aş însura din nou şi-aş mai facc-un copil, ca pe urmă s-ajung iar la divorţ şi să plătesc de două ori pensie alimentară?

— Prea mulţi „dacă”, Charlie. Nu cred că ăsta ar putea fi un motiv să nu te însori.

— Ştiu. Dar banii? Aşa ceva ar însemna o groază de cheltuieli.

Thelma avea propria ei concepţie despre o a doua căsătorie. Îşi lansă ideea într-o conversaţie de gherilă: câteva observaţii mature, însuşite de la emisiunile pentru părinţi, în vreme ce pe discul din camera lui Billy se auzea glasul lui Oscar cel Ursuz, strigând că lui îi place murdăria; între timp, copiii se jucau de-a v-aţi ascunselea prin toată casa.

— Prima dată te căsătoreşti din dragoste şi uite c-ajungi să divorţezi. A doua oară ştii că dragostea a fost inventată de Hallmark, aşa că te căsătoreşti din alte motive.

— O clipă! o opri Ted. Billy! Kim! Daţi mai încet butonul ăla de la Oscar, sau măcar pe-al vostru!

Prin urmare cea de-a doua căsătorie e făcută ca să-ţi confirme stilul de viaţă-şi opiniile. Ştii ce se zice: „prima oară când te căsătoreşti, te căsătoreşti cu mama.

— Asta nu ştiam, Thelma. Oricum, cred că n-ar trebui să afle toată lumea.

— A doua oară, însă, te căsătoreşti cu tine însuţi.

— Atunci am scăpat de-o grijă! înseamnă că sunt deja însurat.

Cel care se rupsese de grup, după ani întregi de căutare, fusese Larry. Se căsătorise cu Ellen Fried, o profesoară de douăzeci şi nouă de ani, care lucra într-o şcoală publică din oraş. Larry o cunoscuse pe Fire Island şi se întâlnise cu ea, continuând să se vadă şi cu alte femei, după cum îi era felul. Acum, însă, se hotărâse să renunţe la

„gagicomobil”. Ted o văzuse de câteva ori pe Ellen şi remarcase că avea o influenţă liniştitoare asupra lui Larry. Era blândă la vorbă şi cumpănită, mai puţin strălucitoare dar mai distinsă decât femeile cu care obişnuia Larry să intre în relaţii.

Nunta se ţinu într-un mic apartament din hotelul „Piaza”, având ca invitaţi câţiva prieteni şi pe cei mai apropiaţi membri ai familiei, care, în cazul lui Larry, includeau şi pe cei doi copii ai lui din prima căsătorie: o fată de paisprezece ani şi un băiat de şaisprezece. Ted îşi aduse aminte de ei când erau mici.

„Ce repede a trecut vremea!” se gândi el.

În timpul unei conversaţii în parc, auzise cum o femeie îi spusese Thelmei:

— N-are nicio importanţă. Oricum nu-şi aduc aminte mare lucru înaintea vârstei de cinci ani.

Ted nu fusese de acord, refuzând să creadă că toată grija lui faţă de Billy cândva nu va mai însemna nimic. Femeia pretinsese că a auzit o discuţie pe această temă la televizor.

— Au mai curând memoria simţurilor, dar nu-şi amintesc, în adevăratul sens al cuvântului. Poate că băieţelul dumneavoastră nu-şi va mai aminti nimic din ce i se întâmplă azi.

Chiar în ziua aceea, Billy fusese pocnit în cap cu un camion de metal de un alt copil.

— Atunci înseamnă că are noroc! glumise Ted.

Măcar atât! se întrebă cât va ţine minte Billy.

Iar mai târziu, când va creşte şi va avea vârsta copiilor lui Larry, sau chiar mai mult, oare în ce fel se va simţi influenta modelatoare a tatălui asupra lui?

— Billy, tu ştii cu ce se ocupă tati?

— Mergi la serviciu.

— Bun, dar ştii ce fel de serviciu?

— La birou.

— Aşa e. Ai văzut cum arată reclamele din reviste. Eu conving companiile să pună reclame în reviste.

Dintr-odată, pentru Ted devenise foarte important ca Billy să ştie exact ce face tatăl lui.

— Ţi-ar place să vii la mine, la birou? Ai vrea să vezi unde lucrez?

— Sigur că da.

— Şi eu vreau să vii.

Într-o sâmbătă, Ted îl duse pe Billy la biroul unde lucra, pe Madison Avenue, colţ cu strada 57. L? intrare era un portar în uniformă. Pe chipul lui Billy se putea citi teama, dar numai până când Ted îşi arătă legitimaţia şi amândoi fură lăsaţi să treacă mai departe. Birourile companiei erau încuiate; Ted descuie uşa de la etaj cu cheia lui şi aprinse lumina. Coridoarele lungi îi părură puştiului adevărate labirinte. Ted îl duse la biroul său.

— Vezi? Aici scrie numele meu.

— Şi-al meu! Kramer.

Ted descuie uşa şi-l împinse uşurel pe Billy înăuntru. Biroul era la etajul paisprezece, şi de la fereastră se putea vedea strada 57, pe toată lungimea ei.

— Ce sus e, tati! Ce frumos!

Îşi turti nasul de fereastră.

Apoi se aşeză pe fotoliul rotativ al lui taică-său şi-şi făcu vânt, începând să se învârtească.

— Îmi place la tine, tati.

— Mă bucur, prietene! Tu eşti prietenul meu!

Din punctul de vedere al lui Ted, Billy trecuse prin toate reacţiile denotând respectul copilului fată de tată. Acum era prietenul său. Băiatul fusese o constantă în viaţa lui Ted, în toate lunile care trecuseră. Era foarte posibil să nu-şi mai amintească mare lucru despre taică-său, legat de această perioadă. Putea foarte bine să nici nu-i pese – oricât de dureroasă ar fi fost o asemenea constatare pentru Ted. Dar suferiseră împreună aceeaşi pierdere. Erau aliaţi.

„Întotdeauna am să fiu lângă tine, Billy. Întotdeauna”.

— Da ştii ce nu-mi place aici, tati? Nu-mi plac pozele.

Pe pereţi erau lipite coperti de reviste de la începutul existentei companiei.

— Ar trebui să pui nişte zebre!

— De ce nu desenezi tu câteva şi eu am să ia agăţ pe perete!

Băieţelul desenă câteva creaturi nefericite, cu dungi pe ele, pe care taică-său la agăţă pe pereţi.

De la Boston sosiră părinţii Joannei. Nuanţa de supărare la adresa fiicei lor, pe care lui Ted i se păruse c-o sesizează în tonul adoptat cu ocazia ultimei vizite la New York, părea să se fi preschimbat în tristeţe.

— Să ştii că asta-i bună! îi zise Harriet, de îndată ce Billy ieşi din cameră. Bunicii vin să vadă copilul mai des decât maică-sa!

Ted bănui că amândoi speraseră ca Joanna să rămână la ei mai mult, după ce bătuse atâta drum, în loc să se întoarcă imediat în California, aşa cum află că făcuse.

— Dar cu ce se ocupă ea acolo? Vreau să spun, ce lucrează?

— Nu ştii?

— Nu ştiu nimic despre ea, Harriet. Absolut nimic.

— Lucrează la „Hertz”. E una din fetele alea care zâmbesc şi-ţi închiriază maşini.

— Zău?

— Şi-a părăsit familia şi copilul, ca să se ducă în California şi să închirieze maşini! oftă Harriet.

Ted trecu repede peste lipsa de perspectivă pe care o avea în ochii lui Harriet o asemenea slujbă, preocupat mai degrabă de numărul bărbaţilor pe care Joanna avea ocazia să-i întâlnească la serviciu.

— Ne-a spus că trăieşte singură, joacă şi tenis! începu Sam, fără prea mare tragere de inimă, încercând să-şi apere fiica faţă de propriile-i sentimente.

— E de la sine înţeles! comentă Ted.

— Da… a luat locul trei într-o competiţie.

Taică-său menţionase evenimentul drept un fapt pozitiv, dar nu părea să-l accepte ca pe un premiu de consolare pentru plecarea ei.

Ted le propuse să cineze împreună în seara aceea – prima lui pornire prietenească la adresa lor, de când se

despărţise de soţie. Amândoi acceptară. Merseră la un restaurant chinezesc, unde Sam câştigă bătălia pentru nota de plată, argumentând că e cel mai în vârstă.

— Mi-a venit o idee de publicitate, le spuse Ted la desert, încercând să-şi înveselească familia. „Biscuiţi care-ţi ghicesc nenorocul” h Desfaci pachetul şi ţi se spune ceva de genul: „Mai bine nici nu-ntrebi!”

Ceilalţi nu găsiră nimic de râs şi se lăsară pradă melancoliei, cu gândul la persoana care lipsea de la masă.

Când îşi luă rămas-bun, Harriet îl sărută pe Ted pe obraz, oarecum stânjenită, pentru că nu mai făcuse gestul de mult timp. Aveau intenţia să revină, a doua zi de dimineaţă şi să-l ducă pe Billy la Statuia Libertăţii – proiect ambiţios, la care Ted nu reuşi să-i convingă să renunţe. Doar de asta veniseră aici: ca să fie bunici.[44]

— Mănâncă multe dulciuri? întrebă Sam. N-ar trebui să i se dea zahăr.

— Îi dau gumă de mestecat fără zahăr.

— Dar vitamine ia?

— În fiecare zi, Sam.

— Probabil că şi astea conţin zahăr.

— Ted, cred că te descurci foarte bine! îi zise Harriet.

— Aşa e, întări Sam, care încă nu se simţea în stare să i se adreseze direct lui Ted.

— Dar…

Ted aşteptă să audă critica.

— Părerea mea e că băiatul arc nevoie de o mamă.

Harriet vorbise cu atâta durere în suflet pentru fiica ei şi cu atâta disperare în glas, încât Ted nu putea să-i considere spusele drept o critică la adresa lui.

A doua zi, sosiră foarte devreme, gata să fie primii vizitatori ai Statuii Libertăţii. Ted nu le mărturisi – aşa cum nu mărturisise nimănui că în ziua aceea se întâmpla să împlinească patruzeci de ani. N-avea niciun chef de tort. Harriet, Sam şi Billy urmau să lipsească până târziu, după-

---

44 în original Mis-fortune cookies. To (ell the fortune se traduce prin „a ghici norocul“. De aici jocul de cuvinte cu misfortune (ghinion, nenoroc), (n.tr.)

amiază. Avea destul timp, dar nu-i venea nimic în minte prin care ar fi putut marca aniversarea. În primul rând, intenţiona să stea în pat.

Totuşi era o duminică blândă de iarnă, aşa că, începând să cugete asupra evenimentului, se hotărî să facă o plimbare de-a lungul străzii, apoi se răzgândi şi se întoarse. Nu. era greu, doar locuia în New York, nu venise aici din alt oraş: copilăria lui se afla la o depărtare de jumătate de oră cu metroul.

Luă trenul până la Fordham Road şi Jérôme Avenue, în Bronx. Iată-l lângă şcoala primară, unde intrase la vârsta de cinci ani: în urmă cu treizeci şi cinci de ani… Acum se întorcea din nou de la şcoală…

Clădirile – case cu cinci etaje, fără lift – arătau greoaie şi roase de vreme, aparţinând arhitecturii unei alte epoci. Curţile micuţe din faţa intrărilor – o încercare nereuşită de elegantă – ajunseseră un fel de gropi de gunoaie. Zidurile erau pline de inscripţii obscene, gen Tony D., zis Ţine-o sculată!

Era puţină lume pe stradă în acea dimineaţă de duminică. Trei bătrâne, în drum spre biserică, păşiră grăbite pe lângă doi spanioli în cămaşă, care meştereau ceva la motorul unei maşini. Ted trecu pe lângă prăvălii arse din temelii, ocolind grămezile de gunoaie şi sticlă spartă – flageldl vieţii urbane lăsase urme adânci în cea mai mare parte a Bronx-ului, ajungând şi în locurile unde copilărise el.

Merse până la casa unde se născuse: un bloc de cinci etaje, pe Creston Avenue, lângă strada 184. Se aşeză jos, în veranda copilăriei. Era uluit cât de mici îi păreau toate. Un burlan cu două ţevi, care cobora de-a lungul casei şi pe care şi-l amintea ca pe o ţintă destul de bună la jocul cu mingea, se dovedi a măsura doar câţiva iarzil. Strada pe care se jucau zeci de copii era scurtă şi îngustă. Dealul uriaş din apropiere, pe care se dădeau de-a berbeleacul, oprindu-se într-un morman de zăpadă, nu era decât o străduţă uşor înclinată. Totul se petrecuse cu mult timp în urmă, iar el probabil că fusese tare mic, din moment ce

totul i se păruse atât de mare.

Peste drum, era şcoala în curtea căreia jucase baschet. Coşurile de baschet dispăruseră: acum copiii nu se mai jucau aici. Pe stradă trecu o femeie, aruncându-i o privire circumspectă străinului de pe verandă, care poate avea intenţia s-o buzunărească.

Se aşeză din nou, rememorând jocuri cu mingea, văzând pe marginea terenului nălucirile unor băieţi şi fete. Aici, în curtea şcolii, respinsese la fix o minge năprasnică, aruncată de Stuie Marlow – cel mai bun trăgător din cartier – care privise furios cum mingea zbura peste clădirea şcolii. Revăzu în minte lovitura. Aceste amintiri fuseseră suficient de vii ca să se păstreze timp de treizeci de ani. Iar, peste câţiva ani, Billy – acum atât de mic – va ajunge la vârsta la care taică-său trăise astfel de experienţe. Cugetă la caducitatea isprăvii, fată de mingile lansate de cea de-a doua generaţie.

Era grozav, se convinsese Ted, oricum, măcar atunci când ne jucam pe stradă! Lui Billy îi lipsea ceva: n-avea o verandă pe care să stea, nici străzi[45]

pe care să se joace, şi unde să nu fie circulaţie. În urmă cu treizeci de ani, jucătorul de pe extremă putea opri o maşină cu un simplu semn al mâinii, în timp ce trăgătorul îşi calcula lovitura.

Lui Billy îi lipsea ceva mai mult decât copiii din vecini. Avea nevoie de o mamă – aşa spusese Harriet. Oare cât timp va putea să reziste astfel, fără o femeie în viaţa lui, pentru Billy şi pentru el însuşi?

„Hei, domnule Evans!” Pe partea cealaltă a străzii trecea un bătrân. „Vă mai aduceţi aminte de mine? Veneam cândva la prăvălia dumneavoastră, după dulciuri. Sunt Teddy Kramer. Fratele lui Ralph. Îmi plăceau la nebunie cremele dumneavoastră cu ou. Acum lucrez la o companie de publicitate. M-a părăsit nevasta. Am divorţat. Am un băieţel. Curând va împlini cinci ani. Şi eu am avut cândva cinci ani, pe când locuiam aici”.

---

45 lard - unitate de măsură englezească, echivalentă cu 0,914 m. (n.Lr.)

De ziua lui îşi făcuse un dar sinucigaş.

Ted porni spre Grand Concourse şi se opri în faţă la *Loew's Paradise* – paradisul lui cinematografic de altă dată, cu stele şi nori deasupra capului, în chip de plafon. Acum clădirea cuprindea trei cinematografice: Paradis 1, 2, şi 3.

— Cum poate exista im Paradis 2? întrebă el pe un îngrijitor care mătura în faţa teatrului.

— Habar n-am.

— Ar trebui să-i spună „Paradisul pierdut".

Omul nu împărtăşea preferinţele lui Ted pentru o perspectivă istorică, aşa încât îşi văzu mai departe de mătura lui.

În drum spre metrou, Ted zări un bărbat cu fata buhăită, care venea drept spre el. Trăsăturile îi păreau vag familiare: era Frankie

O'Neill, din blocul de-alături. Omul se încruntă uşor, recunoscându-l în sfârşit.

— Frankie!

— Teddy, tu eşti!

— Eu!

— Ce-i cu tine pe-aici?

— Am dat o raită…

— Nu te-am mai văzut de…

— De foarte mult.

— Fir-ai tu să fii! Unde stai acum?

— În centru. Dar tu?

— Strada 183, colţ cu Concourse.

— Serios? Te mai vezi cu băieţii?

— Nu.

— Cu ce te ocupi, Frankie?

— Sunt barman. La „Gillian's". E tot acolo. Unul din puţinele lucruri care nu s-au schimbat.

— La „Gillian's"? Bravo! zise Ted, nevrând să-l jignească spunându-i că nu călcase niciodată în barul cu pricina.

— Şi tu?

— Lucrez în domeniul publicitar.

— I-auzi colo! Eşti însurat?

— Divorţat. Am un băieţel. Tu?

— Eu am trei. M-am însurat cu Dotty McCarthy. O ţii minte?

— Sigur! Frankie… ţi-aduci aminte cum ne-am bătut odată? Când nu puteam să-mi mai scot jacheta, care-mi venise peste cap, şi cum m-ai caftit de era să fac pe mine?

Avea nouă ani. Fusese o luptă pe care Ted n-o uitase niciodată. Acei *afficionados1* din vecini, crescuţi cu meciurile de box de vineri noaptea la Grădină, interveneau, prăpădindu-se de râs la fiece lovitură în gol a lui Ted, care nu vedea unde dă. Niciodată nu uitase situaţia aceea penibilă: un *TKOŢ* datorat imposibilităţii de-a continua lupta, din cauza unei jachete trase pe ochi.

— Ne-am bătut? Noi doi?

— Nu mai ţii minte?

— Nu. Cine-a câştigat?

— Tu.

— Hm, îmi pare rău pentru tine.

— Paradis 1 şi 2. Nu-i o ruşine?

— Ba da.

Apoi se opriră amândoi, neştiind ce să-şi mai spună.

— Teddy, mă bucur grozav că te-am văzut. Dacă mai Fămâi pe-aici, treci pe la bar. Mă găseşti acolo începând de la cinci.[46]

— Mulţumesc, Frankie! mai vorbim.

Să bea ceva la „Gillian's", unde nu mai fusese niciodată – una din rămăşiţele cartierului de altă dată – nu era ce-şi dorea Ted pentru aniversarea celor patruzeci de ani. Se întoarse în centru cu metroul şi urmări la televizor un meci de baschet. Târziu, după ce Billy se duse la culcare, închină un pahar de coniac, urându-şi „la mulţi ani!". La mulţi ani! Ai împlinit patruzeci de ani. Într-un moment ca acesta, tot ce-şi dorea Ted era să fi putut asculta *Gangbusters*[47] la radio, sorbindu-şi cafeaua cu

---

46 TKO - techiycal knock-oitl: knock-out tehnic, (n.tr.)

47 Gangbusters („Gangsterii") - dramă radiofonică de mare succes, pe baza căreia, ulterior, a fost făcut şi un film. (n.tr.)

lapte.

L – vină la el la birou. Când ajunse acolo, la ora nouă şi jumătate dimineaţa, îl găsi pe O'Connor aşteptându-l cu o sticlă de scotch şi două pahare.

— Băuturile sunt pe socoteala gazdelor.

— Dar ce se întâmplă?

— S-a zis cu tine, Ted.

— Ce?

— S-a zis cu tine, cu mine, cu noi toţi! Bătrânul a vândut compania, ia-ţi salariul înainte pe paiş pe zile şi vezi că ai la dispoziţie săptămâna asta, ca să încerci să-ţi găseşti un post, cu ajutorul nostru. Bea-ţi scotch-ul.

Ted dădu peste cap paharul. Se scutură uşor, dar băutura nu avusese cine ştie ce efect: parcă ar fi turnat-o pe o sugativă.

— A vândut compania! Cui?

If

182 *i*

— Unui grup din Houston. Ăştia îşi închipuie că adevăratele zone de agrement nu pot fi decât acolo. Au cumpărat de la bătrân numele revistelor şi mută toată prăvălia la ei. N-avem cum să rezistăm. Nu cunoaştem teritoriul.

— Dar ştim meserie!

— Vor să-şi angajeze oamenii lor. Noi am rămas pe drumuri.

Cei de la agenţia de plasare îi dădură lui Ted vagi speranţe, dar era vorba de un domeniu specializat şi el ştia că nu există multe oferte. I se spuse că pentru moment erau disponibile trei posturi, plătite mult mai prost decât câştigase până acum. Nici nu ştia dacă să accepte vreunul din ele. Ar fi lucrat în pierdere. Oricum, se duse să discute cu directorii, doar ca să intre în ritmul unor astfel de întrevederi. Pentru cineva care voia să-şi găsească o altă slujbă înainte de a-şi anunţa familia şi prietenii că o pierduse pe cea veche, efortul de-a căuta era demoralizant. Ore şi zile pierdute aproape degeaba, fiind trimis de la unul la altul în cadrul aceleiaşi companii! făcu cerere

pentru ajutor de şomaj. Oriunde se ducea, îşi lua cu el o carte, ca să nu stea cu ochii pe pereţi, prin anticamere, în cea de-a treia săptămână fără lucru, întrevederile se răriseră, astfel încât într-o vineri după-masă, cum n-avea de mers la nicio întâlnire şi nici de dat vreun telefon – într-un cuvânt, nimic de făcut, decât să aştepte programul dinainte ştiut al zilei de duminică – în loc să mai citească ori să se ducă la film, se hotărî să-i însoţească pe Etta şi pe Billy în părculeţul de joacă: asta numai ca să-şi găsească o ocupaţie, fiindcă ştia că se află la mare ananghie.

Încercă să-şi alunge gândurile negre şi să-şi facă norma zilnică de muncă din însăşi căutarea unui post. Se va scula dimineaţa, se va îmbrăca aşa, ca pentru mers la lucru, se va duce în oraş, se va folosi de biblioteca din strada 42 ca de propriul lui birou, dând telefoane din cabinele de acolo, umplându-şi timpul, citind în intervalul dintre două întrevederi. Va încercui ofertele de serviciu din ziar, îşi va face liste, va trece pe la agenţiile de plasare. Însă era epuizat. Existau zile în care nu avea nimic de făcut, din momentul trezirii şi până la amiază – când urma să telefoneze la vreo agenţie de plasare. Atunci se îmbrăca şi pleca în oraş, ca de obicei, împreună cu cei ce se duceau la lucru; numai că el se oprea la bibliotecă şi, odată ajuns aici, singura-i activitate era să citească ziarul. Dar în biblioteca din strada 42 n-aveai voie nici măcar să citeşti ziarul! Te controlau la intrare. Recurgea la tot felul de subterfugii, ca să se furişeze cu ziarul la el. Se mută cu „biroul” într-o altă bibliotecă din apropiere, unde erau admise ziarele şi unde aveau şi *Consumen Rcports*[48].

Astfel, îşi mai putea trece timpul, informându-se despre produse de care oricum nu avea niciodată nevoie.

Un funcţionar de la biroul de şomaj vru să ştie ce ocupaţii avusese Ted cu o zi înainte să caute efectiv de lucru: câte telefoane dăduse, la câte întrevederi fusese, dacă ţinuse vreo evidentă a lor şi dacă aceasta putea fi verificată. Ted îşi petrecuse ziua la bibliotecă şi dăduse două telefoane.

48 Consumer Reports - ..Ghidul consumatorului". (n.lr.)

— De ce nu sunteţi mai concesiv, domnule Kramer? De ce nu încercaţi să vindeţi ferestre duble, sau ceva în genul ăsta? îl întrebă funcţionarul.

— Pentru că-i o activitate cu potenţial limitat. Iernile sunt din ce în ce mai blânde. Anotimpurile tind să se uniformizeze.

— Văd că sunteţi sarcastic, domnule Kramer.

— Caut de lucru. Am nevoie de bani. Aveţi idee cât costă *Cheerios*[49]?

— Nu despre asta-i vorbă acum.

— Cincizeci şi trei de cenţi şi înăuntru-i numai aer!

Omul îi aprobă cererea, dar cu un aer maliţios, oferindu-i o încurajare clericală. Acum Ted era în evidenţa lor. În fiecare săptămână trebuia să aştepte o groază de timp, pentru a fi supus unui interogatoriu, din care să reiasă că avea dreptul la ajutor de şomaj.

Socoti că într-o săptămână avea nevoie de 425 de dolari ca să trăiască: chirie, strictul necesar, spălătorie, Etta, Cheerios. Ajutorul de şomaj era de 95 de dolari pe săptămână.

Chiar şi când avusese de lucru, cheltuielile lui fuseseră destul de mari – luând în calcul şi plata menajerei – astfel că la data când îi soseau facturile, avea întotdeauna nevoie de bani. Niciodată nu reuşise să pună bani deoparte. În bancă avea doar 1 800 de dolari, mari şi laţi. În mai puţin de două luni, banii aceştia aveau să se topească fără urmă.

Îi spuse Ettei că rămăsese şomer şi că era în căutarea unei slujbe – lucru pe care-l observase şi ea. Femeia îi propuse să amâne plata banilor pe care i-i datora, dar el prefera să-i dea banii ce i se cuveneau. Nu-i spusese nimic lui Billy. Însă ochişorilor lui întunecafi nu le scăpa nimic.

— Tati, ai fost dat afară?

— De unde-ai scos-o şi pe asta?

— Văd că eşti mai mult pe-acasă. Şi-n „Lred şi

---

49 Cheerios - cereale pentru micul dejun, foarte apreciate în S.U.A. Au formă circulară, de unde şi numele Cheerios. (n.tr.)

Barney”, h red stătea mai mult pe-acasă când l-au concediat.

— Şi tu ştii ce-nseamnă să fii concediat?

— Înseamnă că n-ai serviciu.

— Atunci află că n-am fost chiar concediat. Compania unde lucram s-a mutat în alt oraş, aşa că acum caut altă slujbă.

— Ah!

— Şi-n curând „am să găsesc.

— Atunci poţi să te joci cu mine mâine?

— Ar fi mai bine să mă duc să caut de lucru.

Billy.

Se făceau şase săptămâni de când era şomer. Ajunsese cu banii la limită, astfel că trimise câte un memoriu de activitate la câteva publicaţii comerciale, ale căror nume le găsise într-un catalog.

William Kramer împlinise cinci ani.

Aniversarea marcă trecerea unui an din viaţa lor, de când plecase Joanna. Ted îi organiză o petrecere. La cerere, îi cumpără un tort cu Batman şi-i invită şase prieteni mai apropiaţi. Remarcă, în treacăt, că un automobil Batman în miniatură, pe care i-l făcuse cadou, şi o petrecere modestă pentru copii îl costaseră 38 de dolari.

Se gândi să-şi ia o slujbă temporară – vânzător într-un magazin, lucrător într-o centrală telefonică –

dar asta ar fi însemnat să renunţe la ajutorul de şomaj. Nu merita să facă nimic altceva decât munca pentru care era pregătit. Banii se duceau văzând cu ochii. Toate erau atât de scumpe!

— Ai rămas fără slujbă! Anah!

Ted avusese intenţia să-şi anunţe calm părinţii despre noul său post, de îndată ce l-ar fi obţinut. Când maică-sa îl întrebă direct: „Cum merg treburile?”, îşi dădu seama că singura cale de acces spre o conversaţie paşnică era să răspundă: „Bine!” – dar nu se putu hotărî să ascundă adevărul.

— Din păcate, mamă, compania s-a dus la fund. Am rămas cu toţii fără slujbă. Acum sunt în căutare. Rână la

urmă, găsesc eu ceva!

— A fost dat afară! Dat afară!

Tacă-său luă receptorul.

— Ted, ai fost dat afară? De ce-ai fost dat afară?

— Ascultă, tată, Fred Flintstone a fost dat afară! Eu am rămas pe dinafară.

— Cine-a fost dat afară?

— Compania unde lucram a fost vândută.

— Şi nu te-au luat şi pe tine? Se vede treaba c-ai făcut vreo prostie, de nu te-au luat şi pe tine!

— N-au luat pe nimeni dintre noi. Au angajat alţii.

— Şi-acum, ce-ai să faci?

— Găsesc eu ceva.

— A fost dat afară! Aaah!

Maică-sa preluase din nou receptorul perorând.

— Ted, ai un copil de hrănit! mai e şi femeia aia, care trebuie plătită… şi-n zilele noastre totu-i foarte scump. Pe urmă, eşti singur, n-ai o nevastă care să te-ajute. Ferească Dumnezeu să păleşti ceva – ce se întâmplă atunci cu copilul? Ţi-ai pierdut slujba! Ce-ai de gând?

Oare uitase să menţioneze ceva?

Cu siguranţă că nu. Ted încheie convorbirea, dându-le asigurări că „trupele" new-yorkez. e vor supravieţui; în acest timp, taică-său îi striga în receptor că poate ar fi bine să vină în Florida şi să se facă şofer de taxi – erau atâţia bătrâni care nu ştiau să conducă o maşină şi nu puteaurtierge nici pe jos, aşa că existau şanse să câştige bani frumoşi. Ted avu senzaţia că fusese confundat cu altcineva.

Funcţionara de la agenţia de plasare, care se arătase foarte entuziasmată de memoriul lui de activitate, spunându-i că-i va găsi o slujbă în mai puţin de-o săptămână, nu-i dăduse niciun semn de viaţă de douăzeci de zile. Se apropia vara. Lumea nu-şi părăsea posturile, ci rămânea la lucru, ca să aibă dreptul la concediu. Contul lui în bancă ajunsese la 900 de dolari.

— I3 illy, ce mama dracului, ţi-am spus o dată să ieşi afară de-aici! M-am jucat cu tine! M-am jucat o oră

întreagă, după masa de seară! Acum, gata! Nu mă mai joc! Du-te şi uită-te într-o carte!

— Nu tipa la mine!

— Să nu te prind că te smiorcăi!

— Nu mă smiorcăi!

— Cară-te! Marş în camera ta!

Îl înşfăca de mână şi-l scoase afară din dormitor, strângându-l cu atâta putere, încât pe braţul copilului rămaseră întipărite urme de degete.

— Mă doare!

Puştiul începu să plângă.

— N-am vrut să te doară. Dar nu suport să te smiorcăi. Jbacă-te singur, ce dracu'! Lasă-mă-n pace!

Pentru Ted, munca era centrul conştiinţei de sine. Nu se considera deosebit de înzestrat. Îi trebuiseră ani întregi ca să-şi găsească acest domeniu comercial reştrâns, în care să lucreze.

Vindea idei de reclame şi spaţiu publicitar. Munca, hainele şi cravatele, numele lui tipărit pe topul de hârtie, secretarele, birourile moderne, banii

— Care-i permiteau să trăiască, să încerce s-o uite pe Joanna, să plătească o menajeră, să cumpere vin

— Tot ce ţinea de munca lui îi susţinuse moralul. Fără muncă, se simţea neputincios.

tar având şi un copil, situaţia căpăta o importantă copleşitoare: această mică fiinţă depindea atât de mult de el, care-i era tătic! 1 se mai întâmplase să se găsească fără lucru, dar niciodată nu trăise acest sentiment de teamă. Dacă se trezea în toiul nopţii, îi trebuiau ore întregi până să adoarmă din nou.

Începu să-i viziteze iarăşi pe cei de la agenţia de plasare, care-i rătăciseră memoriul de activitate şi-i clasaseră dosarul, uitând de el în acea avalanşă de noi solicitanţi, rămaşi fără post de la ultima lui vizită aici: – şi când ziceţi că s-a întâmplat asta, domnule Kramer?"

Dornic să-l ajute, Billy veni să-l consoleze, cu un exemplu din lumea personajelor de desene animate.

— Ţii minte cum a fost dat afară Fred Flintstone?

— Da, mi-ai povestit ceva despre asta.

— Ei, m-am uitat din nou la film, şi Fred şi-a găsit altă slujbă! Nu-i aşa că-i grozav, tati? Asta înseamnă că şi tu ai să fii găseşti alt serviciu.

Ted primi veşti de la Jim O'Connor. Fusese plecat într-o excursie prin Europa, împreună cu Sofia, şi hotărâse să se apuce din nou de treabă şi să-şi caute un post, înainte de pensionare. Se angajase în redacţia unei noi reviste, intitulată *Meris* Fashionţ O'Connor voia să afle dacă Ted se „aciuise" pe undeva, sau rămăsese tot „pe-afară, în frig". „Afară, în frig" nu era formula cea mai potrivită, pentru că în ziua aceea termometrul se oprise nemilos la 92° F, iar Ted trebuia să iasă afară, pe o căldură toridă, ca să se prezinte la o întrevedere cu directorul publicaţiei comerciale *Packaging World*[5051]. O'Connor îi spusese că cea mai lungă perioadă de şomaj pe care o trăise fusese pe timpul recesiunii din anii '50, când stătuse „pe-afară, în frig" un an întreg – o încurajare pe care Ted o găsi cel puţin ciudată.

O'Connor nu-i putea promite nimic, fiind el însuşi abia în stadiu de acomodare – dar ar fi vrut ca Ted să lucreze pentru el, în caz că şi-ar fi convins şefii să-i ofere un post, în caz că ar fi făcut rost de bani şi în caz că Ted putea aştepta cel puţin încă trei săptămâni, până când aranja el treburile.

— E un fel de „dacă şi cu parcă"! mai vorbim!

— Atunci promite-mi că n-ai s-accepţi orice tâmpenie, înainte ca eu să îi dau un răspuns.

— Am să încerc să nu accept orice tâmpenie.

Rezerva lui se redusese la 600 de dolari.

Packaging World se arăta „foarte interesat" propunându-i 190, poate 200 de dolari pe săptămână – mai puţin decât câştiga înainte. Şi pentru asta trebuia să facă câte-n lună şi-n stele: să elaboreze un model de propunere de vânzare, ca din partea lor. Clientul imaginar – un individ

50 Men's Fashion - „Moda masculină", (n.lr.)

51 Fackagmg World - „Lumea produselor preambalale". (n.tr.)

slugarnic, de vreo şaizeci de ani, care era în acelaşi timp director cu publicitatea şi proprietar al revistei – se dovedea foarte vigilent cu banii lui.

— Foarte bine. Veţi primi răspunsul meu cam într-o săptămână.

De parcă Ted ar fi dat auziţii cu cântecul: *Put On a Happy Face* T

— Dar n-am discutat salarizarea…

— O sută optzeci şi cinci de dolari, la care se adaugă comisioanele!

— Bine, dar aţi spus o sută nouăzeci, poate chiar două sute.

— Aşa am spus? Probabil c-a fost o greşeală. Nu. O sută optzeci şi cinci. Oricum e mai mult decât merită ceea ce-aţi face dumneavoastră la noi.

— E niţel cam puţin.

— Ce vreţi? Noi nu suntem revista *Life*.[52]

O remarcă isteaţă, întrucât *Life* se restrângea, în vreme ce *Packaging World* îşi continua activitatea ca şi mai înainte. Aşadar, existau şanse să primească o slujbă cu două trepte sub calificativul de „tâmpenie” – după opinia lui Ted. Cu excepţia promisiunii lui Jim O’Connor, deocamdată era singurul lucru pe care putea conta. Dacă accepta postul, avea să fie silit, să se mute într-o clădire mai veche, ca să mai reducă din chirie. Dar dacă se muta, cheltuiala cu mutatul ar fi depăşit economiile pe care i le-ar fi adus în primul an noua locuinţă. La banii cu care era plătit, ar fi putut la fel de bine să se facă şofer de taxi. Numai că la New York, să fii şofer de taxi era o treabă destul de riscantă. De multe ori se întâmpla ca taxiurile să fie atacate şi jefuite. Pe Ted îl amuza să considere acest fapt un argument în favoarea rămânerii lui în domeniul publicitar. Puţini vânzători de spaţiu comercial riscau să fie atacaţi şi jefuiţi. Apoi începu să facă tot felul de presupuneri. Dar dacă i s-ar întâmpla chiar aşa ceva? Dacă are să fie prădat cine ştie pe unde sau ucis în vreun fel? Ce s-ar alege de 13 i 11 y? îşi dădu seama că nu şi-a făcut un

52 Pul On a flappy face - ,,Ia-li o mulră fericită", (n.tr.)

testament. Şi dacă i s-ar întâmpla să moară subit? Cine-ar lua copilul? Părinţii lui? De neconceput! Părinţii Joannei? Imposibil! Ted începu să gândească la propria-i moarte.

În final, se hotărî să-şi încredinţeze copilul singurei persoane în care simţea că poate avea încredere.

— Thelma, dacă eu mor…

— Nu vorbi aşa!

— Ascultă-mă! Dacă se întâmplă cumva ceva şi eu mor, vrei să ai tu grijă del3 illy?

— Sunt foarte mişcată de ce spui…

— Vrei?

— Tu chiar vorbeşti serios?

— Cât se poate de serios. Ştiu că nu-i uşor să-mi dai un răspuns.

— Ted…

— Îmi promiţi să te mai gândeşti?

— Mă copleşeşti…

— Atunci, dacă tu crezi c-ai putea, am să trec asta în testament.

— Ted, nu vorbi aşa!

— Vreau să trec asta în testament.

— Bine, Ted. Trece-o!

— Îţi mulţumesc, Thelma. Îţi mulţumesc din suflet. Cu tine se va simţi foarte bine. Eşti o mamă bună.

Obsedat de aceste idei morbide, îşi sună avocatul şi-l rugă să întocmească un testament, în care Thelma să figureze drept persoana în grija căreia avea să fie dat Billy. Apoi îl rugă pe doctorul său, pe la care nu mai călcase de doi ani, să-i facă de urgentă un consult şi să-i confirme că nu va muri până mărfi. Doctorul îl asigură că după toate aparenţele, era sănătos şi că analizele vor fi gata în câteva zile. A doua zi, duminică, încurajat de starea bună a sănătăţii sale, se cătără pe spalierele din părculeful de distracţii, împreună cu Billy, într-un joc avântat de-a maimuţele – activitate pentru care Billy încă nutrea un deosebit respect. În tot acest timp, Ted şi-l închipui ca mire, păşind către altar şi oprindu-se din drum ca să-l roage pe taică-său să se joace niţel de-a maimuţele, înainte

să înceapă ceremonia nupţială-asta presupunând că Ted avea să trăiască până atunci.

Ştia că nu-şi va mai putea permite s-o tină pe Etta mai mult de câteva săptămâni. Deşi femeia se oferise să-l mai amâne cu plata, Ted nu acceptase ca ea să-i acorde ajutor de şomaj. Iar dacă situaţia asta mai dura, curând avea să-i mai rămână şi dator! Un an! O'Connor îi putea da răspuns şi peste un an! Era posibil ca Ted să fie nevoit să se ocupe singur de Billy în cursul zilei, încercând să găsească vreo dădacă numai pentru orele când mergea la întrevederi, între timp, ar fi reuşit probabil să se califice pentru vreun centru de supraveghere cu ziua sau pentru controlul alimentelor.

Erate-său, Ralph, îl sună de la Chicago. Vru să ştie ce mai era nou şi dacă lui Ted îi trebuiau cumva bani. Ted considera că a accepta ceva de la fratele lui mai mare ar fi fost o înfrângere personală. Îi spuse că nu avea nevoie de bani. În săptămâna următoare, Ralph urma să vină la New York, pentru afaceri, aşa că-i propuse lui Ted să meargă împreună la un meci de baseball. Apoi i-o dădu la telefon pe nevastă-sa, pe Sandy, care îi atrase atenţia că nu se mai văzuseră de un an. Ea şi Ralph intenţionau să-şi petreacă vara în Florida, împreună cu copiii; poate reuşea şi Ted să-l aducă pe Billy, ca să fie cu toţii, în familie. Ted îi răspunse că o să se gândească. Nu ştia, însă, dacă-şi va putea permite o călătorie în Florida.

Cămara era aproape goală, facturile pentru alimente se ridicau la sume înspăimântătoare. Cu acel instinct de supravieţuire „căpătat în curtea şcolii din

Bronx – câştigătorii rămân, învinşii părăsesc terenul, trebuie să încerci să câştigi pe orice căi – Ted Kramer init; le un joc pe care-l denumi în sinea lui *The Courmet Shuffic*
1. Luă mai multe cărţi de credit de la diverse magazine – rămase dinainte de plecarea Joannei şi încă valabile, deoarece aici nu datora niciun ban – şi porni să facă târguieli în neştire. Se duse la toate prăvăliile care aveau un raion alimentar sau de delicatese. Ted Kramer, care nu avea curaj să cumpere antricoate de la o măcelărie sau să

se ducă la supermarket cu o listă prea lungă, ştia că-şi poate lua de mâncare dintr-un magazin universal şi că facturile aveau să-i parvină abia după câteva săptămâni, astfel că le va putea onora la timp. Începu să cumpere carne de cea mai bună calitate, legume congelate, mazăre fină, care costa de două ori mai scump decât orice altă mazăre pe care-o văzuse vreodată, păstrăvi de Colorado, somon de Washington, tot ce era mai piperat la preţ, produse de patiserie italienească, biscuiţi scoţieni.

— Ce vorbiţi, doamnă? Pâinea asta-i adusă chiar de la Paris? Extraordinar! Vreau şi eu una!

Unele cumpărături le expedie acasă prin comisionar, altele le cără el însuşi, dar nu plăti nimic cu bani gheată.

Prânzuri complete, din produse congelate, vitei cu sos de Marsala[53], paella împachetate de o oarecare doamnă Worthington. Dumnezeu să te binecuvânteze, doamnă Worthington, pentru furnizorii pe care-i ai! Găsi până şi alimente de primă necesitate: ouă proaspete, din New Jersey, unt de arahide.

— Pizz. a congelată? E bună într-adevăr sau doar o pizz. a congelată ca toate celelalte? Buun! Atunci iau patru.

Îşi umplu frigiderul, rafturile dulapurilor şi zidi cutii peste cutii în cămară. Chiar de-ar fi să vină sfârşitul lumii, ei tot nu vor renunţa la pui cu sos vânătoresc! i? i nici măcar nu trebuia să plătească acum! Câţiva dolari din când în când erau suficienţi. Totul era să le plăteşti câte ceva. Magazinele nu voiau decât să ştie că eşti un client fidel. Iar el era fidel.

Se întâlni cu fratele său, Ralph, la barul „13 larney Stone”, din Third Avenue. Intenţionau să petreacă o seară de modă veche: bere şi sandvişuri cu pas tramă la bar, apoi fuga la stadionul Shea, să vadă meciul dintre „Met’s” şi „Dodgers”. Ralph era un bărbat înalt şi musculos, de o frumuseţe oarecum severă. Purta un costum de mătase, cravată subţire, în dungi, şi mocasini. Putea fi luat drept

53 Poelhi - fel de mîncare spaniol. în a cărui compoziţie intră orez, carne, peşte, crustacee şi diverse legume, (n.lr.)

un actor de televiziune care încearcă să se dea drept gangster.

— Eşti cam costeliv, Teddy.

— M-am străduit să-mi menţin silueta.

— Hei, adu lista la băiatuM

— Nu-i nevoie. Iau o bere.

— Da” ştii c-a trecut ceva vreme de când nu ne-am văzut!

— Aşa e.

Ralph se uita pe fereastră, la picioarele unei fete de pe stradă, apoi îşi concentră toată atenţia asupra farfuriei. Intimitatea nu fusese niciodată punctul forte al familiei, a sa că nici astă-seară nu făcea parte din meniu. Ted avu senzaţia dureroasă că odată ce-ar fi muşcat din păstramă, deja n-ar mai fi avut nimic să-şi spună unul altuia.

— Ei, Teddy, mai ţii minte, pe vremuri? Xiiants” şi „Dodgerst în serie de trei jocuri? Vineri seara, la Polo Grounds sau la Lbbets Field? îşi încercă norocul Ralph, simţind aceeaşi încordare.

— Ce vremuri!

Din fericire, rămânea bătrânul baseball, ca să aibă, totuşi, un subiect de discuţie: Linie Lombardi, la individual, cu lovitura lui la 400 de picioare[54], şi alte jocuri cu mingea, la care asistaseră în tinereţe. Tot sporovăind aşa, ajunseră la stadion, unde se lăsară antrenaţi de meci, continuând să vorbească despre trăgători yi despre evoluţia jocului. În timp ce mingea era pusă în joc a şaptea oară, Ralph îi zise).

— Uită-te’s tu! Numai drapele jegoase peste tot! Ce ştiu avtia despre baseball?

— Bi muzica aia de orgă…

— Vino la Chicago, Teddy. Îţi put da o slujbă într-un magazin de băuturi.

— Mulţumesc, Ralph, dar nu asta-i specialitatea mea.

— De fapt nu *în* Chicago. La periferie.

— Apreciez gestul, Ralph, dar nu! Mulţumesc.

Îyi concentrară din nou atenţia asupra meciului, după

54 l’icior - măsurii engkvc'iiscă, cchivnlmlă cu 30,479 cm.fn.Lr.)

care se înghesuiră într-un metrou ticsit de lume, astfel încât fură scutiţi de orice conversaţie pe drumul de întoarcere spre Times Squarc. În timp ce se îndreptau către „Hilton”. unde trăsese Ralph, schimbară subiectul, oprindu-se asupra meciurilor de baschet de altă dată.

— Ce-ai zice să bem ceva?

— H prea târziu. Billy se scoală toarte dimineaţă.

— Se simte bine?

— A să se pare.

— Ţi-ai făcut ceva planuri de viitor?

— Mi-am făcut vreo câteva.

— Teddy, ai şi tu nevoie de-o pâine!

Pâinea lui venea direct de la Paris!…

— O duc bine, crede-mă.

— Cum poţi s-o duci bine?

— Uite că pot.

— Spune-mi cu ce să te-ajut!

— Nu-i nevoie, Ralph. Totul e-n regulă.

Banii înseamnă timp. Ted avea nevoie de timp, dar şi o nevoie disperată de bani; totuşi, nu-şi călca pe inimă să ceară. În opinia lui, l-ar fi costat prea mult să admită că avea nevoie.

— A fost o seară plăcută, Ralph. Să mai ieşim Şi altă dată când ai să vii la New York!

Dădură mâna şi deodată, Ralph i-o strânse pe a sa cu putere, nevrând să-i mai dea drumul.

— Ce mama mă-sii suntem atât de reci cu toţii în familia noastră, Teddy?…

— Suntem împreună, Ralph. Am petrecut o seară frumoasă…

Venele de pe fruntea lui Ralph se îngroşară

— Teddy! Nu se poate să n-ai nevoie de ceva…

— Ţi-am mai spus, Ralph…

Continuând să ţină cu o mână, mâna lui Ted, Ralph o vârî pe cealaltă în buzunarul de la piept, de unde-şi scoase carnetul de cecuri.

— Nicio vorbă, Teddy! Nu mişca!

— Ralph, nu primesc nimic!

— Teddy, dă-mi voie să fac asta pentru tine.

— Nu, Ralph.

— Simt nevoia s-o fac. Te rog, lasă-mă să fac asta pentru tine!

Şi înainte ca Ted să apuce să se îndepărteze, mâzgăli în grabă un cec, pe care-l împături şi-l îndesă în buzunarul lui frate-său.

— Mi-i dai înapoi când ai să fii bogat.

Ralph îl strânse în braţe pe Ted, spunând:

— La urma urmei, sunt numai nişte bani!

Şi-şi văzu de drum.

Ted nu se uită la cec. Nu avea puterea s-o facă. Se întoarse acasă, unde se aşează la masa din sufragerie şi, într-un târziu, despături cecul. Îl privi, apoi îşi îngropă fgţa în mâini. Era un cec de 3.000 de dolari. Ralph îi cumpărase timp. A doua zi, îşi putea permite să dea telefon la *Packaging World*, ca să le spună să-şi ia postul ăla mizerabil şi să şi-l vâre undeva!

*

Revista *Time* luă legătura cu el, aşa că-şi petrecu vreo câteva zile întâlnindu-se cu directorii companiei. Toată lumea părea a fi impresionată. Exist a o singură problemă. Un comerciant dintr-un birou de-al lor de pe coasta de Vest, care iniţial nu voise să vină la New York, între timp se răzgândise. Omul avea prioritate.

Era de-a dreptul înnebunitor. Rămăsese cu un copil de crescut. Trăia sentimentul că dăduse greş tocmai în ceea ce considera a fi rolul său de bază: întreţinerea lui I3 illy.

Începu să meargă pe jos până în centru şi înapoi, între casa lui şi bibliotecă fiind treizeci de blocuri, ca să nu-i înţepenească încheieturile şi ca să economisească banii de autobuz. Charlie îi tot vâra pe gât un număr de telefon.

— E nemaipomenită! Are nişte dinţi superbi! îi lucrez o coroană!

Ted îi spuse că n-avea nici bani, nici chef şi nici putere s-o ia cu cineva de la zero, trecând iar prin toată

gama de „ce-ţi place” şi „ce nu-ţi place”.

Jim O’Connor îi telefonă, ca să-i explice pe îndelete cum vorbise cu preşedintele companiei şi cum acesta îi răspunsese că n-aveau nevoie de un nou salariat care să lucreze cu comision, fiindcă ei voiau să-şi reducă cheltuielile – moment din care Ted începu să fină receptorul departe de ureche.

„Accept şi un răspuns negativ, dar scurt! Orice – numai să fie scurt! Nu mai suport toată aşteptarea asta!”

— Hi, oricum, Ted, a trebuit să accept. Aşadar, ar fi vorba de vânzări de spaţiu publicitar, plus alte chestii la care te pricepi atât de bine: să lucrezi la prospectare, să stai de vorbă cu tipii din redacţie şi altele asemenea.

— Înţeleg.

— Deci singura chestie e că nu-ţi dau comision. Nu ştiu cum ai numi tu asta. Vânzări şi administraţie…

Un fel de adjunct al directorului cu publicitatea. Pentru început ai 24.000 de dolari.

— Deci pentru când ai putea aranja treaba?

— E gata aranjată!

— Cu cine trebuie să mă întâlnesc?

— Cu nimeni.

— Lasă gluma, Jim!

— E alegerea mea!

— Jim…

— Eyti omul meu de bază, Ted! Accepţi postul?

— Sigur că-l accept!

— Atunci e-al tău. Te-am angajat, Ted. Ne vedem luni, la nouă jumătate.

Puse receptorul în furcă şi începu să sară prin casă: „Aaah!”, strigând şi ţopăind, precum conducătorul unui grup de microbişti. Billy dădu fuga din camera lui, unde tocmai construia o fabrică din piese Tinker Toys.

— Ce e, tati?

— Mi-am găsit serviciu, piciule! Tatăl tău nu mai e „pe-a fără, în frig”!

— Bravo! zise Billy, liniştit. Ţi-am spus eu!

— Sigur că mi-ai spus!

Şi Ted îl luă în braţe, învârtindu-l prin aer, iar şi iar.

— Tati va avea grijă de toate! Aşa să ştii. Totul va fi foarte, foarte bine!

„Dar niciodată, fiule, niciodată nu vreau să mai trec prin astfel de momente!”

n

llevista *Mcrfs b ashion* se afla deja la standuri – o publicaţie elegantă, cu un mare număr de pagini color. Compania era un conglomerat, cu baza în Africa de Sud, şi deţinea acţiuni în industria de confecţii. Directorii aveau nevoie de o revistă care să facă reclamă modei masculine. Ted se ocupa de prezentarea comercială a unor modele, la crearea cărora contribuia şi el; chiar din start obţinuse câteva contracte.

Îi făcea plăcere să-şi amintească faptul că ceea ce făcea, făcea bine.

Îi înapoie fratelui său cei 3.000 de dolari, împreună cu un cadou, pe care-l descoperi într-o librărie de mâna a doua: *Who’s Who* în *Baseball*? *1944*.

„Oare ce s-a întâmplat cu cei de la St. Louis Browns?” îi scrise într-un bilet. Când ajunse la încheiere, îi veniră în gând diversele formule, care mai de care mai detaşate, cu care îşi semna de obicei scrisorile: *„Cete mai bune urări”*, *„Salutări” „/J’e*

A /< (

curina.

De astă dată, putu să scrie: *„Cu toată dragostea*.

Ied”.

La sfatul Thelmei, îl înscrise pe liilly la o tabără de vară, cu orar zilnic, şi ca o trimisese pe Kim acolo vara trecută – ultima vară din viaţa conjugală a Thelmei şi a lui Charlie.

— Charlie n-o duce prea bine cu banii anul ăsta, îi spusese ea atunci lui Ted. Cred că tot ce şi-ar dori mai mult ar fi să ne vadă că stăm toată vara acasă, fără să deschidem nici măcar aerul condiţionat.

Într-o zi, în pauza de prânz, Ted se duse la şedinţă cu părinţii copiilor din grupa de 5 ani. Întrunirea se dovedi a

fi una pentru mămici: Ted era singurul bărbat din sală. Se aşeză alături de toate acele femei şi făcu cunoştinţă cu îndrumătorii de grupă ai lui Billy – un băiat şi o fată, care erau la colegiu şi se uitau la Ted de parcă amândoi ar fi avut paisprezece ani. Ted îşi luă notiţe: Billy trebuia să aibă etichete cu numele lui, o pereche de tenişi de rezervă şi încă un schimb de haine. Simţi că toţi ceilalţi sunt cu ochii pe el. „Ce-i, doamnelor, vă închipuiţi că-s văduv? Sau şomer, în timp ce nevastă-mea lucrează? Fun pariu că n-o să ghiciţi niciodată adevărul! „ Fe măsură ce instructoarea descria cum decurge de obicei o zi în tabără, Ted începu să se neliniştească.

O piscină! Oare nu era riscant? S Billy va fi singur o zi întreagă? Billy al lui va pleca din oraş cu autobuzul, dus de nişte străini undeva, în afara New York-ului, mai departe decât mergea taxiul. Iar la toamnă, Billy va începe şcoala – şcoala cea adevărată – cu inspecţii din Ministerul învăţământului, cu zile de şedinţe, cu Angajamentul Solemn. Billy va fi preluat de a/f/7.

Mica sălbăticiune, pe care o iubea ca pe ochii din cap, va intra într-o instituţie publică, unde i se vor netezi toate asperităţile, până va căpăta o altă înfăţişare: mai blândă şi mai temătoare. Billy mergea în tabără şi apoi la şcoală, iar Ted începuse să sufere la ideea despărţirii.

Dimineaţa, Ted aştepta împreună cu Etta autobuzul care-l ducea pe Billy în tabără, iar puştiul se simţea ruşinat să-şi sărute tatăl de fată cu ceilalţi copii. Să fi dat mâna, prea ar fi fost un gest de om mare – şi Ted încă nu era pregătit pentru asta. În cele din urmă, se limită la a-l bate părinteşte pe spinare.

Lumea din afară începu să-şi facă simţită prezenţa. Copiii puneau întrebări, deci şi Billy.

— Tati, unde-i mami?

— Mami e în California.

— E recăsătorită?

— Dacă e recăsătorită? După câte ştiu eu, nu. Unde-ai auzit cuvântul ăsta?

— La Carla, care-i cu mine-n tabără. Părinţii ei au

divorţat şi mămica ei e recăsătorită.

— Sigur, se întâmplă. Uneori cineva se recăsătoreşte cu altcineva.

— Şi tu ai să fii recăsătorit?

— Nu ştiu.

— Ai de gând să fii recăsătorit cu Phyllis?

— Phyllis?

Avocata! Aproape c-o şi uitase.

&

204

— Nu, Billy.

— Taţi!

— Ce e, Billy?

— Tu şi mami o să fiţi din nou recăsătoriţi?

— Nu, Billy. Taţi şi mami nu se vor recăsători niciodată.

Jim O'Connor îi spuse lui Ted să-şi ia două săptămâni de vacantă, aşteptându-se să-l vadă plecând din oraş.

— Poate.

— Ted, ai muncit pe brânci! Oare-n viaţa ta nu există nimeni care să-ţi spună că eşti la pământ?

Ted tăie de pe listă Fire Island, nevrând să mai asiste la vreo cădere psihică.

Răsfoi prospectele turistice, în căutare de camere pentru două persoane: el şi umbra lui. Într-o excursie, Billy ar fi stat tot timpul lângă el, afară de cazul când Ted ar fi încercat să angajeze vreo cameristă care să vadă de copil, câtă vreme el s-ar fi dus să agaţe vreo ţipă la bar. Nu se anunţa o vacanţă prea grozavă. Era obosit.

Perioada în care nu avusese serviciu! epuizase, iar de când se angajase, muncise enorm, şi ştia că un concediu petrecut exclusiv cu Billy – cu pretenţiile lui de copil – era departe de a-i asigura odihna şi refacerea. În cele din urmă, se hotărî să-şi ia două săptămâni în august, dintre care pe prima s-o petreacă împreună cu Ralph şi familia în Florida – ceea ce le datora de mult –, iar în a doua să se întoarcă la New York. Cum Billy rămânea în tabără toată ziua, Ted putea fi singur, ca să se odihnească, să doarmă,

să meargă la cinema, să stea acasă, să mănânce în pat îngheţată cu bucăţele de ciocolată, să se uite la filmele de la televizor: într-un cuvânt, să se destindă.

În drum spre aeroport, îi dezvălui lui Billy vestea cea mare, care-i fusese confirmată de cumnată-sa.

— Billy, când ajungem în Florida, o să mergem şi la Disneyworld.

Copilul făcu ochii mari. Văzuse reclame cu Disneyworld la televizor.

— Da, William Kramer. Ai să faci cunoştinţă cu Mickey Mouse.

La aeroport îi aşteptau Ralph, Sandy, Dora şi Harold, care-l întâmpinară pe Billy cu sărutări autentice, cu ciocolată şi cu o pungă de bomboane care i-ar fi făcut pe ceilalţi doi bunici să moară de apoplexie. Cu gura plină de dulciuri, Billy se arătă foarte încântat de Fort Lauderdale. Aranjaseră ca ei să doarmă într-un motel din apropiere, urmând ca toată lumea să-şi petreacă timpul la piscina de lângă vila Durei şi-a lui Harold. După ce-şi luară camera în primire, merseră să-i salute pe nepotul şi nepoata lui Ted. Sandy fusese model fotografic în Chicago: o roşcată înaltă, cu picioare lungi, care-i punea pe bătrânii din jurul piscinei în pericol de infarct, ori de câte ori venea în vizită. Fiica lor, Holly, tot înaltă şi frumoasă, în vârstă de şaisprezece ani, trecuse la un stadiu superior al adolescentei: îmbujorarea şi nazurile. Tânărul supraveghetor al piscinei era îndrăgostit lulea. Cine avea chef să se înece putea s-o facă fără grijă, şi asta chiar sub ochii lui. Celălalt copil al lui Ralph, Gerald, în vârstă de cincisprezece ani, un băiat solid şi neîndemânatic, tocmai era ocupat cu plonjoanele în piscină. Amândoi îl întâmpinară pe Ted cu salutul adolescentin – „Bună!”

— Billy arată colosal! zise Sandy. În schimb, tu ai o mutră îngrozitoare!

— Aşteaptă niţel! încă n-am mâncat nimic gătit de mama. Să vezi cum am s-arăt atunci!

— Să gătesc? Nici prin gând nu-mi trece să gătesc, aruncă peste umăr Dora, căreia nu-i scăpase aluzia, deşi

discuta cu prietenii ei de la piscină. Doar n-am să gătesc pentru atâta lume!

— Mergem cu toţii să luăm masa la Ralph, îi anunţă Harold.

— Ralph, nu vreau să te pun la cheltuieli cât stau aici, zise Ted.

— Fii liniştit. Pot deconta o groază din ele.

— Cum anume?

— Foarte simplu.

Ralph se îndreptă spre unul dintre prietenii Dorei şi ai lui Fâarold, un octogenar ciolănos, care stătea la soare într-un şezlong.

— Domnule Schlosser, voiam să vă întreb. V-ar interesa să mergeţi să livraţi băuturi alcoolice la Chicago?

— Îţi baţi joc de mine? Nu m-ar interesa nici măcar să merg pe jos până la băcănie.

— Vă mulţumesc. Ei. Ted! Acum scriu în agendă cam aşa: „Discuţii despre livrarea băuturilor, cu S. Schlosser – Florida”. Cu alte cuvinte, am fost într-o călătorie de afaceri. Există un oarecare simt al umorului în familia asta! arătă el către părinţi. Poate nu întotdeauna atunci când ai nevoie, dar există!

— El e Ralph, mare director în comerţul cu băuturi alcoolice – avea să zică Dora mai târziu. Iar acesta e Ted al meu: vinde îmbrăcăminte bărbătească.

Billy îşi făcu un timp de lucru la marginea piscinei, cu o bărcută de jucărie, apoi, când mai mulţi copii săriră în apă, stropind în dreapta şi-n stânga, se întoarse în fuga mare lângă scaunul lui Ted.

— Noi doi suntem nedespărţiţi, îi spuse Ted lui Sandy, cu un amestec de mândrie şi iritare.

Înainte de sfârşitul ultimului trimestru la grădiniţă, solicitase o întrevedere cu educatoarea lui Billy, care-i spusese că după părerea ei, puştiul se adaptase foarte bine.

— Pare să fie un copil perfect normal.

Ted zăbovise asupra cuvintelor „pare să fie”.

— A fi observat c-ar avea ceva probleme?

— Nu, răspunse ea.

— Nu-i prea timid?

— Niciun copil nu seamănă cu ceilalţi. Unii părinţi se plâng că ai lor dau dovadă de prea multă agresivitate.

Acum Billy i se cocoţase în braţe, departe de-a fi ceea ce se putea numi „prea agresiv”. Ted îşi dădu seama că probabil îl supraveghea prea îndeaproape, dar lucrul era inevitabil, atâta timp cât băieţelul stătea pe genunchii lui.

În noaptea aceea, de-abia dacă dormise trei ore: 13 illy sforăia, iar instalaţia de aer condiţionat huruia. A doua zi de dimineaţă, la ora unsprezece, 13 illy descoperise că şi el putea plonja în piscină, cu condiţia ca Ted să-l prindă în braţe înainte de-a se duce la fund. După vreo jumătate de oră de exerciţii, Ted era atât de obosit, că-i tremurau mâinile. Între Billy şi alţi copii avură loc câteva încăierări, pornite de la jucării. Billy îşi abandonase bărcuta în mâinile unui alt băietei, aşa că Ted fu nevoit să intervină, cu diplomaţia învăţată la groapa de nisip, neputând suporta să-şi vadă fiul plângând cu disperare după obiectul pierdut.

— Dacă-i a ta, atunci apără-ţi-o! se răsti Ted.

— N-ai dreptul să ţipi la mine! protestă Billy, cu ochii în lacrimi.

După ce negociase afaceri cu reviste la New York, acum venise în Florida să negocieze bărci de jucărie – şi încă fără prea mare succes.

Sandy, care fusese martora incidentului, îi spuse lui Holly să-l ducă pe Billy la scrânciobul din apropiere.

— Ţi-am oferit zece minute, să îi tragi sufletul.

— Mulţumesc, Sandy.

— Nu prea-mi place ce văd. Chiar vorbeam adineauri cu Ralph – cred că ai nevoie de o scurtă vacantă. La fel şi ăla mic. Uneori, e bine ca părinţii şi copiii să stea un timp departe unii de alţii

— Eşti un pachet de nervi, zise şi Ralph.

— Uite ce-o să facem, şi te rog să nu spui nu. O să mergem cu toţii la Disneyworld şi-o să-l luăm pe Billy cu noi. Tu n-ai decât să faci ce-ţi place. Rămâi aici, du-te la

Miami, ia-ţi o cameră la hotel. O să se simtă foarte bine cu noi. Totul va fi O.K.

— Nu ştiu ce să spun. Să mă mai gândesc.

O erecţie involuntară îl convinse să ia o decizie. Prin costumul de baie din nylon îl simţise pe Billy zvârcolindu-i-se în poală, ceea ce-i declanşase erecţia. Era neplăcut şi penibil, iar când Billy se mai mişcă o dată în poala lui şi păţi. acelaşi necaz, îl năpădi o dorinţă nebună de-a scăpa de aceste erecţii involuntare. Billy n-avea decât să stea un timp în poala lui Mickey Mouse.

Când Ted îl informă pe Billy că se va duce în Disneyworld numai cu restul familiei şi că el va. petrece câteva zile de unul singur, băieţelul se simţi trădat.

— Da era vorbasă fim împreună…

— Suntem aproape tot timpul împreună.

— Nu vreau să mă duc.

— Nu vrei să te duci la Disneyworld? La adevăratul Disneyworld?

Ted măsluise cărţile: Billy nu putu rezista tentaţiei de-a merge., în adevăratul Disneyworld”. Se instalară cu toţii într-o rulotă închiriată pentru călătoria spre nord, iar Dora încercă să mai îndulcească amarul lui Billy cu o pungă mare de bomboane cu lichior[55], roşii şi cafenii.

— N-ai grijă! O să se simtă foarte bine! îi strigă Dora. Mănâncă-ţi bomboanele.

LSilly îi făcu un semn pierdut cu mâna, de la fereastra rulotei. Era pentru prima dată când tatăl şi fiul se despărţeau.

Aveau să rămână la Disneyworld trei zile. Ted îi putea aştepta la vilă. sau putea pleca în altă parte până la sfârşitul săptămânii, timp în care Sandy mai rămânea acolo. Ar fi putut lipsi şi în săptămâna următoare, damasta ar fi însemnat ca liilly să se afle exclusiv în grija părinţilor lui Ted, care privea cu reţinere ideea de a-l lăsa mai mult timp în Ţara dulciurilor. Iar Harold nu era chiar doctorul Lee Salk. Într-unul din scandalurile pentru jucării,

55 în original, liquorice - băutură alcoolică parfumată din rădăcina unei plante mediteraneene (Glycyrrhiza glabra), (n.trj

izbucnite între copiii de la piscină pe când Ted era în căutarea unei soluţii, Harold îi strigase de departe:

— Zi-i să le ardă câte-un pumn în burtă! Cu asta-i dă gata! Ar trebui să-l înveţi pe copilul ăsta să le mai ardă câte un pumn în burtă!

Din clipa asta era liber. Nici nu-şi mai amintea de cât timp nu se mai bucurase de atâta libertate. Acum putea avea o erecţie *voluntarii*, putea dormi până la ora 10 dimineaţa, butea avea o legătură cu văduva Gratz, o femeie încă tânără – poate chiar sub cincizeci de ani, după aprecierea lui – şi cea mai atrăgătoare de la piscină: o siluetă încă suplă şi tentantă, dacă-i treceai cu vederea părul de plastic, ridicat într-un coc în vârful capului.

Se trezise urmărind-o cu coada ochiului pe văduva Gratz, dar dacă un fleac ca ăsta ar fi ajuns vreodată la urechile părinţilor, aceştia ar fi sărit în sus de şapte poste: „ Ce-ai făcut?” Totuşi, era liber să aibă măcar astfel de gânduri.

Se hotărî să nu mai piardă vremea în perimetrul Fort Lauderdale – Miami. La New York citise o serie de prospecte despre un nou hotel de vacantă de pe coasta de vest a Floridei „The Shells”, construit după modelul clubului „Méditerranée” şi având preţ unic pentru toate serviciile. Hra amplasat într-o ambiantă încântătoare, în Sarasota – la mică distantă cu avionul. Pe văduva Gratz avea s-o lase până la urmă în seama domnului Schlosser! Telefonă la hotel şi rezervă o cameră pentru duminică dimineaţă. Următorul avion decola seara devreme. Ted plecă din Fort Lauderdale cu mult mai puţine bagaje dicât venise.

„The. Shells” era o construcţie modernă, ridicată chiar pe plajă: un şir de camere dispuse ca la motel, cu ferestrele spre ocean, cu o terasă acoperită, unde se servea masa, cu bar şi piscină. Fu condus la sala de mese, în care clienţii hotelului tocmai luau cina, pe sistemul bufet rece; Ted îşi dădu seama imediat că hotelul era nou-nout şi pe trei sferturi neocupat.

Clienţii răspândiţi prin sală păreau veniţi la vreun

congres al piloţilor, într-atât erau de spilcuiţi şi asemănători între ei.

Luă loc la o masă de opt, alături de cinci bărbaţi bronzaţi, emanând un aer de sănătate, şi trei femei care arătau la fel de bine, ceea ce-l făcu să se simtă în acelaşi timp mic şi pricăjit.

Află că „The Shells” devenise o staţiune balneoclimaterică pentru funcţionarii de la birourile locale „Delta” şi „Eastern”. iar cei de la masa lui, care semănau* a pilot, asta şi erau în realitate. Sosind într-o marţi, el îi găsise în afara orarului de zbor, la masă se legaseră parcă deja câteva prietenii. Discoteca se deschidea la ora 10.30 seara. Ted nu ştia dacă va putea sta treaz până atunci. Bău ceva la bar şi observă printre vizitatori un nou eşantion demografic: new-yorkez. i, vreo doisprezece la număr, mai scunzi şi mai îndesăti, mai nervoşi decât cei din „aripa zburătoare”, care se înghesuiseră unul într-altul, ca să-şi ţină de urât. N-avea chef de conversaţia new-yorkezilor. Când văzu că la discotecă îşi fac apariţia numai câteva persoane – îndeosebi cupluri – se retrase în cameră, cu gând să doarmă până a doua zi fi prânz. Ceasul său interior, adaptat la cei cinci ani ai lui Billy, îl trezi la 7 şi un sfert.

Îşi luă micul dejun într-o sală de mese pustie, apoi coborî spre plajă, care era extraordinar de frumoasă în lumina dimineţii. Disneyvvorid ţinea loc de dădacă pentru Billy. Nimeni nu-l trăgea pe Ted de mână. Nimeni nu-i cerea nimic. Nu răspundea de nimeni, în afară de propria-i persoană. Intră în apă alergând şi înotă puţin, singur şi liniştit.

Când se întoarse la mal, rămase. O clipă pe loc, apoi simţind cum creşte în el, năvalnic, sentimentul libertăţii, slobozi un strigăt à la Johnny Weissmüller[56]:

Aa-h-ă-a-h-a-h!”. Un stol de păsărele, aciuit în copacii din spatele lui şi care nu văzuseră nicicând la viaţa lor un film despre junglă, îşi luară zborul, speriate, spre Miami.

---

56 Johnny WcissntiiJIcr - ador american, celebru mai ales pentru interpretarea rolului lui Tar/.an. (n.ir.)

Cât timp rămase aici, nu pomeni niciodată despre billy. De câteva ori, când conversaţia alunecă spre teme personale, spuse că era divorţat. Nu voia să se ştie mai mult de-atât: fără discuţii complicate, fără explicaţii, fără billy. În aparentă, reuşise. Dar de fapt, se gândea tot timpul la el. În câteva rânduri, vru să telefoneze, să afle dacă totul era în regulă, să-i audă glasul în receptor. Şi totuşi, se înfrână. La rândul lui, lăsase un număr de telefon. La nevoie, îl puteau suna ei.

Câţiva dintre piloţi organizară meciuri de volei pe plajă, iar Ted – cel de pe Fire Island – se bucură imediat de tot respectul. Devenise „Ted, băiete" pentru 13 îi 1, Rod, şi Don). Ted, scumpule" pentru Mary Jo, 13 etty Anne şi Dorrio Lee, în aceste jocuri şcolăreşti.

Zilele începură să nu se mai deosebească între ele. Înota, juca volei, înota, juca volei, mânca, înota. Nopţile i-o aduceau pe Dorrie Lee, o fată frumoasă de douăzeci şi patru de ani din Jacksonville, care nu mersese niciodată mai la nord de Washington, lucrând ca stewardesă pe ruta Atlanta-Miami. Făceau dragoste la el în cameră, după care Dorrie Lee se întorcea în patul ei, pentru că locuia împreună cu Retty Anne şi nu voia să-şi strice reputaţia. Mai târziu, Ted abia avea să-i? i mai amintească dacă discutaseră despre ceva anume. În general, purtau acel gen de conversaţie superficială, de ocazie: „Ce zi frumoasă!"…Ce bine ne-am distrat la volei!"…Ce bună a fost masa!" Vorbeau foarte puţin despre munca lor. Ted nu-i spusese nimic despre Billy. Sâmbătă dimineaţa, când achită nota de plată, ca să se întoarcă la serviciu, ea îi mulţumi că i-a oferit o vacanţă minunată, iar el îi spuse ceva asemănător. Îşi notară reciproc numerele de telefon, promifându-şi să se anunţe în caz că unul din ei se va găsi într-o bună zi în oraşul celuilalt; astfel luă sfârşit o relaţie de vacantă aproape perfectă – nu prea profundă, semitropicală şi semiromantică.

Duminică se întoarse la Fort Lauderdale. Coborî din taxi în dreptul vilei şi porni către piscină. Sajady îl văzu prima şi începu să-i facă semn cu mâna. Billy apăru din

spatele unui şezlong şi se năpusti spre taică-său. Alerga cât îl ţineau picioarele, cu paşi smuciţi, încă nesiguri, bpând de departe: „Tatii Taţi!”

Ajungând lângă el, îi sări de gât. În timp ce puştiul sporovăia despre cum dăduse mâna cu Mickey Mouse, Ted – care pornise spre ceilalţi, strângând copilul la piept – înţelese că oricât de mult simţise nevoia să plece, să fie singur şi să-l lase din braţe o vreme, mai presus de orice, îi fusese dor de el.

*

Ui iată-l pe Billy într-o clasă de treizeci şi doi de copii: nu mai era singurul Billy, ca în universul lui imediat, lucru pe care aveau să-l afle curând şi Billy R., şi cele două fetiţe pe nume Samantha. Ted îl însofi pe Billy în prima zi de şcoală. La intrare era o mare de copii, care se strângeau în braţe, săreau de colo-colo, se pocneau unii pe alţii, avându-i pe părinţi drept spectatori, cu intervenţii de tipul: „Gata, gata! Acum ajunge!” – în mare măsură ignorate. Billy păşea cu fereală, iar Ted îl conduse sus, la etaj, unde erau clasele mici, până la uşa cu numărul.101”. Păru a-şi aminti că şi în viaţa lui existase cândva o uşă cu numărul,.101”. Ted mai rămase câteva minute, apoi îşi luă rămas bun.

— O să vină să te ia doamna Willowska. Ne vedem diseară, flăcăule!

Billy se integrase în sistem. Oricare i-ar fi fost sentimentele în privinţa despărţirii şi a trecerii timpului, Ted trăia totuşi şi o senzaţie de împlinire: reuşise să-l aducă pe Billy până la vârs. ta şcolară. Iar Billy arăta acum exact ca şi ceilalţi copii. Absolut nicio deosebire.

*

Ted primi de la Thelma o notă proastă pentru viaţa lui socială din cursul toamnei.

— Te-ai retras iar în cochilia ta. Nu mai ieşi deloc în lume.

— Am şase numere de telefon, şi o fată cu care mă pot întâlni, dacă ajung vreodată în Atlanta-Miami. În plus, sunt cu ochii pe mămica unuia dintre colegii de clasă ai lui

Billy, care seamănă cu Andrey Hepburn în *Vacanţă la Roma*[57] şi care nu poartă verighetă.

— Atâta timp cât îţi pui sângele în mişcare... Face bine la...

— La ce, Thelma?

— Nu ştiu. Aşa spunea maică-mea. Cred că face bine la circulaţie.

Într-o dimineaţă, o abordă pe mama Samanthei G" întrebând-o dacă avea timp să ia o cafea împreună. Merseră la o cafenea din apropiere, unde începură să discute despre copii; apoi ea îl informă că era divorţată, dar că avea pe cineva – ce-ar fi dacă menajerele lor ar face în aşa fel încât cei doi copii

217

să se joace împreună? Aşadar, Andrey Hepburn a lui acceptase invitaţia la o cafea ca să procure o invitaţie la o prăjitură pentru fetiţa ei. Ted înţelese. Şi copiii aveau nevoie de o viaţă socială.

Intră în comitetul de părinţi al şcolii, ca să arate cât de mult se preocupă, „8 în acelaşi timp, se înscrise în comitetul de avizare – drept care îi rugă pe cei din secţia artistică a companiei să scoată un prospect cu privire la săptămâna Lecţiilor Deschise. La şedinţa cu părinţii, Ted Kramer se aşează pe un scăunaş, sub o pancartă din lemn de stejar, înfăţişând „Prietenele noastre, anotimpurile". Învăţătoarea lui Billy, o oarecare doamnă Pierce, era o femeie tânără, într-o rochie cu model indian. Prezenta ei redeşteptă în Ted o serie de amintiri despre fostele lui învăţătoare – doamna Carrett, doamna Bienstock – şi tare ar fi vrut s-o ducă pe doamna Pierce în vestiar şi s-o pipăie peste tot, în miros de radiator încins şi. galoşi uzi.

La sediul companiei unde lucra Ted începură să circule tot felul de zvonuri. Se spunea că directorii erau nemulţumiţi de profiturile din industria revistei americane. Mergea vestea că preşedintele i-ar fi destăinuit cuiva cum

---

57 Audrey Hepburn - faimoasă aclrilă americană, cunosculă publicului din filmele Vacantă Ia Roma (cu Cregory l'eck), Mv h'air l.ady. Şarada ş.a. (n.lr.)

că s-ar putea să întrerupă publicarea în mai puţin de-o lună. Ted era furios. Din nou risca să rămână fără slujbă. Îl irita cumplit să constate cât de puţină putere avea asupra unui lucru esenţial: propria-i existentă. Muncise mult şi bine, iar acum se putea trezi din nou în stradă, în aceeaşi situaţie disperată.

Jim O'Connor dădu telefon la preşedintele comitetului de conducere din Caracas. A doua zi, sosi o telegramă de uz intern şi extern, care informa că nu se intenţiona câtuşi de puţin ca revista să-şi înceteze apariţia. Totuşi, agenţiile de publicitate, care auziseră zvonurile, începură să devină circumspecte. Câteva îşi anulară contractele. Primind asigurări din partea direcţiei că situaţia companiei nu se va schimba cu nimic, Ted şi O'Connor se străduiau să recâştige încrederea clienţilor, din proprie iniţiativă. Ted încerca să-şi salveze compania şi postul. În timp ce O'Connor lua legătura cu agenţiile de publicitate, Ted începu să facă sondaje telefonice, concepu un nou model de ofertă spre vânzare, urgentă elaborarea unui studiu de piaţă, în baza căruia întocmi o diagramă a vânzărilor; se gândi chiar şi la o paradă a modei masculine, în aer liber, pe Madison Avenue, menită să demonstreze că afacerile le merg bine. Munci zi şi noapte timp de trei săptămâni şi, treptat, efectul zvonurilor alarmante ajunse să fie contracarat, astfel că începură să primească noi comenzi. Ted contribuise la evitarea unei crize. Compania continua să funcţioneze, iar el urma să aibă de lucru încă un timp. Ceea ce-i lipsea, însă, era o soluţie concretă în problema banilor necesari traiului zilnic. Oricând exista riscul de-a rămâne din nou fără slujbă, iar contul lui în bancă se ridicase de-abia la 1 200 de dolari. Într-un articol din *New York Times* se estima că suma necesară creşterii unui copil până la vârsta de optsprezece ani era de 85.000 de dolari. Şi nici măcar nu puseseră la socoteală plata unei menajere!

În tot acest timp, prietenul său, Larry, o ducea foarte bine. Împreună cu Lllen, cumpărase o casă pe Fire lsland.

— Cum ai reuşit, Larry?

— Li! Am avut un succes neaşteptat la serviciu. şi pe urmă, nu uita că la noi sunt două salarii.

Două salarii – o cifră magică! Ted începuse să se vadă din când în când cu o femeie care avea venit propriu – desenatoare într-un studio de artă. Vivian Fraser era în vârstă de treizeci şi unu de ani, atrăgătoare, echilibrată, sofisticată, şi după opinia lui Ted, câştiga vreo 20.000 de dolari pe an. Ar fi fost probabil dezamăgită să afle că în pofida atenţiei pe care o acorda propriei persoane, el o considera ca având o înfăţişare… solvabilă.

Tot fără ştirea ei, Ted o indusese în „Tombola unor posibile mămici". Îl preocupa ideea că cineva dinafară ar fi putut aduce în căminul lui atât stabilitate emoţională, cât şi răspundere financiară. Dar toate femeile cu care venea acasă ajungeau inevitabil în patul lui. Or, existau nenumărate motive – de la suc de mere, la un vis urât – care l-ar fi mânat în dormitor pe detectivul casei, împreună cu „supuşii", iar cum Ted nu putea fi niciodată sigur dacă „jucăriile" lui se vor împăca bine cu jucăriile lui 13 i 11 y, nu ştia nici măcar ce să facă pentru a evita astfel de gânduri.

Într-o seară, după o scurtă întâlnire cu Vivian, Ted îl întrebă pe Billy: „Ţi-a plăcut Vivian?", conştient că era o întrebare fără rost, pentru că ceea ce-ar fi vrut să audă ar fi fost un răspuns de genul: „Da, e o femeie deosebită. Simt că poţi porni cu ea o relaţie de la egal la egal, şi după câte ştii – un artist care lucrează în domeniul comercial întotdeauna îţi sporeşte bugetul – asta pe lângă prezenta ei sufletească".

— Îhî! încuviinţă puştiul.

Larry şi Ellen îi invitară pe Ted şi pe I3 illy pe Fire Island, să viziteze casa cea nouă şi să-şi petreacă weekend-ul la ei. Mai fusese chemată o pereche, care avea o fetiţă de zece ani. Copiii se jucau pe plajă, cei mari beau şampanie. Ted era relaxat, deşi puţin nostalgic, l-ar fi plăcut şi lui să-şi permită acest lux – o casă pe plajă… o maşină, dacă voia să-şi petreacă weekend-ul în altă parte, sau vacante de iarnă în locuri unde vremea continua să fie

caldă… Şi multe alte bucurii, de care ei doi nu vor avea niciodată parte… 85.000 de dolari până la vârsta de optsprezece ani – el fiind singurul care se ocupa de întreţinerea copilului! Dacă vreo zână bună din poveştile lui Lâilly i-ar fi apărut pe terasa vilei, într-un bluzon cu glugă, întrebându-l: „Ce dorinţă vrei să-ţi împlinesc?”, i-ar fi spus: „Să sar peste următoarele şase luni!”

Vremea se răci la New York. Activităţile în aer liber de la sfârşitul săptămânii urmau să se restrângă, iar părinţii copiilor de la oraş nu se mai puteau baza decât pe resurse domestice şi pe muzee. Ted îşi asumă răspunderea de a-i primi în vizită într-o sâmbătă pe trei dintre prietenii lui Billy – Kim şi două colege de clasă de-ale lui – invitând. a-i la masă şi apoi lăsându-le o după-amiază la dispoziţie, să se joace.

Puştiul avea cu cine să-şi petreacă timpul, iar părinţii celorlalţi urmau să lanseze şi ei, pe rând, invitaţii” similare.

Ted trebui să facă pe arbitrul în câteva dispute ocazionale, dar în cea mai mare parte a timpului rămase în camera lui, citind şi înfrânându-şi dorinţa de-a se duce să vadă dacă Billy făcea fată celorlalţi-Păreau cu toţii foarte mulţumiţi. Lăsaţi de capul lor, se deghizară în diverse personaje, se jucarăde-a v-aţi ascunselea şi interpretară roluri din povestea Căpcăunului. Se auzea un zgomot de mestecat, pe care-l bănuia amical! Timp de câteva ore, crease în apartamentul lui un grup de joacă. Când apărură mamele, solicitându-şi „pachetele” în valoare de hă.000 de dolari până la optsprezece ani, Ted le livră intacte, foarte încântat de modul în care se desfăşurase întâlnirea.

— Şi-acum, fantasticul Super Jet! * anunţă Billy din camera lui. Cu secretul vitezei lui fantastice!

Mai devreme, Ted îi auzise pe copii vorbind despre cum era construit un avion de-al lui Billy şi, după cât se părea, desfăcuseră în bucăţi jucăria de metal, cu titlu de experiment ştiinţific.

— Vinee!

Billy năvăli din camera lui, tfnând în mână avionul şi

imitând uruitul motoarelor, în timp ce agita în sus şi-n jos jucărig dezmembrată.

În dreptul uşii, se poticni de prag şi căzu pe burtă. Ted, care se afla în hol, la câţiva metri mai departe, îl văzu venind spre el, ca într-o secvenţă cinematografică, pe care n-o putea opri: trupul prăvălindu-se în faţă, căderea, bufnitura, cotul izbindu-se de podea şi-apoi tnind în sus, fragmentul de avion din mâna lui, ţipătul: „Taţi!”, lama de metal, ascuţită ca un brici, crestându-l în plin obraz, rana căscată de la pomete în sus, până la rădăcina părului, şi sângele năpădindu-l pe fată şi în ochi. Ted simţi o sudoare rece pe spinare. Văzuse tot, dar era cu neputinţă să fi văzut aşa ceva!

— Tati, îmi curge sânge! tipa Billy.

Dar dintr-un salt, Ted şi ajunsese lângă el, strângându-l la piept, luându-l în braţe, apucând la întâmplare prosoape:

— Fii cuminte, dragul tatii, fii cuminte!

Se lupta disperat cu senzaţia de leşin care-l cotropise, tot legănându-l în braţe pe Billy – gheată, avea nevoie de gheată! Gheata ajută să se închidă rana! – mângâindu-l pe păr, sărutându-l, plimbând cubul de gheată de-a lungul tăieturii, cu cămaşa la fel de năclăită de sânge, ca şi prosoapele. „Nu, să nu leşin… îmi vine să leşin…” Trebuia neapărat să vadă ce s-a întâmplat, să-şi dea seama de gravitatea rănii ascunse sub şuvoiul ele sânge.

— Începe să se oprească, Billy. Fii cuminte, totul o să fie bine.

Se năpusti în stradă, după un taxi, şi porni în grabă spre spital, mângâind copilul, care plângea cu sughiţuri, ghemuit în braţele lui.

La cabinetul de urgentă, le venea rândul după un adolescent cu braţul rupt şi o bătrână care căzuse, dar asistentul îi spuse lui Ted că de fapt Billy era prima urgentă… pentru că avea nevoie de un chirurg”. Un chirurg? Dar sângerarea se oprise destul de repede: îşi închipuise că până la urmă, rana nu era chiar atât de gravă. 11 dusese pe Billy la spitalul unde lucra şi pediatrul

care-l avea în evidentă, aşa că-l rugă pe asistent să vadă dacă acesta era cumva în cabinetul său. Billy nu mai plângea, şi-i urmărea cu privirea pe cei din jur, întrebându-se cu nelinişte ce lucruri îngro7.itoare aveau să i se mai întâmple şi aici.

Fură necesare zece copci ca să-i închidă rana: o tăietură pornind din partea de sus a fetei şi mergând aproape paralel cu urechea. Chirurgul îi bandajă tot capul, spunând:

— Vezi să nu te loveşti cu capul, de pereţi, puştiule! bi ai grijă să nu faci duş, ai înţeles?

— Am înţeles, îngăimă Billy, cu glas stins şi temător.

Din fericire, pediatrul era în spital şi veni repede la ei. Îi dădu lui Billy o acadea, pentru că fusese atât de curajos, apoi îi rugă pe Ted şi Billy să-l aştepte afară câteva momente.

— A fi avut noroc. L-a cusut cel mai bun chirurg de-aici, zise pediatrul.

— Credeţi că-i va rămâne o cicatrice urâtă? îi strecură în şoaptă Ted.

— Orice tăietură a pielii se poate solda cu o cicatrice, răspunse chirurgul.

— Înţeleg.

— Am făcut tot ce-a depins de mine… însă… va rămâne, totuşi, un semn.

— Puneţi problema altfel, domnule Kramer! interveni şi pediatrul, băiatul a avut noroc. Puţin a lipsit să nu-şi piardă ochiul.

În seara aceea, Billy beneficie de un hamburger. Ted îşi turnă un scotch dublu, cu gheată – care-i ţinu loc de cină. Îndeplinirăpe rând toate practicile ţinând de ritualul serii – spălatul pe dinţi, povestea dinainte de culcare – străduindu-se amândoi să creeze o atmosferă normală, pentru a uita de incident. Ted îl culcă devreme, iar Billy nu protestă, epuizat de emoţiile zilei…

Era atât de aproape. Dacă l-aş fi putut prinde-n braţe…”

Ted începu să şteargă petele de sânge de prin casă.

Luă hainele lui Billy, pe care le aruncase într-un colţ, împreună cu cămaşa lui şi cu prosoapele, şi le îndeşă în crematoriul de gunoi. Nu suporta să-l, e mai aibă în faţa ochilor. La ora unsprezece noaptea, pe când încerca să asculte ştirile, retrăi dintr-odată toată scena şi se repezi la baie, unde vomită în W.C., scotch şi fiere.

N-avea niciun chef să se culce. În camera de alături, Billy scâncea în somn, pradă unor vise agitate. Ted intră şi se aşeză pe jos, lângă patul lui.

Desfigurat pe toată viaţa… Desfigurat pe toată viaţa…

Îşi repeta acelaşi vorbe la nesfârşit, ca şi cum cuvintele „pentru toată viaţa” ar fi cuprins în ele un alt sens. Începu să-şi rememoreze accidentul. Numai do-ar fi intrat mai devreme în camera lui Billy! De-ar fi văzut jucăria, de şi-ar fi închipuit ce-avea el de gând să facă, de-ar fi fost mai aproape, de l-ar fi prins în braţe, de n-ar fi avut ideea unei astfel de zile… fusese prea obositor pentru Billy, altfel probabil că nu s-ar fi împiedicat…

Rămase astfel, stând parcă de veghe, cu gândul întors în trecut. Cum de ajunsese aici… cu acest copil, care era atât de legat de el? La început, când Joanna fusese însărcinată, lui Ted i se păruse că nu are nicio legătură cu bebeluşul din pântecele ei, iar acum îl simţea înrădăcinat în carnea şi în sângele lui. Îl durea atât de tare rana lui Billy, încât trupul lui aproape că nu putea face faţă durerii. Existase oare o răscruce, un punct în care viaţa lui ar fi putut lua un alt curs? Să fi rămas cu una din celelalte femei? Dar cine erau celelalte? Cine-ar fi fost dl C*in*e-ar fi., fost copi*lul lui*? Ar fi avut poate mai mulţi copii? Sau niciunul? Ce s-ar fi întâmplat dacă în seara aceea nu s-ar fi dus la petrecerea din vila de pe plajă? Dacă nu s-ar fi adresat bărbatului care era cu Joanna? Dacă nu i-ar fi telefonat ei, cu cine ar fi fost acum? Viaţa lui ar fi fost alta? Poate mai bună? Ori nu mai era decât o armă fumegândă?

Ar fi fost cumva mai fericit dacă nimic din ce trăise nu s-ar fi întâmplat? Atunci n-ar fi existat nici Billy. Oare s-ar fi simţit mai bine dacă n-ar fi existat Billy?

Puştiul scânci din nou în somn, şi Ted avupornirea de a-l strânge la piept pentru a-i dărui un somn liniştit – dar asta nu stătea în puterea lui.

Ajunse la concluzia că niciun moment din viaţa lui n-ar fi putut fi altfel, şi nici mai bun. Lucrurile nu erau atât de simple, Pe urmă, mai existau şi accidente. Billy, Billy, de-aş fi putut, te-a şi fi prins în braţe!

După ce-l ţinu acasă câteva zile, Ted îl lăsă din nou pe Billy să meargă la şcoală, cu bandajul lui alb, în chip de simbol al curajului.

— Ţi-a pus zece copci? îl întrebă Kim, copleşita de admiraţie.

Ca să se sudeze bine”, spusese chirurgul.

Băiatul rămase cu o crestătură de vreo zece centimetri pe obrazul drept; nu-l desfigura, dar era, totuşi, o cicatrice. Ted, însă, se vindeca mai greu. Îi tot revenea în minte scena căderii. Când şi când, îl fulgera aceeaşi imagine, făcând să-l treacă fiorii şi să simtă un cuţit în stomac. Ca să se mai descarce, povesti câtorva persoane din anturajul său despre accident, insistând asupra laturii pozitive:

— A avut noroc cu carul. Putea să-şi piardă ochiul!

Bunicilor avea de gând să le spună ceva mai târziu.

Ted era la Grădina zoologică, împreună cu Charlie. Copiii se plimbau cu trăsurica trasă de ponei.

— Aşa se-ntâmplă şi cu dinţii, îi zise Charlie. Cineva îşi rupe un dinte şi pe urmă îşi închipuie că toţi se uită numai în gura lui. Sau dacă-şi pune o coroană de argint tocmai în fundul gurii, crede că i-o vede toată lumea!

— Şi tu chiar n-ai fi observat semnul? Spune drept, Charlie!

— Poate că nu. Doar dacă mi-ai fi zis tu.

— Eu îl văd. Uneori îl văd şi cu ochii închini.

— Tati, mi-a zis la şcoală un băiat că i-a zis frate-său că un jucător de hochei a avut douăzeci de copci.

— Hocheiul e câteodată un joc foarte violent. Jucătorii se mai şi rănesc.

— Îmi iei şi mie o crosă?

— Nu ştiu. Crosele sunt pentru copii mai mari.

— Nu mă joc pe gheată. Numai prin casă.

— Ia te uită unde era *Boom-Boom1* Kramer!

— Nu-nfeleg, tati!

— Boom-Boom Geoffrion era un jucător de hochei. Când ai să mai creşti, poate c-am să fi iau o crosă, dacă ai s-o mai vrei şi-atunci.

— Câţi ani trebuie să ai ca să nu mai dormi cu ursuleţul şi cu „supuşii”?

— Nu-i vorba de-o vârstă anume. Când crezi tu.

— Eu cred că sunt destul de mare. Cred c-am să-ncerc să nu mai dorm cu ei.

— Dac-aşa vrei tu…

— Păi… pot să-i t’n tot în camera mea. Ca pe nişte statui. Şi mă pot juca ziua cu ei. Pe urmă, oi să stea pe bibliotecă, să se uite la mine cum dorm.[58]

— Şi când ai de gând s-ă-ncerci asta?

— Astă-seară.

— Astă-seară?

Însoarea când fiul renunţă la ursule (1, tatăl resimţi momentul mai acut decât copilul. În dimineaţa următoare, Lâilly era foarte mândru de el, că dormise o noapte întreagă fără acele obiecte care-i dau unui copil mic un sentiment de siguranţă. Şi ol trecea prin crize. Îşi trăia zilele cu viteză maximă şi fără precauţii. Când îl vedea alergând prin casă sau în părculeţ, lui Ted i se strângea inima:

— Fii atent, Billy! mai încet!

Mai încet” erau două cuvinte goale de sens. Billy uitase şi căderea, şi copcile. Avea cinci ani şi creştea în continuare.

Însă în sufletul lui Ted rana rămase. Nu putea uita scena: bucata de metal, tăioasă ca un brici, despicând obrazul copilului. Sângele… Şi sfârşitul iluziilor pe care şi le făcuse, crez. Înd că băiatul lui era perfect, că feţişoara lui frumoasă nu va avea nicio cicatrice, că fiul lui nu va avea nicio cicatrice. Fiul lui, pe care-l iubea din tot

58 Ikuvn-l)Onm - ..Nemaipomenitul“. „Senzaţionalul", (n.lr)

sufletul, era imperfect şi vulnerabil. Se putea răni din nou. Putea să moară. Ted Kramer avusese în vedere pentru băiatul lui o lume sigură, ţinută sub control. Rana era dovada că se înşelase. Un asemenea control nu stătea în puterea lui.[59]

A

ntorcându-se la birou, după întâlnirea cu un client, lui Ted i se comunicară numele celor care-l căutaseră la telefon. Printre ei se afla şi Joanna Kramer. Lăsase vorbă s-o sune el, dând şi numărul unde putea fi găsită. În aceeaşi clipă, ziua lui de lucru luă sfârşit.

— Sunt eu, Ted.

— A, bună, Ted! Ce mai faci? zise ea, volubilă. Ţi-ai schimbat serviciul, nu?

— Da, mi-am schimbat serviciul. De unde ai avut numărul de telefon?

— De la menajera ta.

— Ai sunat acasă?

— L-am lăsat în pace pe Billy, dacă asta te nelinişteşte. Am dat telefon când el era la şcoală.

— Da, acum merge la şcoală.

Îi

230

— Ştiu.

— Joanna, vrei să-mi spui de ce m-ai căutat? Am foarte mult de lucru.

— Mmm… Sunt la New York şi-aş avea ceva de discutat cu tine. Nu pot să-ţi spun la telefon. Nu vrei să ne întâlnim undeva, la un pahar?

— Ce-ai de discutat cu mine?

— Când ne vedem?

Ar fi putut să se certe cu ea la telefon, s-o ducă cu vorba, să-i trântească receptorul, dar tocmai pentru că Joanna îi stricase ziua din clipa în care auzise c-a sunat, simţea că trebuie neapărat să afle ce voia de la el.

— Cred că pentru mine cel mai bine-ar fi chiar azi.

---

59 Din nou joc de cuvinle. ba/.al pe dublul sens al cuvînlului tcddy. ,,ursuleţ" şi diminutivul de la Ted. (n.lr.i

— Perfect. E un bar. nou… Slattery’s”. pe strada 44…
— Bine.
— Ne vedem acolo, la şase, da?
— Bine.
— Mi-a făcut plăcere să te-aud, Ted.
— Da? De ce?
Îşi aranjă hârtiile pe birou, apoi o sună pe Etta şi-o rugă să mai rămână puţin cu Billy; mai răsfoi nişte acte comerciale, iar la ora cinci plecă de la birou. Pe drum, se opri undeva, să bea un pahar, făcându-şi curaj pentru paharul pe care urma să-l ia cu Joanna.
Slattery’s” era un bar strâmt, cu câteva mese aşezate în fundul încăperii. Trecu pe lângă tejghea, şi se duse în spate, unde aştepta Joanna. Nu mai era bronzată, ca la ultima lor întâlnire. burta o fustă şi o bluză, putând fi luată drept o femeie ieşită de la lucru, la fel ca şi celelalte din bar, numai că, desigur, ea era cea mai frumoasă dintre toate.
— Bună, Ted. Ară ti foarte bine.
— Şi tu…
Cerură chelnerului să le aducă două martini cu vodcă, iar Ted se rezemă de spătarul scaunului, aşteptând ca ea să deschidă discuţia, bărea agitată.
— Cum e noua ta slujbă, Ted?
— Bună.
— Mă bucur.
Pentru Ted era limpede: Joanna „voia să-i ceară ceva.
La masa învecinată se instală o. pereche.
— Ce zici de noi, Joanna? barc-am fi tot soţ şi soţie, veniţi la bar, să bem ceva. Cine-ar fi crezut?
— Ted, bănuiesc că vrei să ştii de ce te-am chemat aici.
Zâmbi, dar el nu-i răspunse la surâs. Îşi simţea muşchii gâtului pulsând de încordare.
— Ted, în ultimele două luni am locuit la New
York.
— Serios?
— Am un apartament în Last Side. pe strada 33…

— Grozav! Deci ai locuit în New York?

Se simţea stânjenită, îşi răsucea tot timpul paharul în mână. Husese vorba de o introducere? Oare venise aici. cu gândul să se împace, se întrebă Ted. Data trecută era limpede că nu avusese câtuşi de? puţin această intenţie, dar între timp mai trecuse aproape un an.

— Lucrurile s-au schimbat. Lucrez la „Grand Central Raquet Club”[60]. Cum să fi spun... vinerea e rezervată numai pentru fete. Iar eu pot intra să joc tenis pe gratis.

— Mi se pare c-ai vârât o groază de lume în rahat, numai ca să poţi intra să joci tenis pe gratis!

— Probabil că ai dreptate să gândeşti aşa. Ce face Billy?

— Excelent... numai că... a căzut...

Simţea nevoia să-i spună, aproape ca o spovedanie.

— S-a tăiat la obraz... Are o cicatrice, Joanna, cam de-aici până aici.

— Ah!

— Putea să fie şi mai rău!

Tăcură amândoi, simţindu-se apropiaţi pentru prima dată de când încetaseră să mai gândească la fel.

— De departe nici nu-ţi dai seama, Ted.

— Ce?

— L-am văzut.

— L-ai văzut?

— De câteva ori am parcat maşina peste drum de scoală şi te-am urmărit cu privirea, cum îl conduci până acolo.

— Vorbeşti serios?

— Pare să fie un copil extraordinar.

— Ai stat în maşină?

— M-am uitat la copilul meu...

Glasul i se frânse.

Singurătatea unei asemenea privelişti – Joanna într-o maşină parcată peste drum de şcoală – îl înduioşă pe Ted, care începu să clatine din cap.

---

60 (¡rancl Centrul Raquet Club - important club du tenis new-yorke/.. (n.lr.)

— Asta era tot ce puteam să fac… M-am tot gândit, am încercat să iau o hotărâre…

Deci până la urmă venise să se împace! De asta se străduia să se arate aşa prietenoasă!

— Ted… îl vreau înapoi pe Billy. Putem aranja într-un fel, ca tu să-l po ti vedea la sfârşit de săptămână, dar vreau să intre sub tutela mea.

— Îl vrei înapoi7

— M-am stabilit cu casa la New York. Am să locuiesc cu el aici, în oraş. Ar fi nedrept. să vă despart unul de altul.

— Îţi baţi joc de mine?

— Vreau copilul înapoi. N-am de gând să mai stau în maşini parcate şi să mă uit la el de peste drum de şcoală.

— Cred că glumeşti!

— Nu glumesc deloc.

— Bine, dar timpul pe care mi l-am petrecut cu el! bi toate câte le-am trăit împreună! Vii acum să-mi spui că-l vrei *înapoi*?

Ridicase glasul.

— Putem discuta şi amiabil!

Oamenii începuseră să se uite la ei – la „acel cuplu ca oricare altul din bar”, care treptat revenea la categoria lui specifică.

— Iar când, în sfârşit, mi-am pus şi eu ordine în viaţă… în sfârşit!… Acum vii şi-mi spui că vrei să-l iei de lângă mine?

— Nu te dau deoparte. Ai să-l pod vedea în continuare. La sfârşit de săptămână. Ai să-l vezi, Ted. Doar îi eşti tată…

— Bi tu ce-i eşti?

— Sunt mama lui. Sunt, totuşi, mama lui. La asta n-am renunţat niciodată. Nu poţi să nu mi-l dai.

— Joanna, du-te-n mă-ta de-aici şi lasă-mă-n pace!

— Ted, am încercat să nu umblu cu ocolişuri. Puteam să găsesc S alte căi.

— Ai auzit răspunsul meu. Poate că n-am ales cuvintele cele mai potrivite, dar asta-i tot ce am să-ţi spun: Du-te-n mă-ta de-aici şi lasă-mă-n pace!

— Ted, există şi tribunale. Am drept de recurs, prin lege.

— Nici nu discut! Singurul lucru pe care-l avem de stabilit e cine plăteşte băutura.

— Ce tot spui acolo?

— Cine plăteşte consumaţia? Tot eu? Tot pe mine cade, şi asta? Mă inviţi să bepi ceva – ca să ascult ce vrei tu – şi tot eu trebuie să plătesc?

— N-are nicio importantă cine plăteşte. Am să plătesc eu.

— Poarte bine. Aşa şi trebuie. Plăteşte tu! Ospătar!

Ospătarul se găsea prin preajmă: venise mai aproape, să poată trage cu urechea la savuroasa discuţie de la masa trei.

— Mai adu-mi un martini. Unul dublu!

— Da, domnule.

— Tu plăteşti, aşa că beau.

— Ted, eşti furios…

— Ce altceva mai pot să iau? Pot să servesc un sandviş de la bar? Plăteşti şi asta, sau numai băutura?

— Poţi să ceri ce vrei.

— Văd c-arunci cu banii în dreapta şi-n stânga!

— Ted, să ştii că merg pâhă-n pânzele albe. Am avut destul timp să mă gândesc. Şi eu m-am schimbat mult. Am mai descoperit câte ceva despre mine.

— Şi, mă rog, ce-ai descoperit? Zău că m-ai făcut curios!

— …Nimic deosebit!

— Numeşte-mi un lucru – unul singur! – pentru care eu am *plătit* şi pe care tu l-ai *descoperiţi*

— Că n-ar fi trebuit niciodată să mă mărit cu tine…

Vorbise blând, fără răutate în glas, făcând o afirmaţie la fel de valabilă pentru ea, ca şi pentru el.

Ted era atât de răscolit de caracterul definitiv al sentimentelor Joannei, încât pe moment i se topi toată mânia. Ospătarul veni şi-i puse în faţă paharul cu martini, iar el rămase nemişcat, cu ochii aţintiti asupra băuturii.

— Pune totul în contul doamnei, zise, într-un târziu. Dânsa plăteşte.

Apoi se ridică şi părăsi barul, lăsând-o acolo.

În seara aceea, se răsti la Billy pentru toate fleacurile şi-l expedie la culcare, neavând răbdare să-i citească o poveste, nici să-i satisfacă multiplele cereri pentru suc de mere, menite să mai tragă de timp.

— Eşti supărat…

— Am o zi proastă. Aş vrea ca ziua de azi să se termine cât mai curând. Mi-ai face un mare serviciu dacă te-ai duce la culcare chiar *în clipa asta*.

Îl vrea înapoi! îşi dori să fie din nou la bar, să poată lua paharul cu băutură şi să i-l zvârle în fa fă.

Sună telefonul. Era Vivian, în legătură cu biletele la balet de care urma să încerce să facă rost; o clipă, Ted nu-şi dădu seama cine era la telefon şi despre ce vorbea. Nu reuşise să ia bilete, ce-ar fi să meargă la un film? Un film, un balet, care era deosebirea? Puţin îi păsa ce va face în această seară de vineri la ora opt.

— Perfect. Filmul e o idee excelentă. Nemaipomenită!

— Nu te simţi bine?

— Nu mă simt prea grozav.

— Ce s-a întâmplat?

— Nimic. Mai vorbim în cursul săptămânii.

— Ce-i cu tine, Ted?

— Nimic.

— Dar zău că…

— Fosta mea soţie a venit la New York şi-mi cere să-i dau copilul!

— Ooh!

Probabil că Vivian s-ar fi mulţumit şi cu un răspuns de genul: „Am răcit” său., Sunt cu cineva” – chiar şi asta! Dar ceea ce auzise era cu mult peste aşteptările ei.

— Şi ce-ai de gând să faci?

— În clipa asta nici nu ştiu.

— Te pot ajuta în vreun fel?

— Da. Dacii vrei să-mi strânge-o de gât!

Se opri lângă dulăpiorul-bar, de unde scoase o sticlă

de coniac şi un pahar pântecos. Cântări paharul în mână. şi deodată îl az. vârli cu toată puterea în peretele sufrageriei, unde se făcu ţăndări, împrăştiindu-se în toată camera. În viaţa lui nu făcuse aşa ceva. Câteva clipe se simţi mai uşurat, dar nu cine ştie ce. Înainte de-a merge la culcare; mătură toate cioburile: asta îi dădea, în sfârşit, o ocupaţie.

Joanna îi telefonă a doua zi dimineaţă, la birou, dar Ted refuză să-i vorbească. Îl sună din nou, ceva mai târz. În, dar nici atunci Ted nu ridică receptorul, îi lăsă vorbă secretarei: „Spune-i doamnei Kramer că nu s-a rezolvat nimic”. Joanna îl ameninţase că există tribunale şi că ea avea dreptul legal la recurs. Îşi dădu seama că a-i ignora telefoanele nu era o atitudine prea legală.

Se duse să se consulte cu avocatul John Shaunessy. Acesta îşi notă ceea ce considera a fi esenţial şi verifică vreo câteva amănunte: cât timp lipsise Joanna de acasă, când fusese ultima oară la New York.

— A stat cam mult pe tuşă! zise marele microbist.

Vru apoi să ştie exact ce-i spusese Joanna lui Ted şi-şi notă în carnet remarcile ei.

— Q.K., Ted, acum ce vrei să faci?

— Care sunt alternativele legale?

— Vorbeşti ca un avocat. Nu legea e problema! Tot ce contează aici e ce vrei să faci *tu*. Vrei să păstrezi copilul şi să-ţi continui vial; a ca şi pân-acum? Vrei să renunţi la el şi să-ţi schimbi stilul de viaţă?

— Am impresia că-n tot ce-mi spui ghicesc o nuanţă de reproş.

— Absolut deloc, Ted. Când câştigi, nu ai decât de… câştigat! Numai că trebuie să te hotăreşti dacă vrei să intri în joc.

— Vreau să-mi păstrez copilul. Nu vreau să mi-l ia ea.

— Hi, acum mi-ai răspuns!

— N-are niciun drept să mi-l ia.

— Ted, ăsta nu-i un argument. Ştii că şi Joanna are dreptate? Există tribunale, iar până-n momentul de fată, ea a acţionat cât se poate de responsabil.

— Cum poţi să spui una ca asta?

— Vreau să spun ca tactică... în felul ei de-a juca. Impresia mea e că cineva o sfătuieşte cum să procedeze. N-a făcut nicio mişcare pripită, nu ţi-a dat târcoale tot timpul. Şi-a găsit un serviciu, are un domiciliu stabil, chiar în statul unde locuieşti tu. Ţi-a spus că nu-ţi interzice să vezi copilul. Totul este foarte bine calculat.

— Ce să fac dacă mă sună din nou?

— Spune-i că ai nevoie de un timp de gândire. Probabil că nu vrea să ajungă în faţa tribunalului decât dacă n-are încotro.

— Uite ce e, să ştii că nu cedez...

— Ted, gândeşte-te bine. Eu am un sistem foarte util atunci când mă frământă o problemă complicată, îmi notez pe ceva argumentele pro şi contra. Efectiv le scriu şi pe urmă le analizez. Ar trebui să încerci şi tu acelaşi lucru.

— Eu ştiu foarte bine ce vreau.

— Fă-mi plăcerea şi scrie o listă cu argumentele pro şi contra. Dacă şi după aceea mai eşti sigur că vrei să păstrezi copilul, atunci mă voi convinge că asta vrei într-adevăr, şi te vei convinge şi tu. În clipa aia ne-apucăm de treabă şi-i facem arşice!

Deşi avea mare încredere în Shaunessy, Ted voia să fie absolut sigur. Jim O'Connor îi vorbise de un văr de-a lui, magistrat, aşa că Ted îl rugă pe Jim să se intereseze şi să afle cât mai multe despre reputaţia lui Shaunessy. Încă nu răspunsese apelurilor telefonice ale Joannei. O sună şi-i spuse că avea nevoie de timp, ca să cugete la rugămintea" pe care i-o făcuse. Îşi alese cu grijă cuvintele, neştiind dacă nu cumva ea notează tot ce aude, ca apoi să dea raportul avocatului. Joanna îl întrebă dacă-l putea vedea pe Billy.

— Nu, Joanna. În momentul ăsta ar crea prea multe probleme. Nu vreau să-l vezi acum.

— Nemaipomenit! Oare-i nevoie s-ajung la tribunal, ca să mi se permită să-i cumpăr un *hot dog* fiului meu?

— Uite ce e, dulceato, nu eu te-am pus în situaţia asta, ci tu! Apropo, cum se face că porţi tot numele

Kramer?

— Pur şi simplu mi-a plăcut cum sună, aşa că l-am păstrat!

— Cu siguranţă că ai un simţ artistic înnăscut!

Cu aceste vorbe caustice, închise telefonul. Atâta pagubă pentru reconcilierea pe care o construise unilateral! O'Connor află că dintre toţi avocaţii specializaţi John Shaunessy era considerat ca fiind cel mai bun.

Tod încetă să se mai preocupe de problema avocaţilor şi încercă să-şi îndrepte atenţia către alte aspecte ale existentei sale: munca, rolul de tată, cel de amant. Nu fusese eficient în niciunul.

Se duse la întâlnirea cu Vivian, aşa cum promisese, dar refuză să discute problema lui Billy, deşi ea se oferise să-l asculte, în caz că simţea nevoia să-şi descarce sufletul.

— Nu astă-seară, îi zise. Şi-aşa m-am gândit prea mult.

Se duseră la cinema, unde vizionară o comedie, pe care Ted o urmări cu aceeaşi bună-dispoziţie cu care s-ar fi uitat la un film de Ingmar Bergman[61]. După aceea, în apartamentul ei, făcu dragoste la fel de pătimaş ca o păpuşă mecanică.

În noaptea următoare, acasă, se trezi brusc în toiul nopţii, îi e de sudoare. Se sculă din pat şi se duse în camera lui Billy. Băieţelul dormea dus şi. pentru prima oară de când se născuse, Ted îl trezi din somnul lui adânc.

— Billy! Billy! îi zise, zgâlţâindu-l.

Copilul se uită la el, cu o privire mahmură.

— Te iubesc, Billy!

— Şi ou te iubesc, tati. Noapte bună.

Apoi se răsuci în pat şi se cufundă din nou într-un somn din care nici nu ieşise cu totul, astfel încât în dimineaţa următoare n-avea să-şi mai aducă aminte nimic.

— Noapte bună, Billy!

Charlie se tot ţinuse de capul lui Ted ca să i-o

---

61 Ingmar [iergman fn. 1918) - cineast şi om de teatru suedez, creator al unor filme de profundă meditaţie filozofică asupra binelui şi răului, asupra vieţii şi morţii, (n.tr.)

prezinte pe „amica lui” – după cum o numea. Pentru că dădea un cocktail duminică după-masă, îl invită şi pe Ted. Ted nu prea era în starea de spirit necesară pentru a face faţă meniului obişnuit de la Charlie – salam Bologna pe biscuiţi apetitiv Ritz – dar nici în starea de spirit ca să se apuce de altceva mai bun. În după-amiaza aceea, Billy fusese invitat la un prieten, aşa că Ted era liber să meargă liniştit la petrecem, cu convingerea că acolo ar întâlni atât de mulţi confraţi de-ai lui Charlie încât putea oricând primi un sfat avizat, în caz că-i rămânea între dinţi vreo bucată de salam Bologna.

Charlie îl întâmpină în hainele lui trăsnet, de burlac – un costum de vacantă, cu o eşarfă în jurul gâtului. Îl conduse pe Ted pe lângă dentişti, care încercau să danseze *slow fox trot* cu fetele din salon

— Ritual de împerechere cu totul nelalocul lui într-o duminică, la ora trei după-amiază, într-un apartament supra-încălzit. La bar, pe care Charlie îl utilase cu vin alb, leberwurst proaspăt şi „cvintete” din biscuiţi Ritz, îl prezentă unei femei înalte, aparţinând tipului pasional.

— Hă cunoştinţă cu amica mea. Sondra Bentley

— Ted Kramer.

— Charlie mi-a vorbit despre tine, Ted. Mi-a povestit ce bine vă împăcaţi amândoi în părculeţul de joacă…

— Aşa e! Doi regi ai balansoarului!

Îşi reţinu cu greu un zâmbet, la gândul că dragul de Charlie putuse găsi o femeie atât de uluitoare. Conştient că era privit cu un aer condescendent.

Charlie se scuză şi se duse să răspundă la sonerie, iar Sondra, care părea să ghicească ce era în mintea lui Ted, încercă să se explice.

— E drept că Charlie nu-i un om de prea mare profunzime. În schimb, e sincer.

— Asta aşa e. E un om bun.

Femeile păreau foarte tinere, dentiştii roiau în jurul lor, iar Ted n-avea niciun chef să afle mai multe despre relaţia Sondrei cu Charlie; nutrea crunta bănuială că acesta îi făcea vreo lucrare costisitoare, absolut pe gratis.

Se scuză şi se duse la baie unde. neavând ce face, se spălă pe faţă. Apoi ieşi şi se sprijini de perete, privind la cuplurile care dansau pe melodia *în primele ore ale dimineţii* – asta în miezul zilei! O femeie foarte sexy, în pantaloni şi bluză de şaten, având vreo treizeci de ani – CGea ce-o situa printre cele mai vârstnice de-acolo – veni lângă Ted.

— Tu de care parte a familiei eşti? îl întrebă.

Tranca-fleanca… conversaţie de ocazie. Dacă găsea o replică bună, putea fi sigur că va urma seria obişnuită de întrebări şi răspunsuri.

— Eu sunt socrul mare.

Destul de slab! Totuşi, ea pufni în râs.

— Şi tu eşti dentist? îl întrebă.

— Nu. Eu sunt pacient.

Femeia râse din nou.

În celălalt capăt al încăperii, Sondra îşi vârâse braţul pe sub cel al lui Charlie şi-i şoptea la ureche dulci nimicuri. Poate că era sinceră. Oricum, Charlie avea libertatea să cunoască toate Sondrele din oraş – cu sau fără lucrare dentară gratuită – şi să organizeze o petrecere ca asta. Ted nu dăduse niciodată un cocktail duminical, nu că ar fi ţinut neapărat, dar dacă ar fi vrut vreodată, ar fi trebuit să-l planifice în funcţie de fiul lui. Îi mai rămânea vreo oră până când aranjase să treacă să-l ia acasă. Ted începu să se simtă de două ori întristat: o dată că venise la petrecere şi a doua oară că trebuia să plece.

— Te-am întrebat ce fel de pacient: ai probleme de dinte sau de minte?

— De dinte sau de minte? E bună! de fapt, mă ocup cu vânzări de spaţiu publicitar. Uite ce e: am la dispoziţie doar o oră. Nu cred că putem realiza mare lucru în timpul ăsta.

— Dar care-i buba? Faci parte din ăia care se culcă odată cu găinile? Sau poate trebuie să-ţi plimbi căţelul?

— Eşti o fată drăguţă, numai că eu trebuie să plec. Dacă ce simt acum s-ar putea numi o inundaţie, probabil c-aş avea dreptul la subvenţii federale pentru cazuri de

calamitate.

Ea râse din nou, iar Ted avu senzaţia că face o muncă de rutină.

— Am primit deja un milion! zise el, nu prea convins.

Îşi luă rămas-bun de la Charlie şi Spndra, după care se duse să-l ia acasă pe Billy. Nu considera c-ar fi mai legat de fiul său decât orice alt părinte divorţat, nu mai mult decât Thelma; totuşi, mai mult decât oricare dintre bărbaţii pe care-i cunoştea, fiindcă toţi taţii divorţaţi pe care-i întâlnise îşi lăsau copiii pur şi simplu în grija mamelor. Când ajunse acasă cu Billy, puştiul era frânt de oboseală şi înfrigurat, astfel că refuză să mănânce în seara aceea, cerând numai nişte *pomul cake*[62].

— E foarte bună. Făcută cu ouă. Am văzut la televizor.

Apoi începu să plângă, pentru că pierduse un episod din *Butmun* cu trei zile în urmă şi. În sfârşit, se duse la culcare, după ce mai întâi se uită chiorâş la doctoria cu apă rece, pe care şi-o vărsă pe pijama, fără să ştie că, la sfatul avocatului, taică-său era cu ochii pe el.

Ted nu-şi putea închipui cum va ieşi din dilemă

— Dacă să lupte sau nu pentru a păstra copilul în custodie – pur şi simplu făcând o listă de argumente pro şi contra; însă avocatul părea a considera că acest sistem îl va ajuta să-şi clarifice propria situaţie. Aşadar, se înarmă cu hârtie şi creion, curios să vadă la ce concluzie l-ar putea aduce o asemenea listă.

Pierderea libertăţii era primul argument care-i venise în minte, împotriva păstrării lui liilly. De jur-împrejurul lui, se perindau mii de bărbaţi divorţaţi

— De-alde Charlie – executându-şi conştiincioşi programul de câteva ore cu copiii, la fiecare sfârşit de săptămână, bărbaţi care, ori de câte ori ieşeau de la serviciu, se puteau duce să se culce în orice pat voiau.

Urma *Somnul* – alt argument de bază. Fără liilly, s-ar termina o dată pentru totdeauna cu ziua lui de douăzeci şi

62 [’omul cakc - prăjitură din ingrediente în cantităţi de o livră, sau în cantităţi egale, (n.lr.)

patru de ore: duminica s-ar putea scula la nouă, dacă nu chiar la nouă jumătate.

Banii. Fără îndoială că Joanna va căuta să obţină prin hotărâre judecătorească o pensie alimentară. Dar cum probabil că ea va lucra, el o va da în judecată, pe motiv că-i plăteşte menajera. Înţelese că în oricare din cazuri l-ar fi costat mai puţin decât acum, când întreţinerea copilului cădea exclusiv în sarcina sa.

Viaţa socială. Viaţa lui socială nu fuseseniciodată un succes, aşa încât – cu mâna pe inimă – nu putea să-l facă pe Billy singurul vinovat pentru eşecurile lui. Ted ştia că intra greu în relaţii cu alte persoane, îi era deci cu atât mai dificil alături de Billy, care devenise o prezentă constantă.

Dependenţă emoţională. Discutase şi cu Thelma acest aspect, şi anume că părinţii care-şi cresc singuri copiii tind să se folosească de ei ca de un pretext pentru a nu ieşi în lume, închizându-se în sine. Ajunseseră la concluzia că un anumit grad de dependentă era inevitabil, fie şi datorită faptului că trăiau într-un spaţiu atât de restrâns împreună cu copilul. Se întrebă însă dacă nu cumva dependenta se extinsese şi asupra *vieţii sociale*, care era uşor de tulburat.

Să accepte, *în interesul lui Billy*. Băiatul ar fi cu mama lui, aşa cum se întâmplă de obicei cu copiii ai căror părinţi au divorţat. Nu s-ar confrunta cu problema de a-şi explica relaţia dintre părinţi, pe măsură ce s-ar face mare. Ar putea să semene mai mult cu ceilalţi copii. Harriet spusese că un copil are nevoie de o mamă, iar mama lui Billy îi stătea la dispoziţie, totul depinzând de un simplu telefon.

Când ajunse la argumentele în favoarea păstrării lui Billy, cuvintele nu-i mai veniră tot atât de uşor.

Beneficii profesionale. Asta scrisese doar ca să înceapă cu ceva. Ted avea convingerea că faptul de a-l îngriji pe Billy îl făcuse mai responsabil şi mai eficient în munca lui.

Încercă să mai găsească şi alte argumente pro, dar fără succes. Se blocase. Nu-i mai venea în minte niciun alt motiv pentru care să-l fi păstrat pe Billy. Niciun motiv.

Nimic raţional. Doar sentimente. Orele petrecute împreună: acele ceasuri intime, trăite în doi. Cum încercase el să reclădească o viaţă pentru amândoi, după plecarea Joannei. Cum se luptaseră şi unul, şi altul să depăşească momentul. Distracţiile. Clipele de cumpănă. Accidentul. Pizza. Acea parte din viaţa lui, pe care băieţelul o umplea într-un chip cu totul aparte.

„Acum este un crâmpei din viaţa mea. Şi-l iubesc”.

Ted luă lista şi-o mototoli în pumn. Apoi începu să plângă. Era atâta timp de când nu mai plânsese, încât îl încerca o senzaţie ciudată. Abia dacă-şi mai amintea cum e când plângi. Dar nu se putea opri. „N-am să te dau… N-am să renunţ la tine… N-am să te dau…”

vocatul îl sfătui pe Ted să înceapă să-şi facă o listă cu cei care ar fi putut depune mărturie în tribunal cum că el este un om integru şi apt pentru rolul de părinte. Pasul următor era s-o informeze pe Joanna de hotărârea pe care o luase şi apoi să aştepte, ca să vadă dacă, într-adevăr, ea avea de gând să intenteze acţiune pentru obţinerea custodiei. L-ar fi tentat să părăsească oraşul: să evite un conflict şi apoi ş-o facă să-i caute, el şi Billy întorcându-se la o viaţă mai simplă, undeva. În sânul naturii. Numai că Ted n-avea la ce natură să se întoarcă, decât poate în parcul St. James, din Bronx. Lra adânc înrădăcinat în viaţa oraşului. Nu se puteau hrăni doar cu fructe de pădure.

Telefona la „Grand Central Raquet Club”.

— Joanna, poţi sta puţin de vorbă?

— Da.

— Joanna, m-am hotărât. Nu intenţionez câtuşi de puţin – nici pe viitor, nici în viaţa asta, nici în viaţa de apoi – să ţi-l dau pe Billy! Nimic din ce-ai putea să spui sau să faci nu m-ar convinge să mă răzgândesc. Nu ţi-l cedez tio nici în ruptul capului!

— Ted…

— De cele mai multe ori noi doi am vorbit limbi diferite. Sper c-am reuşit să fiu destul de clar.

— Ted, n-am fost o mamă rea. Pur şi simplu, la un moment dat, n-am mai putpt face faţă. Acum. Însă, ştiu că

pot!

— Iar noi să închidem ochii şi s-aşteptăm până ce tu îţi intri în rol? Da ştii că-mi placi! Fât încolo, fât încoace!

— Sunt la New York şi voi rămâne aici.

— Fiindcă vrei să faci impresie bună la înfăţişarea pentru custodie? Vrei să fii mamă, Joanna? Du-te şi fă-te mamă! Mărită-te şi fă copii! Nu te mărita, da fă copii! Fă ce vrei! Numai că pe mine să nu m-amesteci în toate astea! Şi nici pe copilul meu!

— *Eu* l-am adus pe lume. E copilul *meu*.

— După câte mi-amintesc, ai hotărât să uiţi amănuntul!

— Chiar şi numele i l-am dat eu! Billy a fost numele ales de *minei* Tu voiai să-i spui Peter sau mai ştiu eu cum!

— Asta s-a întâmplat cu o sută de ani în urmă!

— Ai să-l poţi vedea în continuare.

— Evident! în fiecare seară! Du-te şi povesteşte-i avocatului tău ce n-am zis.

— Şi-atunci, mie-ce-mi mai rămâne de spus? Că ne întâlnim la tribunal?

— Decizia-ţi aparţine. Însă ascultă la mine: dacă ajungi în faţa tribunalului, nu vei câştiga! Am să te înving, Joanna!

Ted spera că Joanna va bate în retragere, văzându-l atât de neînduplecat. Cândva fusese uluit de plecarea ei. Acum îşi dorea să plece din nou.

Dacă Ted Kramer se aşteptase ca devotamentul să-i fie răsplătit printr-un Billy cuminte şi ascultător, tot ce căpătă, fură cuvintele: „Tati, eşti un nesuferit”, lansate în cursul disputei privind ora de culcare. Apoi, pe neaşteptate, Billy fii? ni din camera lui – nu ca să-l împace, ci pur şi simplu pentru că nu terminase tot ce avea de făcut pe ziua aceea şi-l sărută pe taică-său pe obraz, zicând:

— Am uitat să te pup înainte de culcare. Adică… tu m-ai pupat, dar cu un!

Şi se duse fuguţa înapoi în cameră, în vreme ce Ted zâmbea înduioşat, întrebându-se cum va fi viaţa lor de-

acum încolo, până la optsprezece ani, şi dornic să-l vadă pe Billy ajuns la această vârstă. Spera c-a speriat-o pe Joanna sau că poate singură şi-a schimbat hotărârea, dându-şi seama că un copil îi luă din timpul ei de tenis.

— Adică mi-am pierdut slujba, fir-ar ea a dracului? Mama lor de cretini nenorociţi!

— Îmi pare rău, Ted! se scuză O'Connor. Eu te-am băgat în chestia asta.

Personalul companiei intrase într-o consfătuire, vrând să afle ce anume se întâmplase. Ted nu participa: cunoştea dinainte răspunsul. Revista nu primise suficiente fonduri din partea directorilor companiei, lipsiri de pregătirea necesară pentru a duce la bun sfârşit o astfel de iniţiativă.

— Acum chiar că mă bate gândul să ies la pensie, Ted. Însă îţi promit solemn: înainte de-a mă gândi la mine, am să fac tot posibilul ca să fi găsesc alt post.

— Îţi mulţumesc, Jim, dar eu am intenţia să-mi găsesc o slujbă în următoarele patruzeci şi opt de ore.

— Bi cum dracu' ai să faci asta?

— Nu ştiu.

*

Câţiva angajaţi, mai vindicativi, furioşi că dizolvarea companiei se petrecuse tocmai înainte de Crăciun – fără gratificaţii, doar cu un salariu plătit în avans pe două săptămâni – furaseră din birou tot ce le ieşise în cale: agrafe, indigo, maşini de scris.

Ted îşi lăsă biroul exact aşa cum era, fără să-şi aranjeze nici măcar hârtiile. După ce termină de discutat cu Jim, îşi luă rămas bun de la câţiva colegi şi plecă, fără a mai privi în urmă.

— La mulţi ani! îi ură un Moş Crăciun pricăjit, cu un clopoţel în mână, care stătea în stradă, lângă o sobă de tuci.

— Rahat! i-o întoarse Ted. Întotdeauna mi-am dorit să spun asta!

Tânărul de la ghişeu îşi închipui că avea de-a face cu un nebun: Ted mâzgălise repede un memoriu de activitate,

ghemuit pe scaunul pliant de lângă mimeograf C

— Am nevoie de asta într-o oră!

— Domnule, mai întâi trebuie dactilografiat, şi pe urmă…

— Într-o oră! Plătesc triplu!

În vreme ce aştepta hârtiile, începu să telefoneze pe la agenţiile de plasare, ca să-şi i fixeze audienţe.

— Spune-i că ori mă primeşte azi la trei, ori mă adresez în altă parte.

— Asta înseamnă că dumneavoastră trebuie să fiţi cineva!

— Chiar sunt!

*

Era cea mai proastă perioadă a anului ca să cauţi de lucru. Afacerile treceau pe planul doi, datorită sărbătorilor, oamenii nu-şi schimbau slujbele. Ted îşi adună copiile după memoriul de activitate şi tot restul după-amiezii alergă de la o agenţie de plasare la alta; apoi luă un taxi până la redacţia ziarului *The New York Times*, ca să se uite la ofertele de serviciu din săptămâna precedentă. A doua zi, plecă de acasă încă de la opt şi jumătate dimineaţa, bătând nervos din picior când metroul încetinea între staţii; urcă în goană treptele spre suprafaţă, ca să poată fi primul la o agenţie de plasare, şi astfel s-ajungă printre primii la următoarea. Alergă, telefonă, lăsă peste tot memorii de activitate. Era decis să-şi găsească o[63]

IJ

slujbă. Şi încă repede. Nicăieri în cursa lui nu se opri măcar atâta timp cât să-şi dea seama că era îngrozit.

În primele douăzeci şi patru din cele patruzeci şi opt de ore pe care şi le alocase, într-o pornire nebunească, descoperi că spectrul posturilor din domeniul vânzărilor de spaţii publicitare cuprindea două oferte: *Peickut ine World* – redactorul ăla mieros nu găsise pe nimeni, sau poate că deja concediase pe careva – şi revista *McCuU s*, unde de două luni exista un post vacant. Funcţionarul de la agenţie îi mărturisise că slujba părea cam suspectă. Roate că nu

63 Mimeograf - aparat de copiat (n.lr.)

erau serioşi la angajare. Ted se şi duse într-o cabină de telefon public, bătând din picior, tic nervos pe care-l căpătase acum, la patruzeci de ani.

— John, încă n-am nicio veste de la ea.

— Poate-ai băgat-o în sperieţi! îşi dădu cu părerea Shaunessy.

— Cred c-ar trebui să ştii... Situaţia mea s-a schimbat. N-am serviciu. Compania s-a dizolvat.

Urmă o pauză lungă, prea lungă pentru Ted.

— Nu-i nimic. Ne descurcăm noi. Dacă suntem chemaţi la vreo înfăţişare, ai încurcat-o cu banii! mai mult ca sigur! S> s-ar putea chiar să suporţi toate cheltuielile!

— Asta cam la cât s-ar ridica?

— Mult, Ted. Depinde cât durează audierea, presupunând că ajungem până acolo. În cifre rotunde, să zicem 5.000!

„Joanna, cară-te odată din viaţa mea!”

— Pe urmă, dacă pierdem, îi plăteşti şi ei cheltuielile de judecată. Dar să nu ne facem sânge rău de pe-acum!

— Dumnezeule, John!

— Ce pot să fi spun? Atâta costă!

— Bine, dar te gândeşti că eu n-am serviciu? Asta nu poate fi în favoarea mea. Vreau să-mi menfin custodia asupra băiatului, şi când colo, nici n-am de lucru!

Urmă altă pauză lungă.

— Ar fi mai bine pentru cazul nostru dacă ai lucra. Ai ceva speranţe?

— Cum de nu! Până-n pod! îţi mulţumesc, John! zise Ted, bătând din nou din picior.

De la cabina telefonică se repezi spre următoarea agenţie, dar se opri din drum. Fusese acolo mai devreme! Ted se trezi la intersecţia dintre Madison Avenue şi strada 45: respira greu şi bătea din picior.

Îl rugase pe funcţionarul de la agenţia de plasare să-i fixeze o întrevedere la redacţia revistei *McCull’s*, pentru aceeaşi zi, la ora patru după-masă. Şeful seefiei de reclame era un bărbat spre cincizeci de ani, căruia părea că-i stă

gândul numai la ceas şi la concediu. Pe chipul lui se citea limpede că tot ce-şi dorea era să parcurgă cât mai repede etapele întrevederii cu pricina. Atunci Ted se vându. Vându omul în schimbul experienţei câştigate la alte reviste, exemplificând cu fapte concrete, cu cifre de piaţă, şi cu referiri la aspectul demografic: vorbi despre reclamele din presă, în comparaţie cu alte tipuri de mass media – amănunte pe care şi le amintea din diagrama vânzărilor, iar după ce reuşi să-şi creeze o imagine, îl luă prin surprindere pe cel din fata lui, întrebându-l dacă era nevoie să mai discute şi cu altcineva, sau puteau aranja totul pe loc.

— Cu directorul cu publicitatea. Dar trebuie să plece din oraş.

— L-aţi putea chema aici, vă rog? Sau să mergem noi înăuntru, la dânsul?

— Sunteţi puţin cam îndrăzneţ, domnule Kramer.

— Pentru că vreau acest post.

Omul îl privi o clipă, apoi ieşi din încăpere, ţinând în mână memoriul de activitate. După vreo zece minute, se întoarse cu un alt bărbat, cam de aceeaşi vârstă. Dădură mâna, apoi directorul se lăsă pe spate, într-un fotoliu.

— Deci dumneata eşti tipul acela formidabil, despre care mi s-a spus!…

— Vreţi să repetaţi ceea ce mi-aţi povestit şi mie? îl întrebă şeful de secţie.

Ted îşi reluă partitura despre negocierea propriilor calităţi, însă de data asta se opri asupra condiţiilor de vânzare.

— Înţeleg că plătiţi între 250 şi 260 de dolari pe săptămână. Bănuiesc că 260, pentru un om cu experienţa mea.

— Două sute cincizeci, zise strategic directorul.

— O.K. Staţi un pic, să vă zic. Uite că vorbesc şi-n versuri! Am să accept postul cu 245 de dolari.

Asta înseamnă cu 500 mai puţini decât sunteţi dumneavoastră dispuşi să plătiţi-Condiţia mea e să spuneţi „Da!” acum, pe loc. Nu mâine, nu săptămâna viitoare, nici

după sărbători. De mine mă interesează un „da” în clipa asta! în acest caz, mă mulţumesc şi cu, 500 mai puţin. Am intenţia să-i recuperez din comisioane.

— Eşti un negustor pe cinste, domnule Kramer! îi zise directorul.

— Numai azi. Ofertă unică. Două sute patruzeci şi cinci.

— Vrei să ne scuzi o clipă? i se adresă directorul, făcându-i semn lui Ted să aştepte puţin afară.

Mamă Doamne! Am înnebunit de-a binelea! Ce tot încerc să-i conving pe ăştia? Cât trebuie să fiu de disperat! Dar *sunt* disperat!”

Cei doi îl poftiră pe Ted înăuntru, iar şeful de secţie mai aruncă o privire la memoriul lui de activitate.

— Va trebui să verificăm vreo câteva din referinţele dumneavoastră, îi spuse el.

— Sigur că da. Chiar vă rog!

— Domnule Kramer, zise directorul. Fiţi binevenit la noi. Rămâne 245.

„Am reuşit! Slavă de*, Doamne!”

— Domnilor, mă bucur mult că voi lucra cu dumneavoastră.

O luă la goană înapoi pe stradă, până la clădirea unde se aflau birourile companiei *Mcn’s h ashion*. Moş Crăciun cel slăbănog era prezent la post, sunând din clopoţel pe lângă soba lui de tuci.

Ted îi puse în palmă tot mărunţişul pe care-l avea la el, plus o bancnotă de cinci dolari, şi fericit, îi strânse mâna cu atâta putere, încât Moş Crăciun scoase un geamăt de durere.

La *McCitll’s* nu era prea mult de lucru în preajma sărbătorilor, aşa că Ted se putu adapta cu uşurinţă la munca dintr-un nou birou. Intrase în angrenajul unei organizări riguroase, astfel încât în prima zi după Anul Nou avu de făcut o sumedenie de oferte de vânzare. Obţinuse noua slujbă atât de repede, că nici nu apucase să se atingă de salariul plătit în avans pe două săptămâni – fond rezervat pentru o eventuală înfăţişare la tribunal, în

problema custodiei. Încă nu primise niciun semn de la Joanna.

Într-o seară, după ora zece, sună telefonul.

— Domnule Kramer? Numele meu e Ron Willis. Sunt un prieten de-al Joannei.

— Da, şi?

— Mă gândeam că v-aş putea fi de folos, în impasul în care vă aflaţi.

— N-am avut impresia c-aş fi într-un impas.

— Poate că dacă ne-am întâlni, dumneavoastră şi cu mine, v-aş putea explica mai pe larg unele lucruri.

— Sunteţi avocatul Joannei?

— Întâmplarea face să fiu avocat. Însă nu sunt avocatul Joannei.

— Atunci cine sunteţi?

— Pur şi simplu, un prieten! Cred că dacă ne-am întâlni, v-aş putea scuti, şi pe dumneavoastră, şi pe ea, de-o groază de belele.

— Cineva mă sună ca să mă scutească de belele! Bănuiesc că asta-i următoarea mişcare în planul ei.

— Nu-i chiar aşa, credeţi-mă!

— Hi de ce v-aş crede?

— Nici măcar nu m-a rugat ea să vă telefonez!

— Cu alte cuvinte, habar n-are de discuţia noastră, nu?

— Ba da, dar a fost ideea mea.

Era aproape tot atât de curios să-l întâlnească pe „prietenul” Joannei, pe cât de nerăbdător să afle ce punea la calc tabăra adversă.

— De acord, domnule Willis. Ne întâlnim la intrarea în barul „Martel Ps”, la intersecţia dintre Third Avenue şi strada 83, vineri la opt. Luăm o bere şi stăm de vorbă.

— Perfect, domnule Kramer.

— Ba chiar minunat, nu-i aşa?

John Shaunessy nu obiectă la perspectiva unei întâlniri cu un terţ, atâta timp cât astfel puteau obţine noi informaţii, dar îl avertiză pe Ted că nu era bine să meargă la bar. Ar fi de preferat o cafea, într-o cafenea mai

frecventată, sau chiar o conversaţie scurtă şi amicală în faţa casei lui Ted. Ideea era să nu se lase atras într-o capcană – un scandal, o bătaie, avansuri făcute de vreun homosexual – şi-apoi să fie arestat. Shaunessy se scuză că era din cale-afară de circumspect, dar ţinu să precizeze că se mai văzuseră asemenea cazuri, şi niciun judecător n-ar arăta îngăduinţă pentru vreuna din aceste fapte.

A doua zi, când îl auzi vorbind pe Billy, lui Ted nu-i veni să-şi creadă urechilor. Oare copiii puteau ghici gândurile? Avusese grijă să discute despre problema lui numai după ce adormea copilul. Absolut din senin, în timp ce aşteptau să se schimbe semaforul, în drum spre şcoală, Billy se întoarse spre el.

— Când am s-o mai văd pe mami?

— Nu pot să fi spun precis.

— Aş vrea s-o văd pe mami.

— Ţi-o greu, Billy. Ştiu că ţi-e greu.

Apoi merseră mai departe, în tăcere. Când ajunseră la şcoală, puştiul ridică ochii spre taică-său. Era clar că-i umbla ceva prin minte.

— Doamna Willewska e un fel de mămică. Nu-i chiar mami a mea, dă-i tot un fel de mămică.

— Înţeleg. Eşti un băieţel grozav, William Kramer.

Închipuindu-şi că l-a liniştit pe taică-său, puştiul urcă treptele, intrând în clădirea şcolii.

Seara, Billy îi ceru să-i citească o poveste, „Iepuraşul care a fugit de-acasă”, dintr-o carte cu poze, despre un iepuraş care vrea să fugă de acasă şi pe care mămica lui, iepuroaica, reuşeşte totuşi să-l găsească de fiecare dată. După plecarea Joannei, Ted azvârlise cartea cine ştie pe unde. N-ar fi suportat să-i citească lui Billy din ea. Îi spusese că s-a pierdut şi-i citise în schimb „Babar elefantul”. Înainte să adoarmă, Billy vorbise singur, închipuindu-şi o conversaţie între o mămică şi un copil. Ted nu-şi putea împiedica fiul, pe care-l iubea atât, să-şi întâlnească mama, pe care puştiul dorea aşa de mult s-o vadă. A doua zi, o sună pe Joanna la serviciu şi avură o discuţie scurtă şi rece, ca între doi străini. Joanna îl putea

vedea pe Billy oricând dorea; îl putea duce în oraş, să ia masa împreună, în oricare din serile următoare. Ted va discuta cu menajera. Fixară ca Billy să se întâlnească cu maică-sa, pentru cină, a doua zi la ora cinci. Ted o rugă să-i transmită prietenului ei că dorea să poarte discuţia în faţa casei, nu la bar.

— N-a fost ideea mea, îi zise Joanna.

— Mi s-a comunicat.

După care nu mai avură nimic să-şi spună.

Ted stătea în faţa blocului, aşteptându-l pe purtătorul de cuvânt al Joanriei. Acesta veni cu taxiul. Era un tânăr înalt, blond şi musculos – Ted nu credea c-ar fi avut mai mult de treizeci de ani – bronzat, îmbrăcat la costum şi cravată, cu un trenci subţire pe braţ-Ted îşi închipui că celălalt ori făcea pe nebunul, ori era prost de-a binelea pentru, că la New York ploua şi se făcuse un frig de 20° F.

— Domnul Kramer? Sunt Ron Willis. Unde putem sta de vorbă?

— Chiar aici.

— Dacă aşa doriţi… pentru început, trebuie să ştii ti că Joanna şi cu mine suntem buni prieteni.

— Felicitări.

— Cred că o cunosc destul de bine din anumite puncte de vedere, chiar mai bine decât dumneavoastră, dacă mă înţelegeţi. Consider că Joanna s-a schimbat mult fată de cum era cândva.

— Atunci, o felicit şi pe ea!

Ted îl detesta. Îl detesta pentru cum arăta, pentru felul în care-l privea în ochi, de parcă ar fi vrut să-l supună printr-o nemărginită încredere în sine, şi-l mai detesta pentru că se culca cu fosta lui nevastă.

— Suntem împreună de când şi-a terminat etapa californiană, ca să zic aşa. A lucrat la „Hertz”, a făcut muncă de secretariat la plata cu ora, şi altele asemenea. A fost când cu un bărbat, când cu altul, încercând să uite şi să se vindece. Nimic de durată.

Deci nici Joanna nu-şi putea găsi pe cineva de durată. Ted se simţi oarecum consolat.

— Însă mi-am dat seama că nu era una din zurliile ajunse în California. Acolo avem o groază de-alde astea!

— Bănuiesc că toate vin pentru stafide…

Ted n-avea de gând cu niciun chip să-i înlesnească misiunea.

Nu-l considera pe cel din fata lui în niciun caz prieten.

Willis, care-şi pusese trenciul, începu să dârdâie de frig; Ted îşi dădu seama că celălalt nu avusese intenţia să-l impresioneze cu rezistenta sa fizică, drept care i se păru o prostie să continue discuţia pe trotuar. Îi propuse, deci, să meargă la o cafenea din apropiere, unde Willis dădu pe gât o ceaşcă de cacao fierbinte, recunoscându-se învins în duelul sângelui.

— Îmi permiteţi să vă vorbesc direct, domnule Kramer?

— Vă rog. Şi dacă tot vreţi să fiţi direct, atunci spuneţi-mi Ted.

— Cred că lângă tine a dus o viaţă tare împuţită. Ajunsese să aibă obsesia căsătoriei şi-a copilului. Părerea mea e că a reacţionat prea violent, iar acum îşi dă şi ea seama de asta. A provocat o ruptură prea mare.

— Cucoana a vrut să fie liberă. Hotărârea a fost a ei.

— Ştii, în prima seară când mi-a povestiţ despre copil, a plâns vreo trei ceasuri. De parcă s-ar fi rupt un zăgaz. Avea revelaţia acelui copil, pe care-l ascunsese de mine, şi de ea însăşi.

— E cam greu să ascunzi un copil!

— Uite ce e: Joanna a avut ocazia să trăiască singură. Iar acum a descoperit un lucru, şi-anume, că a făcut o mare greşeală. A sărit dincolo de cal. Tu ai accepta să trăieşti cu o veche greşeală, dac-ar putea fi îndreptată?

— E posibil ca greşeala asta să nu se mai îndrepte. Ron, e limpede că n-ai idee nici cât negru sub unghie cum e vremea la New York, şi s-ar putea să n-ai habar nici cum e Joanna. Aş putea spune c-a scăpat uşor.

— Aşa consideri tu toate încercările prin care-a trecut?

— Ascultă, Ron, ea nu trebuie decât să spună: „Îmi pare rău” că se şi găseşte unul ca tine, care s-o susţină. Zi-mi şi mie, 1 te rog, ai de gând să te însori cu ea?

pe tine ce te interesează? Ce, eşti

Până aici era clar: nici lui nu-i păsa de Ted.

— Suntem împreună de şase luni.

— Vai, ce drăguţ!

Ted simţi o dorinţă nestăvilită de a-l scoate înapoi pe trotuar, în ploaie, numai cu trenciul pe el.

— M-am hotărât să vin pe coasta de est, şi să înfiinţez un birou la New York, numai ca să fiu alături de Joanna şi s-o pot ajuta în problema asta.

— Şi misiunea ta era să încerci să mă convingi pe mine?

— Am crezut că pot fi de folos. Se pare că voi doi nu mai comunicaţi în niciun fel. Ted, tu ai dreptul să-ţi vizitezi copilul. Şi ţine minte de la mine: Joanna va fi o mamă minunată tocmai pentru c-a greşit cândva. De data asta, aşa a hotărât.

— Nu sunt prea convins.

— Poate că nu ţi-a spus nimeni: dacă Joanna intentează acţiune, ai să pierzi copilul.

— Nu cred. Nici avocatul meu nu crede.

— Asta-i meseria lui. Îţi închipui că poţi veni în faţa tribunalului cu dovezi că cineva care arată ca Joanna nu se pricepe să crească un copil?

— Poate vreau să dovedesc că şi eu mă pricep.

— Ted, o treabă ca asta înseamnă pierdere de timp şi de bani, nervi pentru toată lumea şi este neplăcută. E cât se poate de penibil. Nu vreau ca Joanna să treacă prin aşa ceva, dacă nu-i neapărat nevoie. Nu dau doi bani pe tine, dar omeneşte vorbind, nu văd de ce-ar trebui, şi tu să trăieşti o astfel de experienţă.

De data asta, Ted îl credea. Era convins că ghicise motivul pentru care intervenise Willis, motiv la care se adăuga, desigur, şi dorinţa de-a câştiga fără ajutorul tribunalului.

— Ron, s-ar putea ca tot ce-ai spus aici despre mine

să fie adevărat. Dar nu m-ai convins într-o privinţă, şi încă una foarte importantă: de ce-aş renunţa la cineva la care ţin atât de mult? Ca să înţelegi ce vreau să spun, ar trebui să ştii ce înseamnă să fii tatăl unui copil ca el. Eu sunt tatăl lui. Dac-ar fi iepuraşul meu fugar, l-aş găsi oriunde.

— Joanna lăsă vorbă la secretara lui Ted:

„L-aş putea lua pe 13 illy sâmbătă la unsprezece, urmând să mă întorc la cinci?”

Ted o sună la rândul lui, lăsându-i mesaj la robotul telefonic:

,.Q.K. pentru unsprezece”.

Sâmbătă, când auzi soneria, Ted expedie copilul jos. La cinci, ea sună din nou, apoi îl trimise pe 13 i 11 y sus, în apartament. Nu se întâlniră nicio clipă, între ei doi circula copilul.

Billy părea mulţumit de cum petrecuse ziua. Părinţii Joannei veniseră şi ei la New York, ca să-şi însoţească fiica şi nepotul la Grădina zoologică. Ted simţi că s-ar putea împăca chiar cu o asemenea situaţie, cât ar fi fost ea de impersonală. Billy va rămâne cu el, ca şi până acum, iar Joanna putea veni să-şi vadă fiul. Luni dimineaţă, după ce-l duse pe Billy la şcoală, un om îl opri pe stradă.

— Domnul Kramer? Mi s-a spus să vă dau asta.

Şi-i trânti în mână citaţia. Joanna Kramer îl chema pe Ted Kramer în faţa instanţei, ca să obţină custodia asupra copilului.

*

A

În cazul *Kramer contra Kramer*, Joanna înainta o petiţie, prin care ruga tribunalul să nu ţină seama de decizia ei iniţială de a-şi lăsa copilul în grija tatălui. Declară că hotărârea fusese luată în condiţiile încordării nervoase generate de nişte relaţii conjugale insuportabile”.

„După ce mi-am recăpătat sănătatea fizică şi psihică”, afirma ea, „ceea ce am reuşit schimbând locul, am revenit la New York, unde domiciliez şi muncesc în prezent. La vremea când am acceptat să las copilul în grija tatălui, trăiam un dezechilibru sufletesc. Am greşit,

renunţând la tutelă. Greşeala e omenească, în schimb, e inuman ca o mamă sănătoasă la minte şi la trup să fie lipsită de dreptul de a-l avea alături pe copilul ei, din cauza unei vechi greşeli. Fiul meu are numai cinci ani şi necesită o îngrijire specială.

266<A? e*

precum şi acea educaţie pe care doar o mamă i-o poate oferi. În calitate de mamă bună a acestui copil, mă întorc la el, împinsă de cele mai profunde şi curate sentimente, şi rog onorata instanţă să mi-l încredinţeze spre îngrijire. Doresc ca tandreţea şi înţelegerea care au domnit în relaţiile dintre mine şi fiul meu să continue şi pe mai departe, astfel încât nici mama, nici copilul să nu fie lipsiţi de o iubire atât de profundă şi firească".

— Drept la ţintă, comentă Shaunessy. Au pus degetul pe rană: sentimentul matern.

Ted Kramer îşi petrecuse trei ore în biroul lui John. Shaunessy: avocatul muncea din greu pentru onorariul primit, ţinându-i lui Ted şi o prelegere despre procedura în materie de custodie. Primul pas ce trebuia făcut era un răspuns la petiţia Joannei, argumentând că nu se recomanda ca un copil să treacă de la un tutore la altul. După părerea lui Shaunessy, iniţiativa nu avea prea mari şanse de succes, întrucât tribunalul îi trimisese deja lui Ted citaţia. Avocatul opina că audierea era inevitabilă.

Înfăţişarea pentru un caz de custodie – aşa cum i-o descrisese Shaunessy – aducea mult cu un proces: o confruntare între doi adversari, desfăşurată în faţa unui judecător. Fiecare din părţi avea dreptul să-şi aducă martori, care urmau să fie interogaţi atât de avocatul părţii în favoarea căreia depuneau mărturie, cât şi de avocatul părţii. adverse. După audierea pledoariilor finale, judecătorul avea să delibereze şi în câteva zile – uneori câteva săptămâni – părţilor li se comunica decizia tribunalului cu privire la care anume din ele primise copilul spre îngrijire.

Pe măsură ce intrau în detalii referitoare la relaţiile lui conjugale şi discutau despre, posibilii martori, Ted

simţea că începe să-şi piardă curajul. I se părea monstruos să se afle cu adevărat în biroul unui avocat, schitând o strategie pentru a-şi păstra copilul. Cuvintele treceau pe lângă el. Nu se putea concentra.

— Ted!

— Nu există altă soluţie, aşa-i? reuşi să întrebe, adunându-şi gândurile.

— Dacă vrei să-l păstrezi, nu! Unii pur şi simplu nu se prezintă la audiere.

— Asta nu!

— Ce vrei, eşti în posesia mingii şi ea aleargă după tine, ca să ţi-o ia.

Shaunessy îl cunoştea pe avocatul Joannei, un anume Paul Gressen, pe care-l considera foarte capabil. Despre judecător, pe nume Herman B. Atkins, spunea c-ar fi – „un tip foarte înţelegător1. Audierea avea să-l coste pe Ted 5.000 de dolari, indiferent dacă pierdea sau câştiga, şi cam tot atât în caz că ar fi câştigat Joanna, iar el ar fi urmat să-i plătească cheltuieli de judecată. Care este preţul unui copil, se întrebă Ted. Va face rost de bani. Era convins de asta. Paradoxal, tocmai făptura pe capul căreia se punea atâta preţ, n-avea decât o idee foarte vagă despre costul fiecărui lucru, nefiind în stare să facă deosebirea dintre preţul paltonaşului său nou şi acela care trebuia plătit pentru a-l păstra pe el.

Pierderea sau câştigarea lui William Kramer avea să fie decisă de un tribunal, conform unui principiu de lege tradiţional, care opera alegerea „în interesul copilului”.

— Ceea ce trebuie să facem noi, Ted, este să arătăm că interesul copilului e să rămână la tine.

Discutară despre aptitudinile de părinte ale lui Ted, enumerând nişte calităţi pe care el unul, nu le-ar fi considerat neapărat merite ieşite din comun: că nu era alcoolic, său consumator de droguri, nici homosexual, că nu avea cazier, că lucra undeva – lucru a cărui importantă o înţelesese cât se poate de limpede – şi că nu dădea dovadă de „grave abateri de la morală”.

Avu revelaţia că nu putea fi acuzat nici măcar de

relaţii sexuale întâmplătoare. Mai nou, Vivian, ultima sa legătură, nu fusese disponibilă în niciuna din ocaziile când îi telefonase. Se întrebă dacă faptul se datora temerilor fetei cu privire Ta greutăţile prin care trecea el, sau îndepărtării lui, ca urmare a acestor greutăţi. Însă nu înceta să se frământe, în căutarea unei explicaţii la o problemă acum atât de lipsită de importanţă.

Ca profan, Ted îşi închipuia că părăsirea domiciliului de către Joanna era o acuzaţie gravă la adresa ei, dar Shaunessy îi povesti despre cazul *Haskins contra Haskins*, în care o mamă renunţase la tutelă şi apoi ceruse să ia înapoi copilul. Judecătorul crease un precedent, încredinţând copilul mamei, pe motiv că „la sentimentul matern nu se poate renunţa aşa uşor”.

Opinia lui Shaunessy era că Joanna ar fi putut fi vulnerabilă din punct de vedere al biografiei: acele plecări şi reveniri ale ei aveau o oarecare şansă de a-l impresiona pe judecător, dar oricum, în concepţia lui, principalul argument trebuia să fie Ted Kramer. Ted era un părinte responsabil, devotat, iubitor, astfel încât nu era în interesul copilului să fie luat de sub îngrijirea unui asemenea tată.

— În plus, cred că va trebui să demonstrăm că nevastă-ta n-are o minte prea echilibrată. Ai auzit-o vreodată vorbind la pereţi?

— Cine, Joanna!?

— Ted, amândoi am intrat într-un joc murdar. Ei se vor folosi de orice argument care-ar putea fi îndreptat împotriva ta. Aşa încât încearcă să gândeşti şi tu la fel! Ar fi foarte bine pentru noi să putem dovedi că mintea ei era dusă cu sorcova, şi de-aia a plecat de-acasă – chiar dacă nu-i nebună cu acte în regulă.

— N-a vorbit niciodată singură, John.

— Foarte rău.

Gândindu-se la cei care-ar fi putut depune mărturie în favoarea lui, Ted se întrebă dacă era cazul s-o cheme şi pe menajeră. Doamna Willewska îl ştia pe Billy mai bine decât oricine şi remarcase relaţiile dintre copil şi tată, însă ezita s-o roage. Era o femeie atât de corectă şi deschisă,

încât i se părea că, aducând-o în tribunal, ar fi exploatat-o – opinie pe care i-o expuse şi lui Shaunessy.

— Ei haide, Ted! Intră şi tu în joc! îţi aduci şi papagalul în faţa instanţei, dacă ştii că poate declara ceva în favoarea ta.

— Dar e o femeie cu-n suflet aşa curat!…

— Tu trece-o pe listă! O convingem noi! însă Etta Willewska rămase stupefiată, auzind motivul pentru care fusese solicitată.

— Cum?! Doamna Kramer vrea să-l ia pe Billy?

— Păi… Are tot dreptul să încerce.

— Dar puştiul vă iubeşte atât de mult!

„Ei haide, Ted! Intră şi tu în joc!”

— Doamnă Willewska, aţi fi dispusă să repetaţi asta şi în faţa judecătorului?

— Să vorbesc de faţă cu mai multă lume?

— Da. Să le spuneţi care-i viaţa noastră aici.

Îl întrebă pe avocat despre Billy. Era adus şi *el* în tribunal? Depunea mărturie? în beneficiul cărei părţi?

— Nu, Ted. Judecătorul şi-ar putea manifesta dorinţa să-i vorbească în cabinetul lui, dar mă îndoiesc. Băiatul e ceea ce se cheamă *nori sui juris*. Prea mic ca să depună mărturie. Nu are calitatea necesară.

— Prin urmare, nu va şti ce se întâmplă, zise Ted, răsuflând uşurat.

Se hotărâse să nu-i spună lui Billy că părinţii lui urmau să se lupte pentru el, în tribunal. Nici la serviciu nu pomeni nimic despre asta. Intrase într-un cerc vicios: dacă se ocupa prea mult de viitoarea audiere, risca să-şi piardă slujba, iar pierzându-şi slujba, risca să piardă copilul.

În ziua admiterii petiţiei, Ted se duse la tribunal, între două vizite la agenţiile de publicitate. Shaunessy îi spuse că prezenţa lui nu era necesară, pentru că în mod normal, avocaţii discută o asemenea reclamaţie între ei, fără să fie de faţă şi clienţii. Însă Ted nu concepea să se petreacă ceva fără ştiinţa lui, astfel încât îşi aşteptă avocatul la uşa unui cabinet din acea aripă a tribunalului, rezervată problemelor matrimoniale. Joanna nu venise să

asiste la acest demers, lăsându-şi avocatul să încerce o manevră rapidă în faţa judecătorului. Avocatul petentei pledă pentru ideea ca solicitarea Joannei să fie acceptată în baza dreptului ei de a cere copilul, astfel încât să-i fie încredinţată custodia fără a mai fi nevoie de audiere. Judecătorul – un omuleţ chel, de vreo şaizeci de ani – respinse cererea lui Gressen cu aceeaşi uşurinţă, ca şi pe cea a lui Shaunessy, care subliniase şi el inutilitatea unei audieri, argumentând că nu era bine ca un copil să-şi schimbe tutorele.

Paul Gressen era un om agreabil, trecut cu mult de patruzeci de ani, îmbrăcat într-un costum de o croială elegantă, cu batistă şi cravată de mătase, asortate. Avea o vo Ce blândă şi un surâs ironic, de care se slujea cu mare artă.

John Shaunessy nu putea fi întrecut de vreun alt om al legii[64] nici ca prestanţă, nici ca vestimentaţie.

Era un bărbat înalt şi impunător, cu părul cărunt, iar în tribunal purta un costum albastru, cu vestă şi cu o garoafă albă la butonieră.

Până la urmă, însă, nici înfăţişarea avocaţilor, nici argumentele lor nu schimbară cu nimic rezultatul prezis mai devreme de Shaunessy: necesitatea audierii. Judecătorul se declară dispus să urgenteze demersul, dat fiind faptul că era vorba de „un copil de vârstă mică”. Aşadar fixă data audierii peste trei săptămâni.

Shaunessy ieşi pe coridor, rugându-l pe Ted să-l scuze că nu mai putea rămâne cu el, pentru că mai avea de lucru şi cu alţi clienţi. Urmau să discute a doua zi de dimineaţă. Rămas singur, Ted se îndreptă spre ieşire şi coborî treptele tribunalului, unde avea să revină curând, în calitate de „pârât”, în acţiunea intentată de „reclamantă”.

Judecătorul numi un psiholog, care să cerceteze locuinţele şi să investigheze caracterul celor două părţi

---

64 în original, autlawyered - joc de cuvinte, pornind de la verbul lo outlaw („a scoale în afara legii“), în care law („lege“)', a fost înlocuit cu ¡awyer („avocat“), în timp ce prefixul out - înseamnă şi „a înLrece“, ,,a depăşi“, (n.tr.)

aflate în dispută. Experta veni acasă la Ted într-o zi de lucru. Era o femeie rotofeie, de vreo patruzeci de ani, care nu zâmbea niciodată. Doamna doctor Alvarez colindă prin toată casa, deschizând dulapurile din bucătărie, frigiderul, şifonierele, dulăpiorul cu medicamente din baie. Apoi întrebă dacă Billy putea rămâne să se joace în camera lui câteva minute, şi scoase din poşetă un bloc-notes şi un stilou, începând să-i pună lui Ted fel de fel de întrebări. Voia să ştie cum îşi petrecea Ted ziua, cum îşi împărţea timpul dedicat lui Billy, ce fel de activităţi efectuau împreună, ce făcea Billy când era singur, şi dacă mai stătea cineva în casă cu el. Ted pomeni de Etta, dar sensul întrebării fusese pur sexual, după cum deduse imediat.

— Domnule Kramer, vă culcaţi aici cu vreo femeie? îl întrebă doamna Alvarez, cât se poate de direct.

„Când pot şi eu, cucoană! Dumneata ce crezi?” replică în gând.

— Doamnă doctor, mă străduiesc să fiu discret în relaţiile mele cu ceilalţi. În clipa de faţă nu am nicio astfel de legătură.

— Şi asta vă îngrijorează?

— Nu din cale-afară.

— Dar altceva?

— Altceva care să mă îngrijoreze?

„Păi venirea dumitale aici, apoi Joanna, avocatul ei, judecătorul, faptul că se emit aprecieri privind esenţa existenţei mele…”

— Nu ştiu ce să vă spun. Aceleaşi lucruri care îngrijorează pe toată lumea. Costul vieţii, sănătatea copilului…

— Foarte bine. Dacă se poate, aş vrea să stau de vorbă cu copilul. Între patru ochi.

Începând de la prag, toată camera lui Billy era o metropolă în plină mişcare: cu maşinuţe conduse de supermen-i, cu centura de piele a lui Ted în chip de bulevard, cu clădiri construite din cuburi, astfel că din cauza lor uşa nu se închidea de tot. Din sufragerie, de unde se afla, Ted putea auzi conversaţia.

— Ce oraş ai tu aici, Billy? îl întrebă ea.
AVERYCORMAN

— Detroit.
— Şi ai fost vreodată la Detroit?
— Nu, da' am fost la Brooklyn.
Ted ar fi fost curios să ştie dacă doamna Alvarez îşi nota toate astea.
Îl întrebă care erau jocurile şi activităţile lui preferate, şi pe cine iubea mai mult. La rubrica „persoane îndrăgite", Billy menţionă pe Kim, pe Thelma, pe doamna Willewska, pe tati şi pe Batman.
— Dar pe mămica n-o iubeşti?
— Ba da! O iubesc şi pe mami.
— Îţi place să fii cu mami?
Ted începţi să se foiască pe scaun. Ar fi vrut s-o întrerupă şi să-i atragă atenţia că sugestionează martorul.
— Da, îmi place.
— Ce-ţi place cel mai mult la mami?
— Că mâncăm la restaurant.
— Dar la tati ce-ţi place cel mai mult?
— Că ne jucăm.
— Spune-mi, Billy, pe tine te mai bate tati câteodată?
— Şi încă de câte ori!
Răspunsul lui îl aduse pe Ted până în pragul dormitorului.
— Când te bate?
— Când fac prostii.
„Billy, Billy, ce-mi faci, Billy?
— Mă bate când jucăm „Planeta Kritanium", şi eu fur comoara ascunsă în marea fabrică de unt de arahide!
— Dar în viaţa de toate zilele te bate?
— Ce prostie! Taţi nu mă bate niciodată! Cum o să mă bată?
Interviul se opri aici. Doamna Alvarez îşi luă rămas-bun, după ce mai aruncă o ultimă privire de jur-împrejur, iar pentru Ted şi William Kramer seara se sfârşi cu Fred Flintstone zburând în avionul lui Batman, pe deasupra

oraşului Detroit.

Luni, cu o zi înainte de audiere, Ted se duse să discute cu şeful secţiei de reclame, spunându-i că avea nevoie de câteva zile libere, pe care i le puteau scădea din concediu, fiindcă urma să se judece cu fosta lui sofie, pentru acordarea custodiei asupra copilului. Până în acest moment nu pomenise nimănui despre asta, ca să nu stârnească vorbe sau îndoieli la adresa lui, iar acum îşi va putea păstra slujba, tocmai datorită înfăţişării la tribunal. Îşi văzu în continuare de treabă toată ziua, făcând obişnuitele oferte spre vânzare, dar cu mai puţină tragere de inimă, pentru că atenţia îi scădea pe măsură ce înaintau acele ceasornicului. La ora cinci se întoarse acasă, la fiul lui, care continua să nu aibă nici cea mai vagă idee că a doua zi de dimineaţă, la ora nouă şi jumătate, la tribunal avea să se judece cazul *Kramer contra Kramer*.

Pe frontispiciul clădirii tribunalului stătea scris: «O corectă administrare a justiţiei este cea mai importantă premisă a unei bune guvernări». „Ce-mi pasă mie de buna guvernare? Eu îmi vreau băiatul!”

Ted Kramer intră în sala de judecată, pentru audiere. Privind în jur, îl cuprinse un val de emoţie, văzându-i pe cei dinăuntru, veniţi aici ca să-l sprijine. Thelma, Charlie – „Dumnezeule, Charlie, câţi bani pierzi tu, venind aici?” – Thelma şi Charlie, aşezaţi unul lângă altul, reuniţi un timp prin necazul lui Ted; apoi Etta, purtând o pălărie ca un ou de Paşti; Ellen – soţia lui Larry, care fiind profesoară, se gândise că prezenţa ei i-ar putea fi întrucâtva de folos; Sandy – * cumnată-sa – sosită cu avionul de la Chicago; chiar şi Jim O’Connor, proaspăt tuns şi îmbrăcat cu o cămaşă şi-o cravată nouă – toţi erau aici de dragul lui, ca să-l ajute să-şi păstreze fiul.

Intră şi Joanna, foarte frumoasă, într-o rochie tricotată, din lână, însoţită de Ron Willis şi de avocat. Ea şi avocatul luară loc la masa aflată în faţa jilţului judecătorului. Ted tocmai pornise spre avocatul lui, aflat la cealaltă măsuţă, când uşa se deschise şi intrară părinţii Joannei. Evitau să-l privească şi se vedea clar că erau

foarte stânjeniţi. După toate aparenţele, foştii socri veniseră ca să depună mărturie împotriva lui. Amândoi se aşezară mai în spate, în cealaltă aripă a sălii, departe de familia lui Ted.

Sala de judecată era o încăpere impunătoare, cu un tavan înalt, cu bănci din stejar şi mobilier din mahon, foarte bine – întreţinut. Peretele din faţă purta inscripţia *în God we* Trustf, iar într-o parte atârna drapelul american. Când intră judecătorul, îmbrăcat în robă, aprodul strigă: „Vă rugăm să vă ridicaţi!”[65]

Grefierul se instală în faţă, lângă bara martorilor. Audierea putea începe. Ted trase aer în piept, inspirând adânc – simţea că se sufocă.

În calitate de reclamantă, Joanna avea dreptul să vorbească prima. Avocatul ei o chemă la bară imediat, ca fiind şi principalul martor. Nu-şi bătuseră capul construind o piesă cu personaje secundare. Mama şi ideea de maternitate erau argumentele lor de bază, astfel încât accentul era pus pe persoana Joannei.

Mărturia ei decurse lent – avocatul fixase datele cu grijă – de la anii petrecuţi cu Ted, apoi cu Billy, până în prezent. Ted se trezi că-şi aminteşte şi el… Imagini, răzleţe şi tulburătoare: prima dată când făcuse dragoste cu Joanna, şi când această femeie superbă, care-i era acum străină, îşi încolăcise picioarele în jurul lui… Prima dată când el îl ţinuse în braţe pe Billy… Ce mititel i se păruse atunci! Prima dată când o privise pe Joanna alăptându-l… Totuşi, îl alăptase! Asta nu figura în mărturie. Uitase şi el…

Apoi Gressen începu s-o întrebe pe Joanna despre munca ei şi despre răspunderile ce-i reveneau la serviciu. În continuare, se referi la o perioadă mai îndepărtată.

— Doamnă Kramer, aţi lucrat vreodată cât timp aţi trăit alături de fostul dumneavoastră soţ?

— Nu, n-am lucrat.

— Aţi fi vrut să vă luaţi o slujbă?

— Da.

— Aţi discutat vreodată cu soţul dumneavoastră

65 In God We Trust - ,,Ne încredem în Dumnezeu“, (n.tr.)

despre faptul că doreaţi să vă luaţi un serviciu?

Acum centrul. de interes devenise Ted – un bărbat care se împotrivise afirmării personalităţii fostei sale soţii. Încercau să găsească o justificare pentru plecarea Joannei. Ted spusese nu, atunci când ea declarase c-ar vrea să lucreze. Nici nu-şi putea închipui cum de se arătase atât de mărginit. Abia dacă se recunoştea în mărturia Joannei. Şi totuşi, ştia că fusese exact cel pe care-l descriau ei, chiar dacă de atunci încoace se schimbase. Judecătorul dădu o pauză de masă, timp în care Ted văzu cum Joanna se sfătuia cu avocatul. Se întrebă dacă şi ea se schimbase, dacă în această sală se aflau doi oameni complet diferiţi de ceea ce fuseseră pe când erau împreună… Dacă s-ar fi întâlnit abia acum, câre s-ar fi plăcut unul pe altul, aşa cum erau în clipa de faţă? Sau totul s-ar fi terminat în această sală?

Shaunessy începu să-şi adune hârtiile de pe masa din faţa lui – copii după reclamaţie, raportul expertului psiholog, tot soiul de acte, însemnările grefierului, ieşind din maşina de scris ca o limbă nesfârşită, coli albe pentru eventuale însemnări, texte de lege.

Joanna părăsi prima sală de judecată, împreună cu avocatul ei. După o întârziere intenţionată, astfel încât să nu meargă în acelaşi ascensor, ieşi şi Ted, însoţit de Shaunessy. Între reclamantă şi pârât interveni o groază de lume, de hârtii, de termeni juridici, o groază de timp, acum când luau o pauză de masă, părăsind impunătoarea sală de judecată – cimitirul unde-şi îngropau pe veci viaţa conjugală.

Ilvocatul Joannei continuă să lucreze la ceea ce evident era punctul ei nevralgic, părăsirea domiciliului, străduindu-se să-l preschimbe în argument forte – hotărârea de-atunci reprezenta rezultatul unei profunde frustrări, cauzate de pârât, care o pusese într-o situaţie limită.

— Vă rog să răspundeţi în faţa onoratei instanţe. Vă plăcea să jucaţi tenis?

— Da.

— Dar soţul manifesta înţelegere pentru această înclinaţie a dumneavoastră?

— Îl deranja. Le spunea celorlalţi că-i „văduv din cauză de tenis”.

Astfel inhibată sufleteşte, se trezise cu povara suplimentară a creşterii unui copil mic.

— Vă iubeaţi copilul?

— Foarte mult.

— Cât a fost sugar, cum l-aţi hrănit?

— L-am alăptat. În felul acesta, mă simţeam mai apropiată de el, ca mamă!

Nu era o împrejurare de care partea adversă să scape ocazia de-a se folosi.

— Şi totuşi, v-aţi hotărât să părăsiţi copilul?

— Eram într-o situaţie îngrozitoare. Dacă soţul meu ar fi fost mai receptiv la necesităţile mele ca om, n-aş fi ajuns la disperare.

— Asta nu-i adevărat decât în parte, murmură Ted la urechea avocatului. N-a fost *obligată* să plece.

Shaunessy dădu din cap a încuviinţare. Mai insistase o dată asupra acestui lucru.

— Eu chiar i-am propus să angajăm pe cineva, ca să ne ajute.

— Sst! şopti avocatul, punându-şi mâna pe braţul clientului, ca să-l liniştească.

— Toate s-au unit într-o singură mare obsesie: căsătoria, soţul, stresul, copilul. Pentru mine erau tot una, fiindcă de fapt era vorba despre yn singur lucru: soţul meu nu-mi dăduse nicio şansă.

— Şi-atunci ce-aţi făcut?

— Singurul lucru pe care, în acele împrejurări, îl consideram a fi o soluţie. Întrucât pentru mine toate aceste elemente reprezentau o unică sursă de tensiune, nu mi-am mai dat scama care din părţile acelui întreg se cerea remediată. Simţeam nevoia să mă eliberez de întreaga obsesie, de tot. Am plecat ca să-mi făuresc o viaţă mai bună.

— Prin urmare, aţi renunţat la copil?

— Nu la copil în sine, ci la căsătorie, plus sol, plus frustrare, plus copil. Îmi scuturam de pe umeri toată această greutate apăsătoare, cu care mă împovărase soţul meu.

— Doamnă Kramer, de ce v-aţi stabilit la New York?

— Pentru că aici locuieşte copilul meu. Şi tatăl lui. În calitate de mamă, nu vreau ca băiatul să fie despărţit de tatăl său.

— Cât e de neprihănită! strecură Shaunessy la urechea clientului său.

Cressen o mai întrebă când anume trăise pentru prima oară sentimentul de frustrare în legătură cu copilul. Joanna preciză că încă de-a doua zi după ce plecase.

— Şi ce-aţi făcut referitor la asta?

— În momentul acela nimic. Încă nu mă eliberasem de consecinţele dezastruoase ale căsătoriei mele.

— Mă opun! Martorul îşi exprimă o apreciere.

— Se admite.

— I-aţi telefonat vreodată soţului, ca să-i vorbiţi de sentimentele dumneavoastră fată de copil?

— Da. Anul trecut, de Crăciun.

Cressen aduse drept probă în instanţă nota de plată a telefonului Joannei, unde figurau apeluri către Ted, făcute din California, iar Joanna preciză că scopul convorbirilor fusese să aranjeze o întâlnire cu copilul.

— Cum a reacţionat soţul dumneavoastră la ideea unei astfel de întâlniri?

— S-a împotrivit. La început a spus că voia să-mi dea o lecţie. Pe urmă, când s-a declarat de acord, m-a întrebat dacă aveam cumva intenţia să răpesc copilul.

— Şi l-aţi răpit?

— Nu. I-am cumpărat o jucărie pe care şi-o dorise mult.

În acest punct, fu adus ca dovadă raportul expertului psiholog. Doamna Alvarez nu trăsese concluzii negative despre niciuna dintre părţi. Joanna era caracterizată ca fiind „sigură pe sine”, iar ambianţa pe care-o pregătea pentru fiul ei „potrivită cu necesităţile copilului” –

aprecieri pe care avocatul le aduse ca argumente în favoarea Joannei. Apoi fură relatate împrejurările ultimei întâlniri cu Billy, când» – după spusele ei – băiatul fusese foarte încântat că se găseau din nou împreună.

— Chiar aşa s-a exprimat copilul? vru să ştie Gressen.

— Da. Mi-a spus: „Mami, ce bine că sunt cu tine!”

Entuziasmul lui Billy figura şi el ca probă în instanţă.

În sfârşit, Gressen îi puse întrebarea esenţială:

— Aţi putea spune onoratei instanţe de ce vreţi să vă fie încredinţat copilul spre îngrijire?

— Pentru că sunt mama lui. Când ne-am cunoscut, domnule Gressen, mi-aţi spus că au existat situaţii când mamele şi-au primit copiii spre îngrijire chiar dacă înainte declaraseră în scris că renunţă la custodie. Nu cunosc motivaţia legală a unei astfel de hotărâri. Eu nu sunt avocat. Sunt mamă. Tot ce cunosc eu e motivaţia sufletească. Îmi iubesc copilul. Vreau să fiu cât mai mult alături de el. E în vârstă de numai cinci ani. Are nevoie să crească lângă mine. Nu spun că se poate dispensa de tatăl său. Vreau însă să afirm că are *mai multă* nevoie de mine. Sunt mama lui.

Gressen îşi prelucrase clienta cu ceasul în mână. Depoziţia Joannei durase până la ora patru jumătate după-amiază. Judecătorul Atkins amână cauza pentru a doua zi. Pledoaria în favoarea sentimentului matern, susţinută de o mamă frumoasă şi cumpătată, n-avea să fie contestată de nimeni peste noapte.

— Nu te teme, Ted! îi zise Shaunessy. Tot tu eşti pionul de bază în cazul ăsta. Mâine o să încercăm s-o „demolăm” puţin.

Interogatoriul la care fusese supusă reclamanta de către propriul ei avocat consta, în esenţă, dintr-o serie de întrebări prestabilite, menite să ducă la o concluzie convenită dinainte între avocat şi clienta sa. În schimb, la întrebările adresate de avocatul părţii adverse, Joanna nu mai răspunse tot atât de sigură pe sine. Dacă stilul lui Gressen se baza pe şiretenie, Shaunessy apărea în postura unui om mai vârstnic, – înţelept şi sever. El atacă depoziţia

Joannei, cerându-i să justifice intervalul de timp dintre data când îşi părăsise domiciliul şi până la telefonul dat de Crăciun, apoi dintre întâlnirea de la Crăciun şi recenta ei revenire la New York.

— Când a fi plecat de-acasă şi-aţi trăit acel sentiment de frustrare despre care aţi vorbit, i-a-ţi trimis copilului vreo scrisoare, vreun cadou?

— Nu, eu…

— I-aţi trimis ceva?

— Încă sufeream de pe urma experienţei avute cu soţul meu.

— Nu i-aţi trimis copilului nimic care să vă exprime dragostea de mamă?

— I-am trimis în sufletul meu.

— În sufletul dumneavoastră… Şi un copil de vârsta lui a priceput simbolul?

— Mă opun. Apărarea încearcă să intimideze martorul.

— Vreţi să repetaţi întrebarea? se adresă judecătorul grefierului.

Ted se aplecă în faţă. Oare judecătorul nici măcar nu era atent? Stătea acolo doar de formă, cu gândul aiurea, în timp ce se dezbătea o problemă de-o asemenea importanţă? Sau poate voia să se asigure că apreciază corect… Totuşi, era judecător. Putea face tot ce voia în sala de judecată. Grefierul reciti întrebarea.

— Se respinge. Martora poate răspunde.

— Tot ce ştiu e că întotdeauna Billy a fost fericit să mă vadă.

— Cât timp intenţionaţi să rămâneţi la New York, doamnă Kramer?

— Permanent.

Shaunessy se agăţă de cuvântul „permanent”, folosindu-l ca pe o armă.

— Câţi prieteni aţi avut… permanent?

— Nu-mi amintesc.

— Mai mult de trei, mai puţin de treizeci şi trei… permanent?

— Mă opun.

— Se respinge. Martora să răspundă!

— Între şi între…

Shaunessy îi spusese lui Ted că n-aveau mare lucru de câştigat dacă se legau de promiscuitatea mamei, afară de cazul când era vorba de abateri grave de la morală – lucru foarte greu de dovedit. Era limpede că urmărea altceva.

— În momentul de fată aveţi un amant?

— Un prieten.

— E amantul dumneavoastră? Oare e nevoie să vă explic sensul celor două cuvinte, – sau poate sunteţi Fecioara Maria?

— Mă opun.

— Se admite. Domnule Shaunessy, chiar aşteptaţi răspuns la o asemenea întrebare?

— Aş dori ca la o întrebare precisă să primesc un răspuns precis. În clipa de fată are un amant?

— Se aprobă. Martora să răspundă.

— Da.

— Şi el e… permanent?

— …Nu ştiu…

Shaunessy nu-i dădu răgazul să-şi vină în fire. O întrebă câte slujbe avusese permanent, ce făcuse permanent, dacă atunci când se dusese în California fusese tot permanent, dacă venise la New York să-şi vadă copilul permanent, dacă se întorsese în California să rămână permanent, dacă revenise la New York permanent… Atacul era îndreptat asupra siguranţei de sine a Joannei, care începuse să-şi piardă cumpătul şi să se bâlbâie, să devină incoerentă.

— N-am ştiut… atunci…

Rosti cuvintele atât de încet, încât judecătorul fu

nevoit să-i ceară să vorbească mai tare.

— Prin urmare nu se ştie niciodată, dacă spunând „permanent”, dumneavoastră aveţi într-adevăr intenţia să rămâneţi la New York sau măcar să păstraţi copilul, atâta timp când n-aţi făcut în viaţă nimic stabil, nimic de durată, nimic care să poată fi considerat „permanent”.

— Mă opun. Cer ca apărarea să fie împiedicată de-a mai hărtui martora.

— De ce? întrebarea e cât se poate de binevenită, zise judecătorul. Intenţionaţi să rămâneţi permanent la New York, doamnă Kramer?

— Da, răspunse ea, liniştit.

— Pentru moment, nu mai am nicio întrebare.

Gressen avea dreptul la un nou interogatoriu adresat martorei, astfel încât încercă să reclădească cu grijă argumentul maternităţii. Cuvântul-cheie era „mama”: „În calitate de mamă, am simţit...”, „Fiind mamă, puteam spune...”

Acestea erau formulele repetate la nesfârşit, atât de martoră cât şi de avocat, parcă în intenţia de-a declanşa automat reacţia judecătorului. Relatară demersurile Joannei pentru obţinerea custodiei asupra copilului: cum se întorsese la New York, cum căutase o slujbă, cum găsise un apartament în care „ea, ca mamă...” ştia că Billy se va simţi bine, cum urmaşe procedura legală, angajând un avocat, scriind reclamaţia, şi aşa mai departe, până la înfăţişarea în tribunal din ziua aceea, totul datorându-se dorului ei de mamă

— Detalii menite a dovedi un profund devotament fată de copil, din partea unei mame echilibrate şi responsabile.

Apoi veni rândul lui Shaunessy, cu o ultimă serie de întrebări.

— Doamnă Kramer, cum vă puteţi considera un părinte capabil, când practic aţi avut eşecuri în tot ce-aţi întreprins ca adult?

— Mă opun!

— Se admite!

— Să formulez întrebarea altfel. Care a fost cea mai durabilă relaţie din viaţa dumneavoastră, în afară de părinţi şi de prietene?

— Să vă spun drept, relaţia cu copilul meu…

— Pe care l-aţi văzut de două ori în decursul unui an? Doamnă Kramer, cea mai lungă relaţie personală din viaţa dumneavoastră n-a fost cumva cea cu fostul soţ?

— Ba da.

— Şi cât a durat?

— Ne-am căsătorit cu doi ani înainte de-a avea copilul. Au mai urmat patru ani, foarte grei.

— Deci aţi dat greş în cea mai lungă şi mai importantă relaţie din viaţa dumneavoastră?

— Mă opun!

— N-am dat greş.

— Atunci cum vreţi să vorbiţi despre căsătoria dumneavoastră? A fost un succes? Doar s-a terminat cu un divorţ!

— Consider că a fost mai puţin greşeala mea, cât a soţului!

— Felicitări, doamnă-Kramer. Tocmai aţi elaborat o nouă lege a căsătoriilor! Aţi divorţat amândoi, doamnă Kramer!

— Apărarea are de pus vreo întrebare martorei? interveni judecătorul.

— Aş dori să întreb ce reuşite a avut în viaţă acest „model” de stabilitate şi responsabilitate. Doamnă Kramer, recunoaşteţi că aţi dat greş în cea mai lungă şi mai importantă relaţie personală din existenţa dumneavoastră?

Joanna tăcu.

— Vă rog să răspundeţi la întrebare, doamnă Kramer, insistă judecătorul.

—.

— Căsătoria noastră a dat greş…

— Nu căsătoria, *dumneavoastră*! *Dumneavoastră* aţi dat greş în cea mai importantă relaţie personală din viaţă?

— Da, răspunse ea, abia şoptit.

— Nu mai am de pus nicio întrebare.

Joanna părăsi bara martorilor, complet epuizată.

— E greu să marchezi un gol în probleme de maternitate, comentă Shaunessy, întorcându-se către clientul său. Dar a fost o luptă pe viaţă şi pe moarte.

După pauza de masă, audierea continuă cu depoziţia tatălui Joannei, Sam tern, în favoarea reclamantei. Rolul lui pe lângă Joanna era să vorbească în calitate de martor ocular la relaţia dintre mamă şi fiu. Gressen restrânse aria întrebărilor exclusiv la acest aspect al problemei, referindu-se abia în treacăt la ultima duminică, cea în care Joanna îl luase pe Billy pentru toată ziua, iar Sam şi Harriet li se alăturaseră. Auzindu-l pe Sam cum descria agreabila după-amiază de duminică şi dezinvoltura cu care Joanna se ocupase de fiul ei, Ted îşi dădu seama că fusese tras pe sfoară. În duminica aceea i se întinsese o cursă. Bunicii veniseră la New York tocmai în scopul depunerii mărturiei. Shaunessy încercă să le pună şi el câteva întrebări, dar nu reuşi să scoată mare lucru dintr-o depoziţie atât de limitată. Asta era ce văzuse omul cu ochii lui: mama şi fiul se împăcau bine unul cu altul.

Revenind de la bara martorilor, Sam încercă să se strecoare pe lângă masa lui Ted, fără să-l privească. Ted întinse mâna şi-l apucă de braţ.

— Sam!

Sam Stern îşi ţinea capul în piept. Fără a-şi ridica privirea, zise:

— Ted, şi tu ai fi făcut la fel pentru copilul tău, aşa-i?

Şi trecu repede mai departe.

Gressen nu mai chemă alţi martori. Construise un caz cât se poate de compact. Principala problemă adusă în discuţie era sentimentul matern, iar principala dovadă – mama.

Începură dezbaterile privitoare la pârât. Primul martor chemat la bară era Charlie. Shaunessy i se adresa în permanenţă numindu-l „Doctore”, pentru a da mai mare greutate mărturiei. Doctorul garanta caracterul lui Ted şi atitudinea sa ireproşabilă ca părinte.

— V-aţi lăsa propriul copil în grija lui?

— Am şi făcut-o de mai multe ori.

Charlie descrise plimbările lor în oraş, împreună cu copiii, şi primele lui observaţii privind afecţiunea băiatului pentru taică-său şi a tatălui pentru copil. Cu emoţie în glas, adăugă:

— Nu cred că într-o situaţie similară eu aş fi reuşit să fiu un tată tot atât de bun.

Gressen spuse că nu avea întrebări pentru martor. Cu un surâs, de fapt respinse mărturia ca fiind irelevantă. Adoptă aceeaşi tactică şi după următoarea mărturie în favoarea lui Ted: cea a cumnatei lui, Sandy, care vorbi despre preocuparea lui Ted pentru binele copilului, lucru pe care îl remarcase deseori.

— Băiatul îl adoră, zise ea.

Următorul martor, Thelma, era foarte surescitată.

Shaunessy o întrebă:

— Ce incident, la care aţi fost martoră, ar putea confirma competenţa domnului Kramer ca tată?

— Relaţia lui cu copilul, răspunse Thelma, aproape plângând.

— Mă opun, domnule judecător. Răspunsul e, în cel mai bun caz, foarte vag.

— Se admite.

— Vă puteţi aminti vreun incident care să dovedească grija domnului Kramer pentru copil?

— Îi citeşte lui Billy, îi face baie, se joacă cu el, îl iubeşte, e un om tare bun… şi dacă i-aţi vedea vreodată împreună… nici n-ar mai fi nevoie de-un proces…

Şi Thelma izbucni în plâns.

Shaunessy spuse că el nu mai avea întrebări. O clipă, Gressen păru că intenţionează să i se adreseze, dar ca avocat care-şi construia cazul pe ideea de maternitate, se gândi probabil că are ceva mai bun de făcut decât să ia în seamă lacrimile unei mame, aşa că renunţă să mai pună întrebări.

Jim O’Connor declară că Ted Kramer era „foarte bine văzut în specialitatea sa” şi „un om pentru care avea cel mai profund respect”. După ce termină de vorbit despre

competenţa lui Ted şi stima de care se bucura la serviciu, Gressen se hotărî să nu-l lase să-i scape.

— Domnule O'Connor, spuneaţi că omul acesta este extrem de eficient în muncă şi un specialist de excepţie. Dar nu dumneavoastră l-aţi dat afară de două ori?

Ted se întoarse, ca să se uite la Shaunessy. De unde luaseră informaţia asta?

— Nu chiar aşa, răspunse O'Connor.

— Atunci cum?

— Compania a dat faliment. Cu toţii am rămas pe dinafară.

— Chiar şi miraculosul dumneavoastră specialist?

— Mă opun.

— Se admite.

— Nu mai am alte întrebări.

Veni la bară Ellen, care în calitate de învăţătoare, afirmă că isteţimea şi perspicacitatea lui Billy – pe care le remarcase în numeroase rânduri – erau rezultatul excepţionalei educaţii primite de la Ted. Gressen o lăsă în pace. În acest moment, Shaunessy aduse în discuţie raportul expertului psiholog, care-i era favorabil şi pârâtului: apartamentul era „confortabil pentru copil", iar Ted fusese declarat „un părinte competent".

Fu chemată Etta Willewska. Shaunessy îi puse o serie de întrebări despre ce „remarcase ea în casa Kramer. Emoţionată şi nestăpânind bine limba, Etta vorbi despre atmosfera din casă în termeni foarte simpli: „E un copil tare dulce", Ar trebui să vedeţi cât îl iubeşte pe taică-său", „L-aş putea duce eu la şcoală, dar le place să fie împreună".

Preocupat de această mărturie, Gressen se hotărî să-i adreseze martorei câteva întrebări.

— Doamnă Willewska, sunteţi angajată la domnul Kramer, nud aşa?

— Poftiţi?

— Vă plăteşte, nu?

Sarcasmul din cuvintele lui – cum că mărturia i-ar fi fost cumpărată – îi scăpă Ettei cu desăvârşire.

— Da, dar astăzi, când am venit aici, se ocupă sora mea de Billy.

— Omul acesta vă dă bani, aşa-i?

— Da, dar azi nu ştiu cum să facem – zise ea încurcată. Poate-ar trebui să-i plătească surorii mele.

Când văzu că şi judecătorul, şi grefierul zâmbesc la naivitatea imbatabilă a martorei, Gressen se decise să bată în retragere, mai curând decât să atragă simpatia asistentei asupra ei.

— Nu mai am alte întrebări.

Şi-şi stăpâni o umbră de zâmbet înspre Shaunessy, din pur respect profesional:

„Cu ăsta m-ai înfundat, John!”

Mai rămânea de audiat Ted Kramer – ultimul martor din cadrul înfăţişării. Avea să fie chemat la bară a doua zi de dimineaţă.

La ora nouă şi jumătate dimineaţa începu depoziţia lui Ted Kramer. Interogarea martorului Unu toată ziua, lungindu-se şi în prima jumătate a zilei următoare.

Ceea ce ajunse în faţa tribunalului era nici mai mult nici mai puţin decât povestea vieţii unui om. Ted vorbi despre plecarea Joannei, apoi relată cum se hotărâse să păstreze băiatul, cum căutase o menajeră, ca să menţină echilibrul casei, aminti despre grijile zilnice pe care le implică creşterea unui copil, despre viruşi de iarnă şi despre viaţa socială a unui copil mic, despre sâmbetele ploioase şi despre monştrii de la ora patru dimineaţa. Shaunessy i se adresă cu sensibilitate şi compasiune, ca şi cum o întreagă carieră, în care se ocupase de hărţuielile unor oameni ce se urau între ei, ar fi fost înnobilată de acest client ieşit din comun, a cărui cauză o susţinea acum. Daţi-i copilul acestui om, părea el să-l îndemne pe judecător. Priviţi câte a făcut! Ted pomeni despre lungile weekend-uri împreună cu Billy, despre hăinuţele pe care i le cumpărase, despre cărţile pe care i le citise, despre jocurile pe carele. jucaseră amândoi – dovezi ale devotamentului său fără margini şi ale profundei iubiri fată de copil, astfel că spre sfârşitul depoziţiei, în sală se simţi

o schimbare de atmosferă. Joanna Kramer, al cărei chip fusese până atunci inexpresiv, modelându-şi indiferenţa după cea a avocatului, începu să asculte cu atenţie, captivată de ce auzea, de acele multiple detalii, neputându-şi lua ochii de la martor. Ted Kramer răspunse şi la ultima întrebare – de ce solicita custodia – spunând:

— Nu-mi fac niciun fel de iluzii în legătură cu asta, nici nu-mi închipui că fiul meu îmi va fi cândva recunoscător. Vreau doar să-i stau alături, ca şi pân-acum, pentru că-l iubesc.

Înainte ca martorul să răspundă întrebărilor avocatului reclamantei, judecătorul dădu o pauză, după care se retrase în cabinetul lui, iar Ted Kramer reveni în sală, unde avocatul, familia şi prietenii îl aşteptau, ca să-l îmbrăţişeze.

Avocatul Joannei îşi concentră tirul întrebărilor pe orele, zilele şi nopţile petrecute de Ted departe de Billy: cât de des angajase supraveghetoare sau lăsase copilul, ca să se culce cu vreo femeie – avocatul încercând să pună sub semnul întrebării atât moralitatea, cât şi devotamentul lui Ted faţă de fiul său.

— Nu cred – şi trebuie să fiţi de acord cu mine – că putem considera că v-aţi ocupat de copil şi-atunci când eraţi acasă, dar el dormea.

— Şi-atunci a fost tot în grija mea.

— Afară de cazul când eraţi în pat, cu vreo femeie.

— Mă opun!

— Se admite.

— Domnule Kramer, aţi fost vreodată în pat cu vreo femeie, când fiul dumneavoastră dormea în camera de-alături?

— Cred că da.

— Şi eu cred!

Ted consideră atacul ca fiind grosolan: un amestec de aluzii şi jumătăţi de adevăr, dar nici avocatul lui nu umblase cu mănuşi atunci când o interogase pe Joanna. Aşa cum spusese Shaunessy, era un joc murdar. Apoi Gressen se legă în amănunt de statele de serviciu ale lui

Ted, iar acesta înţelese că partea adversă angajase un detectiv particular, care să obţină informaţii ce i-ar fi putut fi defavorabile: „Câte luni a durat asta, domnule Kramer?”, „Deci câte posturi în ultimii doi ani?”

Ceea ce pentru Ted constituise o realizare – găsirea unei slujbe – era pe cale a fi transformat de către avocat într-o deficienţă personală, scoţându-se în evidenţă faptul că în cea mai mare parte a timpului, Ted nu avusese un loc de muncă.

— Acum lucrez la *McCall’s*. Nu cred că afacerile lor ar putea lua o întorsătură proastă.

— De cât timp sunteţi la ei?

— De două luni.

— Prea puţin ca să vă daţi seama.

— Mă opun, domnule judecător!

— Nu fac decât să analizez pe unde a lucrat domnul Kramer, domnule judecător! Pretinde că-i un părinte capabil, când n-a fost în stare nici măcar să-şi păstreze serviciul! Dacă martorul vrea să dezmintă aceste date…

— Datele sunt corecte, domnule Kramer?

— Da, dar nu ăsta-i…

— Nu mai am alte întrebări.

În următorul interogatoriu adresat clientului său, Shaunessy căută să-i consolideze poziţia. Nu era fluctuaţia de personal endemică în acel domeniu de activitate? Nu-şi îmbogăţise domnul Kramer cunoştinţele profesionale în cursul anilor? Nu era viaţa publică a adulţilor şi angajarea unor supraveghetori pentru copii o practică curentă? Nu se va duce clientul său acasă, în acea seară, după încheierea audierii, ca să se ocupe de copil, aşa cum făcuse tot timpul, de când îl părăsise soţia?

Avocatul reclamantei avea dreptul la o ultimă serie de întrebări.

— Domnule Kramer, nu cumva copilul era cât pe-aci să-şi piardă un ochi tocmai când se afla sub supravegherea dumneavoastră?

Pe moment, Ted aproape că nu înţelese întrebarea. Aduceau în discuţie accidentul lui Billy.

— Domnule Kramer, v-am întrebat dacă băiatul s-a rănit când era în grija dumneavoastră, astfel încât acum e desfigurat pe viaţă?

În acea clipă, pe Ted Kramer îl năpădi o senzaţie de rău fizic, chiar acolo, la bara martorilor, îşi aruncă privirea spre Joanna, care-şi ţinea fata în mâini, acopevindu-şi ochii.

— Mă opun, domnule judecător. Avocatul reclamantei ridică o problemă fără nicio legătură cu cazul în discuţie.

— În timp ce copilul se afla în grija martorului, s-a tăiat rău la obraz şi acum poartă un semn pe viaţă.

— Vreţi să spuneţi c-a fost vorba de neglijenţă, domnule avocat?

— Da.

— Înţeleg. Atunci o simplă afirmaţie e insuficientă. Dispuneţi de vreo declaraţie sub jurământ, care să confirme acuzaţia de neglijenţă?

— Nu, domnule judecător, totuşi…

— A fost vorba de un incident izolat, domnule avocat, afară de cazul când puteţi dovedi contrariul.

— Poate nega martorul că accidentul s-a petrecut?

— Domnule avocat, sunt nevoit să resping orice întrebare în acest sens.

— Atunci, am terminat cu întrebările.

Ted coborî de la bara martorilor, cu aceeaşi senzaţie de rău. Se duse cu paşi rari până în dreptul Joannei şi se opri în faţa ei.

— Câtă josnicie, Joanna! Câtă josnicie…

— Îmi pare rău, zise ea. Am pomenit incidentul doar în treacăt. O clipă nu mi-am închipuit că se va folosi de el.

— Nu zău?

— Crede-mă, Ted. Altfel nu l-aş fi adus niciodată în discuţie. Niciodată!

Joanna era pur şi simplu depăşită de evenimente. Fiecare parte angajase un avocat; fiecare avocat îşi avea tactica sa; atât. avocaţii cât şi tacticile lor aveau o viaţă proprie. Iar acum, ambele părţi loviseră şi fuseseră lovite.

Audierea pentru acordarea custodiei se încheie cu

pledoariile finale ale celor doi avocaţi, fiecare rezumând punctele esenţiale ale poziţiei clienţilor lor. Reclamanta şi pârâtul nu mai aveau nimic de spus în această sală de judecată, şi nici judecătorul. Nu mai aveau nimic să-şi spună unul altuia. Avocatul reclamantei pledă în favoarea sentimentului matern „acea forţă unică şi dătătoare de viaţă”; – după spusele lui – „cel mai important lucru de pe pământ”.

Dintre argumentele sale făcea parte şi afirmaţia că „era nefiresc ca un copil atât de mic să fie despărţit de mama sa, şi să rămână cu tatăl, când e limpede că mama este capabilă, pregătită şi aptă de a-i dărui acea iubire şi îngrijire pe care n-o poate oferi decât ea”. Avocatul pârâtului pledă în favoarea paternităţii.

— Dragostea de tată e un sentiment puternic, zise el. Poate fi la fel de profund ca şi sentimentul matern, după cum aţi putut constata din depoziţia făcută de martor, în faţa dumneavoastră.

Se referi apoi, în mod deosebit, la sentimentele paterne ale lui Ted Kramer.

— În cazul în speţă, ar fi o cruzime şi-o nedreptate ca băiatul să fie luat de sub îngrijirea sa, afirmă el în încheiere. Copilul trebuie să rămână în căminul primitor al unui tată devotat, un om a cărui pricepere în a-şi creşte fiul a fost dovedită de însăşi comportarea sa în viaţă.

Şi cu asta, audierea luă sfârşit. Acum urma ca judecătorul să decidă: să analizeze depoziţiile, să cântărească faptele, apoi, în conformitate cu legea, să ia o hotărâre. Hotărârea nu urma să fie pronunţată în faţa unor oameni încruntaţi şi îngrijoraţi, cu mâinile încleştate pe muchia mesei, aşa cum se poate vedea în filmele de acest gen. Decizia nu era rostită în sala de judecată, ci publicată, de regulă, într-un buletin oficial, care se înmâna avocaţilor, aceştia trebuind s-o comunice clienţilor. Anunţul privitor la care anume dintre părinţi păstra copilul avea să fie rece şi neutru ca stil. Dar definitiv.

*

Îed nu-şi îngăduia să se dezlipească de telefon mai

mult de cincisprezece minute. În plus, era pe post de centrală telefonică şi pentru neliniştea celorlalţi, printre care maică-sa, care-l suna zilnic din Florida.

— Ai aflat ceva?

— Când am să aflu, am să-ţi spun.

— Aşa cum mi-ai mai spus şi altă dată…

— Mamă, nu faci decât să menţii o stare de tensiune. Poate-ar trebui s-o suni pe *ea*.

— Pe ea? Cum s-o sun pe ea? Am să te sun pe tine.

Ted depăna în gând imagini din audierea pentru custodie, înţelegând abia acum strategia avocatului său, analizând critic propriile-i răspunsuri la bara martorilor, şi în final, declarându-se satisfăcut de modul cum îşi prezentase cauza.

În zilele de după înfăţişare, se comportă aşa cum se afirmase despre el în sala de judecată – ceea ce de fapt, reprezenta felul lui de-a fi obişnuit. Îşi petrecea zilele la birou şi serile acasă, cu fiul său. Însă orele treceau mai încet ca oricând, mai încet ca atunci când nu avusese serviciu, mai încet chiar decât în primele trei săptămâni petrecute la Fort Dix, când ordinul lui de chemare se rătăcise, astfel că rămăsese la centrul de recrutare – oficial în armată, dar… Un timp care nu fusese luat în considerafie ca pregătire militară. De astă dată era la fel, de nu chiar mai rău: timpul nu însemna nimic, însă curgea înspre clipa când judecătorul avea să ia o decizie.

Se apropia un weekend de trei zile, cu ocazia aniversării zilei de naştere a lui Washington[66], Larry şi Ellen se oferiseră să le fie gazde pe Fire Island. Cum nu aveau nici apă, nici căldură, se hotărâseră să pună corturile în casă şi să folosească saci de dormit. Billy anticipa sejurul ca fiind „o mare aventură”, în vreme ce

---

66 George Washington (1732 - 1799) - general şi om politic american, comandant suprem al forţelor armate în timpul războiului pentru independenţa coloniilor engleze din America de Nord (1775 - 1783), preşedinte al Convenţiei constituţionale care a adoptat Constituţia, SU A, în vigoare şi azi. Primul preşedinte al Statelor Unite (1789 - 1797). (n.tr.)

pentru Ted era o şansă de-a petrece un lung weekend, până în ziua când se va întoarce la serviciu, unde din nou să aştepte telefonul avocatului.

Pe măsură ce se apropia ziua plecării, începu să-i mai piară din entuziasm, la gândul de-a rămâne câteva nopţi într-o vilă de vacanţă, neîncălzită „pe ţărmul oceanului, în plină iarnă. Însă Billy era foarte încântat: îşi pregătise baterii noi pentru lanternă, ca să poată vedea sconcşi[67] şi ratoni, noaptea pe-afară; îşi ascunse cuţitul lui de cercetaş, din plastic, ca să se lupte cu urşii din pădure. Ted se întreba, amuzat, dacă acţiunea nu s-ar putea rejudeca, pe baza unor noi dovezi: faptul de-a accepta să-i degere fundu-i, de dragul propriului copil!

În vinerea dinaintea plecării îl sună avocatul.

— Ted! John la telefon.

— Da.

— S-a comunicat decizia.

— Da…

— Am pierdut.

— Doamne!…

— Nici nu pot să-ţi spun ce rău îmi pare!

— Nu se poate!

— Judecătorul a opinat pentru îngrijire maternă. Exact cum am prevăzut.

— Nu se poate. Simt că mi se face rău.

— Şi eu sunt tare necăjit. Îmi pare îngrozitor de rău, Ted.

— Dar cum a putut să câştige? Cum?

— E mamă. În nouăzeci la sută din cazuri, copilul e dat mamei, ba chiar în procent şi mai ridicat, dacă-i vorba de copii mici. Mi-am închipuit că de data asta – măcar de data asta! – ne-am fi putut strecura.

— Nu se poate!

— E îngrozitor!

— Adică l-am pierdut? L-am pierdut?

— Ted, am încercat amândoi…

— Dar nu e drept!

---

67 Sconcs - animal cu blană (Mephitis mephitica) (n.tr.)

— Ştiu.

— Nu e drept, John!

— Ascultă! Să-ţi citesc decizia. H o hotărâre clasică. Îmi pare rău că trebuie să ţi-o spun. „În cazul *Kramer contra Kramer*, reclamanta este mama bună a copilului William, în vârstă de cinci ani şi jumătate. Prin această acţiune, mama a solicitat custodia asupra copilului, care s-a aflat în îngrijirea tatălui timp de un an şi jumătate, în baza unei hotărâri de divorţ, dintr-odată anterioară. Tribunalul are în vedere în primul rând interesul copilului şi decide că, dată fiind vârsta acestuia, este mai bine să-i fie înapoiat mamei. Actualmente, reclamanta locuieşte în Manhattan, unde a luat măsurile necesare pentru a crea o ambianţă optimă creşterii unui copil. Tribunalul consideră hotărârea anterioară de acordare a custodiei ca fiind irelevantă. Vezi cazul *Haskins contra Haskins*. Mama, care pe timpul căsătoriei a trăit într-o stare de tensiune, oferă în prezent toate garanţiile unui părinte competent şi responsabil. Şi tatăl său este privit ca parte competentă şi responsabilă. În cazul când ambele părţi se dovedesc apte şi capabile ca părinţi, tribunalul trebuie să ia o hotărâre judicioasă, vezi *Burney contra Burney*. Instanţa consideră că interesul unui copil de vârstă atât de mică (vezi *Rolebinc contra Rolebine*) este să fie dat în grija reclamantei. Prin urmare, instanţa dispune, declară şi decretează că minorul va fi încredinţat în grija şi supravegherea reclamantei, cu începere de azi, luni 16 februarie. Pârâtul urmează să plătească lunar patru sute de dolari pensie alimentară, pentru îngrijirea şi întreţinerea copilului. Tatăl va avea dreptul să-şi vadă

fiul după cum urmează: duminica de la era 11 a. În la 5 p.m., precum şi două săptămâni în lunile iulie sau august. Fără cheltuieli de judecată”. Asta e, Ted!

— Cum asta e? Asta-i tot ce-mi rămâne? Duminica de la unsprezece la cinci? Ăsta-i tot timpul la care am dreptul cu copilul meu?

— Cel puţin nu trebuie să-i mai plăteşti Joannei şi cheltuieli de judecată!

— Ce mai contează? L-ani pierdut! L-am pierdut!

— Ted, vei continua să rămâi în viaţa lui, dac-aşa doreşti. Uneori părinţii se luptă pe viaţă şi pe moarte pentru custodie, iar cel care pierde se descurajează şi nu mai vine să-şi vadă copilul atât cât ar avea dreptul.

— Oricum ar fi, ne vom înstrăina unul de altul.

— Nu neapărat.

— De luni! Cu începere de luni! Adică peste câteva zile!

— Hotărârea nu-i irevocabilă. Dacă se schimbă cumva condiţiile, poţi să vii tu cu o reclamaţie la adresa ei.

— Sigur!

— Putem face şi contestaţie. Oricum însă, trebuie să te supui. Şi de obicei, tribunalul îşi menţine hotărârcă.

— Cu alte cuvinte, pur şi simplu trebuie să i-l puri în braţe? Da? Să i-l pun în braţe?

— Ted, îmi pare rău. Îţi spun cu toată convingerea că noi doi am făcut tot ce ne-a stat în putinţă.

— Billy! Billy al meu! Dumnezeule Doamne!

— Nu ştiu ce altceva am mai fi putut face…

— Grozav! Şi-acum, cel care se presupune că nu-i capabil să-l mai crească – adică eu! – tot eu trebuie să-i dau vestea asta! Doamne!

Ted Kramer se învoi de la serviciu pentru ziua aceea; era prea copleşit de veste pentru a mai putea lucra. Se duse acasă şi răscoli prin lucrurile lui Billy. Întrebându-se cum trebuia procedat. Trebuia să împacheteze toată viaţa copilului în valize1? Să-i lase câte ceva aici, pentru când va veni în vizită1? încercă să găsească o cale de a-i spune, de a-i explica.

Îl sună pe Ron Willis, în calitate de intermediar al Joannei, după ce încercase să dea de el la birou. Ron i se adresă foarte politicos, ca reprezentant al taberei care prelua puterea şi care-şi îngăduia să fie clementă fată de învins. Îl întrebă dacă puteau fixa o întâlnire pentru luni, la ora zece dimineaţa, şi dacă Ted putea pregăti o valiză sau

două, cu câteva lucruri de primă necesitate pentru Billy. Jucăriile şi cărţile puteau fi luate ceva mai târziu.

Etta reveni de la cumpărături şi Ted o anunţă că Joanna obţinuse custodia asupra copilului. Îi spuse că timpul pe care Billy îl petrecuse alături de ea avea o valoare inestimabilă şi că puştiul va dispune întotdeauna de o bază solidă în educaţie, datorită dragostei cu care-l îngrijise. Se hotărâse s-o roage pe Joanna s-o păstreze pe Etta ca menajeră; Etta se declară gata să se ocupe pe mai departe de Billy. Apoi începu să-şi vadă de treabă prin casă, punând în frigider alimentele cumpărate. După câtva timp. Ted o auzi plângând în baie.

Curând Billy avea să iasă de la şcoală, aşa că Ted o rugă pe Etta să-l ducă puţin în parc. Mai avea câte ceva de făcut şi pur şi simplu n-ar fi suportat să dea ochii cu el în clipa aceea. Începu să dea telefoane şi să anunţe lumea, sperând să vorbească doar cu secretarele – cu nişte terţi – să lase mesaje pe bandă, ca să nu fie silit să poarte conversaţii. Se gândi că cel mai bun lucru ora să ploco din oraş şi să-şi potroacă wookond-ul aşa cum plănuise – cel puţin sâmbătă şi duminică. În felul acosta, putea scăpa de obsesia telefoanelor, iar Billy n-ar mai fi trăit dezamăgirea de-a rata „marea aventură”. După ce lăsă peste tot mesaje, după ce vorbi cu prietenii, luând parte la regretul lor, o-sună pe maică-sa.

Dora Kramer nu mai urlă, aşa cum se aşteptase Ted.

— Joanna a câştigat copilul, anunţă el.

— Exact cum mă temeam, zise liniştită maică-sa. Eu n-am să-l mai pot vedea niciodată? întrebă apoi, şi pe moment, Ted nu-i putu spune precis care erau drepturile de vizită ale bunicilor.

— Mamă, îţi promit c-ai să-l ve-ri. Dacă nu se poate altfel, atunci măcar atunci când îl văd eu.

— Bietul băiat! zise ea.

Ted tocmai era pe cale să-i răspundă, găsind un nou argument liniştitor, când deodată, ea îl întrebă: „Şi-acum ce-ai să faci?”, iar Ted înţelese că, de fapt, se referise la el.

Problema Ettei era prima grijă a lui Ted. Voia s-o abordeze pe Joanna înainte ca ea să apuce să-şi facă alte planuri. Dacă-i trimitea urgent o scrisoare, prin curier special, Joanna putea s-o primească a doua zi de dimineaţă. N-avea niciun chef, să i se adreseze prin viu grai. Mai trebuia să-i comunice şi unele lucruri despre Billy. Nu-l putea trimite cu un bilet prins de hăinuţă, ca pe un copil refugiat. Se aşează şi scrise:

«*Joanna, îţi scriu ca să ţi-i prezint pe Wiiham ramer. E un copil tare dulce, după cum vei avea ocazia să constaţi* şi *tu. alergic* (*a suc de struguri, dar compensează asta prin pasiunea pentru suc de mere. Totuşi nu-i alergic la struguri. 9* (*p. ştiu de ce. Tare să mai fie alergic la unt de arahide proaspăt măcinate, de la magazinul dietetic, nu şi la cel vândut în Supermarkt. Nici asta nu-mi explic. Uneori, noaptea îl vizitează nişte monştri, sau numai unul anume, pe care-l cheamă „ Faţa". După descrierea pe care i-o pot face,* /*aţa arată ca un cap de clovn fără trup, iar din câte spune pediatrul şi din câte am citit eu, asta ar putea însemna o teamă sexuală de-a nu-şi pierde penisul, ori o teamă* de *propriile lui furii, sau pur şi simplu, un chip de clovn pe care l-a văzut cândva. Pentru că a venit vorßa, doctorul lui se numeşte IFeineman. Medicamentul cel mai eficace în caz de răceală e Sudafed. Poveştile preferate de până acum au fost „Babar elefantul" şi „Winnie the Pooh", cu o simpatie crescândă pentru Batman. Menajera care s-a ocupat de el se numeşte Etta WUlezustfa. De fapt, ea este principalul motiv pentru care-ţi scriu.* O *femeie foarte afectuoasă şi conştiincioasă, care s-a ataşat mult de Billy. Fire o Bogată experienţă; într-un cuvânt, e înzestrată cu tot ce-ai putea dori la o menajeră.* În *sfârşit, lucrul cel mai important e că Billy ţine foarte mult la Ttta şi s-a obişnuit cu ea. Sper că nu simţi nevoia să rupi legătura cu trecutul în asemenea măsură încât să n-o ai în vedere pe această femeie. râe sfătuiesc s-o păstrezi. Telefonul ei e 555 – 73 O 6 şi cred că dacă-i propui să se ocupe de Billy, va accepta. Sunt sigur că se vor ivi şi alte probleme. Întreabă-mă tot ce ai nevoie să ştii. Bănuiesc că în cele din*

urmă vom ajunge şi să discutăm. Deocamdată asta-i tot ce mi-a venit în minte. Încearcă să-i vorbeşti frumos despre mine, iar eu mă voi strădui ca, în ciuda sentimentelor mele, să fac acelaşi lucru pentru tine, întrucât – aşa cum se spune – „e în interesul copilului”.

Ted».

Expedie scrisoarea de la oficiul poştal, prin curier special, apoi se duse acasă, ca să-l aştepte pe Billy. Puştiul năvăli în apartament, cu obrajii îmbujoraţi de frigul de afară. Alergă la Ted, înlănfuindu-l cu braţele pe după mijloc.

— Tati, ai venit mai devreme!

Nu-i putea spune chiar atunci lui Billy că nu mai locuia acolo. Nu-i putea spune nici la masă, la ultimul Burger King, nici la culcare, când băieţelul stingea lumina, ca să-şi încerce „formidabila-i lanternă pentru ratoni”. Ted amână comunicarea pentru a doua zi de dimineaţă, la micul dejun; însă în cele din urmă, simţind că nu mai poate tine totul în el, deschise discuţia, în aşteptarea lui Larry şi-a lui Ellen, care veneau să-i ia.

— Billy, tu ştii că mămica ta locuieşte acum la New York?

— Ştiu.

— Ei, uneori, când mama şi tatăl sunt divorţaţi, se iscă o discuţie referitor la care din ei să se ocupe de copil: tăticul sau mămica. Există un om, foarte înţelept, numit judecător, care are mare experienţă în ce priveşte divorţurile dintre mame şi tati, precum şi-n ce priveşte copiii. El hotărăşte cu cine e mai bine să rămână copilul.

— De ce hotărăşte?

— Păi, asta-i meseria lui. E un om foarte puternic.

— Ca un director de grădiniţă?

— Mai puternic decât un director de grădiniţă. Judecătorul e îmbrăcat într-o haină lungă şi stă într-un jilţ înalt. El s-a gândit mult şi la noi trei: la tine, la mine şi la mami, şi-a hotărât că pentru tine va fi mai bine să locuieşti cu mami, la ea acasă. Iar eu am mare noroc, pentru că deşi tu vei sta la mami, eu am să te pot vedea în fiecare

duminică.

„Şi-am să vin, Billy, îţi promit c-am. să vin. Eu n-am să fiu ca părinţii aceia despre care mi-a vorbit Shaunessy”.

— Tati, nu înţeleg.

„Nici eu”.

— Ce anume nu înţelegi, Billy?

— Unde-o să fie patul meu? Eu unde-o să dorm?

— Acasă la mami. Acolo ai să ai un pătuţ al tău, şi-o cameră a ta.

— Şi jucăriile mele unde-or să fie?

— Am să-ţi trimit toate jucăriile de-aici, şi sunt sigur c-ai să ai şi altele noi.

— Da poveşti cine-o să-mi citească?

— Mami.

— Şi-o să fie acolo şi doamna Willewska?

— Asta nu mai ştiu. Încă mai discutăm.

— Ai să vii să-mi spui „noapte bună” în fiecare seară?

— Nu, Billy. Eu am să continui să locuiesc aici. Am să te văd numai duminica.

— Şi eu am să stau la mami?

— Da, începând de luni. Mami o să vină să te ia de-aici luni dimineaţă.

— Da parcă trebuia să plecăm în weekend! Doar mi-ai promis!

— Plecăm! Atâta tot că ne întoarcem cu o zi mai devreme!

— Atunci e bine.

— Da, e bine.

Copilul tăcu preţ de câteva minute, analizând vestea primită, apoi zise:

— Tati, asta înseamnă că noi doi n-o să ne mai jucăm niciodată de-a maimuţele?

„Doamne sfinte! Nu cred c-am să rezist până la capăt!”

— Ba da, puiule, o să ne jucăm şi de-a maimuţele. O să fim maimuţe de duminică.

Cât timp dură drumul cu maşina până la Long Island, adulţii se străduiră cu disperare să imprime o notă veselă

sfârşitului de săptămână, cântând *I ve tieen Working on the Railroad* şi alte şlagăre. În pauzele dintre două izbucniri de veselie forţată, Ellen mai strecura câte o privire în spate, spre Billy şi Ted, apoi se uita în altă parte, neputând suporta priveliştea. De cum se lăsa tăcerea după câte un cântec, toţi cei care depăşeau vârsta de cinci ani şi jumătate luau o înfăţişare solemnă. Numai Billy vorbea tot timpul, fascinat de viaţa de pe insulă, în timpul iernii: „Da' unde se duc păsărelele?", „Şi-acolo locuiesc copii?", „Şi bacul sfărâmă gheata tot ca un spărgător de gheată?"

Apoi tăcu şi el, căzând se gânduri.

— Tati, vreau să-ţi spun un secret.

Şi şuşoti la urechea lui Ted, astfel ca ceilalţi să n-audă:

— Ce-am să mă fac dacă vine la mine „Faţa", când am să locuiesc la mami?

— Mami ştie despre „Faţă". Tu şi cu mami o să-i spuneţi Feţei să-şi ia tălpăşiţa!

În timpul traversării cu bacul, Billy privi fără încetare pe fereastră, nevrând să-i scape nici măcar un val din „marea aventură". Apoi însă, interesul lui scăzu şi temerile începură să-i dea din nou târcoale.

— Mami ştie că nu pot să beau suc de struguri?

— Ştie. N-o să-ţi dea nimic din ce nu-ţi face bine.

Când ajunseră pe insulă, Billy îşi făuri din căsuţele de vacanţă, acum pustii, un „Tărâm al fantomelor", imaginând un joc pe care-l jucă împreună cu Ted toată dimineaţa: căutau stafii, cocoţându-se pe pontoanele din faţa vilelor, speriindu-se unul pe altul şi râzând în hohote.

„Nu face din weekend-ul ăsta ceva de neuitat", se gândi Ted. „Poate-ar fi mai uşor să ne despărţim după o vacanţă nereuşită".

Entuziasmul copilului era molipsitor. După masa de prânz, Larry şi Ellen, încălziţi de romul pe care adulţii îl băuseră în această zi mohorâtă şi friguroasă, li se alăturară în jocul de-a fantomele.

Apoi făcură cu toţii *jogging* de-a lungul plajei. După cină, Billy îşi luă lanterna, cu gând să descopere niscaiva

animale mici, dar „Tărâmul fantomelor” îşi intrase dintr-odată în drepturi. Puştiul nu rezistă afară, în întuneric, mai mult de zece minute, şi se întoarse acasă, speriat de umbrele şi zgomotele nopţii.

— Ai văzut vreo căprioară? îl întrebă Larry. Să ştii că pe insulă sunt şi căprioare.

— Nu şi-n parcul Ocean Bay. Ele n-au voie să închirieze vile, zise Ted.

Râseră cu toţii, mai ales Billy, care găsi ideea foarte caraghioasă.

— Îţi închipui cum ar fi dacă o căprioară ar merge să cumpere într-o băcănie? întrebă el, făcând o glumă ca pentru cinci ani şi jumătate.

Apoi, obosiţi de-atâta râs şi rom, ca şi de orele lungi petrecute afară, se vârâră în sacii de dormit, chicotind până ce-i fură somnul.

Duminică, ultima zi, Ted şi Billy se înfofoliră şi se duseră pe plajă, să construiască un castel de nisip. Plaja era pustie. În această ultimă zi când erau împreună, aveau la dispoziţie toată insula, numai pentru ei. Jucară mingea pe plajă, apoi se plimbară până în golf „unde se aşezară pe ponton, şi într-un târziu, când îi răzbi frigul, se întoarseră acasă. Aici jucară împreună *marocco*; ca şi mai devreme, la început puştiul se concentră asupra jocului, apoi gândul îi zbură în altă parte. Deodată, se întoarse spre taică-său, cu o privire disperată. Ted Kramer înţelese că sosise vremea să fie *tăticul*, şi că oricât de mare i-ar fi fost durerea, trebuia să-şi ajute fiul să depăşească momentul de criză.

— O să fie bine, Billy. Mami te iubeşte. Şi eu te iubesc. Iar tu nu trebuie decât să-ţi spui dorinţele, indiferent care-ar fi ele.

— Rine, tati.

— O să fie bine. Ai în jurul tău numai oameni care te iubesc.

La întoarcere, pe bac, nu mai râdea nimeni. Ted simţea atât de acut durerea despărţirii, încât abia putea să respire.

Ajunşi în oraş, Larry şi Ellen îi lăsară în faţa căsoi.

— Ţine-ţi firea, Ted! îi zise Larry.

Ellen îl sărută pe Billy şi-i spuse:

— Ne face plăcere să ne vizitezi pe insulă, ori de câte ori ai să vrei. Ţine minte! O să ne uităm împreună prin băcănii, după căprioare.

— N-am să pot veni decât duminica, şopti puştiul, înţelegând de-abia acum realitatea.

Ted avu grijă ca Billy să se spele pe dinţi, apoi îl îmbrăcă în pijama şi-i citi o poveste. Îi spuse „noapte bună" străduindu-se să pară vesel.

— Pe mâine, Billy.

Încercă să urmărească un film la televizor, dar – din fericire – era frânt de oboseală. Se duse să se uite pentru ultima oară la copilul care dormea. Oare investise prea mult în băiatul lui, se întrebă. Într-un fel da, îşi răspunse el. Dar după cum ajunsese să se convingă, acest lucru era în mare măsură inevitabil, dacă-l creşteai singur. La fel va gândi şi Joanna. Trase concluzia că în toate aceste luni de zile, totul se petrecuse exact aşa cum trebuia să se petreacă. Era recunoscător pentru acest răstimp. Acele zile existaseră. Nu i le putea lua nimeni. Şi-şi dădu seama că experienţa lui în preajma lui Billy îl făcuse să fie alt om. Era convins că se maturizase şi el, alături de Copil. Datorită copilului, devenise mai tandru; tot datorită copilului era mai puternic şi mai blând; trăise mult mai multe din ce-i oferise viaţa, şi asta tot datorită copilului. Se aplecă deasupra lui Billy, sărutându-l în somn şi-i şopti:

— Rămâi cu bine, băieţelul meu! îţi mulţumesc.

„L-ai erau câteva ore până la venirea Joannei.

— Ce-ai zice ca azi să luăm micul dejun în oraş, măi flăcău?

— Îmi dai şi o gogoaşă?

— După!

Ca părinte, Ted Kramer învăţase exprimarea stenografică.

Merseră împreună într-o cafenea din apropiere şi se instalară într-un separeu. Luau masa *în oraş*. Curând şi

Ted avea să fie, ca şi ceilalţi taţi de duminică, în căutarea unor distracţii *în oraş*. Se întoarseră acasă şi Ted îi împacheta lucrurile de primă necesitate în două valize. Acum nu le mai rămânea decât s-o aştepte pe Joanna. Ted îi îngădui lui Billy să urmărească emisiunile de dimineaţă la televizorul din dormitorul lui, în vreme ce el se aşeză pe un scaun în sufragerie, citind ziarul.

Joanna întârzia. Se făcuse zece şi un sfert. Singurul lucru de care ar fi putut şi ea să fină seama într-o zi ca asta era să nu lungească chinul, se gândi el. La zece şi jumătate începu să umble de colo-colo prin casă. Asta-i curată porcărie, Joanna! La unsprezece, îşi dădu seama că nici măcar nu avea numărul ei. Nu figura în cartea de telefon. Încercă să dea de Ron Willis, dar fără succes, La unsprezece jumătate, se auzi, în sfârşit, telefonul.

— Ted…

— Dă-o dracului de treabă, Joanna!

— Iartă-mă.

— Unde naiba eşti acum?

— Acasă.

— Pentru numele lui Dumnezeu!

— Ted, nu mai vin.

— Eşti…

— Nu pot.

— Joanna!

— Îţi spun că nu pot.

— Ce înseamnă asta, Joanna?

— Nu… nu pot… nu pot să-l iau la mine.

— Nu poţi să-l iei la tine?

— Nu.

— Vrei să spui că nu poţi în dimineaţa asta? Sau azi? Fir-ar să fie! Ce dracu’ tot spui acolo?

— Nu pot… Pur şi simplu, nu pot.

Şi începu să plângă.

— Ce nu poţi?

— Vreau să spun… Când am fost la tribunal… când am auzit… câte-ai făcut tu… ce înseamnă asta…

Ted de-abia înţelegea ce spune.

— …Toată răspunderea…

— Şi ce-i cu asta? Ce-i cu asta, Joanna?

— Simt că-mi vâjâie capul!

— Joanna, am aici un copil, cu bagajele făcute!

— E un băieţel tare drăguţ…

— Este!

— Tare drăguţ…

— Joanna…

— Am crezut că va fi altfel. Dar acum, când e vorba de ceva concret… Adică… acum când chiar trebuie să…

— Ce? Simt că înnebunesc! Trebuie să ce?

— Cred că nu sunt născută pentru o viaţă de familie. Cred… că… lucrurile care m-au împins să plec… există încă în mine. În clipa asta, nu-mi fac prea multe iluzii despre persoana mea.

— Joanna, ce tot spui acolo? Ce se întâmplă cu *noi*, pentru numele lui Dumnezeu?

— Nu pot, Ted. Nu mă pot angaja la…

— Joanna!

— E… a-l tău, Ted.

— Al meu?

— Am vrut să-l iau… Zău c-am vrut…

— Vorbeşti serios?

— Nu vin, Ted. Nu mai vin să-l iau.

— Mă întreb dacă ce spui e-adevărat.

— N-am să mă mai războiesc cu tine, pentru el.

— Adică pot să-l păstrez pe Billy?

— Nu cred că vreun judecător s-ar mai putea împotrivi…

Şi începu să plângă cu sughiţuri.

— Ah, Ted… Ted… Ted… Ted…

— Linişteşte-te, Joanna…

— Cred c-am dat greş în toate… sunt o ratată… aşa cum a spus şi avocatul tău…

— Dumnezeule! Când mă gândesc cât rău ne-am făcut unul altuia!

— Păstrează-l, Ted. E-al tău.

— Al meu? De tot?

— Da, Ted.
— Ah, Doamne!
— Numai că… aş vrea să te rog ceva…
— Ce anume, Joanna?
— Pot să-l văd şi eu din când în când?
În această clipă era atât de vulnerabilă, încât Ted simţea c-ar fi putut s-o distrugă doar cu un simplu cuvânt. Ajungea să-i fi spus „Nu!”, şi ea ar fi plecat. Dar nu-i stătea în fire s-o facă, şi-şi dădu seama că nici nu avea dreptul.
— O să găsim împreună o cale…
— Mulţumesc, Ted. Nu… nu mai pot vorbi…
Şi închise telefonul.
Ted se sprijini de perete, atât de copleşit încât nu-l mai ţineau picioarele. Se aşează la masa din sufragerie, inert, dând din cap şi străduindu-se să creadă că era adevărat. Billy era al lui. După toate câte se întâmplaseră, era al lui. Rămase în acelaşi loc, cu lacrimile şiroindu-i pe obraji.
Cândva, Etta îi spusese că era un om foarte norocos. În clipa de faţă, asta şi simţea; era fericit şi recunoscător. Cu adevărat un om norocos! Se ridică, se îndreptă spre geamantanele din hol şi, încă plângând, le duse înapoi, în camera copilului.
Billy se uita la televizor. Trebuia să-i spună. Ted încercă să-şi ia un aer liniştit, apoi intră, închise televizorul şi îngenunche în faţa băiatului.
— Billy, a telefonat mami. Şi… mm… Billy… jrână la urmă, vei rămâne să locuieşti aici, cu mine.
— Nu mai vine mami?
— Nu azi. Te iubeşte… Te iubeşte mult. Dar pe viitor, totul va fi ca şi pân-acuma.
— Da?
— Pentru că şi eu te iubesc, Billy.
Din nou, ochii i se umplură de lacrimi.
— Şi… fără tine… m-aş fi simţit tare singur…
— Adică am să dorm tot în pătuţul meu?
— Da, în camera ta.
— Şi-o să am toate jucăriile?

— Da.
— Şi pe Batman?
— Şi pe Batman.
— Şi cărţile?
— Şi cărţile. Tot.
Copilul încercă să înţeleagă.
— Adică azi nu mă mai duc acolo?
— Nu, Billy.
— Azi pleci la serviciu?
— Nu.
— Atunci vrei să mergem în părculeţ, tati?
— Mergem, Billy. Mergem în părculeţ.

În ziua aceea, nu făcură nimic deosebit: se duseră în parc, cumpărară pizza pentru acasă, se uitară la *Muppets*! apoi Billy se duse la culcare.

Atâta doar că Ted Kramer reuşise să-şi păstreze fiul.

1 *Muppets* – foarte cunoscutul serial comic, cu marionete, (aţi.)

Tiparul executat sub comanda 30 667
Regia Autonomă a Imprimeriilor
Imprimeria CORESI